

**BIBLIOTECA UNIVERSITARIA
DE ZARAGOZA**

SIGNATURA: I - 67

*Siso, Daniel. Grammaticale compendium. Caesarau-
gustae. 1490.*

25-7 N 93.

plan. esudillo 5. 6. tales 2.
/ de tales pa. tal. lido 1. ff

93 I 226
67

En el año 1567. Dize este adveny de dho en el mny. do. don fr. martin aguar. abad p. mero de
de agosto en el qual celebra la sancta m. y de la casa de pondas. sta. fe. la. llamada sand. y aduicula
ya a m. d. sobre dicho m. y de d. p. quera a p. de S. p. a alib. de d. y. sta. ciudad de caragua p. p.
de p. l. a. y. p. p. a. m. a. el a. r. l. l. p. p. el l. u. g. n. de u. a. g. u. a. y. p. p. a. m. y. c. o. n. d. i. c. i. o. n. e. s. q. u. e. a. s. i. a. d. e. r. e. m. i. t. a. r. a. l. d. o. q.
p. r. e. l. a. n. d. o. d. e. d. e. z. e. c. h. o. l. e. u. i. m. e. s. t. e.
y. a. v. d. p. l. a. d. i. c. h. o. l. a. b. i. z. o. o. r. a. a. l. l. e. u. p. a. a. p. a. r. q. u. a. l. y. q. u. i. e. r. e. e. r. e. d. a. d. e. s. e. p. m. e. s. p. d. e. z. e. t. u. m. e. a. p. e. l. l. i. o.
e. n. e. l. p. e. r. i. a. l. p. a. u. e. d. e. x. u. n. a. c. a. s. a. q. u. e. l. l. e. u. o. p. o. r. d. e. a. r. y. d. e. a. r. i. o. s. e. n. f. a. c. i. o. n. e. s. e. n. f. a. c. i. o. n. e. s. e. n. f. a. c. i. o. n. e. s. e. n. f. a. c. i. o. n. e. s.
q. u. e. d. a. s. a. s. e. r. a. c. a. d. a. s. a. u. n. y. m. o. c. h. a. c. h. o. y. p. a. u. n. a. q. u. e. l. y. q. u. i. e. r. e. d. e. u. d. a. s. e. s. p. a. l. e. s. l. i. n. g. u. a. e. s. t. a. p. a. s. o. l. o. c. a. l. e. s.
y. l. i. n. g. u. a. m. y.

I M
M

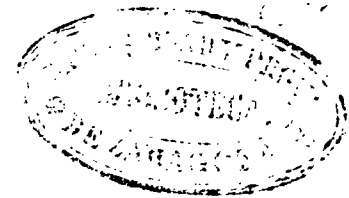

**Perutile danielis sisonis grāmaticale compendiu3
ad generosum Franciscū de luna dicatum incipit feliciter.**

Daniel siso fra-
gensis precla-
rissimo Fran-
cisco de luna:
salutem pluri-
mā dicit. Op-
tauit sepe nu-
mero huans-
sime vir tua inclita atq3 egregia pa-
rens: dux vite mirabilis: virtutū or-
natric: vigoruz expurgatrix: vt si qñ
mibi aderet ocium: nonnullas artis
grāmatices introductiones diuersis
in voluminibus sparsas: et vage dis-
jectas conscriberē tibi: atq3 in facile
quandā reducerē methodū: q̄ doctio-
rē nobiliozēq3 te redderent. Rem p-
fecto valde dignā poposcit: sed longe
humeris meis imparē: Cum plures
litterarū studijs excellētes considero
viros: qui me temeritatis: et impudē-
tie accusent: qđ rem ab antiquis: atq3
iunioribus grāmaticis detrita ausus
sim quasi nouū aliquod prestantissi-
mo noi tuo dedicare. Hoc itaq3 tam
arduū mibi esse videtur: vt non infi-
mū: aut mediocrē viruz defatigaret:
sed sūmum aut prope diuinū oratorē
id aggredi perhorrescere q̄ plurimuz
faceret: q̄tomagis me qui inter infi-
mos cōnumerari possū. Attamē sua
ne precamina et tua (q̄ sedulo imperij
mibi loco sūt) videar declinare: et nō
modo huic rei: verūetiaz cuiq3 pos-
sibili obnoxium me tenes: materiam
lōge patentē angustis finibus termi-
nabo. Ad hoc enī institutū cōpendiū
nulla magis res vir oprime me excita-
uit: q̄ ut tue in primis generositati
(quā sampzidē vnice atq3 religioffis-

sime colui) cōplacere. Et licet tot in
omni scia solertes: et in primis in grā-
matice artis facultate scripserint: vt
iam munduz pene illuminarint. Ad
huc tñ malui edaci quorūdam liuori
me iudicandū exponere: qđ de tua q̄-
qđ dñatione diminitū videri. Consi-
dero tñ benignissime vir totius pro-
bitatis exemplar: qđ si qui artē tue p-
stātie dedicatā p̄pā iusticia et inuidia
condēnabūt: nō ipam: sed priscianū
grāmaticoz p̄ncipē. Catholiconē.
phocā. Caprū. Alexadrū Nicholaū
perotū. Anthoniū nebriffensē: et a-
lios q̄ plurimos egregios magistros
accusabunt. Ab ipis nāq3 hoc opus
receptū est. Nichil enī esse iam dictū
(Comico dicente) qđ nō sit dictū pri-
us. Si quicq3 tñ humana fragilitate
vel mei ingenij imbecillitate minus
bene dixerim: vel ab ipis deuiaueri:
aut imp̄ffozum negligentia fuerit re-
lictū: illud sapientiozū iudicio corri-
gendū feliciter cōmitto. Adalo enīz
a prudētioribus: et peritissimis viris
emēdari: qđ insipientius linguis: et q̄
sola inuidia repugnāt moderari. Sed
qđ vir colēdissime adeo demens huic
opusculo nocere poterit: presertiz cū
te talem virū: tantūq3 sui elegerim a-
fertoze: qđ nō solum gēma militum: et
ornamentū: sed etiā bonozū et fortu-
ne: et nature et anime es. Imitaris p-
fecto (vt ceteros desinam) strenuissi-
mū virū magnanimūq3 marchionēz
Johānem de luna genitorē tuū: quo
nostro in multis seculo animosior ne-
mo fuit: nemo robustior: validior:
gloriosior: ad quē tanq̄ ad asylū om-
nes frequenter cōcurrēbāt. Quid de

tua tam preclara genitrice oibus affluentiſſime nota predices: qđ de virtutibus: quid de elemoſinis enarrare incipiã: maxime cū intelligam dominationē ſuã adulationibꝫ minime gloriari. Quapropter vir optime tã ti inſigni generis decus atqꝫ principiuſ: vigilias ⁊ ſudores meos alacri queſoſ fronte accipe: atqꝫ danielē tuū ſemp tui obſequētiffimū in tui cordis loculis reconde: ⁊ comēdatiffimū tibi: vt habes: habe. Vale mea ſuauiſtas ⁊ pitiffime dñe atqꝫ tue genitrici domne agneti de luna ⁊ mēdoça meū ſaluere iube.

Proemium exhortatiuum

Quos omnes ingenij adoleſcētes: qđ grãmatices exq̄ſitiſſime cura eſt: vt iã p̄ſciani. ſeruij: donati: ceteroꝝqꝫ magiſtroꝝ moleſta plixitate relicta: Cōpendiū ſuauiſſimo frãciſco de luna dedicatū ſum opere totoꝝqꝫ animo pariter cū eo ſequamini. quo eni vno ⁊ ſemis anno (niſi preceptorum ⁊ veſtroꝝ negligentia fuerit p̄termiſſū) ad ſumū grãmatices euadere valebitis: necnō ad altiora (ſup̄is mediãtibꝫ) euolare. Et multi licet doctiſſimi hac etate viri de grãmatices arte conſcripſerint: id tñ qđ erat nō negligendū preterierunt: Illoꝝ nãqꝫ: alij nimis implicati fuerūt. alij ſicci: incautiꝫ in tenuiſſimos inciderunt errores. Alij nimis profuſa ſed nō plena tradiderūt precepta. Nos autē ex arrogantia recedere: ſonati ſumus ita breuiter rem colligere: vt breuitas ip̄a nō pariat obſcuritatē: ⁊ ita accurate: vt nihil pretereamus neceſſariuſ. Neqꝫ tã vulgariter ſcribere volumus: vt nihil laboris in pe-

ctore docentis relinquamꝫ. Nã verborum ſignificata nō poſuimus. ſed ne longiꝫ a propoſito noſtra progrediatꝫ oratio: nunc inſtitutum opus tremulentuſ aggredior: ⁊ in primis omniū rerum inuocandus eſt pater: quo p̄termiſſo nullū rite (boecio tercio de cōſolatione phie fauente) fundatū exordiū. Adambꝫ igitur ad celū erectis: diuinuſ inuoco numen: ⁊ deū totiuſ operis auctore ac preſulem cōſtituo: ad quem nunc humiles porriſgo preces: ⁊ cū ſalomone dico. Da mihi dñe ſedium tuarꝫ aſſiſtricē ſapentiã: vt hoc (ad ſplendidiffimū franciſci de luna ceteroꝝqꝫ vtilitatē) compendiū bene incipere: meliuſ mediare: ⁊ optime ac feliciter finire valeam: ad tui laudē ⁊ gloriã ſempiternã Amen. Vniuerſū autē cōpendiuſ nouem breuiſſimis tractatibus conficitur.

Primus de modo quo in primis erudiendi ſūt pueri.

Secundus de interrogationibus: quibus interrogãdi ſūt adoleſcētes.

Terciuſ de octo partiū orōnis cōſtructiōe: ⁊ p̄mo de caſu cū quo v̄ba cōſtruitur. deinde de figuris cōſtructiōnū ⁊ de ſupplectionibus: vltimo de regimine.

Quartus de nominis declinatione ac genere: ⁊ de verboꝝ preteritis atqꝫ ſupinis.

Quintꝫ de recto modo ſcribendi
Sextus de ſil̄. baz quãtitate: pedibus: carminibus: accentu: ⁊ de modo punctandi.

Septimꝫ de vicijſ ⁊ figuris tam dictionis q̄ locutionis.

Octauus de modo conſtruendi.

Nonus: de perfecte elocutionis: ac eloquentie preceptis.

Tractatus primus de modo quo i primis erudiendi ſūt pueri.

Prima declinatio

Nominatiuo hic poeta.

Genitiuo poete.

Datiuo poete.

Accusatiuo poetam.

Vocatiuo/o poeta.

Ablatiuo a poeta.

Plurali nominatiuo poete.

Genitiuo poetarum.

Datiuo poetis.

Accusatiuo poetas.

Vocatiuo/o poete.

Ablatiuo a poetis.

Nominatiuo hec muſa.

Nominatiuo hic ⁊ hec aduenſa.

Secunda declinatio.

Nominatiuo hic dominuſ.

Genitiuo domini.

Datiuo domino.

Accusatiuo dominum.

Vocatiuo/o domine.

Ablatiuo a domino.

Plurali nominatiuo domini.

Genitiuo dominorum.

Datiuo dominis.

Accusatiuo dominos.

Vocatiuo/o domini.

Ablatiuo a dominis.

Nominatiuo hoc templuſ.

Genitiuo templi.

Datiuo templo.

Accusatiuo templum.

Vocatiuo/o templum.

Ablatiuo a templo.

Plurali nominatiuo templa.

Genitiuo temploꝝ.

Datiuo templis.

Accusatiuo templa.

Vocatiuo/o templa.

Ablatiuo a templis.

Prima ⁊ ſecunda decli.

Nominatiuo bonus bona bonū.

Genitiuo boni bone boni.

Datiuo bono bone bono.

Accusatiuo bonum bonam bonum.

Vocatiuo/o bone bona bonum.

Ablatiuo a bono bona bono.

Plurali noiatiuo boni bone bona.

Genitiuo bonoꝝ bonarum bonoꝝ.

Datiuo bonis.

Accusatiuo bonos bonas bona.

Vocatiuo/o boni bone bona.

Ablatiuo a bonis.

Tertia declinatio

Nominatiuo hic ſermo.

Genitiuo ſermonis.

Datiuo ſermoni.

Accusatiuo ſermonem.

Vocatiuo/o ſermo.

Ablatiuo a ſermone.

Plurali nominatiuo ſermones.

Genitiuo ſermonum.

Datiuo ſermonibus.

Accusatiuo ſermones.

Vocatiuo/o ſermones.

Ablatiuo a ſermonibus.

Nominatiuo hec bonitas.

Genitiuo bonitatis.

Datiuo bonitati.

Accusatiuo bonitatem.

Vocatiuo/o bonitas.

Ablatiuo a bonitate.

Plurali nominatiuo bonitates

Genitiuo bonitatum.

Datiuo bonitatibus.

Accusatiuo bonitates.

Vocatiuo o bonitates.
 Ablatiuo a bonitatibus.
C Nominatiuo hoc corpus.
 Genitiuo corporis.
 Datiuo corpori.
 Accusatiuo corpus.
 Vocatiuo o corpus.
 Ablatiuo a corpore.
 Plurali nominatiuo corpora.
 Genitiuo corporum.
 Datiuo corporibus.
 Accusatiuo corpora.
 Vocatiuo o corpora.
 Ablatiuo a corporibus.
C Iste hic et hec abilis et hoc abile.
 Genitiuo abilis.
 Datiuo abili.
 Accusatiuo abilem et abile.
 Vocatiuo o abilis et abile.
 Ablatiuo ab abili.
 Plurali nominatiuo abiles et abilia.
 Genitiuo abilitum.
 Datiuo abilibus.
 Accusatiuo abiles et abilia.
 Vocatiuo o abiles et abilia.
 Ablatiuo ab abilibus.

Quarta declinatio.

C Nominatiuo hic sensus.
 Genitiuo sensus.
 Datiuo sensui.
 Accusatiuo sensum.
 Vocatiuo o sensus.
 Ablatiuo a sensu.
 Plurali nominatiuo sensus.
 Genitiuo sensuum.
 Datiuo sensibus.
 Accusatiuo sensus.
 Vocatiuo o sensus.
 Ablatiuo a sensibus.
C Nominatiuo hoc veru.
 Genitiuo veru.

Datiuo veru.
 Accusatiuo veru.
 Vocatiuo o veru.
 Ablatiuo a veru.
 Plurali nominatiuo verua.
 Genitiuo veruum.
 Datiuo verubus.
 Accusatiuo verua.
 Vocatiuo o verua.
 Ablatiuo a verubus.

Quinta declinatio.

C Nominatiuo hic vel hec dies.
 Genitiuo diei.
 Datiuo diei.
 Accusatiuo diem.
 Vocatiuo o dies.
 Ablatiuo a die.
 Plurali nominatiuo dies.
 Genitiuo dierum.
 Datiuo diebus.
 Accusatiuo dies.
 Vocatiuo o dies.
 Ablatiuo a diebus.

Nomina irregularia.

C Nominatiuo hec domus.
 Genitiuo domi vel domus.
 Datiuo domui.
 Accusatiuo domum.
 Vocatiuo o domus.
 Ablatiuo a domo.
 Plurali nominatiuo domus.
 Genitiuo domorum vel domuum.
 Datiuo domibus.
 Accusatiuo domos.
 Vocatiuo o domus.
 Ablatiuo a domibus.
C Plurali nominatiuo duo due duo.
 Genitiuo duorum duarum duorum.
 Datiuo duobus duabus duobus.
 Accusatiuo duos duas duo.
 Vocatiuo o duo due duo.

Ablatio a duobus a duabus a duobus.
 Plurali nominatiuo ambo ambe ambo.
 Eodem modo.

Pronomina prime decli.

C Nominatiuo ego.
 Genitiuo mei vel mis.
 Datiuo mihi.
 Accusatiuo me.
 Ablatiuo a me.
 Plurali nominatiuo nos.
 Genitiuo nostrum vel nostri.
 Datiuo nobis.
 Accusatiuo nos.
 Ablatiuo a nobis.
C Nominatiuo tu.
 Genitiuo tui vel tis.
 Datiuo tibi.
 Accusatiuo te.
 Vocatiuo o tu.
 Ablatiuo a te.
 Plurali nominatiuo nos.
 Genitiuo nostrum vel nostri.
 Datiuo nobis.
 Accusatiuo nos.
 Vocatiuo o nos.
 Ablatiuo a nobis.
C Genitiuo sui.
 Datiuo sibi.
 Accusatiuo se.
 Ablatiuo a se.
 Plurali similiter.

Secunda declinatio.

C Nominatiuo hic hec hoc.
 Genitiuo huius.
 Datiuo huic.
 Accusatiuo hunc hanc hoc.
 Ablatiuo ab hoc ab hac ab hoc.
 Plurali nominatiuo hi hee hec.
 Genitiuo horum harum horum.
 Datiuo his.

Accusatiuo hos has hec.
 Ablatiuo ab his.
C Nominatiuo iste ista istud.
 Genitiuo istius.
 Datiuo isti.
 Accusatiuo istum istam istud.
 Ablatiuo ab isto ab ista ab isto.
 Plurali nominatiuo isti iste ista.
 Genitiuo istorum istarum istorum.
 Datiuo istis.
 Accusatiuo istos istas ista.
 Ablatiuo ab istis.
C Nominatiuo ille illa illud.
 Genitiuo illius.
 Datiuo illi.
 Accusatiuo illum illam illud.
 Ablatiuo ab illo ab illa ab illo.
 Plurali nominatiuo illi ille illa.
 Genitiuo illorum illarum illorum.
 Datiuo illis.
 Accusatiuo illos illas illa.
 Ablatiuo ab illis.
C Nominatiuo ipse ipsa ipsum.
 Genitiuo ipsius.
 Datiuo ipsi.
 Accusatiuo ipsum ipsam ipsum.
 Ablatiuo ab ipso ab ipsa ab ipso.
 Plurali nominatiuo ipsi ipse ipsa.
 Genitiuo ipsorum ipsarum ipsorum.
 Datiuo ipsis.
 Accusatiuo ipsos ipsas ipsa.
 Ablatiuo ab ipsis.
C Nominatiuo is ea id.
 Genitiuo eius.
 Datiuo ei.
 Accusatiuo eum eam id.
 Ablatiuo ab eo ab ea ab eo.
 Plurali nominatiuo ei vel is: ee ea.
 Genitiuo eorum earum eorum.
 Datiuo eis vel is.
 Accusatiuo eos eas ea.
 Ablatiuo ab eis vel ab is.

Tercia declinatio.

¶ Nominatiuo meus mea meum.
 Vocatiuo o mi mea meum.
 ¶ Nominatiuo tuus tua tuum.
 Vocatiuo caret.
 ¶ Nominatiuo noster nostra nostrum.
 Vocatiuo o noster nostra nostrum.
 ¶ Nominatiuo vester vestra vestrum.
 Vocatiuo caret.
 ¶ Nominatiuo suus sua suum.
 Vocatiuo caret.

Quarta declinatio.

¶ Nominatiuo hic & hec nostras.
 Vocatiuo o nostras.
 ¶ Nominatiuo hic & hec vestras.
 Vocatiuo caret.

¶ Nota secunde declinationis

¶ Nō vn^o. na. nū. Sō vn^o. vni.
 Null^o. a. nullū. Sō nullius. nulli.
 Vllus vlla. vllum. vllius. vlli.
 Solus sola solum. solius. soli.
 Totus tota totum. totius. toti.
 Alius alia aliud. alius. ali.
 Alter altera alterū. alterius. alteri.
 Vter vtra vtrum. vtrius. vtri.
 Neuter. a. neutrum. neutri^o. neutri.
 Alteruter. a. v^o. alterutrius. utri.
 ¶ Nōiatiuo q̄s vel q̄. q̄ quod v^l q̄d.
 Genitiuo cuius.
 Datiuo cui.
 Accusatiuo quē quā quod v^l quid.
 Ablatiuo a quo a qua a quo v^l qui.
 ¶ Plali nōiatiuo qui que que.
 Genitiuo quorū quarū quorū.
 Datiuo quis vel quibus.
 Accusatiuo quos quas que.
 Ablatiuo a quis vel quibus.
 Cōposita a quis vel qui.
 Aliquis aliqua aliquod vel aliquid.
 Siquis siqua siquod vel siquid.
 Ecquis ecqua ecquod vel ecquid.

¶ Nequis nequa nequod vel nequid.
 ¶ Nunquis nūqua nūquod vel nūquid.
 Quilibet quelibet quodlibet vel quodlibet.
 Quisquis quequis quodquis vel quodquis.
 Quicūqz quecūqz vel quodcūqz.
 Quidā quedā quoddā vel quiddam.
 Quisquis queqz quodqz vel quicqz.
 Quisqz queqz quodqz vel quicqz.
 Quisqz queqz quodqz vel quicqz.
 Quisputas q̄putas q̄p̄u. v^l q̄p̄u.
 Quispiā quepiā quodpiā v^l q̄piā
 Unusquisqz vnaqueqz vnumquod
 qz vel vnumquicqz.

¶ Prima declinatio greca.

¶ Nominatiuo hec calliope.
 Genitiuo huius calliopes.
 Datiuo calliope.
 Accusatiuo calliopen.
 Vocatiuo o calliope.
 Ablatiuo a calliope.
 ¶ Nominatiuo hic enneas.
 Genitiuo enee.
 Datiuo enee.
 Accusatiuo enean.
 Vocatiuo o enea.
 Ablatiuo ab enea.
 ¶ Nominatiuo hic anchises.
 Genitiuo anchise.
 Datiuo anchise.
 Accusatiuo anchisen.
 Vocatiuo o anchise.
 Ablatiuo ab anchise.

¶ Secunda declinatio.

¶ Nominatiuo hec sappho.
 Genitiuo sapphus.
 Datiuo sappho.
 Accusatiuo sapphō.
 Vocatiuo o sappho.
 Ablatiuo a sappho.
 ¶ Nominatiuo hic logos.
 Genitiuo logi.
 Datiuo logo.

Accusatiuo logon.
 Vocatiuo o loge vel logos.
 Ablatiuo a logo.
 ¶ Nominatiuo hic tereus.
 Genitiuo teri vel terei: vel tereos.
 Datiuo tereo vel terei.
 Accusatiuo terea.
 Vocatiuo o tereu.
 Ablatiuo a tero.

Tercia declinatio

¶ Nominatiuo hoc emblemma.
 Genitiuo emblemματος.
 Datiuo emblemmati.
 Accusatiuo emblemma.
 Vocatiuo o emblemma.
 Ablatiuo ab emblemmate.
 Plurali nō emblemata.
 Genitiuo emblemmaton.
 Datiuo emblematis.
 Accusatiuo emblemmata.
 Vocatiuo emblemmata.
 Ablatiuo emblematis.
 ¶ Nominatiuo hec pallas.
 Genitiuo pallados.
 Datiuo palladi.
 Accusatiuo palla.
 Vocatiuo o pallas.
 Ablatiuo a pallade.
 ¶ Nominatiuo hic pallas.
 Genitiuo pallantos.
 Datiuo pallanti.
 Accusatiuo pallanta.
 Vocatiuo o palla.
 Ablatiuo a pallante.
 ¶ Nominatiuo hec genesis.
 Genitiuo genesis: vel genescos.
 Datiuo genesi.
 Accusatiuo genesin.
 Vocatiuo o genesi.
 Ablatiuo a genesi.

¶ Prima decli. barbara

¶ Nominatiuo hic abraham.

Genitiuo abrahe.
 Datiuo abrahe.
 Accusatiuo abraham.
 Vocatiuo o abraham.
 Ablatiuo ab abraham.
 ¶ Nominatiuo hic matusalem.
 Genitiuo matusale.
 Datiuo matusale.
 Accusatiuo matusalem.
 Vocatiuo o matusalem.
 Ablatiuo a matusalem.
 ¶ Nominatiuo hoc pascha.
 Genitiuo pasche.
 Datiuo pasche.
 Accusatiuo pascha.
 Vocatiuo o pascha.
 Ablatiuo a pascha.
 ¶ Nominatiuo hic iesus.
 Genitiuo iesu.
 Datiuo iesu.
 Accusatiuo iesum.
 Vocatiuo o iesu.
 Ablatiuo a iesu.

Tercia declinatio.

¶ Nominatiuo hic moyses.
 Genitiuo moysi.
 Datiuo moysi.
 Accusatiuo moysen.
 Vocatiuo o moyses.
 Ablatiuo a moyse.

¶ Prima cōiugatio

Amo amas. amaui. ama-
 re. amandi. amado aman-
 dū. amatū. amatu. amās
 amaturus. amor. amaris
 amatus amādus.
 por la demonstrada manera
 Indicatiuo modo.
 por el tiempo presente
 Tempore presenti.

yo amo
Amo. amas. amat.
Et plz. amamus. amatis. amanti.
por el tiempo no cumplido
Preterito imperfecto.
yo amaua
Amabam. amabas. amabat.
Et plz. amabamus. amabatis. bant
por el tiempo cumplido
Preterito perfecto.
yo ame y be amado
Amavi. amavisti. amavit.
Et plz. amavimus. uistis. uerunt. f uere
por el tiempo mas de cumplido
Preterito plusq̄ perfecto.
yo bauia amado
Amaueram. amaueras. amauerat.
Et plz. amaueramus. ueratis. uerant.
por el tiempo que esta por venir
Futuro.
yo amare
Amabo. amabis. amabit.
Et plz. amabimus. amabitis. bunt.
por la imperada manera por el tiempo present
Imperatiuo modo. tempoze presenti.
ama tu y aquel
Ama. amet.
Et plz. amemus. amate. ament.
amaras tu e aquel
Futuro. amato tu. vel ille.
Et plz. amemus. amatote. amanto.
por la deseada manera
Optatiuo modo. tempoze presenti.
ya yo amasse
Utinam. amarē. amares. amaret.
Et plz. utinā amarem. retis. rent.
Preterito pfecto 7 plusq̄ perfecto
ya yo bouiesse amado
Utinā. amauissem. amauisses. set.
Et plz. utinā amauissem. setis. sent.
ya yo ame
Futuro. utinā amem. ames. amet.
Et plz. utinā amemus. ametis. amēt
por la subiunctada manera
Subiunctiuo modo. tempoze presenti.
como yo ame
Cum amem. ames. amet.

Et plz. cū amemus. ametis. ament.
como yo amaria y amasse
Preterito ipfectō. cū amarē. res. ret.
Et plz. cū amarem. retis. rent.
como yo baya amado
Preterito pfectō. cū amaueri. ris. rit.
Et plz. cū amauerimus. ritis. rint.
como yo bauria y bouiesse amado
P. p. q. p. cū amauissem. ses. set.
Et plz. cū amauissemus. setis. sent.
como yo baure amado
Futuro. cum amauero. ris. rit.
Et plz. cū amauerimus. ritis. rint.
por la infimda manera
Infinitiuo modo. tempoze presenti
ama
Amare.
por el tiempo cumplido e mas decoplido
Preterito perfecto 7 plusq̄ pfecto
bauer amado
Amavisse.
Futuro.
ir adamar amador tener
Amatum ire. vel amaturum esse.
por el verbo no personal
Verbo impersonali.
Tempoze presenti.
se ama
Amatur.
Preterito imperfecto.
se amaua
Amabatur.
se amo e se amado
Preterito pfecto. amatū est vel fuit
se bauia amado
P. p. q. p. Amatū erat. vel fuerat.
se amara
Futuro. Amabitur.
Imperatiuo modo.
se ame
Tempoze presenti. Ametur.
se amara
Futuro. Amator.
Optatiuo modo. tempoze presenti.
ya se amasse
Utinam amaretur.
Preterito pfecto 7 plusq̄ pfecto.

ye se bouiesse amado
Utinam amatum esset: vel fuisset.
ya se ame
Futuro: utinam ametur.
Subiunctiuo modo tempoze presenti.
como se ame
Cum ametur.
como se amaria e se amasse
Preterito imperfecto: cū amaratur.
como sea ya amado
Preterito pfectō cū amatū sit. l fuerit
como se bauria e se bouiesse amado
P. p. q. p. cū amatū esset. vel fuisset
como se baura amado
Futuro. cum amatū erit vel fuerit.
amar se
Infinitiuo modo. tpe p̄senti a. dari.
bauer se amado
P. p. 7 p. q. p. amatū esse vel fuisse.
ir se adamar
Futuro. amatum iri.
los gerundios son estos
Gerundia sunt hec.
de amar o ser amado
Amandi.
en amar o ser amado
Amando
adamar o ser amado
Amandum.
los supinos son estos
Supina sunt hec.
adamar o ser amado
Amatum.
de amar o ser amado
Amatu.
El participio del present
Participium presentis
amant
Amans.
El participio del futuro
Participium futuri.
amaduro
Amaturus.
Passiua voce
Indicatiuo modo. tempoze presenti
yo lo amado
Amor. amaris. vel amare. amatur.
Et plz. amamur. amamini. amatur.

yo era amado
Preterito ip. amabar. aris. Pre. tur
Et plz. amabamur. amabamini. auf
yo fue y be stado amado
Preterito pfectō. amatū sum. l fui.
Amatus es vel fuisti.
Amatus est vel fuit.
Et plz. amati sumus. vel fuimus.
Amati estis. vel fuistis.
Amati sunt. fuerunt. vel fuere.
yo bauia estado amado
Preterito pl̄ q̄ p. amatū erā l fuerā
Amatus eras. vel fueras.
Amatus erat. vel fuerat.
Et plz. amati eram. vel fueramus.
Amati eratis. vel fueratis.
Amati erant. vel fuerant.
yo fere amado
Futuro amabor. eris. l. ere. itur.
Et plz. amabimur. imini. untur.
Imperatiuo modo. tempoze presenti.
sey amado tu e aquel
Amare. ametur.
Et plz. amemur. amamini. ametur.
seras amado tu e aquel
Futuro. amator tu. vel ille. 9
Et plz. amemur. amaminor. amātor
Optatiuo mō. tpe p̄nti. 7 p̄te. imp.
ya yo fuesse amado
utinā amarer. reris. vl. rere. retur.
Et plz. utinā amarem. mini. entur
Preterito pfectō 7 plusq̄ perfecto
ya yo bouiesse amado
utinā amarē essem. vl. fuisset. amarē
esses vl. fuisset. amarē esset. vl. fuisset
Et plz. utinā amati essem. l. fuisset
amati essetis vel fuissetis. amati es-
sent vel fuissent.
ya yo sea amado
Futuro utinā amer. eris. vl. ere. etur
Subiunctiuo modo. tempoze presenti
como yo sea amado
Cum amer. ameris. vel ere. etur.
Et plz. cum amemur. mini. entur.
como yo seria e fuesse amado
P. imp. cū amarer. reris. vl. re. tur.

Et plr. cum amaremur. mini. tur.

como yo haya estado amado
Preterito perfecto. cum amatus sim
vel fuerim. amatus sis. vel fueris.
amatus sit vel fuerit.

Et plr. cum amati simus vel fuerimus
amati sitis vel fueritis. amati sint vel fuerint

como yo bauria e bouisse estado amado
P. p. q. p. cum amatus essem vel fuisset.
amatus es vel fuisses. tus esset vel set.
Et plr. cum amati essemus vel fuissetis.
amati essetis vel fuissetis. amati essent
vel fuissent.

como yo baure estado amado
Futuro cum amatus ero. vel fuero.
amatus eris vel fueris. amatus erit
vel fuerit.

Et plr. cum amati erimus. vel fuerimus.
amati eritis vel fueritis. amati erunt
vel fuerint.

Infinitiuo modo. tempore presenti
ser amado

Preterito imperfecto. amari.

Preterito perfecto et plusquamperfecto.

bauer estado amado
Amatum esse. vel fuisse.

ser ido adamar

Futuro. Amatum iri.

El participio del preterito

Participium preteriti.

amado

Amatus.

El participio del futuro

Participium futuri.

amadero

Amandus.

Assi poras sesar las otras coniugaciones que se figuen.

Secunda coniugatio.

Doceo doces. docui. doce-
re. docedi. docedo. docen-
du. doctum. doctum. docens.
docturus. doceor. doceris

doctus. docendus.

Indicatio modo tempore presenti.

Doces. docet.

Et plr. docemus. docetis. docent.

P. imp. docebam. docebas. docebat.

Et plr. docebamur. docebatis. bantur.

Prete. psc. docui. docuisti. docuit

Et plr. docuimus. cuistis. erunt. l. ere.

P. p. q. p. docueram. docueras. erant.

Et plr. docueramur. eratis. erant.

Futuro docebo. docebis. docebit.

Et plr. docebimus. docebitis. docebunt

Imperatiuo modo. tempore pnti.

Docere. doceat.

Et plr. doceamur. docete. doceant.

Futuro doceto tu. vel ille.

Et plr. doceamus. docetote. docetote

Optatiuo modo. tpe pnti. pte. impsc

vtina docere. doceres. doceret.

Et plr. vtina doceremur. retis. rent.

Preterito perfecto et plusquamperfecto.

vtina docuissem. docuisses. docuisset

Et plr. vtina docuissemus. setis. sent.

Futuro vtina doceam. doceas. doceat

Et plr. vtina doceamur. doceatis. ant

Subiunctiuo modo. tempore presenti.

cum doceam. doceas. doceat.

Et plr. cum doceamur. doceatis. doceant

Prete. imp. cum docerem. doceres. ret.

Et plr. cum doceremur. doceretis. rent.

Prete. psc. cum docuerim. ris. erit

Et plr. cum docuerimus. eritis. erint

P. p. q. p. cum docuissem. ses. set.

Et plr. cum docuissemus. setis. sent

Futuro cum docuero. docueris. erit.

Et plr. cum docuerimus. eritis. erint

Infinitiuo modo tpe pnti et pte. imp.

Docere.

Prete. psc. et plusquamperfecto docuisse.

Futuro doctum ire. vel docturum esse.

Gerundia sunt hec.

Docendi. docendo. docendum.

Supina sunt hec.

Doctum. doctum.

Participium presentis.

Docens.

Participium futuri.

Docturus.

Passiua voce

Indicatio modo. tempore presenti.

Doceror. doceris. vel docere. docetur

Et plr. docemur. docemini. docentur

P. imp. docebar. baris vel bare. tur

Et plr. docebamur. bamini. bantur

Prete. psc. doctus sum vel fui. do-

ctus es vel fuisti. doctus est vel fuit.

Et plr. docti sumus vel fuimus. docti

estis vel fuistis. docti sunt fuerunt vel

fuerunt.

P. p. q. p. doctus eram vel fueram. doctus

eras vel fueras. doctus erat vel fuerat.

Et plr. docti eramus vel fueramus. docti

eratis vel fueratis. docti erant vel fuerant.

Futuro docebor. eris. vel re. itur

Et plr. docebimur. bimin. buntur.

Imperatiuo modo. tempore presenti.

Docere. doceatur.

Et plr. doceamur. emini. antur.

Futuro: docetor tu: vel ille.

Et plr. doceamur. eminoz. entoz.

Optatiuo modo. tpe pnti. et pte. imp.

vtina docerer. docereres. vel re. ref.

Et plr. doceremur. emini. entur.

P. p. et p. q. p. vtina doctus essem vel

fuisset. doctus esses: vel fuisses. do-

ctus esset: vel fuisset.

Et plr. vtina docti essemus. vel fuissetis.

docti essetis: vel fuissetis. docti essent

vel fuissent.

Futuro vtina docear. docearis. vel

doceare. doceatur.

Et plr. vtina doceamur. amini. ant.

Subiunctiuo modo. tpe presenti.

cum docear. docearis. vel are. atur.

Et plr. cum doceamur. amini. antur.

Prete. imp. cum docerer. eris. lere. et

Et plr. cum doceremur. emini. entur.

P. p. cum doctus sim: vel fuerim. doctus

sis: vel fueris. doctus sit: vel fuerit

Et plr. cum docti simus: vel fuerimus. docti

sitis: vel fueritis. docti sint: vel fuerint.

Preterito plusquamperfecto. cum doctus essem

vel fuisset. doctus esses: vel fuisses.

doctus esset: vel fuisset.

Et plr. cum docti essemus: vel fuissetis.

docti essetis. vel fuissetis. docti essent

vel fuissent.

Futuro cum doctus ero: vel fuero. doctus

eris: vel fueris. doctus erit: vel fuerit.

Et plr. cum docti erimus: vel fuerimus.

docti eritis: vel fueritis. docti erunt:

vel fuerint.

Infinitiuo modo. tpe pnti et pte. imp.

Doceri.

P. p. et p. q. p. doctum esse: vel fuisse.

Futuro. Doctum iri.

Participium preteriti. Doctus

Participium futuri. Docendus

Tertia coniugatio.

LEgo legis. legi. legere. le-

gendi. legedo. legedu. lec-

tu. lectu. leges. lectur. le-

gor. legeris. lectus. legedu

Indicatio modo. tempore presenti

Lego. legis. legit.

Et plr. legimus. legitis. legunt.

Prete. ip. legebam. legebas. legebat.

Et plr. legebamur. legebatis. bantur.

Preterito perfecto. legi. legisti. legit.

Et plr. legimus. gistis. gerunt. vel gere.

P. p. q. p. legeram. legeras. legerat.

Et plr. legeramur. legeratis. legerat.

Futuro. legam. leges. leget.

Et plr. legemus. legetis. legent.

sent vel fuissent

Futuro. utinā audiar. ris. vlt. re. af.
Et plz utinā audiamur. mini. antur
Subiunctiuo modo. tempore presenti
cum audiar. aris. vel re. audiatur.
Et plz. cū audiamur. mini. antur
Imp. cū audirer. ris. vlt. re. etur.
Et plz. cū audiremur. mini. entur.
Imp. p. cū audit⁹ sim vlt fueri. audit⁹
sis vel fueris. auditus sit vel fuerit.
Et plz cū audit⁹ sim⁹ vel fuerim⁹. au
diti sitis vel fueritis. audit⁹ sint vel
fuerint.

Imp. p. q. p. cū audit⁹ essem vel fuisset
auditus esses vel fuisses. audit⁹ esset
vel fuisset.

Et plz cū audit⁹ essem⁹ vel fuisset⁹
audit⁹ essetis vel fuissetis. audit⁹ es
sent vel fuissent.

Futuro. cum auditus ero vel fuero.
auditus eris vel fueris. auditus erit
vel fuerit.

Et plz. cum audit⁹ erimus vel fueri
mus. audit⁹ eritis vel fueritis. audi
ti erunt vel fuerint.

Infinitiuo mō. tpe pnti. 7 pte. imp.
Audiri.

Imp. p. 7. p. q. p. Auditū esse l' fuisse
Futuro. Auditum iri.

Participiū preteriti. Auditus.

Participiū futuri. Audendus.

De verbis anomalis.

Quot sunt verba anomala: quatuor
Sum. Volo. fero. Edo.

Quare dicunt anomala: quia nul
lius cōiugationis regulam sequunt.
7 ideo quasi inequalia sunt. qz ano
malon grece inaequale significat.

Sum quomodo declinat.
Indicatio modo tpe pnti.

Sum. es. est.
Et plz. sum⁹. estis. sunt.

Preterito impfcō. eram. eras. erat.

Et plz. eramus. eratis. erant.

Preterito pfcō. fui. fuisti. fuit.

Et plz. fuim⁹. fuistis. fuerūt. vlt. ere.

Prete. p. q. p. fuerā. fueras. fuerat

Et plz. fueram⁹. fueratis. fuerant.

Futuro. ero eris. erit.

Et plz. erim⁹. eritis. erunt.

Impatiuo modo. tpe pnti. sis. sit.

Et plz. sim⁹. sitis. vel este. sint.

Futuro. esto tu vel ille.

Et plz. sim⁹. estote. sunt.

Optatiuo mō. tpe pnti. 7 pte. imp.

utinam essem. esses. esset.

Et plz. utinā essem⁹. essetis. essent.

Imp. p. 7. p. q. p. ut fuisset. ses. set.

Et plz ut fuisset⁹. fuissetis. fuissent

Futuro. utinā sim. sis. sit.

Et plz. utinā simus. sitis. sint.

Subiunctiuo modo. tēpore presenti.

cum sim. sis. sit.

Et plz. cum sim⁹. sitis. sint.

Preterito imp. cū essem. esses. esset

Et plz. cū essem⁹. essetis. essent.

Prete. pfcō. cū fueri. fueris. fuerit.

Et plz. cū fuerim⁹. fueritis. fuerint

Imp. p. q. p. cū fuisset. fuissetis. fuisset

Et plz. cū fuisset⁹. fuissetis. fuisset.

Futuro. cū fuero. fueris. fuerit.

Et plz. cū fuerim⁹. fueritis. fuerint.

Infinitiuo mō. tpe pnti. 7 p. ip. esse

Prei. p. 7. p. q. p. pfcō. Fuisse.

Futuro. caret.

Gerūdia sunt hec. Essendi. do. dū.

Supinis caret. 7 habet vnū partici
piū: quod est Ess.

Volo. vis. volui. velle. vo
lendi. volēdo. dū. volituz

volitu. volens. volitur⁹.

Indicatio modo. tpe pnti

Volo. vis. vult.

Et plz. volum⁹. vultis. volunt.

Impatiuo caret. sz ei⁹ compositum

nolo. hz noli. nolite. nolito. nolitote

Optatiuo modo. t. p. 7. p. impfcō.

utinā vellem. velles. vellet.

Et plz ut vellem⁹. velletis. vellet.

Futuro utinā veliz. lis. lit. Et plz ut

velimus. litis. lint.

Subiunctiuo modo. tpe presenti.

cum vellim. vellis. vellit.

Et plz cū vellimus. vellitis. vellint.

Infinitiuo modo tpe pnti 7. p. imp.

Velle. Alia tēpora declinat⁹ p pro
portionem tercie coniugationis.

Ero. fers. tuli. ferre. fere
di. ferēdo. ferēdū. latū. la
tu. ferēs latur⁹. feror fer
ris. latus. ferendus.

Indicatio modo. tempore presenti

fero. fers. fert.

Et pluraliter ferimus fertis. ferūt.

Imperatiuo modo tempore presenti

fer ferat.

Et plz feramus. ferte. ferant.

Futuro. ferto. tu vel ille.

Et plz feram⁹. fertore. ferūto.

Optatio modo. tpe pnti 7 p. ipfcō.

ut ferrem. ferres. ferret.

Et plz ut ferrem⁹. ferretis. ferrent.

Subiunctiuo modo. tēpore pnti.

cum ferrem. ferres. ferret.

Et plz cū ferrem⁹. ferretis. ferrent.

Infinitiuo modo. t. p. 7. p. ip. ferre.

Passiuo voce

Indicatio modo. tempore presenti

feror ferris. vel ferra fertur.

Et plz ferimur. ferimini. feruntur.

Imperatiuo modo. tempore pnti.

ferre feratur.

Et plz feramur. ferimini. ferātur.

Futuro. fertor tu vel ille.

Et plz feramur. ferimur. ferūtur.

Optatio modo. tpe pnti. 7. p. imp.

ut ferret ferreris vel ferrere. ferret.

mahe 4^e rami bar pascarella p...
id. i. q. i. m. re p...
man. G. l. vngel... m... y... r... r...

Et plz ut ferremur ferremini ferret.

Subiunctiuo modo. tēpore presenti.

cū ferret. ferreris vlt ferrere feretur.

Et plz cū ferremur ferremini ferret.

Infinitiuo modo. t. p. 7. p. imp. ferri

Alia tēpora declinat⁹ per propor
tionem tercie coniugationis.

Indicatio modo. tempore presenti

Edo. es. est.

Imperatiuo modo tēpore pnti. este.

Optatio modo tpe pnti 7 p. impfcō

utinam essem esses esset.

Et plz utinā essem⁹. essetis. essent.

Subiunctiuo modo tpe pnti 7 p. imp

fetto cum essem esses esset.

Et plz cū essem⁹. essetis. essent.

Infinitiuo mō. t. p. 7. p. imper. esse.

Verbo impersonali 7 passiuo voce.

Indicatio modo tēpore pnti. estur

Alia tēpora per proportionez tercie

coniugationis declinat⁹.

Novi quomodo declinat⁹

Indicatio modo. t. p. 7. p. pfcō.

Novi. nouisti. nouit.

Et plz nouim⁹. uistis. uerūt. l. uere

Prei. p. 7. p. q. p. nouerā. ras. rat

Et plz noueramur. ratis. rant.

Futuro caret.

Imperatiuo modo 7 futuro caret.

Optatio mō. t. p. 7. p. pl⁹ pfcō.

utinā nouissem. nouisses. nouisset.

Et plz ut nouissem⁹. setis. uissent.

Subiunctio mō. tpe pnti. 7 p. pfcō.

cū noueri. noueris. nouerit.

Et plz cū nouerim⁹. ritis. uerint.

Preterito impfcō 7 plusqperfecto.

cum nouissem. nouisses. nouisset.

Et plz cū nouissem⁹. setis. uissent.

Futuro cū nouero noueris nouerit.

Et plz cū nouerim⁹. ritis. uerint.

Infinitiuo modo tempore presenti.

Preterito imp. pntopfcō 7 pl⁹ pfcō

Nouisse.

Futuro. gerundijs. supinis: 7 parti
cipijs caret.

Similiter declinatur.

Odi odisti. odit.

Cepi. cepisti. cepit.

Memini. meministi. meminit.

Quod etiā habet memēto in futuro
imperatiui: 7 mementote in plurali.

Formatiōes indica. modi

Abo. doceo. lego. audio.
nō format. q̄a est p̄ma im
positio verbi: 7 prima im
positio verbi nō format.

Amabā. docebam. format a secunda
persona singulari p̄sentis indicatiui
ablata. s. 7 addita bam. vt amo. as.
amabam. doceo doces docebam.

Legebā. audiebā. format a prima p̄
sona singulari p̄sentis indicatiui. o.
mutata in. e. 7 addita bam. vt lego.
legebam. audio audiebam.

Pr̄ter eo: q̄ mittit ibam. queo q̄
bam mumbā. mumbā: polio. polibā.
q̄ et. intellige in cōpositis.

Amāui. docui. legi. audiui. non for
matur. sed pot̄ alia sex tēpora q̄ cir
cūloquimur in voce passiuā forman
tur ab eo.

Amauerā. docuerā. legerā. audiue
rā. formatur a prima persona singu
lari p̄teriti perfecti indicatiui mo
di. i. mutata in. e. 7 addita ram. vt a
maui. amauerā. docui docuerā. legi:
legeram. audiui audiueram.

Amabo. docebo. format a sc̄da per
sona singulari p̄sentis indicatiui mo
di ablata. s. 7 addita bo. vt amo. as
amabo. doceo. es. docebo.

Legam. audiam. formatur a prima
p̄sona singulari p̄sentis indicatiui
modi. o. mutata in am. vt lego legas
audio audiam. Pr̄ter eo: ibibo: q̄o

quibo. p̄tereo p̄teribo.

Imperatiui modi.

Amā. doce. audi. format a sc̄da p̄
sona singulari p̄sentis indicatiui modi
ablata. s. vt amas. s. remota ama.
doces doce. audis audi.

Lege formatur a sc̄da p̄sona p̄sentis
indicatiui modi. is. mutata in. e. vt
legis. lege. Sed dicimus dic. duc. fac
pro dice. duce. face.

Amet. doceat. legat. audiat. simile ē
tercie persone singulari futuri opta
tiui modi.

Amemus. doceamus. legamus. au
diamus. simile est prime persone plu
rali futuri optatiui modi.

Amate. docete. legite. audite. forma
tur a terciā persona singulari p̄sen
tis indicatiui modi addita. e. vt amat
amate. docet docete. legit legite. au
dit audite.

Ament. doceant. legant. audiant. si
mile est terciē persone plurali optati
ui modi.

Amato. doceto. legito. audito. for
matur a terciā persona singulari p̄
sentis indicatiui modi addita. o. vt a
mat amato. docet doceto. 7c.

Amemus. doceamus. legam̄. audia
mus. simile est terciē persone plurali
futuri optatiui modi.

Amatote. docetote. legitote. audito
te. format a terciā persona singulari
eiusdeꝝ futuri addita te. vt amato a
matote. docet docetote. 7c.

Amanto. docento. legūto. audiūto.
formatur a terciā persona plurali p̄
sentis indicatiui modi addita. o. vt a
māt. amanto. docēt docēto. legūt le
gunto. audiūt audiūto.

Optatiui modi

Amarē. docerē. legerē. audirem. for
mat a sc̄da persona singulari p̄sentis
imperatiui modi addita rem. vt ama
amarem. doce docerem. lege legerem
audi audirem.

Amāuissem. docuissem. legissem. au
diuissem. format a prima persona sin
gulari p̄teriti perfecti indicatiui mo
di addita. s. sem. vt amāui amāuisse
docui docuissem. legi legissem. audi
ui audiuissem.

Amem: format a prima persona p̄
sentis indicatiui modi. o. mutata in
em. vt amo amem.

Boceam. legā. audiā. a prima perso
na singulari p̄sentis indicatiui modi
o. mutata in am. vt lego legā. doceo
doceam. audio audiam.

Subiunctiui modi

Amauerim. docueri. legeri. audiue
rim format a prima persona singula
ri p̄teriti p̄fecti indicatiui modi. i. mu
tata in. e. 7 addita rim. vt amāui a
mauerim. docui docuerim. legi lege
rim. audi audiuerim.

Amauero. docuero. legero. audiue
ro format a prima p̄sona singulari p̄
teriti perfecti indicatiui modi. i. mu
tata in. e. 7 addita ro. vt amāui ama
uero. docui docuero. legi legero. au
diui audiuro.

Infinitiui modi.

Amare. docere. legere. audire. for
mat a sc̄da persona singulari p̄sen
tis imperatiui modi addita re. vt a
ma amare. doce docere. 7c.

Amāuisse. docuisse. legisse. audiuisse
format a prima persona singulari p̄
teriti perfecti indicatiui modi addita.
s. se. vt amāui. addita. s. se. fit ama
uisse. 7 sic in alijs.

Amatū ire. doctū ire 7c. nō format:
q̄a est tēpus circūlocutū 7 tēpus cir
cūlocutum non formatur.

Gerūdia supia 7 participia

Amādi: amando. amandū. docēdi.
docēdo: docendū. 7c. format a geniti
uo singulari p̄cipij p̄sentis: tis mu
tata in. di. iii. do. in. dū. vt amans a
mādis. tis mutata in. di. iii. do. i. dū.
fit amādi. do. dū. 7 ita de reliquis.

Amatū amatu. doctum doctū. lectū
lectu. auditum auditu non formatur
aliūde.

Amās. docēs. legens. audiēs forma
tur a p̄ma p̄sona p̄teriti ip̄fecti idi
catiui modi. bā. mutata in. n. s. vt a
mabā. bam. in. n. s. fit amans 7c.

Amatur̄. doctur̄. lectur̄. auditur̄
format ab vltimo supino. addita r̄.
vt amatu amaturus. 7c.

Amat̄. doct̄. lect̄: auditus. forma
tur ab vltimo supino addita. s. vt a
matu. addita. s. fit amat̄. doctū do
ctus. lectu lectus. 7c.

Amād̄. docēd̄. legēd̄. audiēd̄. for
mat a genitio singulari p̄cipij p̄sen
tis. tis mutata in d̄. in da. in dum.
fit amandus. da. dum. 7c.

In voce passiuā.

Amor. doceor. legor. audioz. format
a p̄ma p̄sona singulari p̄sentis idicati
ui modi addita. r. vt amo amor. do
ceo doceor. 7c.

Amabar. docebar. legebar audiebar
format a p̄ma p̄sona singulari p̄teriti
ip̄fecti idicatiui modi. m. mutata i
r. vt amabā. m. in. r. fit amabar do
cebam docebar. 7c.

Amabor. docebor. formatur a
prima persona singulari futuri in
dicatiui modi addita. r. vt amabo.

b ij

amaboꝝ. docebo doceboꝝ.

Legar. audiar. formatur a prima p-
sona singulari futuri indicatiui mo-
di. m. mutata in. r. vt legā legar. au-
diam audiar.

Imperatiuo modo

Amare. docere. legere. audire. for-
mantur a secunda persona singulari
presentis imperatiui modi vocis actie. addi-
ta re. vt ama amare doce docere. ⁊ sic
in alijs.

Ametur. doceatur. legatur. audiaf.
simile est tercie persone singulari fu-
turi optatiui modi.

Amemur. doceamur. legamur. audi-
amur. simile est prime persone plura-
li futuri optatiui modi.

Amamini. docemini. legimini. audi-
mini. formatur a scda persona plura-
li presētis imperatiui modi vocis ac-
tue te mutata in. mini. vt amate. te
in. mini fit amamini. ⁊c.

Ameptur. doceantur. legantur. au-
diantur. simile est tercie persone plu-
rali optatiui modi.

Amator. docetoz. legitoz. auditor.
formatur a tercia persona singulari
futuri imperatiui modi vocis actie ad-
dita. r. vt amato: addita. r. fit ama-
tor. doceto. docetoz. ⁊ sic in alijs.

Amemur. doceamur. legamur. audi-
amur. simile est prime persone plura-
li futuri optatiui modi.

Amaminoz. doceaminoz. legiminoz
audiminoz. formatur a scda psona plu-
rali futuri imperatiui modi actiue vo-
cis tote. mutata in minoz. vt amato-
te. tote in minoz. fit amaminoz. doce
tote doceminoz. ⁊ sic in alijs.

Amatoz. docetoz. legitoz. auditor
formatur a tercia persona plurali fu-

turi imperatiui modi actie vocis addi-
ta. r. vt amanto addita. r. fit aman-
toz. doceto docetoz. ⁊ sic in alijs.

Optatiui modi

Amarer. docerer. legerer. audirer.
formatur a prima psona singulari p-
sentis optatiui modi actie vocis. m. mu-
tata in. r. vt amem. m. mutata in. r.
fit amer. doceā. docear ⁊ sic in alijs.

Subiunctiui modi

Amer. docear. legar. audiar. dixi vn-
de formatur.

Amarer. docerer. legerer. audirer di-
xi unde formatur.

Infinitiui modi.

Amari. doceri. audiri. formatur a pre-
senti infinitiui modi vocis actie. re.
mutata in ri. vt amare. re in ri: fit a
mari. docere doceri. ⁊c.

Legi. formatur a scda persona singula-
ri p-entis indicatiui modi ablata. s.
vt legis. s. ablata legi.

Circuloquia vocis passiue. non for-
mantur s; circuloquimur ea per par-
ticipiū preteriti tēporis passiue vocis
⁊ per hoc verbū sum es. fui. qd recte
ispiciēti notū est. ⁊ sic nō opus erit i
his tēporibus formatione.

Verbū impersonale passiue vocis simi-
le ē tercijs personis verbi passiui for-
matur ⁊ tercijs actie vocis addēdo ur.
vt amat amaf. docet docet. legit legi-
tur. audit audit. Preterq; p-teritum
perfectū: ⁊ tpa ab illo formata: qd re-
cte intueti clarū erit: ideoq; nō opus
est formatione. Et si dicat quare nō
formatur: dic qd est tempus circulo-
cutum ⁊ tempus circulo-cutū nō for-
matur. cum in circulo-cutis passiuus
rationem dare potes;

Tractatus secūdus de interzoga-
tionibus: qbus interrogandi sūt pu-
eri: de quattuor partibus grāmāticē
⁊ de octo partib; orōnis qd sentiāt.

De grāmātica.

Sc mibi quā artē adiscis
grāmātica. Quid est grā-
matica? Sciēcia recte lo-
quēdi: recteq; scribēdi: et
doctissimoz vroz vsu atq; actorita-
te collecta: estq; fons ⁊ fundamentū
oim aliaz artium. vel grāmātica est
ars artiu scia sciaz: nutrit antiq;ssi-
ma: purgatrix prudentissima lingue
balbucientiu: qua clausa: omis clau-
duntur: qua aperta omes aperiunt: si-
ne qua nulla: cū qua omis alie docent
scientie.

Quid ē scia? Arbor arduissima cui⁹
radix est amarissima fruct⁹ vero dul-
cissimus: sed qui radices ei⁹ abhorru-
erit de fructu dulcedinis nō gustabit
An dicat grāmātica? A grāma qd est
littera: ⁊ tica scia quasi scia lralis.

Quot sūt partes grāmāticę? Quatuor
Orthographia: cui respōdet littera
Prosodia: cui syllaba.

Ethymologia: cui dictio.

Syntaxis: cui orōnis constructio.

De orthographia ⁊ littera

Quid est orthographia? scia docens
qb; litteris queq; dictio scribēda sit
An dicat orthographia? Ab orthos
qd est rectū ⁊ grapho qd est scribo: qsi
scia recte scribēdi.

Quid est littera? Vox que scribi po-
test indiuidua.

Unde dicat littera? A lituris: qd an-
tiqui tabulis ceratis scribere solebāt
⁊ postea delere.

Quot sūt littere apud latinos? duo
⁊ viginti: ⁊. h. q nō ē littera s; aspi-

rationis nota.

Quot sūt genera litteraz? Duo. vo-
cales ⁊ consonantes.

Quid est vocalis? littera q per se po-
test facere sonū. Unde ⁊ vocalis di-
citur: qd per se vocem habeat.

Quot sunt vocales? sex. a. e. i. o. u. y
psilon.

Quid est consonans? littera q per se
nō facit nec potest facere sonum.

An dicat consonas? A cō qd est simul
⁊ sono. as. qsi siml cū vocali sonas

Quot sunt consonantes? Sedecim. b.
c. d. f. g. h. l. m. n. p. q. r. s. t. x. z.

Quot sūt spēs consonantiū? Due mu-
te ⁊ semiuocales.

Quid est muta? littera que incipit a
seipa: ⁊ finit in vocali.

Quot sunt mutes? nouem. b. c. d. f. g.
h. p. q. t.

Quare dicuntur mutes? quia cōparati-
one vocalium ⁊ semiuocalium. parū
sonant.

Quid est semiuocalis? littera que in-
cipit a vocali: ⁊ finit in seipa.

Quot sunt semiuocales? sex. l. m. n.
r. s. t.

Quare dicuntur semiuocales? qd in so-
noritate prime ad vocales accedunt.

Quot accidunt litteres? quinq; no-
men. figura. potestas cognatio ordo

Quid ē nomē i lra? vocabulum quo
vnaq; appellat ad aliaz litterarū
discretionem.

Quid est figura in littera? eius des-
criptio certis lineamētis terminata.
puta longa breuis rotūda.

Quid est potestas in littera? ipa lit-
tere pronūciatio ppter quā ⁊ figure
⁊ nomina sunt inuenta.

Quid est cognatio in littera? quedā
affinitas qua alia in aliam cōmuta-
tur. vt ab amic⁹; iimic⁹. a facio feci.

Quid est ordo in litteris? Ratio demonstrans que preponi: que subsequi debeat in pronuntiatione.

Quid est ordo in vocalibus. quod cum in diphthongis coeunt: quedam semper preponuntur. ut. a. o. quedam semper postponuntur. ut. i. u. tamen. e. quandoque preponitur: quandoque postponitur. ut ae. oe. au. eu. ei.

Quid est diphthongus? Conglutinatio duarum vocalium in eadem syllaba suam vim retinentium.

Unde dicitur diphthongus? A dis quod est bis: et phthongos sonus: quasi duplex sonus.

Quot sunt diphthongi? quattuor. ae. oe. au. eu.

Quot sunt diphthongi qui scribuntur et non pronuntiantur. Bue: ae. oe. ut Aeneas. foenum.

Quot sunt diphthongi qui scribuntur et pronuntiantur? Bue: au ut audio. eu. ut euge.

Quis est ordo in consonantibus? quod plures quam tres non possunt precedere vocalem. nec quam totidem succedere. ut strops: stirps: et quo alias differem?

De prosodia et syllaba.

Quid est prosodia? Scientia demonstrans quo accentu queque dictionis syllaba proferatur.

Unde dicitur prosodia. A pros quod est ad: et ode cantus: quasi accentus.

Quid est syllaba? Comprehensio litterarum que sub uno accentu: et uno spiritu indistincte proferuntur.

Unde dicitur syllaba? A syllabin. i. comprehendere.

Quot accidunt syllabae? quattuor. tenor. spiritus. tempus. litterarum numerus.

Quid est tenor in syllaba? Modus quo aut eleuatur: aut deprimitur.

Quot sunt tenores? tres. Acutus. grauis. circumflexus. Acutus enim est quo syllaba eleuatur. Grauis: quo syllaba deprimitur. Circumflexus quo partim eleuatur: partim deprimitur.

Quid est spiritus in syllaba? qualitas que dam qua aspere vel leuiter syllaba profertur.

Quid est tempus in syllaba? Duratio siue tractus in quo syllaba profertur.

Quotuplex est tempus in syllaba. Duplex. quia habet unum tempus in quo profertur: et dicitur breuis. aut habet duo tempora: et dicitur longa.

Quid est numerus in syllaba? Comprehensio litterarum syllaba constituentium

Quot possunt esse littere in syllaba? Et multum sex. ut minimum una. sed tunc proprie non dicitur syllaba cum plures litteras non comprehendat. ut. a. ab. arx. mars. stans. stirps.

De etymologia et dictione

Quid est etymologia? Scientia ostendens dictionum originem: cum reliquis illarum accidentibus.

Unde dicitur etymologia? ab etymon quod est verum: et logos sermo quasi veriloquium. quod aristoteles symbolum appellat a quibusdam originatio dicitur

Quid est dictionis? minima pars orationis constructe id est compositae in ordine.

Quis differentia est inter syllaba: et dictionem? syllaba est pars dictionis: et nihil per se significat: dictionis autem per se significat.

Unde dicitur dictionis? A dicendo quod dicat aliquid hoc est significet.

Dictionum quot accidunt? quattuor. significatio. etymologia. figura. ordo

Quid est significatio in dictione? illud quo breuiter ostenditur quod significet

Quid est etymologia? Buxi esse sci-

entiam qua ostenditur vera dictionum originatio.

Quid est figura in dictione? Forma qua dictionis simplex a composita distinguitur.

Quid est ordo in dictione? qualitas qua in oratione alia semper preponitur alia semper postponitur. alia modo preponitur modo postponitur.

Quid est pars orationis? Vox litteralis indicans mentis conceptum.

Partes orationis quot sunt? octo. nomen. pronomen. verbum. participium aduerbium. prepositio. coniunctio. interiectio.

Quot sunt partes orationis declinabiles. quattuor. nomen. pronomen. verbum. participium.

Quot sunt partes orationis indeclinabiles? quattuor. aduerbium. prepositio. coniunctio. interiectio.

Per quod nomen et pronomen declinantur? per casus. Verbum: per tempora et modos. Participium: per tempora et casus.

De nomine et eius accidentibus

Quid est nomen? Pars orationis declinabilis corpus aut res proprie communiter uel significans. corpus ut lignum. res: ut grammatica: proprie ut petrus. Communiter ut homo. quod nomen appellatum dicitur.

Unde dicitur nomen? ab onoma grece. quod latine interpretatur nomen.

Quotuplex est nomen. Duplex. Substantiuum: et adiectiuum.

Quod est nomen substantiuum? quod declinatur per unum articulum: vel per duos tantum. ut hic poeta. hec musa. hic vel hec finis. hic et hec homo.

Quod modis declinatur nomen sub-

stantiuum? tribus. Primo per unum articulum et unam vocem. ut hic dominus. Secundo per unum articulum et duas voces. ut hic honor uel honos

hic labor uel labos Tercio per duos articulos et unam terminationem. ut hic et hec homo.

Quot modis dicitur nomen substantiuum? Tribus. Re tantum. Uoce tantum. Re et Uoce insimul. Re tantum. ut illa octo pronomina primitiua. Ego. tu. ille. etc. Uoce tantum. ut nomina officiorum. ut faber. cerdo. Re et uoce insimul. ut hic petrus

hec littera.

Quot modis cognoscitur nomen substantiuum? tribus. Declinatione quod declinetur uno modo. supradictorum

Constructione. quod possit constitui per se cum verbo personalis modo significandi. quod significet per modum per se stantis.

Quod est nomen adiectiuum? quod declinatur per tres articulos: vel per tres diuersas terminationes. ut hic et hec et hoc felix. bonus bona bonum.

Quot modis declinatur nomen adiectiuum? quattuor. Primo per tres articulos: unam et terminationem: ut hic et hec et hoc felix. Secundo per tres articulos et tres terminationes. ut hic alacer hec alacris hoc alacre. Tercio per tres articulos et duas terminationes. ut hic et hec abilis et hoc abile.

Quarto per tres diuersas terminationes absque articulis. ut bonus bona bonum.

Quot modis dicitur nomen adiectiuum? Tribus. Re tantum. ut nomina officiorum. ut faber. cerdo. Uoce tantum. illa octo pronomina primitiua. ego. tu. sui. etc. Re et uoce insimul

ut albus alba album.

Quot modis cognoscit. tribus. Declinatione. quoniam declinet vno modorum supradictorum: constructione quod non construat per se cum verbo personali absque substantiuo expresso vel subintellecto. Modus significandi. quod significet per modum dependentis.

Substantiuum et adiectiuum in quot debet conuenire? In tribus. in genere/numero: et casu. ut vir bonus.

Nomini quot accidunt? Sex. Qualitas. Species. Genus. Numerus. Figura. Casus. cum declinatione.

Quid est qualitas in nomine? Accidit per quod proprium nomen a compositis distinguitur.

Quod est nomen proprium? quod vni tantum conuenit. ut petrus.

Quot sunt species nominis proprii? quatuor. Nomen. Pronomen. Cognomen. Agnomen.

Quod est nomen putat esse species nominis proprii? quod est cuiusque proprium. ut petrus.

Quod est pronomen? quod preponit nomen differentie: vel amicitie causa. ut marcus tullius. sabinus petrus.

Quod est cognomen? quod est generale vel commune totius generationis: ut luna mendocia.

Quod est agnomen? quod ab aliquo euentu imponitur. ut africanus castellanus.

Quod est nomen commune? quod pluribus conuenit. ut homo.

Poeta igitur cuius qualitas est? compositis.

Species nominum quot sunt? due. primitiua que aliunde non trahitur. ut mons.

Deriuatiua que aliunde deriuatur. ut montanus a monte.

Poeta igitur cuius speciei est deriuatiue dicitur enim a poesis.

Quot sunt species tantum primitiuorum que deriuatorum nominum communes de quibus nulla est facta mentio vigintiuna

Corporale: incorporale. Monimum synonymum. ad aliquid dictus: quasi ad aliquid dictus. Gentile. patrius. interrogatiuum. infinitiuum. relatiuum. collectiuum. diuiduum. fictiuum. generale. spatiale. ordinale. numerale. absolutum. temporale. locale.

Quod est nomen corporale? quod corpus significat. ut homo lignum.

Quod est nomen incorporale? quod corpus non significat. ut grammatice ut?

Monima que sunt? que voce non significatione conueniunt. ut nepos. filius filij: vel luxuriosus.

Que sunt sinonima? que non voce: sed significatione conueniunt. ut ensis. mucro. spata. marcus tullius. cicero.

Quod est ad aliquid? quod sine intellectu illius ad quod dicitur proferri non potest. ut pater. filius. dominus. seruus.

Quod est nomen quasi ad aliquid dictus? quod quis habeat aliquod contrarium: et quasi semper adherens: non tamen ab ipso nomine significat illud: nec ex illo nominationem accipit. ut nox. dies. lux. tenebre.

Quid est nomen gentile? quod gentem significat. ut grecus. hispanus. latinus.

Quod est nomen patrium? quod a patria sumitur: ut romanus.

Quod est nomen interrogatiuum? quod cum interrogatione profertur. ut quis. quid. quousque. quotus: cum suos seruant accentus.

Quod est nomen infinitiuum? quod est interrogatiuo contrarium. ut quis. qualis. quantus. cum in locutione graui accentu pronunciantur.

Quod est relatiuum? quod est ante lateri recordatiuum. ut qui. qualis. tantus. quantus.

Quod est nomen collectiuum. quod in

singulari numero multitudinem significat. ut populus. gens. turba.

Quod est nomen diuiduum? Quod a duobus vel pluribus ad singulos habet relationem. vel ad plures in numeros pares distributos. ut alter. alij. vter vterque. quisque. singuli. bini. Nam alter de duobus dicit alius de pluribus.

Quod est nomen interrogatiuum sicut quis de pluribus? Diuidua in partes numeros sunt: singuli. bini. terni. et similia.

Quod est nomen fictiuum? Quod a proprietate sonorum factum est. ut grus. tin tinabulum. taratara. turtur.

Quod est nomen generale? Quod in diuersas species potest diuidi. ut animal. arbor.

Quod est nomen speciale? Quod a genere diuiditur. ut homo. laurus.

Quod est nomen ordinale? Quod ordinem significat. ut primus. secundus.

Quod est nomen numerale? Quod numerum significat. ut vnus. duo.

Quod est nomen absolutum? Quod per se intelligitur. et non indiget alterius conunctione nominis. ut deus. ens.

Quod est nomen temporale? Quod tempus significat. ut dies. mensis. annus.

Quod est nomen locale? Quod locum significat. ut longinquus. propinquus.

Quot sunt deriuatorum nominum tantum differentie? Nouem. Patronymicum. possessiuum. denominatiuum. diminutiuum. comparatiuum. superlatiuum. verbale. participiale. aduerbiale.

Quod est nomen patronymicum? Quod a propriis tantummodo deriuatur patrum nominibus secundum grecam formam: quod significat cum genitiuo sui primitiuum filium vel nepotem. filiam vel neptem. ut priamides. i. filius vel nepos priami. pri-

amis. i. filia vel neptis priami.

Cuius generis sunt patronymica? Masculina. et feminina.

Unde formantur patronymica masculina? In nominibus prime declinationis formantur a genitiuo e mutatio in des ut Eneas eneae e in des fit eneades

In nominibus secunde declinationis formantur a genitiuo e mutatio in des si terminantur cum vnico i/ ut priamus priami/ addita des/ fit priamides. Si cum duplici i/ tunc vltimum i/ mutat in a/ et additur des/ ut virgilius virgilij/ i/ in a/ virgilia/ addita des/ fit virgiliades.

Que tamen in eis diphthongon terminant cum duplici habeant genitiuum in ei/ et in i/ formant patronymicum a genitiuo secundo addita des/ ut pentheus penthei vel penthi addita des/ fit penthides.

In nominibus tertie declinationis formantur patronymica a datiuo/ addita des. ut hector hectori hectorides.

Declinantur per primam nominis declinationem Unde formantur patronymica feminina? A nominibus patronymicis remota de/ ut priamides/ remota de/ fit priamis. virgiliades/ de remota fit virgilia. id est. filia vel neptis virgilij.

Declinantur per tertiam nominis declinationem Reperiuntur pauca nomina patronymica feminina in e/ desinetia. ut nerine filia nereij. adastrine filia adastri. acrisione filia acrisij. per primam nominis declinationem variata.

Aduertendum quod patronymica (Prisciano secundo maioris teste) a nominibus matrum fiunt abusive: ut latonides latone filij. i. apollo. ytiades ytie filij. i. romulus.

Patronymica non sunt in usu apud eos qui in soluta oratione scribunt: sed

tm̄ apud poetas: 7 raro quidē a nominibus latinis. Nam illa q̄ videntur patronymica iustini iusti filius. albi nus albi filius. longini longi filius. potius dicendū esse possessiva pro patronymicis.

Quod est nomē possessiuū? Quod est genitiuo sui principalis significat aliquid ex his q̄ possident: euandrius ensis per euandri ensis. regis honor 7 pro regis honor.

Quod est nomē denominatiuū? Quod a noie deriuat. vt a iustus iusticia. a sapiens sapientia.

Quod est nomē diminutiū? Quod diminutionē sui principalis absolute significat. vt a rege regulus. id est. paru rex. Ideo autē absolute positū est. Prisciano dicēte libro tertio. qz comparatiuū quicqz nō solū auget sed etiā diminit vni primitiuoz sed nō absolute vt maiusculus paru maior q̄ ille qui magis est.

Diminutiva vnde formant non hnt certā rationē qua possint formari: s; illud tm̄ hoc loco dicendū est exire in varias terminationes: sed plerunqz. In ulus. ula. ulū. vt frater/fraterculus. soror/sororcula. munus/munusculum.

Aliquando in io. homo/homuncio. senex/senecio.

Aliquādo in aster. astra. astrum. vt pinus/pinaster. filia/filiastra. apiū apiastrum.

Aliquādo in olus. ola. olum. vt sergius/sergiolus. corona/corola. palium/paliolum.

Aliquādo in ellus. ella. ellum. vt tenellus. renella. renellum.

Aliquādo in illus. illa. illum. vt pusillus. pusilla. pusillum.

Aliquādo in leus. vt equus equuleus Aliquādo in istul. vt pan panistul petrus petrisculus.

Quod est nomē participiale? Quod a participio deriuat. vt a lectus/lectio.

Quod est nomen aduerbiale? Quod ab aduerbio deriuatur. vt ab hodie/hodiernus. na. num.

De comparatiuo. suplatiuo. 7 ad uerbio suis locis deo fauēte dicitur.

Genera nominū quot sunt? Septem Masculinū. femininū. neutru. commune. omne. dubiū. promiscuu.

Masculinū quod est? quod declinat cum hic. vt hic dominus.

Femininū quod est? quod declinat cum hec. vt hec musa.

Neutru quod est? quod declinat cum hoc vt hoc templum.

Comune quod est? quod declinat cum hic 7 hec. vt hic 7 hec homo.

Omne quod est? quod declinat cum hic hec. hoc. vt hic 7 hec 7 hoc felix.

Dubiū quod est? quod declinat cum hic vel hec. vt hic vel hec finis.

Promiscuu quod est? quod cum articulo hic vel hec significat animalia vtriusqz sex. vt hic milus. hic mus. hec aquila. hec dorcas.

Poeta igitur cuius generis est? masculini. declinat enim cum hic. **De regulā:** Nominū q̄ ex ipsa rerū significatiōe ad mares pertinet masculini sunt generis.

Quid est numerus in noie? Incrementū quantitatis ab vno ad plura pcedēs

Numeri nominū quot sunt? Duo. singularis. 7 pluralis. Singularis: qui de vno loquitur/vt homo. Pluralis qui de pluribus loquitur/vt homines. Poeta cuius numeri ē: singularis quia de vno loquitur.

Quid est figura in nomine? Illud quo nomen simplex distinguitur a composito.

Figure nominum quot sunt? Tres: Simplex: que non pot diuidi in partes significatiuas eius quod integrū significabat. vt parens. Composita que pot diuidi in partes significatiuas eius quod integrū significabat. vt parricida a parens: 7 caedo. Decomposita est q̄ a composito deriuatur vt parricidū a parricida.

Poeta cuius figure est? Simplicis: nichil enim significat poe 7 ta per se parata.

Quid est casus in noie? Quidā gradus declinationis per quos nomen inflectitur.

Casus nominū quot sunt? Sex: Nominatiuus. Genitiuus. Datiuus. Accusatiuus. Vocatiuus. Ablatiuus.

Quare dicitur nominatiuus? quia per eum nominamur

Rectus vero dicitur: qz aliunde nō cadit. ideo improprie dicitur casus.

Quare dicitur genitiuus? quia per eum nominamur cuius sumus filij. vt francisci. iohannis.

Quare dicitur datiuus? qz in eo casu ponimus eum cui aliquid damus.

Quare dicitur accusatiuus? qz in eo casu ponimus eum quem accusamus.

Quare dicitur vocatiuus? qz in eo casu ponimus eum quem vocamus.

Quare dicitur ablatiuus? qz in eo casu ponimus eum a quo aliquid aufertur.

Poeta cuius casus est? Nominatiui casus: qz in tali casu declinādo reperit

Quid ē declinatio? Vocis variatio que circa finē tm̄ attendit.

Quid est declinatio? Principij tentio: 7 finis variatio.

Declinationes nominū quot sunt? Quinqz. Prima q̄ est: q̄ facit genitiuū singularē in ae. vt poeta poetae

Secunda q̄ est: q̄ facit genitiuū singularē in i/vt dominus domini.

Tertia q̄ est: q̄ facit genitiuū singularē in is/vt sermo sermonis.

Quarta q̄ est: q̄ facit genitiuū singularē in us. vt sensus sensus.

Quinta q̄ est: q̄ facit genitiuū singularē in ei. vt dies diei.

Poeta cuius declinatiōis? pme: qz facit genitiuū singularē in ae: vt poeta poete.

Quotuplex ē nominū inflexio? Septuplex.

Adenoptota inflexio est: cum per oēs casus nusquā nomē variat. vt ador. ador. ador.

Diptota inflexio est: cum per duos casus tm̄ nomē variat: vt Adam ade.

Triptota inflexio est: cum per tres casus tm̄ nomē variatur. vt templū. templi. templo.

Tetraptota inflexio est: cum per quatuor casus nomen variat. vt deus. dei. deo. deum.

Pentaptota inflexio ē: cum per quinque casus nomē variatur. vt sermo. sermonis. sermoni. sermonē. sermone.

Hexaptota est: cum per sex casus nomen variat. vt vnus. vni. vni. vni. vni. vno.

De pronomine 7 eius accidentibus.

Quo q̄ pars orationis est? Pronomē. qd ē p nomen

Pars orōnis declinabil. que pro nomine proprio cuiusqz accipitur. psonasqz finitas recipit.

Unde dicitur p nomen a pro 7 nomen:

quia pro eo ponitur in oratione.
Pronomina quot accidunt? Sex. species. genus. numerus. persona. casus cum declinatione.
Species pronominum quot sunt? Due sicut in nomine. Primitiua vt ego. Deriuatiua vt meus.
Quot sunt pronomina primitiua? Octo. Ego. tu. sui. hic. iste. ille. ipse. is.
Quot sunt pronomina deriuatiua? Septem. Meus. tuus. suus. noster. vester. nostras. vestras.
Ego cuius speciei est? Primitiue: quia a nullo deriuatur.
Genera pronominum quot sunt? quinq; Masculinum. vt meus. Femininum. vt mea. Neutrum. vt meus. Commune. vt hic et hec nostras. Omne. vt ego. tu. Numeri pronominum quot sunt? Duo sicut in nomine. Singularis. vt ego. Pluralis. vt nos.
Figure nominum quod sunt? Due. Simplex vt hic. Composita vt isthic. isthuc.
Quot modis componitur pronomen? Quatuor. primo cum nominibus. vt eiusmodi. huiusmodi.
Secundo cum altero pronomine. vt isthic. meme. tete. sese.
Tertio cum prepositione. vt mecum. tecum. secum. nobiscum.
Quarto. cum aduerbijs aut sillabicis adiectionibus. vt eum. illum.
Quot sunt sillabice adiectiones. quatuor. met. te. ce. pte. vt egomet. huiuscute. meopte.
Persone pronominum quot sunt? Tres.
Prima que de se loquitur. vt ego amo.
Secunda ad quam prima loquitur. vt tu amas.
Tertia: de qua prima loquitur. vt cesar superat pompeium.

Quid est persona? Proprietas loquendi de se ad alium vel de alio.
Quod sunt pronomina prime persone. Unum tantum. Nemo ego cum suis casibus.
Quot sunt pronomina secunde persone? Unum tantum. Tu: cum suis casibus. et omnibus vocatiuis. nominibus. et participijs.
Quot sunt pronomina tertie persone? Reliqua tredecim: cum omnibus nominibus: et participijs.
Ego igitur cuius persone est? Prime.
Quare: quia omnis natus est tertie persone: proter ego quod est prime. et tu quod est secunde. et omnes utrosque sunt secunde persone.
Casus pronominum quot sunt? Sex sicut in nomine.
Quot sunt pronomina que habent utrumque? Quatuor. Tu. meus. noster. nostras. Reliqua omnia carent eo. Nominatiuo etiam caret sui.
Decimationes pronominum quot sunt? Quatuor. Prima que facit genitiuum in /i/ vt mei. tui. sui. Secunda que facit genitiuum in /us/ vt huius. istius. illius. ipsius. et.
Tertia que facit genitiuum in /e/ vt mei. mee. mi. tui. tue. tui. sui. sue. sui. nostri. nostre. nostri. vestri. vestre. vtri.
Quarta que facit genitiuum in /is/ vt nostratis. vestratis.]

De verbo

Verbo que pars orationis est? Verbum. Quid est verbum? Pars orationis declinabilis cum modis et temporibus sine casu agendi vel patiendi significatiua.
Unde dicitur verbum? A verbero as. quia verberato aere oratio primatur que sine verbo esse non potest.
Verbo quot accidunt? Octo. Genus. Modus. Tempus. Numerus. Persona. Species. Figura. Coniugatio.

Genera verborum quot sunt? Quinq; Actiuum. Passiuum. Neutrum. Commune. Deponens.
Quod est verbum actiuum? quod desinit in o/ et habet passiuum in or. vt amo. amor.
Quod est verbum passiuum? Quod desinit in or. et habet actiuum in /o/ vt amor ab amo.
Quod est verbum neutrum? Quod desinit in /o/ et non habet passiuum in or/ vt seruo.
Quod est verbum commune? quod desinit in or. et retinet actiuum et passiuum significationem. vt amplector.
Quod est verbum deponens? quod desinit in or. et habet actiuum significationem tantum. vt sequor. vel passiuum. vt nascor.
Modi verborum quot sunt? Quinq; Indicatiuus. Imperatiuus. Optatiuus. Subiunctiuus. Infinitiuus.
Quis est indicatiuus modus? Quo indicantur aliquid fieri. vt ego amo.
Quis est imperatiuus modus. Quo imperantur aliquid fieri. vt o francisce lege.
Quis est optatiuus modus? Quo optantur aliquid fieri. vt utinam francisce legeret.
Quis est subiunctiuus modus? qui indiget altero verbo vt perfectum sensus significet. vt si legeris audiam.
Quis est infinitiuus? Qui caret numeris et personis. et indiget verbo alterius modi. vt aliquid determinatum significet.
Amo igitur cuius modi? Indicatiui modi.
Tempora verborum quot sunt? Quinq; Presentis. preteritum imperfectum. preteritum perfectum. preteritum plusquam perfectum. futurum.
Quod est tempus presentis? quo aliquid in presentia fieri ostendimus. vt ego lego.
Quod est preteritum imperfectum? Quo ostendimus quod aliquid fiebat: sed non fuit perfectum. vt ego legebam.
Quod est preteritum perfectum? quo ostendimus aliquid iam factum esse. vt ego legi.
Quod est plusquam perfectum? quo ostendimus id quod factum est inueterasse ultra preteritum. vt ego legeram.
Quod est futurum? quo ostendimus aliquid faciendum esse. vt ego legam.
Amo igitur cuius temporis? presentis.
Indicatiuus quot tempora habet? quinq; Presentis. preteritum imperfectum. preteritum perfectum. preteritum plusquam perfectum. et futurum.
Imperatiuus quot tempora habet? Duo. Presentis. Futurum.
Optatiuus quot tempora habet? quinq;. Duo coniuncta videlicet. presentis et preteritum imperfectum. preteritum perfectum et plusquam perfectum. et futurum per se.
Subiunctiuus quot tempora habet? quinq; per se sicut indicatiuus.
Infinitiuus quot tempora habet? Duo coniuncta. et vnum per se sicut optatiuus.
Numeri verborum quot sunt. Duo: sicut in nomine. singularis que de vno. pluralis: qui de pluribus loquitur.
Amo igitur cuius numeri est? singularis numeri.
Persone verborum quot sunt? Tres. Prima. Secunda. Tertia.
Que est prima verbi persona? que de se sola. vel de se cum alijs loquitur. vt ego amo. nos amamus.
Que est secunda verbi persona? ad quam solam vel cum alijs prima loquitur. vt tu amas. vos amatis.
Que est tertia verbi persona? De qua sola vel de quibus prima loquitur. vt franciscus legit. homines legunt.
Amo igitur quot persone est? prime persone.

tu doces.
Quod est preteritum imperfectum? Quo ostendimus quod aliquid fiebat: sed non fuit perfectum. vt ego legebam.
Quod est preteritum perfectum? quo ostendimus aliquid iam factum esse. vt ego legi.
Quod est plusquam perfectum? quo ostendimus id quod factum est inueterasse ultra preteritum. vt ego legeram.
Quod est futurum? quo ostendimus aliquid faciendum esse. vt ego legam.
Amo igitur cuius temporis? presentis.
Indicatiuus quot tempora habet? quinq; Presentis. preteritum imperfectum. preteritum perfectum. preteritum plusquam perfectum. et futurum.
Imperatiuus quot tempora habet? Duo. Presentis. Futurum.
Optatiuus quot tempora habet? quinq;. Duo coniuncta videlicet. presentis et preteritum imperfectum. preteritum perfectum et plusquam perfectum. et futurum per se.
Subiunctiuus quot tempora habet? quinq; per se sicut indicatiuus.
Infinitiuus quot tempora habet? Duo coniuncta. et vnum per se sicut optatiuus.
Numeri verborum quot sunt. Duo: sicut in nomine. singularis que de vno. pluralis: qui de pluribus loquitur.
Amo igitur cuius numeri est? singularis numeri.
Persone verborum quot sunt? Tres. Prima. Secunda. Tertia.
Que est prima verbi persona? que de se sola. vel de se cum alijs loquitur. vt ego amo. nos amamus.
Que est secunda verbi persona? ad quam solam vel cum alijs prima loquitur. vt tu amas. vos amatis.
Que est tertia verbi persona? De qua sola vel de quibus prima loquitur. vt franciscus legit. homines legunt.
Amo igitur quot persone est? prime persone.

Species verborum quot sunt? Due. primitiua. vt lego legis. deriuatiua. vt lectito lectitas.

Amo cur? species est? primitiue: non enim huius ego sciam unde possit deriuari.

Figure verborum quot sunt? Tres. simplex vt taceo. Composita vt conticesco. et decomposita. vt conticesco.

Amo cur? figure est? simplicis.

Coniugationes verborum quot sunt? quatuor. Prima que est: que habet ante se / et ris in secunda persona presentis indicatiui modi. vt amo amas. letoz letaris.

Secunda que est: que habet ante se / et ris in secunda persona presentis indicatiui modi. vt doceo doces. vereor vereris.

Tertia que est: que habet ante se correptam ante re in infinitiuo/vel ante ris in secunda persona presentis indicatiui modi. vt legere. loqueris. vel loquere.

Quarta que est: que habet /i/ pductam ante re: vel ri/ in infinitiuo. vt audire. largiri.

Amo igitur quote coniugationis est? prime.

De participio

Participium est pars orationis est. Participium.

Quid est participium? Pars orationis declinabilis que pro verbo accipit ex quo deriuat genus et casus habet ad similitudinem nominis: et accidentia verbi sine discretionem personarum et modorum.

Participio quot accidit? Sex. Genus. Tempus. Significatio. Figura. Numerus. Casus.

Genera participiorum quot sunt? quatuor.

Masculinum. vt amatus.

Femininum. vt amata.

Neutrum. vt amatum.

Omne. vt hic et hec et hoc amans

Amas igitur cur? generi est? omnis.

Tempora participiorum quot sunt? Tria.

Presentis cum imperfecto. vt amans. preteriti cum plusquamperfecto. vt amatus.

Futurum. vt amaturus. amandus.

Amans cur? tempus est? Presentis. et preteriti imperfecti. quia omne participium desinit in ans vel in ens est presentis tempore. In rus. sus. rus. preteriti et plusquamperfecti. In rus. dus. futuri.

Significationes participiorum quot sunt? Due. Actiua. et passiua.

Que participia significant actionem a verbis actiuis et neutris participii presentis et futuri in rus significant actionem. vt amans amaturus. seruens seruturus.

A verbis passiuus participia preteriti et futuri in dus: significant passionem vt amatus. amandus.

A verbis communibus participium presentis et futuri in rus significant actionem. preteriti actionem et passionem. futuri in dus tamen passionem. vt largiens largitus. largiturus. largiendus

A verbis deponentibus participia presentis et preteriti et futuri in rus significant actionem. et futuri in dus passionem. vt sequor. sequens. secutus. secutus.

Inueniuntur etiam quedam participia preteriti a verbis actiuis. et neutri actionem significantiua quia sunt

Cenatus. a ceno cenas.

Iuratus. a iuro iuras.

Titubatus. a titubo titubas.

Assuetus. ab assuesco assuescis.

Consuetus. a consuesco. scis

Cassus. a careo cares.

Passus. a pateo. es.

Cautus. a caueo caues.

Pransus. a pradeo prandes.

Consideratus. a considero. as.

Disertus. a disero. is.

Argutus. ab arguo arguts.

Falsus. a fallo fallis.

Tacitus. a taceo taces.

Exoletus. ab exoleo exoles.

Contentus. a contineo. es.

Profusus. a profundo. is.

Flurus. a fluo fluus.

Scitus. a scio scis.

Excretus. ab exresco. is.

Adultus. ab adoleo. es.

Defectus. a deficio. is.

Participia quoque presentis aliquando significant passionem. vt Virgilius. olim voluētibus annis. i. que voluētibus et quod dicitur euidentis negocium. id est. quod videtur.

Amas igitur cur? significatio est? actiue figure participiorum quot sunt? Due Simplex. vt amans. Composita vt adamans.

Amans igitur cur? figure est? Simplicis figure.

Numeri participiorum quot sunt? duo sicut in nomine. Singulari: vt amans. Pluralis vt amantes.

Amans igitur cur? numeri est? singulari

Casus participiorum quot sunt? Sex sicut in nomine. Declinatio quoque ad nomen referenda est: nisi quod iens cum compositis facit genitum in euntis.

Amas igitur cur? casus est? Nati casus

Amans quote declinationis est? tertie.

De aduerbio.

Ubi que pars orationis est? Aduerbium.

Quid est aduerbium? Pars orationis indeclinabilis: que addita verbo: significationem eius aut complet. aut mutat. aut minuit. vt ias faciam. non faciam. parum faciam.

Unde dicitur aduerbium: Quasi aduerbium quoniam verbo iungi desiderat.

Aduerbio quot accidit? Tria. Species. Figura. Significatio.

Species aduerbiorum quot sunt? Due Primitiua vt nuper. Deriuatiua: nuperrime.

Ubi cur? species est? primitiue. neque enim habet unde deriuetur.

Figure aduerbiorum quot sunt? Due. Simplex: vt ecce. Composita: vt ecum. ellum.

Ubi cur? figure est? simplicis. neque enim potest diuidi in partes significatiuas. Significationes aduerbiorum quot sunt? Diuerse.

Numeralia. vt bis. ter. quater. quinque. sexies. sepius. decies.

Temporalia. vt hodie. cras. per eundem diem. nuper.

Localia. vt hic. isthic. illic. huc. isthuc. illuc. intro. foras.

Negatiua vt non. haud. minime. nullo latenus. nunquam.

Affirmatiua. vt etiam. profecto. quin certe. nimirum.

Demonstratiua. vt en. ecce.

Operatiua. vt utinam. o. osi.

Ordinatiua. vt continuo. deinde. deinceps. de post.

Interrogatiua. vt cur. quare. quare propter.

Subiatiua. vt fors. forte. forsitan. forsitan.

Vocatiua. vt o. heus. oho.

Discretiua. vt seorsum. bifariam. diuisim.

Congregatiua. vt simul. vna. piter.

Juratiua. vt edepol. mehercule. mecastor.

Horatiua. vt eia. age. agite.

Intensiuua. vt valde. penitus. vehementer.

Remissiua. vt sensim. paulatim.

Diminutiua. vt clanculum.

Comparatiua. vt melius. doctius. fortius.

Superlatiua. vt optime. fortissime.
doctissime. suauissime.
Similitudinis. vt ceu. sicut. tanq̄.
Quantitatis. vt multum. parum.
Qualitatis. vt bene. docte. sapiēter
Ubi cui⁹ significatiōis ē? Localis.

De prepositione.

Que pars oratiōis est?
Prepositio.

Quid est prepositio?
Pars orōnis indecliabi-
lis: que alijs partibus orationibus
preponitur per compositionē: aut p
appositionē.

Unde dicitur prepositio: ab eo q̄ alijs
partibus orōnis p̄ponit. Nam con-
tra naturā p̄positionis est postponi.
vt tenus. versus. cum.

Prepositioni quot accidunt? Tria.
Figura. Ordo. Casus.

Figure p̄positionū quot sunt? Due.
Simplex. vt abs. circū. Composita
vt absq̄. circūcirca.

Quotuplex est ordo prepositionū?
Triplex. Prepositiu⁹. postpositiu⁹
cōmunit.

Quis est ordo prepositiu⁹? Qui pre-
positionē in constructiōe preponi de-
bere ostendit. vt ab. re.

Quis ē ordo postpositiu⁹? qui p̄po-
sitionem in constructiōe postponi de-
bere ostendit. vt puberenus.

Quis est ordo cōmunit? Qui prepo-
sitionē in constructione modo prepo-
ni. modo postponi debere ostendit.
vt cum illo. nobiscum.

Ad cui⁹ ordinis est? p̄positiu⁹. q̄ sp
in p̄structione preponit. vt ad urbem.

Casus prepositionū quot sunt? duo.
Accusatiu⁹. Ablatiu⁹.

Qua prepositiones accusatiui casus.
Ad. apud. ante. aduersus. aduersū.

cis. citra. circiter. circum. circa. con-
tra. erga. extra. inter. intra. infra.
iuxta. ob. pone. per. prope. proxime
pridie. procul. post. preter. penes. su-
pra. secundū. secus. trās. vsq̄. ultra.
Que sunt trigintatres.

Qua prepositiones ablatiu⁹ casus?
A. ab. absq̄. cum. coram. clā. de. ex.
pro. pre. palā. sine. tenus. Que sunt
quindecim.

Qua prepositiones accusatiui. vel ab-
latiu⁹. In. sub. super. subter. Que
sunt quattuor.

Ad. cui casui deseruit? Accusatiuo:
qm̄ tali casui semp reperit apposita.
Quid est p̄p̄riū prepositionis? Retor-
quere casuale ad actū.

Que fuit causa inuentionis? Et sem-
per p̄poneret ceteris partib⁹ orōnis:
tam per appositionē q̄ p̄positionē.

De coniunctione.

Que pars orōnis est? p̄iunctio
Quid est p̄iunctio? Pars
orōnis indeclinabilis: cō-
nectās ordināsq̄ sententiā

Unde dicitur cōiunctio: ab eo q̄ p̄iun-
gat: et orōni pro vinculo interponat
Coniunctioni quot accidunt? Tria. po-
testas siue significatiō. figura et ordo

Quid est potestas p̄iunctiōis? Qua-
litas: q̄ et significatiōes officiiq̄ in
p̄structione ostendit.

Potestates p̄iunctionis quot sunt?
Complures.

Copulatiua q̄ sensus et verba p̄iungit
vt. et. q̄. atq̄. quoq̄. aut. vero. q̄dē
Distinctiua q̄ p̄iunctiōes p̄iungat
sensus tñ distinctū h̄s. vt aut. vel. ve.

Causalis q̄ causas p̄iunctiōis expla-
nat. vt qm̄. nāq̄. eni. vt.

Collectiua siue illatiua q̄ superiora
colligit. vt igit. ergo. itaq̄. quare.

quapropter q̄obrem.

Dubitatiua. q̄ dubitationes aliqua
cum interrogatiōe significat. vt. an
ne. necne.

Aduersatiua que aduersas sententiā
sequēti aut p̄cedēti mōstrat. vt quāq̄
et si. q̄uis.

Approbatua que rē aliquas appro-
bat. vt vti. siquidē. qm̄. q̄ndem.

Completiua q̄ ornat⁹ causa aut me-
tri necessitate ponitur. vt quidēz eni
nam nāq̄z.

Continuatiua que continuationē et
consequentiam rerū significat. vt &
cum. dum. vbi. quatenus.

Et cuius potestatis est? Copulatiue
Figure cōiunctionis quot sunt? due
simplex: vt eni. et. q̄. vero. Cōposi-
ta. vt atq̄. eniuero. q̄re. quapropt.

Et cui⁹ figure est? simplicis figure.
Ordo cōiunctiōis quotuplex ē triplex
Queda semp p̄ponitur. vt at. ac. ast
aut. vel. ne. nec. neq̄z.

Queda semp postponitur. vt. q̄z. ue
ne. q̄dem. quoq̄z. aut. vero. enim.

Queda modo p̄ponitur modo post-
ponitur. vt. atq̄. igit. itaq̄z. qm̄. r̄si.
Et cuius ordinis est? primi ordinis.

De interiectione.

Qua pars orōnis est? interiectio
Quid est interiectio? pars orō-
nis indeclinabilis affectū mē-
tis incōdita voce significās. vnde di-
citur interiectio: q̄a iteriacet alijs par-
tibus orōnis.

Interiectioni quot accidunt? sola sig-
nificatiō.

Significationes interiectionū quot
sunt? plures.

Lugientis. vt heu. ue.

Exultantis vt euar. uach.

Exclamantis. vt proch.

Silentis. vt. si. au.

Laudantis. vt. euge.

Vocantis. vt. eo. io.

Timentis. vt. at. hei.

Admirantis. vt. pape.

Tridentis. vt. ah. ah. he.

Uitantis. vt. apage.

Heu cui⁹ significatiōis ē? Lugientis:

De syntari et oratiōis cōst.

Quid est syntaxis? scia qua bona
cōstructio a mala dignoscitur.

Unde dicitur syntaxis? A syn. q̄ est
con et tarto ordino: a quo taxis quasi
coordinatio.

Quid ē cōstructio? est debita disposi-
tio partū orōnis in ipa orōne. alit.
Quid est cōstructio? est cōstructibili-
us vnio ex debitis modis significādi
per intellectū causata ad exprimēdus
mentis cōceptum inuēta.

Quotuplex ē p̄structio? quadruplex
Trāsitiua est illa i qua act⁹ vel passio
vbi ostēdit trāsire vel inferri ab alia
persona in aliam. vt ego amo deum.
deus amatur a me.

Intrāsitiua est illa in qua nec actus
nec passio verbi ostēdit trāsire: nec
inferri ab aliqua alia persona i aliā.
vt ego curro. frānciscus amatur.

Cōgrua est illa in qua nō est aliqua
disproporziō. i. discouenientia in mo-
dis significādi essentialibus vel acci-
dentalibus. vt franciscus amat.

Incongrua est illa in qua est aliqua
disproporziō i modis significādi esse-
cialibus vel accidentalibus. vt vir bo-
na. mulier bonus currere.

Quid est orō? est dictionum compre-
hēsiō aptissime ordinata. aliter.

Quid est orō? est terminus significa-
tiuus complete.

Quotuplex est oratio? Quadruplex

perfecta est illa que perfectam sententiam generat in animo auditoris. vt Anthonius legit lectionem.

Imperfecta est illa q̄ imperfectā sententiā generat in animo auditoris. vt si amaueris deum.

Finita est illa in qua verbū finitum ponitur. vt franciscus amat.

Infinita est illa in qua verbū infinitum ponitur. vt me amare.

Ex quibus partibus cōstat oīo perfecta: p̄sciano dicēte ex duabus. ex noie. s. 7 ex verbo. alie autē partes ponunt de bene esse. s3 cōtra. q̄a hec oīo si tu veneris ad me cōstat ex noie 7 ex verbo: nō tñ est oīo p̄fecta. patz q̄a nō generat perfectā sententiā in animo auditoris. Respōdeo q̄ quando dicit q̄ ex noie 7 ex verbo constat oīo perfecta. intelligitur nisi veniat aliquod impediēs. 7 cū dicit si veneris ad me: est oīo ip̄fecta. veruz est eo q̄a ponitur aliquod impediēs. impediēta sūt hec 7 similia. s. duz. si qm̄. cum. donec.

Aduerte q̄ triplex est interrogatiuū per qd̄ q̄rim⁹ de ip̄a cōstructione. s. q̄ qlis. quanta. vsus. Que trans v̄l in trans. qualis: con. v̄l incon. quanta per. vel imper.

Noiatiuus 7 verbum in quot accidētibus conuenire debēt: in duobus. p̄sona 7 numero. p̄sona. q̄ ambo sint eiusdē persone/numero q̄ ambo sint eiusdē numeri: 7 debēt p̄porcionari in debita rectitudine. s. q̄ si tale nomen ē noiatiui cas⁹: verbū debet esse personale 7 ecōuerso. vt ego lego: tu legis. franciscus legit.

Omne verbū actiuū vel actionē significans exigit ante se noiatiuum in p̄sona agente: 7 post se accusatiuus in

persona patiente. vt frāciscus dicit grāmaticam.

Omne verbū passiuū: vel passionem significans exigit ante se noiatiuum in p̄sona patiente 7 post se ablatiuū vel datiuū loco ablatiu in p̄sona agēte cū p̄positione a. vel ab. vt franciscus diligitur a me. vel mihi.

Quotuplex est noiatiu⁹? (vt asserit catholicon) Triplex. ntūs supponēs ntūs apponēs. ntūs exponēs.

Noiatiu⁹ supponēs est q̄ supponit verbo p̄sonali. vt franciscus legit.

Noiatiu⁹ apponēs est q̄ apponitur post verbū copulatū. vt li est aial.

Ntūs exponēs ē. ntūs exponēs verbū. vt curris. i. cur⁹ agis. legitur. i. lectio fit. Et solus ntūs supponēs tenet cōuenire cū verbo in numero 7 in persona nisi per figuram impediatur. vñ. lucanus. Cesar erat oia. 7 si verbū cōcordat cum sequēti ntō intelligit a parte ante. vñ therēc⁹. Rixē amantiū est reintegratio amoris.

Omne verbū personale exigit ntū p̄ supposito qui in p̄ima 7 scda persona plerūqz. in tertia vero nonnunq̄ subintelligitur.

Nominatiuus semper regitur a verbo exp̄presso vel subintellecto in ratione suppositi.

Stūs plerūqz regitur a nomine ex vi p̄p̄tensionis nonnunq̄ ex natura nominis vel verbi.

St⁹ plerūqz regit a verbo ex vi adq̄sitionis nonnunq̄ a nomine ex sp̄ali nominis significatione.

Accusatiu⁹ plerūqz regit a verbo ex vi transitionis vel mediante p̄positione nonnunq̄ etiam a nomine adiectiuo v̄bo v̄l participio ex vi sinecdochēs.

Vocatiuus nō regitur a verbo scde p̄sone impatiui. s3 absolute ponitur p̄terrus. he. 7 catholi. aserentes.

Ablatiuus plerūqz regit a verbo mediante p̄positione. nonnunq̄ ex specia li verbi significatione. vel ex vi instrumenti quo aliquid fit. Aliq̄ ex vi cōparationis. Aliq̄ ponit absolute. Serūdia supina 7 participia exigit post se casuz cū quo cōstruitur verbū a quibus descendunt.

Tractatus tercius de constructione octo partiū oīoms. 7 p̄mo de casu cū quo verba cōstruuntur:

Quotuplex est verbū: duplex. personale. 7 impersonale.

Quod est verbū personale: qd̄ habet distinctos numeros 7 personas.

Quod est verbū impersonale: qd̄ caret numeris 7 p̄sonis. de quo postea dicemus.

Personale diuiditur in substantiuū vocatiuum. 7 adiectiuuz. de quibus per ordinem dicendum est.

De verbo substantiuo

Verbū substantiuū est qd̄ significat generale esse appetibile determinari per quacūqz dictionē casuale siue illa dictio fuerit nomen siue pronome siue participium.

Quod sūt verba substantiuā: vñū proprie scilicet suz es fui. quia quodlibet aliud verbū dicitur substētare: 7 tan q̄ suppositū 7 fundamētū includitur in quocūqz alio verbo. vt amo idest sū amans. fio. i. suz factus. existo. i.

sum existēs 7 similia. Itaqz fio. 7 existo. esto. maneo. sisto. cadūt sub genere neutroz. sed dicuntur substantiuā large inq̄tum habent tales naturā sicut sum es fui. qm̄ dictiones veniunt sub eadē habitudine. vt fio homo si aut dictiones nō veniūt sub eadem habitudine: hñt talem naturā sicut verba neutra: vt suo loco videbim⁹.

Quā naturā habet verbū substantiuū: Dico q̄ ante se si verbū est finiti modi exigit noiatiuū pro supposito.

Exemplū. francisco es. cōpo. franciscus est. si est ifiniti exigit accusatiuū exemplū. francisco seyer. franciscum esse. sed post se exigit talē casum sicut a parte ante: si dictiones veniūt sub eadem habitudine. exemplū. francisco es hōbre noble. p̄po. franciscus ē homo nobilis. Si aut dictiones non veniūt sub eadē habitudine. si dictio venit cū signo de de debet poni in genitiuo. exemplū. vilafelice es de don francisco. p̄po. villafelix ē domni frācisci. si cū signo. de. a. in datiuo. exemplū. la camisa limpia es prouechosa al cuerpo. p̄po. interula mūda est comoda corpori. Sed si venit aliq̄ dictio cū aliqua p̄positione: dictio sequens debet poni scdm̄ exigentiam illius p̄positionis. exemplū don frācisco es delāt su señoza. p̄po: domni franciscus est coraz sua dña. inter sapientes. in arrio.

Aduertendum q̄ si infinitiuus habet ante se accusatiuum exp̄pressum copulat casū subsequētē cū p̄cedēti exemplū. me esse ep̄z comodofū ē. si aut nō hz an se actm̄ exp̄ssum copulat omēs casus p̄ter vocatiuū. vt petr⁹ vult esse ep̄us. misereoz petri volenti esse

c ij

epi. Placeo francisco desiderari esse domino. Biligo franciscus desiderari esse dominum. amor a francisco desiderate esse domino.

Aduertenduz etiam qd si venerit nomen adiectiuu inter duo noia substatiua diuersoz genoz cu primo habet conuenire in numero et in casu: et cu ultimo i genere. exemplū. el perro es fiel aial. sic. canis est fidele aial.

De cōpositis de sū es fui.

Quod est cōpositus de sū es. fui. Quod componitur cu aliqua dictione: et cu isto verbo sū es fui. vt assuz obsum.

Quot sunt cōposita de sū es fui: vnde decim scdm deriuatoz et intelligunt per hanc dictionē adipos. q̄lia sunt.

Affum.	ades.	afui.
Absum.	es.	afui.
Desum.	es.	desui.
Insum.	es.	insui.
Intersum.	es.	iterfui.
Profum.	es.	profui.
Prefum.	es.	prefui.
Potsum.	es.	potui.
Obsum.	es.	obfui.
Subsum.	es.	subfui.
Superfum.	es.	supfui.

Quam naturā habent: a parte ante omnia erigunt noiatiuū p supposito post se: omnia volunt datiuū in dictione q̄ venit cu signo de/a/ et hoc de natura generali. exemplū el maestro aprouecha a don francisco. pro. magister pdest domno frācisco. pter possum qd vult iufinitiuū. vt possum legere. Sed de natura speciali nō habent omnia eandē naturam. Nam ista quatuor verba insū. desū. absū. subfū habent talem naturā. que quē aplega/o iusmete/o desfallece: q̄ este en

ablatiuo sine p̄positōne/la cosa aplegada/o iusmete/o desfallecida que de supuesto al verbo. de do. in ablatiuo mediāte p̄positione. a. vel. ab. a do en datiuo. exemplū don frācisco aplega virtudes delos libros asi. pro. domno francisco insunt virtutes a libris sibi.

Aduertendū qd hoc verbū intersū habet quatuor significata. vno modo idē est qd p̄sens esse. scdo modo interuenire: et tūc erigit datiuū post se. ut ego iterfui tue collationi. i. p̄sens fui. tertio modo sumit. p̄ distare. q̄to modo p̄ differre. et istis duobz modis vult noiatiuū ante se p̄ supposito i dictione q̄ venit cu signo de/a/ v̄ sic signo et ablatiuū cu p̄positione/a/vel/ab in dictione q̄ venit cu signo de de. exemplū primū. mucho ha dela tierra al cielo. pro. multū interest a terra celum. i. multum distat. exemplū secundū. mucho diferece el hōbre del asno. pro. multuz interest homo ab asino i. multū differt.

Etia aduertendū qd hoc verbū obsuz habet talē naturā: q̄ q̄en cōtrasta q̄ de supuesto al verbo: aq̄en q̄ este en datiuo. de q̄. que este en ablatiuo sine p̄positione: vel mediante de. exemplū. el maestro cōtrasta a don francisco de vicios. cōponit. sic. magister obest dño frācisco i vicijs vel d vicijs Scire ultimo te volo qd hoc verbum possum habet aliqua cōposita. Qualia sunt. Armipossum. es. tui. omnipossum. es. tui. contipossum. herbi-possū. primū conuenit hoibz. reliqua vero deo. exemplū hector fue poderoso en armas. pro. hector armipotuit. itē dñs es poderoso en todas cosas. pro. deus omnipotest.

Quod est verbū vocatiuū: Quod significat subām merā nō a q̄libz forma determinatā: s̄ ab ea q̄ ē p̄prij

nois v̄l appati. vt vocoz petrus. hec arbor vocatur ficus.

Aduertendū qd diffinitio est sic itelligēda. Verbū vocatiuū significat substantiam meram. i. ad modū substatiue mere que est materia: nā sicut materia appetit omēm formā ad quā est apta. ita verbū vocatiuū appetit oē nomē ad quod est natum specificari: et sic de verbo substantiuo intellige. Aduertendū etiā qd nomen appatū. vt in proposito accipitur. est ome inferius respectu sui superioris. vt homo respectu de li aial. et li ficus respectu de li arbor. et li domus ofonis respectu de li domus.

Quot sūt verba vocatiua: Quinqz Vocoz. Vicoz. Nominoz. Nuncupoz. Appelloz.

Quam naturā habēt: Si dictiones veniūt sub eadem habitudine erigūt noiatiuum ante se et post se. et tūc tenentur vocatiue. exemplū. don francisco es llamado senyoz. pro. domnus franciscus vocatur dñs.

Sed si venit persona agens cu signo de. d. debet poni in ablatiuo mediante p̄positione a. vel. ab. et patiens debet dare suppositū verbo. et tūc tenetur passiuē. exemplū don frācisco es llamado de su señoza. pro. domn⁹ frāciscus vocatur a sua dña. Et his infero qd possunt simul teneri vocatiue et passiuē. vt domnus franciscus vocatur dñs a suis vasallis. Eandem naturā habēt verba habētia vim verboz substatiuoz: et vocatiuoz. qualia sunt. Euado. Ambulo. Incedo.

Et generaliter oia verba p̄sonalia si post se venerit nomen adiectiuū qd possit resolui i aduerbiū. vt curro velor. i. velociter. predicoz pius. i. pie. Et si acciderit qd copulet nomē substantiuū illud ponit loco nois adiectiuū. vt iste videt hō. i. similis homini.

De verbis adiectiuis

Quod est verbū adiectiuū: Quod desinit in. o. v̄l. i. oz. et significat actionem. vel passionē: vel vtrūqz. aut

neutrum.

Quod est verbū significās actionē: Quod desinit in. o. in cui⁹ romācio nō includit significatū de suz es fui: nec iste reciprocationes me. te. se. vt amo yo amo. doceo. lego.

Quod est verbū significās passionē: Quod desinit in. o. vel in. oz. et in vulgari suo icludit significatū de sū es fui: vel iste reciprocationes me. te. se. vt amor yo so amado. exulo yo so desterrado. gaudeo yo me alegro. gaudes. tu te alegras.

Quod est verbū significans vtrūqz: Quod desinit in. oz. in cui⁹ vulgari icluditur vtrūqz significatio insimul. vt largior yo do et so dado.

Quod est verbū neutru: Quod est significatiuū actus neutri⁹ qui non est actus agēdi: neqz patiēdi: vt sūt. esto. maneo. quiesco. sisto. et similia.

Quare dicit adiectiuū: q̄a significat per modū adiacētis alteri qui est modus accidentis. Nam sicut verbū substantiuū dicitur eo qd significat p̄ modū substatiue mere que ē p̄p̄etas materie q̄ ē subā. ita verbū adiectiuū dicitur eo qd significat p̄ modū adiacētis q̄ est p̄p̄etas accidentis.

Verbū adiectiuū i quot genera diui-
ditur? In quinqz. in actiuū. passiuū
neutrum. cōmune. ⁊ deponens. de q̄
bus per ordinem dicendum est.

De verbis actiuis.

Uod est verbū actiuū?
qđ definit in. o. ⁊ potest
formare ex se passiuum in
oz. ⁊ exigit ante se noiati-

uum in persona agente: ⁊ post se ge-
neraliter accusatiuū in persona pati-
ente. vt amo te.

Quot sunt verba actiua? Infinita:
quia nō possūt poni sub certo nume-
ro apud nos.

Quot sūt spēs vborū actiuorū? Sex:

Que sūt verba actiua prime speciei

Que post se cōstruūt cū accusatio
tantū. Qualia sunt.

Biligo	gis.	Fero.	ers.
Amo	as.	Video	es.
Audio	is.	Verbero	as
Exaudio	is.	Ledo	dis
Fastidio	is.	Percutio	tis
Lango	gis.	Aspicio	cis
Lolo	lis.	Respicio	cis
Lanto	as.	Porto	as
Bespicio	cis.	Admistro	as.
Contēno	is.	Persicio	is.
Sperno	nis.	Cōpleo	es.
Besidero	as.	Absoluo	is.
Cupio	is.	Finio	is.
Opto	as.	Torqueo	es.
Apero	is.	Decido	is
Mosco	cis.	Inficio	cis.
Cognosco	cis.	Infimo	mis.
Agnosco	cis.	Perimo	mis
Expecto	as.	Heo	as.
Fallo	is.	Trucido	as
Becipio	pis.	Truco	cas
Lapio	pis.	Terreo	es.

Sumo	mis.	Timeo	es.
Intelligo	gis.	Detuo	is.
Consulo	lis.	Formido	as
Appello	las.	Facio	is.
Mācupo	as.	Argo	is
Voco	as.	Frigefacio	is
Nomino	as.	Calefacio	is.
Rego	gis.	Parufacio	is
Suberno	as.	Mihilfacio	is
Parupēdo	is.	Floccifacio	is
Mihilpēdo	is.	Perdo	is.
Floccipēdo	is.	Amitto	is
Promihilabeo.	es.	Quero	is
Lacrifacio	is.	Inquiro	is.
Pario	is.	Exquiro	is.
Signo	is.	Vestigo	is.
Genero	as.	Inuenio	is
Pono	is.	Reperio	is.
Adiuuo	as.	Compio	is.
Buco	is.	Inuestigo	as
Adoueo	es.	Acquiro	is
Cōmoueo	es.	Vulnero	as
Verto	is.	Sautio	as.
Conuerto	is.	Fugo	as.
Vinco	is.	Logo	is.
Augeo	es.	Supero	as.
Lacio	is.	Adiuuo	is.
Precepito	as.	Proficio	is.
Recreo	as.	Adergo	is.
Adordeo	es.	Foueo	es.
Effero	ers.	Paro	as.
Extollo.	is.	Apparo.	as.
Exemplū dō frācisco ama su señoza.		Pello.	is
⁊. Dñs franciscus suā amat dñam.			

Que sunt verba actiua scđe speciei
que pter accusatiuum generalem con-
struuntur cū genitiuo vel ablatio de
nata spāli. Exēplū. el hōbre prudēte
iple la casa de trigo. ⁊. hō prudēs i
plet domū trictico. Arguo te peccari
pccō vel de peccato. Qualia sunt.
Euo. is. Pasco. is. Uedo. is.

Comparo.	as.	Venido	as
Estimo.	as.	Reuendo	is.
Redimo	is.	Culpo.	as
Arguo.	is.	Castigo	as
Reprehēdo.	is.	Pumo	is.
Accuso.	as.	Cirupo	as
Incusio.	as.	Laudo	as
Increpo.	as.	Abulcto.	as
Banno.	as.	Impleo	es.
Condēno	as	Euacuo	as

Aduertendū qđ verba precii signifi-
cantia pstruunt sp cuz ablatiuo pre-
cium denotare. vt emi libzū decē au-
reis. emi equū magno precio. ⁊ pōt
addi ali⁹ ablatiu⁹ a vel ab mediāte.
vt emi a platone/ aut a socrate: sicut
cū vendo pōt addi dariu⁹. vt vendi ti-
bi domū mille aureis Hec tm̄ adiecti-
ua tāti. quāti. ⁊ sua cōposita: vt tan-
tidem. quātiuis. quātilibet. Itē plu-
ris. maioris. minoris. cū sine substā-
tiuū sunt: sp ponūt in grō. ⁊ pter
hec oia alia in abltō ponunt. Tandē
legē seruāt hec adiectiua cū alijs ver-
bis sifibus. Valeo. estimo. redimo.
vendo. lucro. conduco. loco. ⁊ alijs
huiusmodi. Nō si addāt substātiua
statim in ablatiuū cōuertunt. ⁊ sicut
nō dicim⁹. qnto emisti: sed qnti emi-
sti. ita nō possum⁹ dicere. qnti precij
emisti: sed quanto precio emisti. Sic
dicim⁹: qntiuis emisti: ⁊ quantoq̄is
precio emisti: quātilibet emas. ⁊ qn-
tolibet precio emas Excipit tantidē
qđ in ablatiuū resolui nō pōt.
Que sunt verba actiua tertie speciei
que preter accusatiuum generalem con-
struuntur cuz datiuo de natura specia-
li exēplū. el maestro da a don frācisco
buenos costūbres. cōstruit. mgt pre-
bet domno francisco bonos mores.
Qualia sunt.

Bo.	as.	Bedo	is.
Trado	is.	Tribuo	is.
Marro.	as		
Bono.	as.	Prepono	is
Prebeo	es	Antepono	is
Impendo.	is.	Prefero	es
Premitto	is	Bico	is.
Subiugo	as.	Bico	cas
Subigo.	is	Abitto	is.
Subicio	is.	Bestino	as
Subdo.	is.	Lego	as
Suppono	is.	Oppono	is
Predico	is.	Obicio	is.
Prencio	as.	Iudeo	es
Edico.	is	Impero	as
Indico.	is	Precipio	is
Muncio	as.	Cōmendo	as
Renūcio.	as	Confero	ers
Interdico	is.	Cōparo	as
Prohibeo	es.	Prodo	is
Acto.	as.	Indico	as
Bilucido	as.	Declaro	as
Aperio.	is	Bemōstro	as
Cōmodo	as.	Abaisfō	as
Adutuo	as	Ostendo	is
Reddo.	is.	Explico	as
Restituo	is.	Spondeo	es
Promitto	is.	Accomodo	as
Addico	is.	Conduco	is.
Loco.	as.	Persuadeo	es
Suadeo	es.		

Aduertendū pro introductione pue-
roz qđ in supradictis verbis dictio q̄
venit cuz signo de a/ in vulgari est ca-
sus spālis reliqua casus generalis.
Exemplū. la señoza encomēda don
Francisco a su maestro. pstruit. dñā
cōmēdat dominū frāciscū suo magro
Que sunt verba actiua quarte spēie
Que preter accusatiuum generalem con-
struuntur cū altero actō q̄ regit de na-
tura specialī. Qualia sunt.

Docceo.	es.	Adoueo	es
Docceo	es.	Flagito	as
Peto.	is.	Admoneo	es
Pesco.	is.	Rogo.	as
Postulo	as.	Pro.	as
Calcio	as.	Castigo	as
Induo	is.	Instruo	is.
Exuo.	is.	Lingo.	is.
Interrogo	as.	Erozo.	as.
Pesco.	is.	Vestio	is.

Aduertendū etiā pro domini Francis-
cisci de luna delucidatiōe q̄ in istis
verbis supradictis dictio q̄ in vul-
gari venit cuz signo de/a/est casus
generalis: reliqua est casus spālis.
Exemplū. daniel enſena a don frā-
cisco gramatica. p̄strue. Daniel do-
cet dnm franciscū grāmaticam.

Que sunt verba actiua quinq̄ spēs
q̄ preter actm̄ generalē p̄struuntur cū
ablatiuo de natura spāli sine prepo-
sitione. Qualia sunt.

Spolio.	as.	Dnero.	as
Prio.	as.	Aggrauo	as
Premo	is.	Eronero	as
Alleuo	as.	Impleo	es.
Leuo.	as.	Imbuo	is.
Inficio	is.	Euacuo	as
Dno.	as.	Farcio.	is.
Erozo	as.	Allo.	is.
Lacto.	as.	Nutrio	is.
Inquino	as.	Adinuo	is.
Adaculo	as.	Lego	is.
Satio.	as.	Loopio	is.
Saturo	as.	Sustiuo	is.
Educo.	is.	Libero	as
		Afficio	is.

Exemplū. el maestre priua a don frā-
cisco de vicio. p̄strue. mgf̄ priuat do-
minū franciscū vicio.

Que sunt verba actiua sette spēs q̄
preter accusatiuū generalē cōstruun-

tur cuz ablatiuo qui regitur de natu-
ra spāli ⁊ prepositiōe a vel ab. et vel
de mediāte. Qualia sunt.

Audio.	is.	Auerto	is.
Accipio.	is.	Amoueo	es.
Capio.	is.	Remoueo	es
Ausculto.	as.	Abigo.	gis
Intelligo.	is.	Alieno	as.
Biuido	is.	Separo	as
Quero	is.	Eripio	is.
Suscipio	is.	Euello	is.
Sumo	is.	Habeo	es.
Haurio	is.	Libero	as.
Extirpo	as.	Concipio	is
Bisco.	is.	Absoluo	is
Adisco.	is.	Recedo	is.

Aduerte bene mi suauissime dñe: q̄
verba pertinētia ad auditiōē: susce-
ptionem: separationē: ⁊ huiusmodi
p̄nt cōstrui cū ablatiuo post se a vel
ab mediāte: significante rem de qua
fit talis auditiō. vel susceptiō. ⁊c. ⁊
talis ablatiu⁹ dicit casus specialis.

Exēplū. Don francisco oye gramati-
ca del maestro. Construe. Dominus
franciscus audit grāmaticā a magro
Aliquādo tñ supradicti casus p̄stru-
untur cū ablatiuo de mediāte. vt au-
ditiui vocem de celo. Eripe me dñe de
inimicis meis. Libera me de sangui-
nibus deus deus salutis mee.

De verbis Passiuis.

Quod est verbum passiue
Quod desinit in o/ ⁊ descē-
dens ab actiuo: ⁊ cū hoc
exigit ante se nominatiuū

in persona patiēte. ⁊ post se generalē
ter ablatiuū cum p̄positiōe a vel ab/
vel datiuū in p̄sona agente. vt deus
amatur mihi vel a me.

Quot sunt species verborū passiuo-

rum: Tot quot dicimus de verbis
Actiuis.

Sed animaduertendū est q̄ cum in-
uertim⁹ verbum actiuū in passiuū ca-
sus spālis cū quo cōstruit verbū nō
mutatur. ⁊ casus generalis cuz sit p̄-
sona patiēs dabit suppositū verbo.
vt impleo granariū frumētī vel fru-
mento. granariū implet a me frumē-
tī vel frumēto. Vo tibi pecunias. pe-
cunie dantur tibi a me. Docceo te grā-
maticā. tu doceris a me grāmaticā.
Audio ex te grāmaticā. grāmatica
auditur a me ex te. Priuo te vicio.
tu priuaris a me vicio.

Quādo debeo ponere a/ ⁊ qñ ab/ in
ablatiuo: Quādo dictio q̄ ponit in
ablatiuo incipit per vocalē retinen-
tē suū p̄p̄riū sonū ponit ab/ vt amor
ab amico. amor ab eulalia. Quādo
dictio incipit per p̄sonantē. vel p̄ vo-
calem nō retinentē suū p̄p̄riū sonum
ponitur a/ vt amor a petro. vel vide-
or a iohanne.

Que est p̄sona agens: Que facit a-
ctum verbī. Patiens q̄ recipit actū
verbī. vt discipul⁹ flagellat a magro
Quomodo cognoscit quō puerbium
datur in actiua: Duobus modis.

Primo qñ venerit p̄sona agēs ⁊ pa-
tiens cum verbo. ⁊ agens nō veit cū
signo de/de/ Exēplū. El discipulo lee-
la licio. p̄strue. Discipul⁹. legit lecti-
onem. Secūdo qñ venit p̄sona agēs
sola cum verbo. Exemplum. Tulio
scriue. p̄strue. Tullius scribit.

Quomodo cognoscit qñ p̄ouerbiū
datur in passiuā: Duobus modis.

Primo quādo venit persona agens
⁊ patiēns cum verbo ⁊ in eo includit
romanciū de suz. es. fui. v/ me. te se.
Exemplū. don francisco es llamado

de su señora. p̄strue. Dñs franciscus
vocatur a sua dña. Secūdo qñ venit
persona patiēns sola cum verbo. Ex-
emplum. Accusan a ti/ o tu es accu-
sado. construe Tu accusaris.

De verbis Neutris.

Quod est verbum neutrum
Quod desinit in o/ ⁊ non
est natum facere de se pas-
siuū per additiōē de r/ in

p̄ma neq̄ in secūda p̄sona. vt seruiō.
curo. gaudeo. exulo.

Unde dicit neutrum: q̄ hec verba neu-
tra sunt. hoc ē/ nec actiua nec passiuā.
Quot sūt verba neutra: infinita cuz
non possint poni sub certo numero
apud nos.

Quot sūt species verborū neutrorū ⁊
Octo. Acq̄sitiuū. Possessiuū. Trā-
sitiuū. Effectiuū. Absolutū. Imp-
fectū. Neutrū significatiuū passio-
nis ignate. Neutrū passiuū Neutro-
passiuum.

Que sūt verba neutra p̄me speciei ⁊
Que dicunt possessiua: ⁊ exigit no-
minatiuū an se in persona agente. ⁊
post se genitiuū. vel ablatiuū sine p̄-
positione. vt careo pecuniaz vel pecu-
nijs. Qualia sūt.

Participo			
Egeo.	es.	Affluo.	is.
Indigeo	es.	Satago.	gis
Lareo.	es.	Herabūdo	as
Abundo.	as.	Secundo.	as
Erubero	as.	Redūdo.	as
Consto	as.	Valeo	es

Que sunt verba neutra secūde spēs
Que dicunt acq̄sitiua: ⁊ exigit utm̄
ante se in p̄sona agēte: ⁊ post se dnm̄.
Qualia sunt.

Seruiō.	is.	Studeo	es.
Fauco.	es.	Inhereo	es.
Inseruiō	is.	Vereō.	es.

Aspiro.	as.	Adhereo es.
Benefacio	is.	Obuiio as.
Satisfacio	is.	Occurro is.
Adalefacio	is.	Succurro is
Verrogo	as	Subuenio is.
Detraho	is	Prouideo es
Placeo.	es.	Obtrepo as
Bispliceo	es.	Annuo is.
Parco.	cis	Abnuo is.
Indulgeo	es.	Euaneo es.
Parco	es.	Equoleo es.
Obedio.	is.	Equaleo es.
Obtempero	as.	
Proficio	is.	Obfisto is.
Consulo.	is.	Obsto. as
Bebo.	es.	Repugno as
Incumbo.	is.	Cedo. is.
Sapio	is.	Benedico is.
Quiesco.	is.	Adaledico is
Vaco.	as.	Contradico is

Exemplū. el vasallo serue a don frā cisco. ppo. vasall^o seruit dño frācisco
 Que sunt verba neutra tertie spēis que dicunt transitua. 7 exigūt ante se ntm in psona agēte. 7 post se accu fatiū in persona paciēte: sicut verba actiua. Qualia sunt.

Aro.	as	Comedo. is
Semino	as.	Leno as
Lolo.	is.	Loquo is.
Sero.	is.	Becoquo is.
Infero.	is.	Bigero is.
Confero.	is.	Sorbeo es.
Planto.	as	Absorbeo es
Poro.	as.	Adingo. is.
Bibo.	is.	Suo is
Edo.	is.	Bisuo. is
Solabro.	as.	Alabro. as.
Neo.	es.	Sero as
Blomero	as.	Amputo as.
Texo	is.	Edifico as
Voluo.	is.	Adalo. is.

Euoluo	is.	Pinto. is.
Inuerto.	is.	Contūdo is.
Retexo.	is.	Cerebro as.
Implico.	as.	Pingo is.
Impedio	is.	Perfero as.
Explico	as.	Vello is.
Adisceo	es.	Condio is.
Frango.	is.	Puro. as.
Scindo	is.	Adeto is.
Ligomizo	as.	Repastino as
Findo	is.	Tero. is.
Incido.	is.	Vindemo as
Inhibeo.	es.	Maugo as
Bitisso.	as.	Triuro as
Pregusto.	as.	Peutillo as
Pulso.	as.	Ucco. as
Premozgito	as.	Reocco as
		Erocco. as

Exemplū. la senyora filia lino dilica tissimo. ppo. dña net linū delicatissimum.

Aduertēdū qd hec verba hnt passiuū i tertijs psonis i vtroq; nūero. vt a gri arant a te. 7 triticus metis a me. Poete tñ per ptopopeiā vtunt etiā alijs psonis. vt ego comedo. Alia vero verba neutra hoc facere nō pnt
 Preterea sunt quedā alia verba huius speciei que raro et apud poetas in pmissis 7 secundis psonis in vsu sunt. In tertijs vero psonis frequēs est vsus eoz. Qualia sunt.

Biuo.	is.	Corusco as.
Mingo	is.	Fulmino as.
Tono.	as	Grādino as

In his non ponit nūs expressus: 7 7 subaudit deus. vt iupiter pluit hodie magnos imbres.

Que sunt verba neutra quarte speciei que dicuntur neutra passiuua. 7 in romancio suo includit significatū de suz. es. fui, vt exulo. yo soy esterrado

curro.	is.	Adereo es
Fleo.	es.	Sono as
Jeiuo.	as.	Miteo. es
Dormio	is.	Fulgeo es
Tumeo	es.	Floreo. es
Turgeo	es.	Ferueo. es
Bemo.	is.	Splendeo es
		Vigilo. as

Exemplū. don francisco corre el cavallo. ppo. dño frācisco currit equ^o.
 Puer dormit nutrice.

Que sunt verba neutra quante spēis que absoluta dicunt. Et ante se exigunt ntm in psona agente: 7 post se cū tali casu sicut prepositio q̄ eis adiungit. vt eo ad urbem. Qualia sunt.

Abeo.	is.	Transeo is
Biscedo.	is.	Trāsmigro as
Remeo.	as.	Contēdo is
Co.	is.	Pugno as
Vado	is.	Certo. as
Incendo	is.	Curro. is
Pergo.	is.	Mato. as
Venio	is.	Maugo as
Redio.	is.	Emergo is
Viuo.	is.	Volo. as
Occumbo	is.	Salto as
Obeo.	is.	Laboro as
Pereo.	is.	Sudo. as
Intereo.	is.	Ludo. is
Deficio	is.	Vigilo as
Occido	is.	Titubo as
Quiesco.	is.	Puro. as
Faceo.	es.	Facillo. as
Sedeo.	es.	Labo. as
Presto	as.	Ho. as
Surgo.	is.	Hisco. cis
Adaneo.	es.	Euado is
Remaneo.	es.	Vespasco is
Resto.	as.	Lucesco is
Lado.	is.	Osito. as

Ruo.	is.	Tuffio is
No.	as.	Succutio tis
Remigro.	as.	Introco is
Ereo.	is.	

Animaduertendū nullū esse verbum actiuū qd non possit esse absolutū si post se cū nullo casu construat. vt si dicatur: Ego amo.

Preterea vba neutra absoluta posse cōstrui cū accusatiuo sine ppositio ne rem verbi significāte. vt ego viuo vitam. seruiio seruitutē. eo iter. Vel si ponat pro verbis actiuis. vt depreo virginē. pro amo. colidon ardebat alexim. pro amabat.

Que sunt verba neutra sexte spēis que neutra significantia passionē ignatā dicunt: 7 in romancio suo includunt iste recipiatōes. me. te. se: 7 exigunt ntm in psona paciēte. 7 post se ablatiuū in dictōe significāte causas. Exemplū. don francisco se alegra delas virtudes. ppo. Bñs franciscus gaudet virtutibus. Qualia sunt.

Laleo.	es.	Landeo es
Ardeo.	es.	Rubeo es
Igneo.	es.	Pingueo es
Albeo.	es.	Adarceo es
Vileo	es.	Seneo. es
Vireo	es.	Adadeo es
Floreo	es.	Paueo. es
Algeo	es.	Stupeo. es
Frigeo.	es.	Gaudeo. es
Migreo.	es.	Tristeo. es
Adatureo	es.	Erubeo. es
Bureo.	es.	Liqueo. es
Benseo.	es.	Lareo. es
		Buco. is

Que sunt verba neutra septime speciei que dicuntur neutra passiuua. 7 in romancio suo includit significatū de suz. es. fui, vt exulo. yo soy esterrado

Et habent talem constructionē sicut
 Verba passiva. et sūt fere ista q̄ sequunt̄

Exulo.	as	Liceo.	es
Uapulo	as	Augesco	cis
Ueneo	is	Integrasco	cis
Uubo	is	Explicit.	
Fio.	is	Explicunt	

Que sunt verba neutra octauē spe-
 ciei que dicunt̄ neutro passiva et sub
 voce neutrali carēt pprijs p̄teritis:
 sed supplet̄ illa ad similitudinē verboꝝ
 passiuoꝝ. vt audeo. ausus sum. vel
 fui. Et sunt.

Audeo	es	ausus sum	vl̄ fui
Soleo	es	solitus suz	vl̄ fui
Fio.	is	factus sum	vel fui
Fido.	is	fidus sum	vel fui
Gaudeo	es	gausus suz	l̄ fui

Quam naturā habēt nō habēt ean-
 dem p̄structionē. Nam audeo et so-
 leo exigūt ante se n̄m̄ pro supposito
 et post se infinitiuū. vt audeo legere.
 soleo disputare. Et ista duo verba. fi-
 do. gaudeo cū sint neutra significan-
 tia passionē ignatā exigūt ante se no-
 minatiuū in p̄sona patiēte. et post se
 ablatiuū sine p̄positiōe/vel cū de/vel
 in/vt gaudeo dño/vel de dño/vel in
 dño. et fido te/aut de te/vel in te.

Et hoc verbū fio q̄re est neutrū pas-
 siuū pro te dulcissime vir: habz tales
 p̄structionē que la cosa fecha este en
 ntō. quien la faze en ablatiuo/a vel
 ab mediante/de q̄ se faze en grō o/en
 abltō con p̄positiōe de o/ex co q̄ se fa-
 ze en abltō sine p̄positiōe. Exemplū
 La torre es fecha del piedrapiquero
 de piedras con las manos. p̄po. tur-
 ris fit a lapicida lapidū vel ex lapidi-
 bus vel de lapidib⁹ mambus.

De verbis comunibus.

Quod est verbū cōmune
 Quod desinit in oz/et nō
 habet actiuū in o/et reti-
 net actiuū et passiuū signifi-
 cationē. vt veneroz. p̄o honrrō/et so-
 honrrado. Qualia sunt.

Amplector	ris	Experior	tris
Complector	ris	Veneroz	aris
Oscolo.	aris	Adozoz	aris
Horoz.	aris	Interptoz	an.
Criminoz.	aris	Largioz	iris
		Hospitoz	ris

Exemplū. Don frācisco honrra a su
 senyora. p̄po. Dñs franciscus vene-
 ratur dñam suam.

Interptoz et largioz poscūt datiuū et
 actm̄. Reliqua vero actm̄ tm̄.

Animaduertendū q̄ si puerbiū dat̄
 in actiua et passiuā insimul oportet
 q̄ verbū repetat̄ bis. Exemplū. don
 francisco besa a su senyora/yes besa-
 do de ella. p̄po. Dñs francisc⁹ oscu-
 latur suā dñaz/et osculaf ab illa.

De verbis deponentibus.

Quod est verbū deponēs
 Quod desinit in oz/et nō
 habet actiuū in o/et signi-
 ficat actionē tm̄ vt sequoz

vel passionē tm̄: vt nascoz.
 Quare dicitur deponēs: Quia non
 habet vtrāq̄ significationē sicut cō-
 mune: sed alterā deponit/vel actiuā
 vel passiuā.

Quot sunt spēs verboꝝ deponētū
 Sex. possessiuū. acquisitiuū. transi-
 tiuū. absolutū. effectiuū. passiuū.

Que sunt verba deponētia p̄me spe-
 ciei q̄ possessiua dicunt̄ et exigūt n̄m̄
 ante se in p̄sona agente/ et post se gr̄m̄
 vt misereoz innocētis. Quali a sunt
 Adireoz eris Remisoz eris

Obluiscoz eris Recordoz aris
 Que sūt verba deponētia scde spēs
 q̄ acquisitiua dicunt̄ et exigūt nomi-
 natiuū ante se in p̄sona agēte et post
 se dñm. vt ego auxilioz tibi. q̄lia sūt.

Auxilioz	aris	Fornicoz	aris
Admiculoz	aris	Adedeoz	eris
Opituloz	aris	Adozoz	aris
Suffragoz	aris	Adinoz	aris
Refragoz	aris	Adiseoz	eris
Aduloz	aris	Dnoz	aris
Aduersoz	aris	Obscetoz	ris
Assimuloz	aris	Patrocoz	ris
Bladioz	iris	Prestoloz	as
Famuloz	aris	Regracioz	aris
Cōfamuloz	aris	Recocilioz	ris
Insidioz	aris	Emuloz	aris
Iniurioz	aris	Aduersoz	aris
Inimicoz	aris	Innitoz	aris
Assentoz	aris	Adimitoz	aris
Assentioz	iris	Beniculoz	aris
Prenuatico	ris	Amicoz	aris

Que sūt verba deponētia scie spēs q̄
 trāsitiua dicunt̄: et exigūt n̄m̄ an̄ se
 in p̄sona agēte: et post se accusatiuū
 in p̄sona patiēte. Exemplū. don frā-
 cisco sigue las virtudes. p̄po. domn⁹
 frācisc⁹ seq̄tur vtutes. Qualia sūt.

Signoz	ris	Queroz	ris
Sequoz	ris	Depdoz	ris
Prosequoz	ris	Loquoz	ris
Insequoz	ris	Luctoz	ris
Persequoz	ris	Suplucro:	ris
Agredioz	ris	Liceoz	ris
Adipiscoz	ris	Scrutoz	ris
Arbitroz	ris	Stripuloz	ris
Manciscoz	ris	Execro:	ris
Abominoz	ris	Detestoz	ris
Cōfiteoz	ris	Vaticanoz	ris
Precoz	ris	Venoz	ris
Depcoz	ris	Vereoz	ris

Emuloz	ris	Adozioz	ris
Epuloz	ris	Populoz	ris
Foz	ris	Opinoz	ris
Affoz	ris	Arbitroz	ris
Furoz	ris	Reoz	ris
Adentioz	ris	Precutoz	ris
Adetioz	ris	Scitioz	ris
Adereoz	ris	Soloz	ris
Negocioz	ris	Consoloz	ris
Opero:	ris	Operioz	ris
Predo:	ris	Prestoloz	ris
Uiscioz	ris	Opeculoz	ris
Fateoz	ris	Cōtēploz	ris
Uiscioz	ris	Uitoz	ris
Uimoz	ris	Conoz	ris
Uinficioz	aris	Testoz	ris
Uintuoz	eris	Uimoz	ris
Uimagoz	ris	Suspicioz	ris
Uedicoz	ris	Uucupoz	ris
Uaciscoz	ris	Uuguroz	ris

Animaduertendū q̄ hec verba depo-
 nētia trāsitiua i p̄teritis p̄fectis et lex
 tēporib⁹ circūlocutis significāt actio-
 nē et passionē insimul. et ideo in hys tē-
 poribus retinēt vtrāq̄ significatio-
 nē sicut verba cōia. exemplū in actiua
 Don francisco hauiā seguido al rey.
 p̄po. dñm⁹ frācisc⁹ secur⁹ fuerat regē
 Exēplū i passiuā don frācisco hauiā
 estado seguido de sus vasallos. p̄po.
 domn⁹ frācisc⁹ secutus fuerat a suis
 vasallis. Pretea hec verba.

Utoz	ris	vsus sum
Uruoz	ris	et vl̄ uir⁹ sū
Uotioz	ris	tus sum
Uelcoz	ris	ens sū sic sup.
Uungoz	ris	ctus sum

Exigūt ante se n̄m̄: et post se ablati-
 uum sine p̄positione. exemplū. don
 francisco vfa de vtudes. p̄po. domn⁹
 o j

frācisus vtitur virtutib⁹. sed potior
pōt regere gfm. acfm ⁊ ablm. vt po-
tior illius rei illā rē illa re.

Aduertendū etiā q̄ hec vba supra-
dicta p̄tinent ad vs: ⁊ licet generalē
cōueniāt in significatiōe tñ differūt
spāliter. vt p̄ p̄ ver s̄. vtimur vtili-
bus. fruimur celestib⁹. escisq̄ vesci-
mur. opratisq̄ potimur. sed fungoz
honore. v dicit deriuatoz.

Que sūt verba deponētia q̄rte spēis
q̄ absoluta dicūtur: ⁊ erigūt nfm an-
te se in p̄sona agente. ⁊ post se cū nul-
lo casu nisi mediāte p̄positione accu-
satiui vel ablatiui. vt ego egredior ⁊
templo. ⁊ proficiscor ad vrbē. Qua-
lia sunt.

Eradioz	iris	Cōgredior	ris
Pergradioz	iris	Altercor	ris
Proficiscor	ris	Abollioz	ris
Egredior	ris	Grasoz	ris
Regredior	ris	Lamētoz	ris
Ingredior	ris	meresculoz	ris
Cōgredior	ris	philosofoz	ris
Labor	ris	argumētoz	ris
Castrametoz	ris	Prōubioz	ris
Tumulto	ris	Adoro	ris
Joco	ris	Lacrimoz	ris
Lachinoz	ris	Rusticoz	ris
Spatioz	ris	Hugoz	ris
Uagor	ris	Ratiocioz	ris
Peregrinoz	ris	Luctoz	ris
Periclitoz	ris	Crapuloz	ris

Que sūt verba deponētia q̄rte spēis
q̄ effectiua dicūtur: ⁊ in romācio suo
includit aliqua talū habitudinū. me-
te. se. vt letoz yo me alegro. ⁊ cū hoc
ante se erigūt itm̄ in p̄sona patiente
⁊ post se ablatiui in dictione signifi-
cante causā sine p̄positione. vel cū
de: aut accusatiui cū ob. v̄l p̄pter. vt

ego letoz tua felicitate. Qualia sūt.

Letoz	ris	Gratuloz	ris
Jocundoz	ris	cōgratuloz	ris
Tristoz	ris	Liquoz	ris
Contristoz	ris	Recordoz	ris
Froz	ris	Obluiscor	ris
Grasoz	ris	Mitoz	ris
Uerecūdoz	ris	Conoz	ris
Adiroz	ris	Indignoz	ris
Admiroz	ris	Lamētoz	ris
Queroz	ris	Crapuloz	aris
Glazioz	ris		

Que sūt verba deponētia septe spēis
q̄ passiuā dicūtur ⁊ erigūt noiatiuz
ante se in persona patiente: ⁊ post se
cū ablatio mediāte p̄positione. a. vel
ab. in persona agēte. exemplum don
francisco es nascido de noble madre.
ppo. domn⁹ franciscus nascit a nobi-
li matre. Qualia sūt.

Masoz	ris	Patior	eris
Orioz	riris	Renascor	eris
Adoro	riris	Exorioz	eris

Aduertenda sūt aliqua circa p̄dicta
q̄ hec tria verba. morioz. orioz. poti-
oz. possūt dici scie v̄l q̄rte cōiugatio-
nis: exceptis infinitiuis. nā morioz i
infinitiuo est tñ terciē cōiugatōnis.
vt mori. sed orioz ⁊ potioz in infiniti-
uo sūt tñ quarte cōiugatōnis. vt po-
tioz potiri. orioz oriri.

P̄terea nullū verbū priuaf ablati-
uo (seruata sua cōstructione) signifi-
cante causam.

Efficientē. vt diligo te tua bonitate
Adaterialē. vt de⁹ formauit hominē
de limo terre.

Formalez. vt deus informauit homi-
nem anima rationali.

Finalē. vt diligo te deo. i. p̄pter deus.

Instrumentalē. vt scribo libru⁹ mihi
calamo: lucro. i. p̄pter lucrum.

Tempus. vt audiui grāmaticam tri-
bus annis.

P̄cium. vt emi equum centum ca-
stellanis.

Spacium: vt a fraga illerda interest
tribus leucis.

P̄terea om̄e verbū vltra p̄prios
casus potest habere datiu⁹ post se.
vt rusticus arat agrum dño. confite-
or peccata fratri.

E verbis diuersozū generū. at
q̄ in eodē genere diuersarū for-
maz: q̄ diuersitas ex varietate casuū
cū q̄bus construuntur percipi pot. vt.

Bono tibi coronam auream.

Bono te corona aurea.

Do tibi litteras ad ciceronem.

Bedi litteras ad te ciceroni.

Imptio tibi salutem plurimam

Imptio te salute plurima.

Imptioz tibi bona mea.

Imptioz te bonis meis.

Augeo tibi honores amplissimos.

Augeo te honoribus amplissimis.

Duplico tibi pecunias dotales.

Duplico te pecunijs dotalibus.

Accumulo tibi bñficia preclara.

Accumulo te bñficijs preclaris.

Scribo tibi vel ad te litteras.

Aditto tibi vel ad te epistolam.

lego tibi domū. mado te la casa ē tel:
lego te i yspaniā. yo te ēbio por lega.

Cōmendo te regi. i. cōmitto.

Cōmendo te apud regē. i. laudo

Reddo tibi libros tuos. yo te torno
los libros. /docto.

Reddo te doctiozem. yo te fago mas

Peto te vel a te veniam.

Postulo te vel a te accōmodatum

Flagito te vel a te litteras.

Celo tibi v̄l te v̄l a te rē turpē.

Induo te vestem cādida vel veste.

Lingo te gladiū vel gladio.

Calceo te soleas vel soleis.

Ectuo te vestem vel veste.

Spargo tibi aquā vel te aqua.

Fundo tibi vrinā vel te vrina.

Leuo tibi falcē vel te falce.

Sino lectū stragulo. v̄l straglz lecto

Figo terrā hasta: vel hastam terre.

Dnero tibi dona vel te donis.

Admoneo tibi manū. i. applico:

Admoneo a te manū. i. remoueo.

Eripio te malis vel a te malis.

Regro a te hac rē v̄l de te de hac re.

Abstineo ab ira vel iraz:

Audio te recitantē vel tibi iubenti.

Ausculto te dicentē vel tibi dicenti:

Consulo te in re mea: ⁊ tibi i re tua:

Consulo rebus meis. i. provideo.

Timeo ⁊ metuo te hostem.

Timeo ⁊ metuo tibi amico.

Recipio te in domum meam.

Recipio tibi. i. promitto tibi.

Impono tibi curam. i. iniungo.

Impono tibi. i. decipio te.

Supero te armis. i. vinco.

Supero patri. i. superuiuo:

Superant pecunie. i. super sūt.

Occido hostes meos: occido. i. peo.

Ledo aduersos. i. fero aduersos.

Ledo aduersis. i. do locum aduersis

Parit filiū mulier. la muger pare

Parturit mulier. la muger sta d̄ pro

Animaduerto te. yo te miro.

Aduerto in te. yo te p̄io e castigo.

Pasco oues meas herba.

Pascit oues meas herba.

Pascūtur oues herbā.

Pascuntur oues herba:

Impero tibi rem honestam.

Impero a te rē honestam.

Inuideo tibi florem etatis.

Inuideoz a te florem etatis.

Affideo te. actiuum.
Affideo tibi. neutrum.
Benedico. maledico. credo tibi. ne.
Benedico. maledico. credo te. acti.
Lauco te. guardo me d ti como d. e.
Lauco tibi. yo te pueo como amigo
Adereo stipendiū. yo gano sueldo.
Adereo. yo esto triste.
Adereo coronā. yo merezco corona
Aderoz bn̄ de amico. yo te fago biē.
Horreo frigus. i. timeo.
Horreo frigore yo sto espeluzado al f.
Abhorreo lris. yo so ajeno dlas lras
Stupeo facinorosos. i. miroz.
Stupeo crimib⁹. i. stupid⁹ sum
Deficiunt me pecunie ⁊ mibi. faltrā
me dineros.
Sufficiunt mibi pecunie ⁊ me. sobzā
me dineros.
Abundo frumento.
Abundat mibi frumentum.
Affluo diuicijs.
Affluunt mibi diuicie.
Vaco litteris. yo do obra alas lras.
Vaco curis. yo sto aptado d curda.
Ademi tui ⁊ te.
Recordoz tui ⁊ te. recuerdo me de ti
Oliuiscor tui ⁊ te. oluido me de ti.
Adifeoz inocētis ⁊ innocentes. poz
bauer misericordia.
Incumbo litteris ⁊ in litteras.
Incūbo remis nō in remos.
Curro in forū: cum sū extra.
Curro in foro. cū sim intra.
Alludo pceptoz ⁊ pceptozē.
Certo ⁊ contendo ⁊ cōgredior tibi.
Certo ⁊ cōtendo ⁊ cōgredior tecuz.
Adedeoz tibi vulnus: ⁊ medico te.
Amoderoz tibi ⁊ moderoz te. i. rego
Vtoz rez antique. vtoz re melius
Fruoz officiū: antique. fruoz officio.
Boleo caput: poetice.

Bolet mibi caput melius:
Studeo grāmatice bene.
Studeo lectionē. i. sup lcoz figu.
Ego sum niger capillos poetice.
Ego sū nigris capillis vlitat⁹.
Peto te gladio. i. pcutio te.
Peto templū. i. eo ad templum.
Cōcedo tibi possessionē ⁊ possessiōe:
Admoneo te bn̄ficiū ⁊ bn̄ficij.
Adulier nubet caput. i. tegit. acti.
Adulier nubet a p̄re. i. maritat. neu
Frāsciscus ducit librū. i. portat acti.
Frāscisc⁹ ducit p̄re. i. vtorat. neu.
Participo rei. rē. re. actiuū.
Patior infirmitatē. depo. t. sp̄i.
Patior ab inimico depo. septie sp̄i.
Ahoroz te cōmune. i. detineo.
Ahoroz i mōtiffono. d. q̄r. sp. i. hito
Et fere nullū verbū est qd non mu-
tata cōstructione: mutet aut genus:
aut speciem.

De formis verborum

Distq̄ compendiose de natura
verborū personaliū seu de q̄noz
generib⁹ verborū dictū est immediate
restat breuiter ⁊ sigillatiz de formis
ipoz verborū tractandum.
Quotuplex est forma v̄balis. vt b̄ su-
mis. Duplex. realis. vocalis.
Quid ē forma realis? Quedā addi-
tio facta supra significationē verbi p̄-
fecti seu p̄ncipalis q̄ a comētatozib⁹
qualitas appellatur. ⁊ talis aliqui di-
citur qdā frēq̄ntatio addita supra si-
gnificationē v̄bi p̄fecti. vt cū dicitur
sp̄essamēt. aliqui dicif qdam inchoa-
tio. vt cū dicif empiego amar. ⁊ hui⁹
modi.
Quid est forma vocalis? Quedā ter-
minatio quam sequitur ipm verbum
p̄ncipale seu perfectum vt terminare

in. to. so. vel. ro. vt amo amito cur-
ro curso. necto. nero. in co. vt amo a-
masco. ferueo. feruesco.
Quor sūt sp̄es seu forme verborū de-
riuatorū (p̄sciano octauo maioris
dicente) septē. frēq̄ntatiua. inchoa-
tiua. ⁊c. **E**t inde habem⁹ verbū frē-
q̄ntatiuū. inchoatiuū. meditatiuum
desideratiuū. diminutiū. imitatiū
⁊ aparitiuum.
Quod est verbū frēq̄ntatiuū? qd ter-
minatur in to. vel i so. vel in. ro. ⁊ si
gnificat id qd suū p̄mitiuū cū qua-
dā frēq̄ntatione. vt amito. i. frēq̄ntē
ter amo. luso. i. frēq̄nter ludo. **E**t
habet romancū sp̄essament. **E**t oia
sunt p̄me coniugationis: ⁊ ill⁹ gene-
ris ⁊ cōstructionis cuius sūt sua p̄mi-
tiua. vt amito mariam.
Quomodo formatur? dico qd si p̄mi-
tiū facit p̄teritū in gi. format a sc̄da
persona p̄sentis idicatiui modi remo-
ta. s. ⁊ addita to. vt lego legis. s. re-
mota fit regi. addita . to. fit legito.
frāgis frāgito. agis agito. fugis. fu-
gito. cogis. cogito. as. **S**ed si p̄miti-
uū nō retinet gi in p̄terito tunc for-
mat ab vltimo supino. si habet a. i. pe-
multima mutata in. i. ⁊. u. in. o. vt a-
matu. a. in. i. amitu. u. in. o. fit ami-
to amitas. **S**i nō habet a. tūc forma-
tur mutādo. u. in. o. vt curro cursu.
u. in. o. fit curso. necto. netu. u. in. o.
neco. as. **E**xcipif sequoz qd facit se-
ctor deberet enī facere secutor. s̄ ad
dram eius nois verbalis non facit.
Prefea excipiuntur scitor. aris. ⁊ sci-
citor scitaris q̄ descēdūt de scio. is.
quoz vnū format ab vltio supino. u.
mutato i oz. vt scitu scitor. ⁊ scicitor
format ab inchoatio ei⁹. i. a sc̄da p̄so-
na p̄ntis idicatiui. vt scisco. is. s. re-

mota ⁊ toz addita fit scicitor aris. ⁊
nō seruāt gen⁹ nec significationē su-
oz p̄mitiuoz. vn̄ scitor ⁊ scicitor sig-
nificant inq̄rere. inuestigare: ⁊ inter-
rogare. de signficato habet in euan-
gelio. scicitabatur ab eis vbi xps nas-
ceret. stat autē pro q̄rere vel interro-
gare. ⁊ sūt verba deponentia. licz ab
actio verbo sint deriuata. **E**t ita p̄t
dici de q̄busdā q̄ mutant gen⁹ quo ad
f̄m̄iatōez. vt q̄ro q̄ritoz vl̄ quo ad sig-
nificationē. vt habeo habito ⁊ huius-
mōi habem⁹ a v̄bis actis ⁊ neutris.

De inchoatiuis.

Quod est verbū inchoatiū regula-
riter sūptū? **Q**uod desinit in sco. ⁊ si
gnificat id qd suū p̄mitiuū cū quadā
inchoatione: vt amasco. i. incipio a-
mare. ⁊ habet romancū comēcar/ō
empecar. ⁊ habemus talia v̄ba a ver-
bis actiuis ⁊ passiuis.
Un̄ format a sc̄da persona p̄ntis i-
dicatiui modi addēdo co. vt labo as.
addita co. fit labasco. rubes rubesco
auges augesco. hio as. facit hisco re-
mota. a. cū suis compositis. vt inhis-
co. dehisco. ⁊ huiusmodi.
Cur⁹ cōiugatōis sūt: terciē. carēt ve-
ro p̄p̄s p̄tetitis. ⁊ rō est: q̄a p̄teriū
p̄fectū significat terminū rei v̄bi. sed
verbū inchoatiū significat iniriūz.
Et sūt ill⁹ generis ⁊ cōstructionis si-
cut sua p̄mitiua. exēplū. don francis-
co empieca oyr gramatica. p̄po. dom-
nus frāsciscus audiscit grāmaticam.
Pref augesco. integrasco. ⁊ reinte-
grasco q̄ significāt passionē illatā. ⁊
verba quoz sūt: significant actōnez.
Similiter sūt multa verba termina-
ta in sco. que nō dicuntur inchoatiua.
vt desco queui. pascio paui: disco di-
dici. posco popoci. suesco sueui: nosco
d iij

noui. agnosco agnoui. glisco. 7 cetera que non significant inchoationes 7 hnt pterita qb carēt inchoactia.

De meditatiuo verbo.

Quod est verbū meditatiuū? Quod desinit in urio. 7 significat id qd suū pmitiuū cū quadā meditatione. vt lecturio. i. meditor legere. 7 habet romanciū pensar: 7 descēdunt a verbis actiuis 7 neutris. vt amaturio. exurrio. 7 formant ab ultimo supino addendo rio. vt mictus. tu. addita rio. fit micturio.

Cuius cōiugatiōis sūt? quarte. 7 carēt pteritis perfectis. 7 rō ē. qā pteritū perfectū significat terminus rei: ista aut significat meditationē sui pmitiuū. est enī meditatio mediā rei actio. 7 qā actio 7 finis actiōis seu terminus nō pnt esse simul igit̄. ideo talia pterita 7 alia sex tpa q formantur ab ipis supletur per participia p sentis cōpositis eoz cū hoc verbo sum es sui posito in simili tpe 7 modo. vt amaturio amaturies sū vel fui. 7 ita de inchoatiuis dicatur.

Sz est dubiū de istis duob' v'bis. exurrio 7 pturio cū sint verba meditata 7 habeāt p'rita. nā dicūt in euāgelio. exurui 7 nō dedistis mihi māducare Ad hoc respōdet hugutio: q' lz ars grāmatica ita erigat. pōt tñ alit iueniri in diuina pagina q nō coartatur regulis grāmaticoz. Alii dicūt alij. cū qbus catholicō: q' ista verba inq' tū sūt verba meditata carēt p'ritis. vt exurio exuries sū vl' fui. pturio pturies sū vel fui. alij tñ sūt neutra absoluta 7 nullā meditationē significant 7 taliter hnt pteritū: 7 sumit in euāgelio. vt exurui. i. famē habui. Cuius generis sūt? illi' 7 p'structōis sicut sua pmitiua. vt yo pienso amar

a tu. ppo. ego amaturio te: sicut ego amo te: ego fuisio tibi, sicut ego ser uio tibi.

De verbo desideratiuo.

Quod ē verbū desideratiuū? qd desinit in so: 7 significat id qd suū pmitiuū cū quadā desiderio. vt viso. i. cū desiderio video vel cupio videre. 7 habet romanciū desear/o cō deseo. 7 veniunt a verbis actiuis 7 neutris.

Uñ format? si pmitiuū est pme vel terciē vel q'rtē cōiugatiōis. tūc format' a scda psona presentis indicatiui modi mutādo illud qd seqtur/vltiaz cōsonantē in es: 7 addēdo so. vt amo as. as. in. es. fit ames. addēdo so fit amesso. facis facefso. capio capesso. Si pmitiuū ē scde cōiugatiōis: format' a scda persona p'sentis indicatiui modi addēdo so. vt arceo. es. addita so fit arcesso. sz si supinū sminat i sū. format' ab vltio mutādo. u. in. o. vt video. visu u. in. o. fit viso. accedo accessu. accessō. is.

Cuius cōiugatiōis sūt? scie. vt amesso is. amessere. viso visis. visere. sed habet p'ritū 7 supinū ad modū q'rtē cōiugatiōis. vt amesso. is. amessui. amessitū amessitu. 7 habet talē cōstructionē sicut pmitiuum. exemplum. yo deseo seruir a don francisco. ppo. ego seruesso domno francisco.

De verbo diminutiuo.

Quod ē verbū diminutiuum? qd desinit in lo. 7 significat id qd suū pmitiuū cū quadā diminutiōe. vt amillo forbillo. 7 habz romaciū poco apoco Et deriuat' huiusmodi verba a verbis actiuis 7 neutris. 7 formantur a secūda psona presentis indicatiui modi mutādo. s. cū vocali pcedēti i illo. vt

amo. as. as in illo fit amillo. doceo. docillo. lego legillo. audio. audillo. as. garrio tñ facit garrullo. Et sunt pme cōiugatiōis. 7 illi' generis: et cōstructionis cui' sūt sua pmitiua. exemplum. el lobo poco a poco come el cordero. p. lup' comedillat agnū.

De verbis imitatiuis.

Quod ē verbū imitatiuū siue morale? qd desinit in so: vel i soz. 7 significat id qd suū pmitiuū cū quadā imitatione: vt patrisso. i. p'ri asimiloz. 7 deriuatur ppe a noie. 7 formantur si nomē est terciē declinatiōis a gfo addēdo so. vt pater pris. addēdo so. fit patrisso. si scde a gfo addēdo so. vt grecus grecisso petrissō. 7 sepe. 3. ponit' p. ff. gemiato. p'ri. p'mo minoris. ait. vt neromizo p neromisso. Quāq' format' ab ablatiuo: sz raro mutata o. vel a. in oz. vt a philosopho. philosphoz. a poeta poetoz. aris.

Et sūt ista v'ba neutra absoluta pter philosophoz aris. poetoz. aris. q sūt deponētia absoluta: 7 p tāto nō egēt aliquo casu post se de nasa ppa. sunt aut pme cōiugatiōis. vt prisso. as.

De apartitiuo verbo

Quod ē verbū apartiuū? qd desinit in ico. 7 significat id qd suū pmitiuū cū quadam apitione. vt albico. i. appeo albere. amico. i. appareo amare.

Format' a scda psona p'sentis indicatiui modi mutādo. s. cū vocali pcedēti in ico. vt amo amas. as i ico. fit amico. doceo. docico. lego legico. audio audico. deriuat' a verbis actis: 7 neutris. 7 sūt pme cōiugatiōis 7 illi' generis 7 nase cui' sūt sua pmitiua. exemplū yo paresco leer. ppo. ego legico. vs' ad memorādū omis formas. Lo. so. ro. frēntatiuo dato, sco. in-

cozac. meditatiuū rio. fuaat desideratiuū so. diminutiuum lo. flo. vl'. oz. mutat. ico. apitionem notat.

Spreslamēt in romancio frequentatiuū vult. empieço ichoac. p'esar medita. deseo desiderati. poco apoco. diminui. sembrar imita. parecer significat apituum.

De impersonalibus.

Quotplex ē verbū ipsonale? triplex. actiue vocis. passiue vocis. circumlocutum.

Quod est verbū impersonale actiue vocis? qd desinit in. t. 7 de se est infinitum personarū 7 numerorū.

Uñ dicūt impsonales ab in qd est nō 7 psonale qsi nō psonale. 7 sic illa ppositio in mutat ibi significatū illi' dictionis personale. vl' dicūt impersonale q' valde psonale 7 sic augmētat ei' significatū. personale enī sub vna voce nō pōt esse nisi solū vni' p'sone. tñ verbuz impersonale sub v'ba voce pōt esse prime: scde vel terciē persone 7 numeri singularis vel pluralis.

Quot sūt spēs verboz impsonalium actiue vocis? Quinq'.

Que sūt v'ba ipersonalia actiue vocis pme spēs q' an se erigūt gfm 7 post se infinitiuū: vl' aliā ofonē loco infinitiui. Et sūt tria. interest. refert. 7 ē. vt domni frāscisci interest vt vasallos iure gubernet. 7 dñe refert viuere pure crimie. sapiētis viri ē super oia de us reuereri. Cōstruūtur vero cū ablatiuo generis feminini 7 numeri singularis in quinq' p'nomib': mea: tua. sua. nostra vestra. adde etiā ab hoc nomine quis vl' q. cuius. 7 hoc fit ad assignandam differentiam inter primitiua 7 deriuatua. Romantia quoz sūt d mi. de tu. de si. 7 de noso

tros de vosotros de quien. et si aliqd sequitur ponat in gñio. vt mea magistri interest legere. tua discipuli refert audire. Quia interest profiteri: eius refert salarium percipere.

Admuduertat tua dñatio: qđ isti duo genitiui tis. mis neqđ isti duo genitiui plurales nostrū et vestrum excipiuntur: denotatur eis stare p possessore. vnde in euangelio. nō est vestrū nosse tēpora vel momenta: qđ deus pater posuit in sua potestate.

Itē si dicitur del mio del supo del tu del nuestro del vuestro. pedro se pertenece leer. dicimus mei: tui: sui: nri vestri. petri interest legere. tunc eni talis locutio de possessione denotat.

Que sūt verba impersonalia actiue vocis secunde speciei: que ante se exigunt datiuum: et post se infinitiuum. Qualia sunt.

Accidit mihi febrē. acontece me tener febre.

Contigit mihi ire. acontece me ir. Euenit mihi docere. acontece me enseñar.

Conuenit mihi audire. conuene me oyr.

Placet mihi legere. plaze me leer.

Licet mihi amare. cōuene m amar.

Expedit mihi pficisci. es me vtil p̄tir

Costat mihi insanire. es cosa cierta que es loco.

Vacat mihi dormire. vaga me dormir. Patet mihi esse ignarū. es cosa clara esser necio.

Que sūt verba impersonalia actiue vocis terciē speciei: que ante se exigunt accusatiuum: et post se infinitiuum. Qualia sunt:

Belectat me audire. plaze me oyr.

Iuuat me cātare. plaze me cātare.

Oportet m docere. cōuene m enseñar. Decet me legere. cōuene me leer.

Que sunt verba impersonalia actiue vocis quarte speciei: qđ ante se exigunt accusatiuum in persona patiente: et p se genitiuum in psona agere. Qualia sūt:

Penitet me vite. pesa me dñla vida.

Indiget me p̄ris. verguença he de mi padre.

Indet me peccati. verguença he del peccado.

Miseret me pauperis. misericordia he del pobre.

Tedet me ciborū. enojo me dños mājares.

Sed a miseret est p̄teritū m̄strū fuit. A tedet est p̄teritū p̄sum fuit.

Que sūt verba impersonalia actiue vocis quinte speciei: qđ cū iunguntur in finitiuis verborū impersonalium: impersonalia sunt. et exigunt cōstructionē verborū impersonalium cū quib⁹ adiunguntur. alias vero psonalia sūt. Qualia sunt.

Incipit me tedere. comieço hauer enojo.

Desinit vos pudere. vos dexays de hauer verguença.

Non potest illos penitere. no puedē hauer pesar.

Solet bonos pigere. solen los buenos hauer pesar.

Debet malos pudere. deuen los malos vergonçar.

Petri incipit interesse legere. petrū icipit penitere peccati. a magistro solet legi.

Possunt etiā impersonalia supradicta verba esse. qđ absolute: hoc ē cū solo infinitio iungunt. vt solet delucescere: debet aduēspascere. icipit stari. desinit amari.

De passiuē vocis impersonalibus.

Quod ē verbū impersonale passiuē vocis: qđ de se ē infinitū psonarū et nūmerū. et cū hoc est sile tertijs psonis vbi psonalis passiuē vocis nūeri singulari vt amatur. legitur.

Quot modis cognoscit romāciū verbi impersonalis passiuē vocis: Duob⁹. Primo qđ daf romāciū sine psona agere vel patiēte. vt dize leben. dicit legit. Secūdo qđ daf romāciū cū habitudine de se: ita qđ intellect⁹ nri nō pōt iudicare an dicat de p̄ma. aut secūda ul de tertia psona. vt cū dicit. leye se dize se en la ciudad.

A quibus verbis habemus. omiffis opinionib⁹ (Catholice dicente) ab omi verbo regulari desinēti in o/ et significati actionē. vt amo/amat. seruo/seruit. sto/statur. Excipiunt verba qđ ad solaz naturā p̄tinet: sicut pluit. ningit. et c. in quib⁹ cōponit per ipsum met verbū psonale. vt pluuē pluit. Excipiunt etiā verba irregularia qđ carēt p̄ter edo et fero: qm̄ ista bñ hnt licz sint irregularia.

Quā cōstructionē hnt: Ante se ablatiuū mediāte p̄positiōe a/ vel ab/ in illa psona in qđ suū verbū psonale requirit suppositū. et post se sicut verba a quibus descēdūt. Exēplū. de mi se fieri. ue a don frācisco. a me seruit dño frācisco. a petro legit lectionē. te currit ab equo.

Admuduertēdū qđ multi grāmatici famosi volunt verba impersonalia passiuē vocis nō posse regere actiū post se. Unde dicūt qđ cōgrue dicit: ego legi virgiliū/ licz male dicat a me legit virgiliū. Sed tñ tu prestātissime vir firmiter/ et sine formidine tene oppo-

sitū. Nam sicut cōgrue dicit/ ego lego virgiliū: ita cōgrue dicit. a me legit virgiliū. Et ratio ē: qđ quēcumqđ casus pōt regere verbū p̄ncipale post se: et eundē totū eius cōdeclinū.

Dicit aut cōdeclinū a p̄ma ipositione verbi psonalis vsqđ ad eius passiuū. Vñ p̄ris. scōdo maioris: Ad eosdē casus ad quos iūgit indicat⁹ necesse est toti verbi cōdeclinationē obsuari.

P̄terea verbū impersonale passiuē vocis descēdens a verbo carēte supinis caret p̄terito p̄fecto. et sex tēporibus circūlocutis. Et rō est. qđ talis circūlocutio fit per primū supinū: vel participiū ip̄i⁹ verbi impersonalis passiuē vocis. ideo deficiēte causa: deficit et effectus. Si autē detur in his tēpib⁹ nō hēm⁹. pōt tñ cōponi p suū verbū personale positū in sili tpe et mō. Exēplū. De pedro se studio la grāmatica. p̄po. Petrus studuit grāmaticē.

De circūlocutis.

Quod est verbū psonale circūlocutū: qđ cōponit ex tertijs psonis singularib⁹ de sū. es et fui. ex gerundiuo vel supino alicui⁹ verbi. vt amādum est. amandū fuit. amandū fuerat. amatū est. amatū fuit. amatū fuerat.

Quomodo cognoscit romāciū eius: Quando datur romāciū infinitiui sine signo sequēte/ sum. es. fui. vt amar es amar era. et silia. Vel qđ daf romāciū infinitiui cum signo de. de sequente sum. es. fui. vt de amar es. de amar era. et similia. Et si persona agens nō venit cum signo de de/ datur in actiua. si cum signo de de. datur in passiuā. Et tunc fiūt ex ultimo gerūdio. Sed quādo datur ista romācia/ se amo/ se hauer amado. et

ita in ceteris sibi: sunt ex pmo supino. ⁊ circūlocuta verbi impersonalis passiue vocis.

Quā constructionē habēt? Si romāciū datur in actiua volūt actm̄ p supposito in psona agente. Si in passiua accusatiū in psona patiēte. Et si in verbo impersonali passiue vocis: ablatiū/a vel ab mediāte in psona agente. ⁊ a parte post oia volūt talē casum: sicut verba a qbus descendūt. **Exemplū pmi.** Bon francisco leber es la licion. ppo. **Dñm franciscū legendū est lectionē.** **Exemplū secūdi.** Del maestro de amar es don francisco. ppo. a magro amandū ē dñm frāciscū. **Exemplū tertij.** Del maestro se declaro el puerbio a don francisco. ppo. a magro declaratū fuit puerbiū. dno francisco.

De infinitiuis

Quod est verbū infinitiuis? Quod de se est infinitū psonaz ⁊ nūeror: reqrens ad perfectionē sue pstructionis verbum finitum.

Quam cōstructionē habēt verba infinita? Si sunt personalia: atē se exigunt actm̄ in voce actiua in persona agēte. in voce passiua in persona patiente. Post se vero cum tali casu construunt sicut verba a qbus descendunt. vt me amare deū pium est. me amari a deo felicissimū est. me carere voluptatib⁹ ⁊ inferuire amicis. ⁊ mi sereri innocentis iocundū est.

Si sunt impersonalia exigūt talē casum ante se ⁊ post se sicut verba a qbus descendunt. vt petri interessē legem bonus est. gaudeo tibi accidisse erudiri. doleo te nō penitere vicioꝝ. te vti virtutibus optimum est.

Aduertendū qd si venerit romancius

infinitiui post verba voluntaria que greci pro eretica vocant debet poni p ipm̄ met infinitiū. vt volo legere.

Qualia sunt volo. desidero. studeo. cupio. laboro. expecto. ⁊ similia.

Sed si venit post hoc verbū facio is. oportet qd accusati⁹ exprimat. si vero nō exprimit debet cōponi per infinitiuum verbi passiui. **Exemplū pmi.** yo fare a tu screuir el libro. ppo. ego faciā te scribere librū. **Exemplū secūdi.** yo fare screuir el virgilio. ppo. Ego faciā scribi virgiliū.

Preterea infiniti⁹ plerūq; ponit p noie. vt viuere triste. p vita tristis.

Plerūq; pro indicatiuo. vt mihi sacra parari/pro parabatur. sic dicere possum⁹: nos tedere: illos pigere: alios penitere: pro nos tedebat: illos pigebat: alios penitebat.

De gerundiis

Quid est gerundium seu gerundium vel supinū? Nomē significatiū agendi vel patiēdi vel vtriusq; aut neutri⁹ natū poni pro infinitiuis cum articulo. i. cū hitudine de in a. vt amandi/de amar/o seyer amado. ⁊c.

Notanter in descriptiōe ponitur gerundiū ⁊ gerundiū. quia gerundiū importat duas significatiōes. s. actiua ⁊ passiua: ideo dicit⁹ d gero. is id est. porto. as. ⁊ dia qd est duo qsi gerēs siue portās duo. s. significatiōnem actiua ⁊ passiua insunt. vt amādi de amar/o seyer amado. Sed gerundiū importat solum vnam significatiōnem. ⁊ ideo dicit⁹ de gero. is. ⁊ diu⁹ ua. uū. i. vnus. na. nū. quasi gerens vnam significatiōnem. s. actiua tm̄. vt seruiēdi/de seruir. aut passiua tm̄. vt exulandi/de seyer esterrado. **Bona**

mus igitur aliq; regulas qbus tua dominatio cognoscere poterit qn̄ romancū infinitiui per gerundiū v' supinū componitur.

Prima regula qn̄ venerit romancū infinitiui cū hitudine de a/v' sine hitudine post aliq; nomē adiectiuum significās dispositionē agendi/vel patiēdi: si attribuit persone agēti pot cōponi per vltimū gerundium vel per infinitiū verbi personal: tm̄ figurate. **Exemplū.** el maestre es abil a leer. ppo. magr̄ est abilis ad legendū/v' legere. Sed quādo tale romancū infinitiui attribuit persone patienti: tunc debet componi per gerundium/vel infinitiū verbi passiui: si habem⁹ ipsum. **Exemplū.** la licio es abil a leer/ ⁊ facil a entēder. ppo. lectio est abilis legi/vel ad legendū. ⁊ facilis intelligi/vel ad intelligendū. Sed talia adiectiua sunt. Abilis. facilis. difficilis. aptus. dignus. indignus. fortis. debilis. peritus. sapiens. ⁊ similia.

Secūda regula. si venerit romancū infinitiui cū hitudine de de/post nomen adiectiuū significās dispositionem agendi vel patiēdi. si tale romancū attribuit persone agēti pot cōponi per primū gerundiū/vel infinitiū verbi psonalis. **Exemplū.** el maestro es abil de leer. ppo. magr̄ est abilis legendi vel legere. Sed si attribuitur psonae patiēti debz cōponi per primū gerundiū vel infinitiū verbi passiui. **Exemplū.** la licion es difficil d entēder. ppo. lectio est difficilis intelligēdi vel intelligi. sed infiniti⁹ ponitur pro gerundio.

Tertia regula. Quādo venerit romancū infinitiui cū hitudine de de/

post verbum substantiuū/vel nomen substantiuū: si tale romancū non attribuitur psonae agēti/vel patiēti dz cōponi per primū gerundiū. Si attribuitur psonae agenti per participium terminatū in rus. Si patiēti per participiū terminatū in dus. **Exemplū pmi.** hora es de dormir. ppo. hora ē dormiēdi. **Exemplū scdi.** el maestro es de leer la licio. ppo. magr̄ ē lectur⁹ lectionē. **Exemplū tertij.** la licio d leer es buena. ppo. lectio legēda ē bona. **Quarta regula.** qn̄ venerit romancū infinitiui cū hitudine de a. post verbū l' picipiū significās motū de quo debz cōponi per mediū gerundiū ppositiōe de mediāte. vel elegat⁹ per vltimū supinū sine ppositiōe. **Exemplū.** el maestro viene d leer. ppo. magister venit de legēdo. vel lectu.

Quinta regula. qn̄ venerit romancū infinitiui cū hitudine de a/post verbum vel picipiū significās motū ad quem dz cōponi cū ppositiōe ad/vel primū supinū sine ppositiōe. **Exemplū.** el maestro viene a leer/ ⁊ va a oyr el sermon. ppo. magr̄ venit ad legendū vel lectum/ ⁊ vadit ad audiendū vel auditum sermonē. Aliquādo tm̄ cōponitur per infinitiū positum pro vltimo gerundio/vel primo supino/ ⁊ hoc per figurā antiptosim/vt cū dicitur de xpo. Non veni soluere legem: sed adimplere. i. nō veni soluti/vel ad soluendū legem. sed ad impletum vel ad implendū. Sifr̄ dicit⁹ in ecclia dei. Dum veneris iudicare seculū p ignem. i. ad iudicandū.

Sexta regula. qn̄ venerit romancū infinitiui cū hitudine de. post nomē verbale terminat⁹ in bilis/vel in bile debz cōponi per vltimū supinum.

Exemplū. la rosa es amable de veer. pro. rosa est amabilis visu. Un virgil. iij. eneydoz. Nec dictu facilis nec auditu affabilis.

Septima regula. qñ venerit romancius infiniti cū hitudine de per. post verbum substantiuū/vel post aliqđ verbum: si attribuit p̄sone agēti conponitur per p̄cipiū futuri finiat in rus. Exemplū el maestro es por leer. pro. magr̄ est lectur̄. ⁊ discipul̄ venit auditur̄. Si patiēti p̄sone est in dus. Exemplū: la liciō es por leer. cōpo. lectio est legēda. Sed si nō attribuit p̄sone agēti nec patiēti: cōponitur per mediū gerundiū cuz p̄positiōe pro. Exemplū. tiēpo es por leer. cōpo. tēpus est pro legēdo. dies est pro ieiunādo.

Octava regula. qñ venerit romancius infiniti cū hitudine de a. post verbū substantiuū/vel verbū significans f̄ationē/cōponit per vltimū gerundiū cū p̄positiōe ad/vel per participiū futuri in dus. Exemplū. so a qui a oir missa. cōpo. sus hic ad audiendum vel ad audiēda missam

Nonā regula. qñ tale romanciū amant. leyent. ensenyāt. ⁊ sile. venerit in locutiōe pōt cōponi per participiū p̄ntis t̄pis: aut elegāt̄ p̄ mediū gerundiū sine p̄positiōe. Exemplū po aprouecho en sciencia ensenyant aquella. pro. ego p̄ficio in sciētia docens vel decendo illam.

Decima regula. qñ venerint ista romancia por amar es/por amar era/por seruir sue ⁊ filia/sem̄p debēt cōponi per illud idem verbū a quo tale romanciū infiniti descendit: cū hoc aduerbio nondū respiciēdo p̄sonā agēte ⁊ patientē. ⁊ q̄ illud verbū sit

illius modi ⁊ t̄pis cuius est illud verbum substantiuū cum quo ordinat. Exemplū. por seruir es el rey delos caualleros. pro. nondum seruiūt regi milites.

Undecima regula. qñ venerit romancium infiniti per hunc modum. alcerar dela puerta al leuāt̄ar dela mesa. ⁊ sile. tunc nō habent: sed debet cōponi per nomē cognate significationis. Exemplū. al leuāt̄ar dela mesa viene johan. cōpo. ad leuātōez mē se venit jhanes.

Duodecima regula. qñ venerint ista romancia amar por amar/este es amar/leer por leer/este es leer. ⁊ filia sunt romancia ablatiuoz absolutoz. ⁊ debent cōponi sic: quocūq; amare dato istud est amare/vel quocūq; legere dato hoc est legere.

De Participiis.

Quot sūt t̄pa p̄cipioz: vt supra dixim⁹ Tria. p̄sens. p̄teriti: ⁊ futuri. Participia terminata in ans vel in ens sūt p̄ntis t̄pis. Terminata in tus. sus. rus. p̄teriti. In rus dus. futuri.

Participia p̄ntis t̄pis cognoscunt: qñ dantur talia romancia amant ensenyant. leyent. amātes. leyētes. ensenyātes/ ⁊ filia. Sed qñ datur talia romancia amado. amada. amados. amadas/ ⁊ filia sunt participia p̄teriti t̄pis. Qñ amadero/amadera/amaderos/amaderas/ ⁊ filia sunt participia futuri terminati in rus/vel in dus. Un si romanciū attribuit p̄sone agēti ē romanciū futuri in rus. Exemplū. pedro amadero las virtudes. Si patiēti in dus. Exemplū. pedro amadero de maria.

Quā constructionē hñt participia

Ante se nullam: sed eo modo iunguntur noi substantiuo/ ⁊ pronoi/ ⁊ vbo quo nomē adiectiuū. post se vero exigunt casus cū q̄bus cōstruuntur: sicut verba a q̄bus descendunt. Exemplū. pedro amat a maria viene. pro. petrus amās mariā venit. sicut petrus q̄ amat mariā venit. ego q̄ amor a p̄ceptore meo: amo ip̄m. ego a p̄ceptore meo amatur amo ip̄m. sum amaturus deum. amādu ab vxore. inseruiens amico. carens voluptatibus.

Nolo te latere participiū. si eius significatio detur in actiua v̄l in passiuā: qđ sic cognoscit. Nam si participium attribuit p̄sone agēti respectu sui actus tunc datur in significatione actiua. Exemplū. pedro leyent la lition viene. pro. petrus legens lectionē venit. Si aut attribuit p̄sone patiēti: tunc datur in significatione passiuā. Exemplū. El rey amado del pueblo es seguro. cōpo. rex amatus a populo est securus.

Animaduertēdū q̄ verba actiua habent duo participia. s. p̄ntis t̄pis/ ⁊ futuri in rus. vt amo habet amās ⁊ amatur Verba passiuā hñt duo participia. s. p̄teriti t̄pis ⁊ futuri in dus. vt amor habet amatus ⁊ amandus. Verba autē neutra habēt duo participia sicut verba actiua/ sicut seruiuo habet seruiens ⁊ seruitur. Sed verba neutropassiuā habēt tria. s. p̄ntis vt gaudeo gaudēs. p̄teriti: vt gauisus. futuri in rus: vt gauisurus. p̄terita hñt rōne circūlocutiōis: qz talia carent p̄p̄is p̄teritis vt dictum est. Verba cōmuna habent quatuor participia. s. p̄ntis p̄teriti ⁊ futuri in rus ⁊ in dus. vt largior/largiēs/largitur largitur/ ⁊ largiēdu. Deponentia

vero habent tria participia. s. p̄ntis p̄teriti. ⁊ futuri in rus. vt sequor. sequēs. secutus. ⁊ secuturus.

Preterea hoc verbū meminī habet memines p̄ntis t̄pis ⁊ p̄teriti quo ad significatōem licz quo ad vocē sit p̄ntis. Sed hec tria verba odi. noui. cepi habēt solum participiū p̄teriti tēporis. vt odi ossus. noui notus. cepi cept. ⁊ hoc intellige quo ad vocem. s. quo ad significatōem sunt p̄sentis ⁊ p̄teriti. vt odi hauozrecient ⁊ auozrido. ⁊c.

Preterea cōposita de sum es fui nō habēt participia p̄ntis t̄pis nisi tria scz absūm absens. p̄sum p̄sens. possum potens. Versus. A sum cōposita p̄ter tria nō retinēt ens. vt p̄sens absens dic sil atq; potēs.

Item cōposita omnia de sum. es. fut. habent participia futuri in rus. nisi possum. vt in sum infutur. desus defuturus. absūm afutur. ⁊ huiusmodi Deriuatoz.

Preterea verbū impersonale passiuē vocis habēs supinū habz participium terminatū in um. ⁊ format ab vltimo supino addendo. m. vt amatum amatu/additu. m. amatum.

Preterea verba que carent supinis carent p̄terito ⁊ futuro terminato in rus. qz deficiēte cā deficit ei⁹ effectus. p̄ter ossus. not. cept. p̄sus Sed quia facta est mentio de participio verbi impersonalis passiuē vocis Diceret tu. Quomodo cognoscitur qñ talia romancia/amado/ leydo/ ⁊ similia/ debēt cōponi per participium verbi personalis. vel p̄ participiū verbi impersonalis passiuē vocis. Ad hoc dicit qz qñ tale romanciū participij attribuit alicui substantiuo ad determinā

dum ipsum substantiuū: tunc debet
cōponi per p̄cipiū verbi p̄sonalis:
si habem⁹ ipsum. *Exemplū.* *P*edro
amado de maria viene. cōpo. petrus
amatus a maria venit. Sed q̄n tale
romanciū p̄cipij nō attribuit alicui
substantiuo neq̄ determinat ip̄m sub
stantiuū tunc debz cōponi per parti
cipiū verbi impersonal passiuē vocis
si habem⁹ ipsum. *Exemplū.* el ama
do a maria viene. cōpo. Amatu ma
ria venit. s̄l̄r. el seruido al rey viene
cōpo. seruitum regi venit.
Scire vltimo te volo: q̄ participium
transit in nomē quatuor modis.
Primo/mutatiōe regim̄is. vt amās
vini nomen est. amans vinum parti
cipium est. Secūdo amissione tēpo
ris/vt amādus. id est. dignus amari
nomen est. sed amandus. i. q̄ amabit
participiū est. Quādo li amādus ex
ponitur per dignus amari/nomē est
perdit enī suū tēpus. Quādo autē
exposit⁹ p̄ li q̄ amabit verbi futuri tē
poris: participiū est: q̄ ip̄ortat suū
tēpus. Tertio cōparatōe: vt amans
amātor amātorissim⁹. doctus doctior
doctissim⁹. Quarto cōpositiōe: vt in
doctus. ipotens noia sunt. sed doct⁹
potens participia sunt. Cum parti
cipiū cōponitur cum aliqua p̄posi
tione cum qua suū verbū non cōpo
nitur tunc fit nomen/vt indoct⁹. im
potens. Non enī inuenit/impotens.
indocto.
Quare inuētus est participiū: vt du
plex actus possit copulari eidez noi
sine coplatiua cōiunctione et sine ta
li r̄lo q̄. nemo enī poterat dicere. le
go proficio. sed inuēto participio bñ
possum⁹ dicere: legens pficio. Item
homo currens mouet. id est. homo q̄

currit mouetur.
Quid interest inter partic ipia ⁊ no
mina tēporalia? Noia tēporalia nō
significāt aliud nisi ipsum tēpus per
se/vt annus/mensis/dies. Partici
pia vero actionē vel passionē diuer
so fieri tēpore demonstrāt: non tem
pus per se.

De absolutis.

Quid est absolutio? Regim̄is p̄i
uatio. Quādo dictiōes vel dictio po
nunt in abltō q̄ nō regant ab aliquo
Quādo due dictiōes vel plures/ aut
vna loco duaz veniūt in cōstructōe/
⁊ vna illaz explicite vel implicite sit
nomen vel p̄nomē ⁊ reliqua partici
pium ⁊ nō regant. ⁊ q̄ possint expo
ni per dum/vel si/vel postq̄/aut q̄n/
vel quia/aut quāq̄/vel per donec.
Itaq̄ p̄ tales dictiōes denotet act⁹
consequētie vel p̄comitātie/tales di
ctiōes vel dictio ponunt in abltō/⁊
nō regunt q̄ absolute ponunt. vt vo
lente discipulo discere: parū laborat
magi. i. dū aut q̄n vult discipulus di
scere. docete te p̄ceptore ac te nullā le
ctiōne p̄mittēte celeriter ac facili⁹
disces. i. si doceret te quotidie p̄ce
ptor ac tu nullā lectiōne p̄termitte
res celeriter ac facile disces.
Cognitis bñ p̄ncipijs: reliq̄ sine la
boze discunt. i. postq̄ sunt bñ cog
nita p̄cipia. Interfecto p̄re: irat⁹ est
ei⁹ fili⁹. i. q̄ interfect⁹ fuerat pater
Adortuo hoie: eius tñ ania viuit. i.
quāq̄ mortuus sit hō. Itē viuēte pō
tificē pax erit in italia. i. donec vix
erit pontifex.
Animaduertendū q̄ actus p̄sequen
tie est q̄n ad vnū actū ali⁹ de necessi
tate sequit. vt sole orto: dies ē. Act⁹
p̄comitātie est q̄n ad vnū actū sequit

alius sed nō de necessitate. vt magro
legēte scolares pficiunt.
Aduertendū etiā q̄ vnus ablatiuus
pōt poni absolut⁹ quatuor modis.
Primo q̄n est participiū verbi imp
sonalis/vt dicto de participio dicen
dū est de absolutis. Secūdo q̄n est par
ticipiū ad solam p̄tinens naturā/vt
fulmināte gentes tremēt. Tertio q̄n
ponit dictio geminata/vt numo ad
numū amisi q̄nq̄ solidos. Quarto
rōne orōnis p̄cedentis/vt legam⁹ le
ctiōne: ⁊ lecta comedem⁹. i. lectōg le
cta. Vñ in istis ⁊ s̄l̄ib⁹ semp̄ intelli
gitur alter ablatiu⁹/vt dicto de p̄ci
pio subintelligit caplo. ⁊ fulmināte
intelligitur deo. ⁊ hic nmo ad num
mū intelligit juncto.
Quare debēt esse due dictiōes v̄ plu
res: q̄ tales ablatiui hñt sensus orō
nis p̄fecte. ⁊ q̄ in orōne p̄fecta opor
tet admitt⁹ q̄ ponant due dictiōes. s.
nomē ⁊ verbū. ideo nomē vel p̄nomē
stat loco suppositi: p̄cipiū vero lo
co appositi: q̄ resoluit in verbū/vt
patet intuenti.
Qualiter ordinant ablatiui absolu
ti in cōstructōe? Si nō sit r̄lm̄ p̄nt p̄e
poni aut postponi. Si aut ponit r̄lm̄
cū ablatiis absolutis: necessario post
ponunt ad hoc q̄ r̄lm̄ hēat de quo fa
ciat recordationē/vt scolares pficiūt
plus suo magro legēte. Si ponit r̄lm̄
cū supposito necessario p̄ponunt. vt
magro legēte sui scolares proficiūt.
Aliq̄n de necessitate debēt poni i me
dio/ita q̄ nō p̄nt p̄poni nec postpo
ni/⁊ hoc p̄pter ambiguitatē remouē
dā/vt scolares calataiubēses pficiūt
plus suo magro legēte q̄ scolares da
rocenses. Non p̄nt p̄poni cā illi⁹ r̄li
suo magro nec postponi/ q̄ esset du

biū an ille ablatiuus suo: faceret re
cordationē de scolari⁹ calataiubēsi
bus/v̄ darocensib⁹. ⁊ iō ad ostēden
dū q̄ facit recordatōez de calataiubē
sib⁹: necessitas ē vt in medio ponat.
Scire vltimo te volo vt cōiter dicit/
q̄ ablatiui absoluti in expositiōe ro
manciali debēt h̄re h̄itudinē de s̄iq̄/
vt magro legēte scolares pficiūt. Ex
ponit. magro. s̄iq̄ el maestro. ⁊c.

De Verbalibus.

Quod est nomen verbale? Nō a ver
bo deriuatur mediate vel immediate
significatiū actus per modū h̄itus.
Quot sunt spēs noiz v̄baliū? q̄nq̄
Prima spēs noiz verbalium est: que
terminat in or/vel in trix. In or tor
mat ab vltio supino mutata u/in or/
vt doctus u/in or/ fit doctor. auctus
auctor. In trix/ format a verbali ma
sculino mutata tor/i trix/vt amator
tor/in trix/fit amatrix. Excipitur
nutrix/ q̄ deberet facere nutritrix.
Et ideo si verbalia terminata in or.
nō hñt t/ate or/nō format verbalia i
trix/vt de possessor non hēm⁹. p̄ter q̄
tontrix q̄ descendit de tonsor. expul
trix de expulsor.
Quomodo cognoscitur romanciū?
Nō dantur talia romācia amador/
amadora/amadores/amadoras. ⁊ si
milia. ⁊ seq̄t p̄sona patēs cum signo
de de. est v̄bale in tor/vel in trix. Si
aut seq̄tur p̄sona agēs cū signo de a/
est verbale in dus. Si aliter ē romā
ciū p̄cipij futuri in rus/vel in dus.
Secūda spēs noiz verbalium est: que
terminat in ans vel in ens. ⁊ forma
tur sicut participia.
Quomodo cognoscitur romanciū?
Nō datur talia romācia amat/leyēt

z filia. z sequatur persona patiens
cū signo de de. *Exēplū.* El rey amāt
del pueblo cōfirma las leyes. cōpo.
Rex amās populi cōfirmat leges. si
nō est pncipiū pntis tps.

Tercia spēs nouiz verbalium est: que
terminat in tiu⁹/in xiu⁹/in siu⁹. Et
format ab vltio supino mutādo u/in
iuus/vt generatu u/in iuus/fit gene
ratiuus. risu risiuus. amplexu am
plexiu⁹. pter nocitu qd facit nociu⁹
sentio sensu/sensitiuus.

A qbus verbis deriuant supradicta
verbalia? A verbis significatib⁹ acti
onē z hntib⁹ supia. Et qz significat
actionē/ideo exponunt p aptus z in
finitiuū actiue significatōis. vt ama
tiuus. id est. aptus amare. visiuus.
id est. aptus videre.

Quē casum regunt dicta verbalia?
Genitiuū in psona patiēte veniente
cū signo de de/vt creator mūdi. geni
trix dei. materia est recepta formaz

Quarta spēs nouiz verbalium est: que
terminat in bilis/vel in bile. Et for
mat ab vltimo supino si terminet in
sum/vel in tum/mutata u/in/i/z ad
dita bilis/vl'bile/vt video visu/u/in
i/fit visi/addita bilis/vl'bile/fit visi
bilis vl' visibile. risu risibilis. Aliter
aut format a secūda psona pntis in
dicatiui modi/remota/s/z addita bil
lis/vt amas/remota/s/z addita bil
fit amabilis. legis legibil. audis au
dibilis. Pter qz in secūda cōtuga
tōe vbi mutat/s/in/i/z addita bilis
vel bile/vt doces docibilis vel docibi
le. moueo es/pōt facere mobilis per
sincopā. fleo tñ facit flebilis. In ver
bis aut hntibus vocē passiuā fingat
voz actiua ad formādū pdicta verba
lia/vt de labor descendit labilis.

Si aut formetur a supinis/vt gressi
bilis nō oz fingere. Sed quedā istoz
verboz hnt scdm vsum quedā nō: si
cut loquoz nec sequoz: sic de vtoz z de
silibus nō habem⁹.

Quinta spēs nouiz verbalium est que
terminat in dus. Et formatur sicut
participia in dus.

A qbus verbis deriuant? Terminata
in bilis pprie deriuant a verbis hnti
bus infinitiuū passiuē significatōis.

Et si aliqui descēdūt a verbis signifi
cantib⁹ actionē ponūt p verbalib⁹
terminatis in tiu⁹/siu⁹/xiu⁹. vt fleo
fles/flebilis. rideo/risibilis. i. risiu⁹
idē enī significat. Sed vbalia in dus
solum pprie deriuantur a verbis a q
bus formatur participia in dus.

Quid significat pdicta verbalia? pas
sionē: ido in bilis exponunt p aptus
z infinitiuū passiuē significatōis.
vt visibilis. i. aptus videri. z hoc ad
differētiam verbal' terminati in tiuus
Verbalia vero in dus exponunt per
dignus z infinitiuū passiuē significa
tionis. vt amādus. i. dignus amari.
accusandus. i. dignus accusari. Ex p
dictis infer/ qz oia noiaveralia cu
iuscūqz spēi sunt dicūt aptitudinē.

Quē casuz regūt supradicta verba
lia? Datiuū in psona agēte veniente
cū signo de a. *Exēplū.* el hijo es ama
ble al padre e amadero a nosotros.
ppo. fili⁹ ē amabil' pñi z amād⁹ nobis
Anaduertēdū qz nomē verbale mul
tas z varias hz terminatōes/vt ostē
dit pñ. in qrtō libro. Sed hic nō intē
dim⁹ facere doctrinā nisi d supdictis
qz terminatōib⁹ qbus addo sextā
que terminat in io. z format ab vlti
mo supino mutādo u/in io/vt video
visu u/in io/fit visio. Et exigūt post

se gfm aliqui duos. vt visio rei multa
rum rez. Bicimus tñ vetatio a veri
tu. prestatio a prestitu: cubatio a cu
bitu. domatio a domitu. sonatio a so
nitu. crepatio a crepitu. tonatio a to
nitu. fricatio a frictu. In ax etiā q
dā vbalia sūt. vt loqr. dicax: multoz
verboz. mordax. rapax. fallax capax

De comparatione

Quid ē cōparatio? vnam rem alteri cō
parare i aliquo tercio: alteri scōz ma
gis. alteri scōm min⁹: vel eq̄liter: vt
sū fortior petro. vl' ego sū tā fortis si
cut tu. z dicit cōparatio de cōparo ad.
cōparauī cōparatū. tu. u. i. io. fit cō
paratio. In qb⁹ noib⁹ debz fieri cō
paratio: in adiectiuis tñ quoz sua p
petas pōt minui. vel augeri vel alb⁹
calid⁹: Et ideo hec adiectia resibilis
rōnalis. hūanus. na. uz. bipalmaris
bicubit⁹. ta. tū. vn⁹. na. um. vnicus
sūm⁹ im⁹ oipotēs: z similia nō cōpa
rant. qz sua pprietas nō pōt minui/
nec augeri. Est tñ verū q aliqua no
mina q significat subām recipiūt cō
parationē. ratione alicui⁹ pprietatis
eis attribue. sicut nero qd est nomē
substātiuū facit neromior z nerōiss⁹
qz attribuit hec ppetas. s. crudelitas
ideo dñ neromior. i. crudelior. neromif
simus. i. crudelissim⁹. s. codrus reci
pit cōparationē: qz attribuit ei pau
ptas. ideo dicit codr⁹ codrior. i. pau
perior. codrissim⁹. i. pauprimus.

Quot sūt grad⁹ i cōparatione? tres
s. positiu⁹. cōparatiu⁹. z suplatiu⁹.

Quot requirunt in cōparatione? tria.
s. res q cōparat: z res cui fit cōparatio
z mediū in qd cōparēt. vt ego sū for
tior petro.

Quotuplex est cōparatio? Triplet. re
alis tñ. vocalis tñ. realis z vocalis

insimul. Cōparatio realis tñ est qñ
comparatiuus significat idē accidēs
cū suo positiuo/tñ nō recte formatur
ab eo z sūt ista. bon⁹ melior optim⁹.
malus peior pessim⁹. Cōparatio vo
calis tñ est: qñ comparatiu⁹ z super
latiu⁹ recte format a positiuo/tñ nō
significat idē accidēs cum suo positi
uo. vt non⁹ nouior nouissimus. i. vl
timus. Cōparatio realis z vocalis insi
mul est qñ comparatiu⁹ z suplatiu⁹ re
cte formatur a suo positiuo z signifi
cāt idem cū suo positiuo. vt alb⁹ albi
oz albillimus.

Quid est positiu⁹? nomē adiectiuum
significās qlitatem simpliciter sine a
liquo augmento de quo pōt formari
cōparatiuus z suplatiuus.

Un dicit positiuus. a de pono is. qz
ponit fudamētū in cōparatione.

De comparatiuo

Quid est cōparatiu⁹? nomē adiecti
uū includēs hoc aduerbium magis z
suū positiuū. vel equiuales. vt albior
. i. magis albus.

Quomodo cognoscit romāciū cōpa
tiuū? qñ dāt talia romāncia mas: me
nos. mēior. peior cum quacūqz parte
ōronis.

Compatiuus vñ format a positiuo
qd si est scde declinationis format a
genitiuo terminato in. i. z addita oz
vt albus albi. addita oz fit albior. si
est terciē declinationis a datiuo ad
dita oz. vt fortis forti. addita oz. fit
fortior.

A positiuus habentibus vocalem an
te is: vel us. compatiu⁹ nō formatur
sed supletur ex hoc aduerbio magis
z positiuo. vt magis egregius. ma
gis tenuis. magis pius. magis ar
diuus.

Compatiui quē casū erigūt post se
noiatuū si res excessa venit cū signo
de q̄ interposito q̄: v̄l ḡm si venit cū
signo de de ⁊ denoret partitionē vel
si est nomē collectiuū: vel ablatiuū si
ne p̄positōne si res excessa nō ē par
titio: nec nomen collectiuū. Et etiaz
om̄s casus quos habere possēt positi
uū suū. exempluz. et maestro es mas
pleno de scia que el. bachiler/ o delos
scolares/ o del pueblo/ o delos años
ppo. magister est plenior scie q̄ ba
callarius vel scolarium vel populi v̄l
asimis.

Aramen quādo hec romātia mas/ o
menos significat pondus vel mēsu
ram: fit per plus vel minus: ⁊ sustan
tia i ḡo. vt habeo plus olei ⁊ mi
farine: sed quādo significat numerus
fit per plures ⁊ pauiores. vt ego le
go plures lī. ⁊ os tribys.

Aduaduertere: dū q̄ tūc cōparatū sig
nificat seu iūq̄ d̄tat p̄tiones q̄ res
cōparā ⁊ siue cedēs se habeat tanq̄
pars su. ⁊ tanq̄ inferius: ⁊ res cui fit
cōparatio se habet tanq̄ totū siue tā
q̄ superi⁹ vel sit de numero illoz. vt
matia est pulcrior feminaz. ⁊ petr⁹
est fortior aialium.

Scire te volo q̄ quēadmodū dicimus
ego sū fortior q̄ tu i n̄o casu: ita dici
m⁹ etiā in obliq̄s. indigeo tui vel te/
magis q̄ illi⁹ vel illo. infuio tibi ma
gis q̄ illi. ⁊ video te doctiorē q̄ illū.
Verū relatiua ⁊ negatiua semp sine
q̄ ablatiuo iūguntur. vt nemo est do
ctior platone.

Adagis aduerbiū nō solū positio s̄
etiā cōparatio aliq̄ iūguntur: cum v̄l
ad se vel ad aliū cōparatur. vt achiles ē
fortior aenea magis q̄ diomede.

Cōparatiuū pl⁹ significat q̄ suplatiuū
si postponat illi. vt aristoteles est do

ctissimus: sed plato doctior.
Si romātiū cōparatiui def̄ cus hoc vul
gari aduerbiali menos debz cōponi p̄
compatiuus sui cōtrarij. exemplū pe
dro es menos blāco d̄ jobā significat
q̄ es mas negro io. ppo. petr⁹ ē nigri
or iohāne: etiā si dicatur pedro es me
nos fuerit de jobā. ppo. petr⁹ est de
bilior iohāne.

Quot modis nō pōt iūgi cū ablatio
cōparatiuū: q̄nq̄. p̄mo cū cōparatio ad
duos fit. tūc eni egēt ḡo. vt duorum
fratrū maior est petrus. sc̄do q̄ nō i
uenit ablatiu⁹. vt dulci⁹ est mare pō
ticū: q̄ cetera maria. sc̄o q̄ n̄t ip̄a
adiectiua fit cōparatio ⁊ tūc semp se
re vtimur aduerbio magis. vt ego sū
magis albus q̄ niger/ ⁊ nō nigro. q̄
to. cuz inter ip̄a verba fit cōparatio.
vt plura audio q̄ credo. q̄nto cum di
cto a qua fit exceptio fuerit i n̄o. vt
Diomedes fuit fortior q̄ troiani om
nes p̄terq̄ hector. cōiunctio enim ex
ceptiua copulare debet. siles casus.

De superlatiuo

Quod est nomē suplatiuū: q̄ ad plu
res res sui generis cōparatū supponit
oib⁹: vel p̄ se prolātū positiuū intel
lectū habet cū valde aduerbio.

Quomodo cognoscit romātiū supra
tiū: q̄ dāt talia romātia m̄y mas.
m̄y meior addēdo m̄y romācio con
paratiui.

Uñ dicit suplatiuū: de supo. as. aut
q̄a supat positiuū i duab⁹ sillabis ⁊
duob⁹ gradib⁹ significatiōis. ⁊ supe
rat cōparatiuū in vna sillaba ⁊ vno
gradu comparationis.

Suplatiuū tenet absolute q̄ nō est
p̄sona cui fit cōparatio: ⁊ tunc exponit
p̄ valde ⁊ suū positiuū. vt ego sūz for
tissim⁹. i. valde fortis. q̄n̄ aut̄ ponit

p̄sona cui fit cōparatio tenet cōpara
te ⁊ tūc exponit p̄ valde ⁊ suū cōpari
uū vel p̄ multo magis ⁊ suū positiuū
vt plato est sapiētissimus hominū. i.
valde sapiētior vel multo magis sa
piēs hominū.

Suplatiua q̄ fiūt a noibus adiectis
a q̄bus formatur cōparatiua.

A noib⁹ adiectiuis i. r. suplatia for
matur a n̄o addita rim⁹. vt tener ad
dita rimus fit tenerrim⁹. paup̄ pau
perrim⁹. Alias vero aut positiua sūt
sc̄de declinatōis aut sc̄ie: si sc̄de sup
latiua formant a ḡio addita. s. sim⁹
vt alb⁹ albi. addita. s. sim⁹ fit albissi
mus. si terciē addita sim⁹ tm̄. vt for
tis addita sim⁹ fit fortissim⁹.

Cōparatiua ⁊ suplatiua q̄ p̄dictaz for
mationē nō sequūt hec fere sūt.

Bonus melior optimus.

Abalus peior pessimus.

Adagn⁹ maior maximus.

Paruus minor minimus.

Better dexterior dextrimus.

Simister sinisterior simistim⁹.

Nequā nequior nequissim⁹.

Adult⁹. a. u. s. hoc pl⁹ plurim⁹. a. u. s.

Plurali hi ⁊ he plures ⁊ hec plura
dicimus.

Senex senior caret superlatiuo.

Iuuenis junior caret superlatio.

Adagnific⁹ magnificēti⁹ magnificē
tissimus. /tissim⁹.

Adumific⁹ munificēti⁹ munificē
tissimus.

Adirific⁹ mirificēti⁹ mirificētissim⁹.

Adalefic⁹ maleficēti⁹ maleficētissim⁹.

Bñfic⁹ bñficēti⁹ bñficētissim⁹.

Adaledic⁹ maledicēti⁹ maledicen
tissimus.

Beniuiol⁹ beniuolēti⁹ beniuolētis.

Adaliuol⁹ maliuolēti⁹ maliuolētis
simus.

Admagis pi⁹ piētissim⁹ ⁊ piissim⁹

Adatur⁹ maturim⁹. nō matissim⁹.

Adet⁹ veterrimus nō veterrissimus.

Facilis facilimus nō facillimus.

Agilis agilim⁹ nō agilissimus.

Humilis humilimus. nō hūlissimus

Similis similimus. nō similissimus.

Gracilis gracilim⁹ nō gracilissim⁹

A verbis duo tm̄ veniūt cōparatiua ⁊

suplatiua. a detero deterior detimus

⁊ a potior eris. potior potissim⁹. nisi

q̄s velit a potis ⁊ pote maḡ d̄ruari.

Ab aduerbijs q̄ veniūt cōparatiua

⁊ suplatiua. vt.

Ab extra exterior extimus.

Intra interior intimus.

Ultra vlterior vltimus.

Infra inferior infimus.

Citra ceterior citimus.

Supra superior supremus.

Prope propior proximus.

Post posterior postremus.

Ante anterior nō antimus.

Pridem prior primus.

Penitus penitior penitissimus

Deoz ⁊ ocyssim⁹ nō h̄nt positiuum

vñ formēt nisi q̄s velit ex greco ocyss

q̄d est velox deriuari.

Suplatia quē casū erigūt post se: ge
nitū pluralē: vel singularē nois tm̄

collectiui. vt sū fortissimus hominuz

vel populi. Superlatiu⁹ cū p̄cedenti

cōcordare pōt substātio vel sequēti.

vt lilū ē albissimū v̄l albissim⁹ floz.

De regulis grāmaticalib⁹

Quod est r̄lm grāmaticale: q̄d est añ

late rei recordatiuū. vt petr⁹ currit q̄

disputat. Et relatiuū grāmaticale ē

q̄d facit recordationē de suo anteceden

te. vñ dicit r̄lm: de refero refers: q̄a

refert vel natum est referre suū añs.

Quod est antecēdēs: q̄d facit primā no

tticiam de re. vel auctores est d quo re
latiuū facit recordationem. vt homo
currit/qui mouet: li homo est ams de
quo tale rlm q̄ facit recordationē.

En̄ dicit ams: de auctore auctoris q̄a
auctore rlm.

Quotuplex est rlm: duplex. rlm sub
stantie: 7 rlm accidentis.

Quod est rlm substantie: qd̄ refert auctore
substantiuū. Qualia sunt.

Qui. que. quod. sui. suus sua suus.

Ipe ipa ipm. Ille illa illud. is ea id

Ide eade idē. Alio alia aliud. Alter
alterū. reliquū reliqua reliquū.

Cetera ceterū. nā caeter vix repitur
horū septē priora sūt relatiua idēnti-

tatis. q̄ttuor posteriora sūt diuinitatis.

Quod est rlm substantie idēntitatis: qd̄
refert 7 supponit p̄ eodē in nume-

ro cū suo auctore. vt sortes currit q̄
mouetur: hoc relatiuū qui refert sor-

tem 7 supponit pro eodē.

Quod est relatiuū substantie diuinitatis: qd̄
supponit pro diuerso ab eo qd̄ refert.

vt sortes currit. 7 alius dis
putat. hoc relatiuū alius bñ refert
sortem 7 supponit p̄ alio a sorte. sen-

sus enī ē q̄ sortes currit: 7 alio a sor-

te disputat: 7 ita facit recordationes
de sorte. Quis vel q̄ q̄nc̄ accipit i
rogat. vt q̄s es tu: q̄nc̄ infinite. vt
q̄ currit/mouet. q̄nc̄ relatiue. vt hō q̄
currit mouet. q̄nc̄ accipit p̄ qlis. vt
q̄s tibi video. p̄ qlis video.

Quid vō nunq̄ ponit relatiue: sed vel
interrogatiue. vt qd̄ agis: vel infinite.

vt nescio qd̄ agas.

De relatiuis accidentis

Qd̄ est rlm accidentis: qd̄ refert auctore
adiectiuū. Qualia sūt.

Hic 7 hec qualis 7 hoc quale.
Quāt̄ q̄nta quātū.

Plurali noiatiuo quot. tot.

Quot̄ quota quotū. quotē. a. u. 3
hic 7 hec quotēnis 7 hoc quotēne.

Cuius cuius cuium.

Hic 7 hec 7 hoc cuius.

Quotupl̄ quotupla quotuplū.

Hic 7 hec 7 hoc quotuplex.

Quotuplex est rlm accidentis: duplex
idēntitatis 7 diuinitatis.

Quod ē rlm accidentis idēntitatis: quod
facit recordationē de noie adiectio: 7

supponit pro eodē. vt petr̄ ē alb̄: 7
talis est martinus.

Quod est rlm accidentis diuinitatis: qd̄
refert idē acc̄ns i sp̄e cū suo auctore

7 supponit p̄ diuerso acc̄ntē in sp̄e vt
petrus est albus 7 alterius modi est
martinus.

Qualis interrogat de qlitate: ad qd̄
debet responderi p̄ noia adiectia signi-

ficantia qlitatem. Qualia sūt alb̄ ni-

ger. bonus. virtuosus 7 filia. vt qua-

lis est petrus: albus vel niger. simili-

ter tenet relatiue. vt petrus est alb̄
qualis est iohānes.

Quāt̄ interrogat de quātitate conti-

nua. ad qd̄ debet responderi p̄ noia si-

gnificantia quātitate cōtinua. Qua-

lia sūt: magnus parū. longus lat̄.

altus profundus. vncubitus. a. u. 3.

bicubitus: tricubitus. vncubitus. a. u. 3.

bipalmaris. tripalmaris. 7 similia.

vt quantus es tu: magnus. bipalma-

ris. tripalmaris bicubitus. tricubitus
Similiter tenetur relatiue. vt ego sū
altus/quantus es tu. Item per tā 7
q̄ dicimus. vt ego sū tā magn̄ q̄ tu.

Quot vel tot interrogat de quātitate
discreta absoluta: ad qd̄ debet respon-

deri p̄ noia significantia quātitate dis-

cretam absolutā. Qualia sūt. vnus

a. u. 3. pl̄ noiatiuo hi 7 he tres 7 hec

tria. quattuor. h. s. 7 similia. vt quot

numos habes: vnū/duos/tres/q̄ttu-

or. similiter tenet relatiue. vt ego ha-

beo decē talēta quot habes tu: 7 tot

petrus. Ab his deriuatur aduerbia

numeralia q̄ referūt p̄ toties 7 quo-

tiens. vt ego ter legi virgiliū quoties

tu: vel vt tu. Qualia sūt. semel. bis

ter. quater. q̄nquies. series. septies.

octies. nonies. decies. vndecies. duo

decies. terdecies. q̄ttuordecies. q̄ndecies.

sexdecies. d̄cies septies. d̄cies oc-

ties. decies nonies. vigecies. semel 7

vigecies. bis 7 vigecies. ter 7 vigeci-

es. 7c. trigecies. quadragecies. quin-

quagecies. sexagecies. septuagecies.

octuagecies. nonagecies.

Quot̄ vel totus interrogat de q̄nti-

tate discreta cōpata ad ordinē ad qd̄
debet responderi per noia significantia

q̄ntitate ordinalē. Qualia sūt. Pri-

mus. sc̄dus. tercius. q̄rtus. q̄nt̄. vt
quot̄ sedet rex: tercius. similiter tenet
relatiue. vt ego sū sc̄dus/quot̄ non
fui tu. sū prim̄ i ciuitate mea quo-

tus es tu in tua.

Quotēnis vel totēnis interrogat de

numero annorū. ad qd̄ debet respon-

deri per nomia numeralia/vel signi-

ficata annorum. Qualia sunt. bien-

nis. triēnis. quadriēnis. quiquēnis.

setēnis. septēnis. octēnis. nouēnis.

decēnis. vnde fiunt substantiua biēni-

um. triēnum. 7 cetera. vt quotēnis
est iste puer: biēnis triēnis puerilis:

duorū annorū trium annorū melius:

decem annorū. similiter tenetur rela-

tatiue. vt sum vigēnis vel vnginti q̄n-

q̄s annorū: quotēnis es tu.

Cuius cuius cuiū querit d̄ possessione

ad qd̄ debet responderi p̄ noia v̄l p̄ noia

possessiua vel ḡtios p̄p̄orū q̄uis sub-

stantiuorū. vt cuius est capax: petria v̄l

petri. similiter tenet relatiue. vt hic en-

sis est ene: v̄l enee. cuius est hoc te-

lū. Possessiua vero sūt. me. a. u. 3.

tu. su. regi. petri. a. u. 3. 7 simi-

lia.

Cuius querit de patria/aut de gen-

te. ad qd̄ debet responderi per nomina
patriū v̄l locoꝝ/aut ḡtilia. vt cuius
est iste romanus vel iller d̄sis. simi-

liter potest teneri relatiue. vt ego sū
fragēsis: cuius nō es tu. Et sum ara-

gonēsis cuius es tu.

Quotuplus vel totuplus: querit de
quātitate discreta ponderis vel men-

est verbum personae: Quintuplex
similis tenet relatiue. vt habeo tripli-
cē lanā: 7 triplicē vestē. i. trius gene-
rum quotuplicē tu habes.

Relatiuū accidentis cū substantiuo se-
quēri debet cōuenire. vt ē animal va-
riū qualis est mulier. templū magnū
quārus est mōs. Relatiuū vero sub-
stantie cū antecedente plerūq; debet
cōcordare. vt dedi tibi libros: s; illos
a te acceperam. si tñ quis vel q̄ poni-
tur iter duo substantiua vtriusq; potest
referrī. vt est animal qd̄ appellat̄ ho-
mo vel qui appellatur homo. si tamē
alterū ex duobus substantiuis est pro-
priū semp ad illud referendum est. vt
Salustius. Est locus in carcere qd̄
tullianū appellatur.

Aduertendū est qd̄ qñ relatiuus 7
antecedēs ordinant̄ i alia locutione i
mediate vnū post aliud: r̄m̄ debet or-
dinari scdm̄ naturā primi verbi 7 an-
tecedēs scdm̄ naturā vltimi verbi. vt
petrus quē video legit.

Præta. quocūq; modo 7 p̄ quēcūq;
casū fit interrogatio. fieri debz respo-
sio vt. cui fuis deo. Cuius est equus
regis. vñ. Quisitia pares optat̄ red-
di sibi casus. Nisi eūdē modū serua-
ri nō liceat. aut vocabuluz desit. aut
verbū aliū post se casum requirat: vt
si rogeris: quotēnis es: potius dices
sū qnq; 7 viginti annoz q̄ qnquēnis
7 vigēnis vt. Quāti vendidisti librū
Iresponde: decem aureis.

De distributis 7 eorū cōs.
Quid ē distributiū: nota seu signū
distributiōis. 7 ē duplex: videlz. affir-
matiuū 7 negatiuum. Affirmatiua
sunt hec. Quilibet affirmat ambo qd̄
7 ois vterq;. Nullus nemo negant:
debet his iungere neuter:

Quem casum etigunt post se? geneti-
uum pluralem omnium dictionum casua-
lium: vel singularē soluz nominis co-
llectiui: vel ablatiuuz aut accusatiuum
cum prepositione. vt nullus istorum
legit. vel nullus ex istis vel inter is-
tos. iungitur etiam nominatiuo. vt
nullus homo volat.

De partitiuis 7 eorū cōstru.

Quod est nomē partitiuū: Qd̄ par-
tē trahit a genitiuo cū quo partit̄: 7
cū illo debet in genere concordare. vt
scriptoz aliq; ē breuis: aliq; profu-
sus. Partitiua noia sūt. Quilibz. a-
lius. aliq; q̄cūq;. q̄s. quidā. 7 simi-
lia. Et omia que partitiue ponuntur
vt numeralia. vt vñ. duo. 7 ordina-
talia. vt primus. secundus.

Quot requirunt in partitione: Tria:
Pars. totū. 7 q̄ ps regat totū. s; si
totū sit cōpletiuū. tūc partes in neu-
tro genere vel feminino ponuntur. vt
huius mōtis: aliud ē terra/aliud la-
pis. 7 alia pars est terra/alia lapis.
Si vero totū declinet in plurali nu-
mero: tūc ptes in plurali numero po-
nuntur. vt litteraz/vne me delectat/a-
lie nō. cōstruuntur aut sicut distributi-
ua. fit quoq; partitio p̄ prolesim. vt
suo loco dicitur.

De interrogationibus

Quid ē interrogatio: rei dubie vel tā-
q̄ dubie responsionis postulatio. hec
aut descriptio generalis ē ad quācū-
q; interrogationē. verūtāmē hic non
curam; nisi de infrogatōe locali: que
sic potest describi.

Quid ē interrogatio localis: loci dubij
vel tanq̄ dubij responsionis postulatio
Quor sūt aduerbia interrogatiua lo-
corum: quattuor. Quo. qua. vnde.
vbi.

Quo q̄rit de loco ad quē. vt quo isē
Qua q̄rit d̄ loco p̄ quē. vt q̄ es itur?
Uñ q̄rit de loco a quo. vt vñ venistis
Ubi q̄rit d̄ loco i quo. vt vbi ē petr?
Versus Quo petit a. qua poz. de vñ
sed en querit vbi.

Ite duo sunt in cōpositione videlicet
Quozsuz en ves que lugar. vt quoz-
sum isē

Quousq;. fasta que lugar. vt quo/
usq; tendis ē

Quo.

Que sunt aduerbia significatiua ad
locum.

Huc a qua donde yo esto.

Istuc. alla do tu estas.

Illuc. do aquel esta.

Siquo. si en algun lugar.

Nequo. a ningun lugar.

Aliquo. a algun lugar.

Alio. a otro lugar.

Utroq;. a entramos lugares.

Quoquo. quocūq;. quolibet. quo-
uis. donde quiera.

Eo. a aquel lugar. Eodem. al mis-
mo lugar.

Intro. adentro. foras. a fuera. su-
pra. infra.

Nomina vrbium 7 oppidoz ppria
ponunt aduerbialiter in accusatiuo.
vt quo vadis: Roma a roma taren-
tum a tarēto. hispalim a sevilla.

Qua

Que sunt aduerbia significatiua per
locum:

Hac poz donde yo esto.

Istac. poz do tu estas.

Illac. poz do aquel esta.

Siqua. si por algun lugar.

Nequa. por ningun lugar.

Alia. por otro lugar.

Quavis. q̄libz. q̄cūq;/poz do q̄ere.
Utraq;. poz entramos lugares.

Ea. poz donde.

Eodē. poz el mismo lugar. int̄. for.

Noia quoq; vrbium 7 oppidoz ppria
ponuntur in abltō aduerbialit̄. vt Ro-
ma poz roma. tarēto poz tarēto. his-
pali poz sevilla.

Unde.

Que sūt aduerbia significatiua d̄ loco
hinc. de aqui do yo esto.

Isthinc. de ay do tu estas.

Illinc. de do esta aquel

Sicunde. si de algun lugar.

Neunde. de ningun lugar.

Alicunde. de algun lugar.

Alunde. de otro lugar.

Undiq;. de quada part.

Utrinq;. de entramas partes

Inde. de ay.

Undeuis. vndelz. vndeunde. vnde-
cūq;. de do quiera.

Intus. foris. superne.

Nomina quoq; vrbium 7 oppidoz
propria ponunt in abltō aduerbialit̄
vt Roma. de roma. etc.

Ubi.

Que sūt aduerbia significatiua i loco
Hic. aqui donde esto yo.

Isthic. ay donde estas.

Illic. ay do aquel sta.

Ubi. donde alguno esta.

Sicubi. si en algun lugar.

Neubi. en negun lugar.

Alicubi. en algun lugar.

Ubiuis. donde quiera.

Ubiq;. en todo lugar

Ubilibet. donde quiera.

Ubiubi. pro vbiq;. donde q̄era:

Ibi. ay. Ibi dē. en esse mesmo lugar

Alibi. en otro lugar

Questiō in A. b. noz. opes

Iū vocabit

Illic est vera

Ubi est tu

I simile est

HA Alias oues

e iij

este libro es de tal brexia

facido i apolo

nos t̄ nos sic neq; vob; dem

Inbi. en esse mesmo lugar.
Usq. en algun lugar.
Nusq. en ningun lugar.
Intus. dedentro. foris. de fuera.
Supra. encima. **I**nfra. a baxo.
Noia quoqz vrbū z oppidoꝝ ppa.
 si sunt pme z secūde declinatōis sin-
 glaria ponunt in grō adverbialr. vt
Rome/ en roma. tarenti/ en tarēto.
 Si vero sunt tertie declinatōis. aut
 pluralia ponunt in abltō. vt cartha-
 gine/ en cartago. pisis/ en pisa. athe-
 nis/ en athenas. **P**onim⁹ etiā loco
 adverbioꝝ. humi. domi. militie. ru-
 ri. vesperti. luci. vt suz humi. stratus
 dormio domi. eram ruri. siue militie
 vespi ad te veni. z luci silr. **I**n alijs
 quoqz interrogatōib⁹ ponunt sicut
 noia ppa oppidoꝝ. vt vado domū.
 militia. humū. rus. zc.
Nomia vero viroꝝ ac mulierū ppa:
Ite noia appellatiua hoīuz. aialū.
 locoꝝ: z etiā ppa locoꝝ pposita ex
 duob⁹ appellatis vel ex appellatiuo
 pcedēte z ppa subsequēte/ z aliarū
 quarūcūqz rerū querūt ppositōez ac
 cusatiui v^l ablati. vt eo ad petrū. ad
 mariā. ad sanctū matheū. ad montē
 album. ad vrbem. steti in vrbe cū pe-
 tro. **T**rāsiui p vrbē. p agrū. **V**enio
 ab vrbe. ab agro. a socrate: vel de so-
 crate. **V**ersus cōphēdēs q̄ dicta sunt
Qua ppa sctū: sed eundē postu-
 lat vnde: actū quo vult: sed vbi gū
 si sit plural vel regule terne iūgito se-
 xto. si aliaz rex iūge eis de: p: in: ad
Aniaduertēdū/ q̄ q̄n ponit nomē ad
 iectiū ad determinādū diuersos ca-
 sus diuersaz interrogatiōnū. tūc dz
 fieri suppletio p q̄s vel q̄: z hoc vbuꝝ
 sum. es. fui. z q̄ nomē adiectiū po-
 nat in nrō faciēdo orōnē nouā. **E**xē-

plū: vt cū dicitur. **V**engo de valen-
 cia z vo a barcelona bellas ciuitates
 cōpo. venio valēcia z eo barcinonaz
 q̄ sunt pulcre ciuitates. **S**i vero tal
 determinatio determinet diuersos ca-
 sus interrogatōis de vbi ponit in abla-
 tiuo. vt studui barcinone/ z in mōte
 pesulano: bonis studijs.

Quorsum

Que sunt aduerbia significātia ver-
 sus locum.

Horsuz. enues esta parte.

Ilosum. enues aquella parte.

Istosum. enues este lugar.

Dextroszum. enues mano dextra.

Sinistroszum. enues mano esq̄erda

Siquorsum. si enues algun lugar

Aliquorsum. enues algun lugar.

Antroszum. anta delante.

Retroszum. enta çaga.

Sursum. arriba.

Deorsum. a baxo.

Omnia quidē noia q̄ cū vsus iūgunt
 siue sint vrbū z oppidoꝝ ppa siue
 appellatiua locoꝝ sp ponunt in actō
 cū ppositōe versus postposita. vt eo
Romā versus.

Quousqz

Que sint aduerbia significātia vsqz
 ad locū. vsqz ad tempus:

Ibucusqz. fasta aqua.

Istucusqz. fasta affi.

Illucusqz. fasta alla.

Quousqz. fasta aq̄l lugar.

Quousqz. i. q̄diu/ aduerbiū tps.

Noia quoqz vrbū z oppidoꝝ ppa
 z hec q̄tuor dom⁹. hum⁹. rus. z mili-
 cia/ si cū vsqz iūgunt ponunt in actō
 vsqz pposita/ vt vado vsqz romā. **E**-
 tera vero in actō cū vsqz z ad pposi-
 tiōe ponuntur. vt iui vsqz ad hortos.

Disce tñ m̄ intime dñe q̄ q̄n noibus
 vrbū ppositōez nō addim⁹ loq̄mur
 tanq̄ per aduerbia. **S**i vero addim⁹
 (q̄ licz) per noia loq̄mur. vt venio
 ex roma. **E**o in militia. **T**erēt⁹. in
 militia p̄fici gnātū. **H**ui⁹ rei mil-
 le exempla inuenies.

De aduerbijs

Que fuit causa inuētionis aduer-
 bijs: **E**t p̄ illud determinent p̄fusio-
 nes verboꝝ. **U**n̄ si dicat. petr⁹ cur-
 rit. p̄fecta est orō q̄ntū ad e⁹ esse: qz
 ex noie z ex verbo constat oratio p̄fe-
 cta: sed li currit ponit indefiniate.
 z desinat p̄ aduerbiū. vt petr⁹ cur-
 rit bene: scim⁹ eni cursum esse bonū.
 z sic de alijs.

Aniaduertendū q̄ aduerbiū (vt di-
 cit p̄isci. li. xv) quoddā est solū verbi
 p̄ntis determinatiuū. vt nunc facio.
 aliud verbi p̄teriti. vt heri feci. **A**liud
 verbi futuri. vt cras faciā. cras erit
 festū. aliud indifferēter cuiuscūqz tē-
 poris verbi. vt sapiēter facio sapien-
 ter faciam.

A quibus partib⁹ aduerbia deriua-
 tiua p̄nt deriuari: **A** ser. a nomie/ vt
 bñ male. **A** p̄noie/ vt hic. illic. istic.
A verbo/ vt p̄gre: a p̄gro. v^l habū
 de: de habūdo. **A** participio/ habun-
 danti⁹: de habūdās. z sapiēter de sa-
 piens. **A** aduerbijs/ vt sepi⁹ v^l se-
 pissime de sepe. **A** p̄positione/ vt ex-
 tra. de. ex. et. inter. z huiusmodi. s̄
 de aduerbijs q̄ deriuātur a noie po-
 nunt tres regule.

Prima regula. **A**duerbiū descēdēs
 a noie l̄ a p̄cipio secūde declinatōis
 tminat in/ e/ z format a dtō singlarī
 terminato in/ o/ z mutato/ o/ in/ e/ vt
 clarus. a. u3. dtō claro/ o/ in/ e/ fit cla-
 re. docto docte. **B**urus tñ facit dure

vel duriter. large largiter. hūane vel
 hūaniter. firme vel firmiter. **A**liq̄n
 in terminatōe dti accipit adverbialr
 vt vero. falso. necessario. raro. p̄mo.
 secūdo. **A**liq̄n sumit in terminatōe
 neutra. vt multū. primū. minimū. ve-
 rum. **O**mnia hec p̄ris.

Scōda r̄la. **A**duerbiū descēdēs a noie
 v^l p̄cipio tertie declinatōis terminat
 in/ er/ **A** p̄cipio format a dtō singu-
 lari mutata/ is/ in/ er/ vt sapiēs. tis.
 is/ in/ er/ fit sapiēter. **A** noie format
 a dtō singlarī addita/ ter/ vt fortis
 forti: addita/ ter/ fit fortis. audax au-
 dacter: sed pōt facere audacter p̄ sin-
 copam. **O**m̄is tñ facit oīno. z diffici-
 lis pōt facere difficulter p̄ difficulter
 z sublime p̄ sublimiter. dulce p̄ dulci-
 ter. **U**n̄ catho. **F**istula dulce canit.

Tertia r̄la. **A** cōpatiō terminato i oz
 descēdit aduerbiū terminatū in/ us/
 z format a ntō mutata/ oz/ in/ us/ vt
 fortior/ oz/ in/ us/ fit forti⁹. leuior/ le-
 uior⁹. **A**liq̄n a noib⁹ substatiuis deri-
 uatur aduerbia: quedā terminata in
 tim/ vt dominus dominatim. series
 seriatim. salt⁹ saltim. **P**ris. xv. li.
Hoc aduerbiū ecce/ pōt ordinari cuz
 ntō z actō. vt ecce pater. i. adest pater
 ecce matrē. i. vide matrem.

Item aduerbiū locale v^l tēporale in-
 cludēs signū v^l e vel p̄ticulare pōt cō-
 strui cum grō. vt vbiqz terraz. i.
 in quoz loco terraz. alicubi locoꝝ.
 id est. i aliquo loco terraz. quocūqz
 tēpor. i. in oī tēpore tempoꝝ.

Preterea aduerbiū locale vel tēpo-
 rale includēs in se p̄nomē demonstra-
 tiuū pōt ordinari cū grō. vt vbiqz ter-
 raz. i. in illo loco terraz. tunc tem-
 poris. i. in illa hora: vel in illo instā-
 ti temporis.

Preterea hec aduerbia. multū. par-
modicū. minime. minimū. aliquātu-
lum. satis. et silia pnt ordinari cum
gtō vel abtō de mediāte. vt bibi mo-
dicū vini/vel de vino. Et hoc aduer-
bium obuiā ordinat cum drō. Exiui
obuiam regi.

Preterea hoc aduerbiū pridie. int^o.
foris. foras. retro. pnt ordinari cum
actō. vt veni pridie kalendas July.
id est. prima die ante kalendas iulij
studeo intus camerā. i. intra camerā
vado foras ciuitatē. i. extra ciuitatē
Preterea hoc aduerbiū *D* ordinat
cuz vtō. vt o clemēs. o pia. Aliquū cū
actō et tūc est interiectio admirātis.
vt o virū ineffabilē.

Preterea aduerbiū descēdens ab ad-
iectiuo pōt construi cū tali casu sicut
illud adiectiuū. vt vino plen^o grat^{ia}
sicut plen^o gratiarū. lego melius te et
vtilius illo.

De ppositiōnū cōstructōe.

Que sūt ppositiōes q̄ exigūt actm̄
post se: Que ponunt in illo collegio
Ba ppositiōes acti casus vt ad patrē
apud villam. ante edes. aduersus
inimicus.

Que sunt ppositiōes q̄ tm̄ exigūt ab
latiuū post se: Que ponunt in illo colle-
gio: Ba ppositiōes abtū casus. vt a
domo. ab hoīe. abs te.

Que sunt ppositiōes q̄ exigūt actm̄
vel abtū post se: Que ponunt in il-
lo collegio. Ba ppositiōes acti vel ab-
lati: tm̄ indifferēter. Nā qn̄ aliq̄ illa-
rum ppositiōnū ordinat in pstructōe
post verbū vel post pncipiū signifi-
cans motū exteriorē exigūt actm̄. vt
curro in campū/ si sum exteri^o. Nū
vō ordinat post verbū l' post pncipiū
significās motū interiorē/ vel rem su-

am in q̄ete: tunc erigit abtū. vt cur-
ro in campo/ si sum intus. vel sum in
domo. Etia pōt pstrui cū actō tm̄. et
modis/ vt p̄ p hūc versuz. In notat
vsq̄: p̄tra: iuxta: versus: supra: diu:
sine fine: diuidit: eligit: credit: vertit
exteriorē motū: iungito quarto.

Preterea in pōt cōstrui cū abtō. vs
modis. vt p̄ p versus. In notans in-
ter: intra: cū: ante: q̄ete: interi^o mo-
tum: casu iungito sexto.

Preterea talis ppositiō in pōt cō-
strui cū actō et abtō indifferēter tri-
bus modis. vt p̄ p versus. Additur
vtroq̄ casu in cū designat sup. ad. p
Item talis ppositiō sup/ pōt accipi
triplex. Aliquū enī accipit p de: et tunc
pstruit cuz abtō. vt miserere dñe su-
per isto peccatore. Aliquū pro in/ et si
milit pstruitur cū abtō. vt vglis i bo-
colicis: Frōde sup viridi sunt nobis
initia poma. i. in uiridi frōde Aliquū
accipit pro supra/ et tūc pstruit cū ac-
cusatiuo. vt sup flumina babilonis il-
lic sedim^o et fleuimus dum recordare
mur tui syon.

Item talis ppositiō inter vno modo
pstruit cum actō post se. vt iste est iu-
dex inter me et te. Alio mō ponit pro
aduerbio cōgregādī. vt inter petrus
et iohannes portabūt lapidē. i. sil' pe-
trus et iohannes.

Item ppositiōes pro aduerbijs po-
nunt cum sine casibus sunt. vt coras
locutus sum. palam dixi.

Ultimo scire te volo. q̄ qn̄ due ppo-
sitiōes diuersis casibus deseruētēs:
iungūtur casuale sequēs debet poni
scdm̄ exigentiā vltimē ppositiōis. vt
de prope fontes. de sub pede.

De cōiunctionū legibus.

Circa p̄iunctiōē ponit quoz rle.

Prima. Cōiunctio copulatiua semel
posita iungens duo singularia: vel
duo pluralia: aut vnū singulare et a-
liud plurale: requirit verbū plurale. vt
hō et asini currūt. vel homines et asini
currūt. aut hō et asini currunt.

Secunda rla. Cōiunctio copulatiua
bis posita. i. vna pposita oibus nris
singularib^o et alia inposita illis nris
requirit tā verbū q̄ adiectiuū singulare
vt et petrus et martin^o leger: vel et pe-
trus et frācis^o est virtuosus. Et fm̄
quosdā qn̄ post tales nros singulares
sequitur immediate aliq̄ adiectiuū: vel
erberoclitū p defectū mieri singulari
tūc tā verbū q̄ illud nomē adiectiuū
vl' erberoclitū dñe esse plurale. vt et pe-
trus et martin^o albi currūt: vel et pe-
trus et martin^o ambo currūt. et hmoi.

Tertia rla. p̄iunctio disiunctia p̄iungēs
solū singularia: requirit tam verbū q̄
adiectiuū singulare. vt frācis^o vel pe-
trus legit. frācis^o vel petrus est al-
bus. sed p̄iungēs solū pluralia: requirit
tam verbū q̄ adiectiuū plurale. vt
homines vel asini sunt albi. Si vero
coniungit vnū singulare et aliud plu-
rale pōt h̄re verbū singulare vel plu-
rale. Si enī singulare p̄cedit et plura-
le subsequitur tunc requirit verbū plura-
le. vt hō vel asini currūt. Sed si plu-
rale p̄cedit et singulare subsequitur tūc
requirit verbū singulare. vt hoīes vel
asini currūt.

Quarta rla. Tales cōiunctiōes q̄
nisi p̄terq̄. et siles. vt li sicut. scilicet
videlicet. et. sūt nate cōiungere siles
casus. vt tam ducibus q̄ pncipibus
mors cōis h̄etur. omis hō nisi fortes
currūt. et omē aīal p̄terq̄ hō est imp-
ceptibile discipline. et vide quēdā hō
minē venētē. s. petrū. Et quo patet

q̄ li p̄terq̄ et li p̄ter differūt in hoc
q̄ p̄ter est ppositio acti/ vt hō p̄ter
sortē currūt. Et li p̄terq̄ est p̄iunctio
sicut li nisi. vt ois hō p̄terq̄ fortes
currūt. et ois hō nisi fortes dormit.

De interiectiōis cōstru- ctione.

Circa interiectiōnū p̄iunctiōem
ponuntur quinq̄ regule.

Prima regula. talis interiectio p̄ch
pōt cōstrui cum nro. vt proch dolor.
id est. magnus dolor.

Secunda rla. talis interiectio/ o/ aliq̄
cōstruitur cū nro. vt *D* felix culpa q̄
talem. ac tantū meruit h̄re redēptōē
Aliquū cū grō/ vel cum actō. vt *D* mi-
seri hoīs. i. miserēdū ē de miso hoīe.
et o virum ineffabilē. id est. p̄pter vi-
rum ineffabilem.

Tertia regula. Tales interiectiōes
hei et ve pnt cōstrui cū drō. Vñ vgl.
i scdo eneidor: vt hei mihi qlis grat
et q̄ntū mutatus ab illo hectorē. De
hoī illi p̄ quē scādala veniūt. De pa-
trie. i. dolorē p̄ie cui^o rex puer est.

Quarta rla. Talis interiectio heu/
pōt pstrui cū oibus casib^o. vt heu pu-
dor sordēptis. heu miseri hoīs. heu
mihi dñe q̄ peccaui. heu me miseruz
q̄ paruas habz semia vires. heu fili
care. heu duro casu. id est. doleo de
duro casu.

Quinta rla. Interiectio significatia
doloris leticie vel admiratiōis pōt cō-
strui cū vtō. vt heu fili mi. Euge ser-
ue bone et fidelis. a. nobilissima mu-
lierum.

Non autē ignores/ q̄ isti casus non
regūtur ab istis interiectiōnib^o sed a
verbis subintellectis/ aut ponunt ab-
solute fm̄ Catholiconē/ et bacones.
et hec de p̄tib^o ordōnis dicta sufficiāt.

Modo de pstructionū figuris com-
pendiosissime dicendum est.

De figuris cōstructionum

Quid est figura grāmati-
calis: Dictionū vñ dictionis
impprietas rōnabilr
vel irrationabilr dicta.

Ex hoc sequitur q̄ triplex est figura
grāmaticalis. cōstructionis. s. locu-
tionis/ r dictionis.

Quid est figura locutionis: Que pec-
cat in modo loquēdi. vt cū dicit: iste
loq̄tur ore. vel videt oculis: supflue
ponit ore l' oculis: siq̄s enī loq̄tur iā
intelligit q̄ ore loq̄tur: Vel ē trans-
formatio recti solitiq̄ smonis in al-
teram speciē/ vt pratū ridet. Ridere
enī pprie dicit de hoīe: silitudinarie
dicitur de prato.

Quid est figura dictionis: Que fit
in dictione vna: vt audit pro audiuit
Quid est figura cōstructionis: Im-
pprietas facta cōtra pncipia cōstru-
endi/ sicut contra substantiū r adie-
ctiū. rlm r āns. nomē r verbū. vt cū
dicit. ego petr' curro/ q̄ nūc tertie p-
sone supponit verbo prime psone.

Un' dicitur figura: De fingō. is. fingere
vō est quod nō est attribuere alicui:
r cū in dictionib' ppe nō sit viciū iō
p silitudinē attribuit ipis viciū: qm̄
sicut qui vadit ptra legis pcepta pec-
cat r pmittit viciū/ sic q̄ pgrue nō or-
dinat orōnis ptes fm rlas r grāma-
ticalia pcepta ptra grāmaticā/ r sic
erit ibi viciū tam ex pte pferētis q̄ ex
pte dictionū cōstructionū.

Ad qd fuit inuēta figura: Metri vñ
ornat': exp̄ssionē sue sentētie: aut vñ
banitatis vel breuitatis causa.

Quotuplex ē viciū: Duplex. barba-
rism' r soloecism'. Barbarism' vō

est duplex. fonicus. s. r grafficus fo-
nicus est q̄ peccat in platione vocis:
vt qm̄ id qd pducit breuiat/ aut econ-
uerso. vt dñs. Sz graffic' ē q̄ peccat
in scripto/ vt qm̄ dicitio nō scribit' cuz
illis lris qd' decet/ vt rex si scribatur
cum r sic: cuz dicit' scribi cū/ r/ vt suo lo-
co patebit.

Soloecism' ē viciū ptra pncipia grā-
matica nlla rōne excusatū. vt vir mea
sponsa me'. De figura locutionis r
dictionis alias doceber'. Modo de il-
la figura dicēdū ē q̄ fit tm̄ i pstructione
Aduertēdū q̄ figura pstructionis
pōt p̄siderari dupl'r. vno mō in gene-
rali/ r sic ē tm̄ vna figura cōstructionis
q̄ allotheca nuncupat' cōprehē-
dēs sub noīe generali oēs figuras cō-
structionis: r ideo figuraz mī dicit. oīs
enī figura cōstructionis per ipsaz figu-
ratur que sic notificari potest.

Allottheca ē impprietas cōstructionis
ex eo q̄ dictiones in ea posite con-
struunt' in diuersitate accidentiū. vt
ego sortes lego. vel recipiūt aliā con-
structionē q̄ hēant a natura. vt sor-
tes ē albus pedē. Et dicit' ab allon qd' ē
alienū/ r thesis qd' est positio q̄si alle-
na positio. r diuersa positio acciden-
tiū. Alio mō in spāli r sic pōt diuidi
in plures spēs de q̄bus aliqd' breuissī-
mē dicēdū est. r pmo de appositione.

De appositione.

Quid est appositio: Duo-
rum substantiuoz/ vel duo-
rum adiectiuoz ad idem
p̄tinentiū immediata ad-

iunctio: in eodē casu nūero vñ diuer-
so: ita q̄ magis cōmune p̄cedat/ r mi-
nus cōmune subsequatur et determinet
ipm. vt aial hō. aial capra currit. co-
lq̄ratū album est pulcrum.

Quod requiritur i gnali appositione
tria. s. impprietas/ possibilitas/ r ne-
cessitas rōne sustatiui causat' imppri-
etas: q̄ officium sustatiui est substa-
re: r nō determinare: r cū hic deter-
minet ideo rōne adiectiui causat'
impprietas. nam adiectiui est deter-
minare r nō substare: r cū hic substet
ideo causat' impprietas. Possibili-
tas ē q̄a pertinet ad idem ideo possi-
bile ē q̄ vniatur sine vinculo cōiunctio-
nis. Necessitas est exp̄ssio mētis cō-
cept'. iuxta dictū. Quicqd' cōtigit i-
telligere: contigit significare: r p̄ vō
cē exprimere. vñ necessitas est. vt res
eo modo quo itelligit cōueniētī smō-
ne exprimat'. r hoc est generale oib'
figuris. s. in spāli requiritur q̄ttuoz p̄-
mo q̄ sint duo substantiua: aut duo
adiectiua ad idē p̄tinentia. scdo q̄ po-
nātur i eodē casu/ nūero/ r genit' vñ
diuerso. scio q̄ vniatur sine cōiunctio-
ne. q̄rto q̄ magis cōmune p̄cedat: r
determinet p̄ min' coie.

De euocatione

Quid est euocatio: Diuersarū p-
sonaz ad idē p̄tinentiū immediata ad-
iunctio respectu verbi similis in p̄sona
psone euocanti. vt ego petrus curro
nos homines currimus.

Quot requiritur in gnali. Triā. impprietas
in q̄tū notatiuus terciē psone
regit' a verbo prime vel scde persone.
possibilitas est idētitas realis q̄a ta-
les psone p̄tinet ad idem realit'. ideo
possibile est q̄ idem verbū attribuat'
eis. necessitas ē breuitas loquēdi rō.
Sed in spāli q̄ttuoz requiritur. p̄sona
euocās: persona euocata. remotio co-
pule r verbus cōcordans cum p̄sona
euocante.

Aduertēdum q̄ p̄ma persona euocat

terciā r scda silt' terciā r nō ecōuerso
vñ terciā p̄sonā euocari a p̄ma aut a
scda nō est aliud q̄ regi a verbo p̄me
aut scde psone vt p̄dictis p̄s exēplis.
Itē si in appositione sequat' adiecti-
uū vel rlm determinās substantiua di-
uersoz generū tale adiectiū vel rlm
debet cōuenire cū magis cōi in gene-
re. vt aial homo vigilat qd' mouetur.

De sineptesi

Sineptesis est quando rlm substā-
tie idētitatis r suū āns cōstruunt' i
diuersitate accidētis req̄siti: vel acci-
dentiū req̄sitor' ad eoz cōstructionē
vt est pia stirps iesse que xpm credi-
mus esse.

Aduertēdus q̄ sineptesis pōt fieri
q̄ttuoz modis. i diuersitate nūer'. vt
vnica fuit mulier q̄ modo sūt plres.
in diuersitate generis. vt est pia stirps
iesse rō. r semini tuo q̄ est xps. in di-
uersitate psone. vt bndicite aque oēs
q̄ sup celos sunt. in diuersitate generis
r nūeri simul. vt nois est bona gens
deus est p̄tector eoz.

Quot requiritur in gnali. Triā. impprietas
inquātum relatiuum substā-
tie idētitatis r suū antecedens dis-
cōueniunt in accidente vel accidētib'
req̄sitis. Possibilitas est in q̄tū ea-
dem res potest sumi sub diuisis pprie-
tatib' r sub diuersis modis loquēdi.
r in numero singulari potest inclu-
dere multa supposita. ideo possibile
est q̄ āns ponat' in vno genere: i vna
p̄sona: in vno numero: r rlm i alijs.
Necessitas est vt i alijs figuris.

De personarū cōceptione.

Quid ē cōceptio p̄sonaz: dissimi-
liū p̄sonaz ad diuersa p̄tinentium
associatio p̄ cōiunctionē copulatiuam

vel cū p in medio positā respectu vbi numeri pluralis simile in persona p sone cōcipienti. vt ego 7 tu currim⁹. 7 tu cum francisco disputaris. tu me cum legimus. s. ego 7 tu legimus.

Quor reqrūtur i gñalītria. improprias inq̄tū nrs scōe vel terciē persone regitur a verbo p̄me persone.

Possibilitas est idētitas psonaz vlt q̄a vniūtur ad participandum eūdez actum. Necessitas vt in alijs.

Sz i spālī q̄rtuoz reqrunt dissimiles p̄sone. vno mediāte cōiūctione copulatiua. verbum numeri pluralis. 7 q̄ verbū sit simile p̄sone cōcipienti

De generum cōceptione.

Quid est cōceptio generum? Bifimilium generum ad diuersa pertinetium associatio mediāte cōiūctione copulatiua respectu nois adiectiui numeri pluralis vel singularis nois distributi similis i genere generi cōcipienti. vt petr⁹ 7 maria albi currūt. vel petr⁹ 7 maria vterq̄s currit.

Quod reqruntur in generalis Tria impropetas inq̄tum substantiuus 7 adiectiuū discōueniūt in numero vel in genere. Possibilitas est inq̄tum illa dissimilia genera vniūtur ad participādū eādē p̄prietatē. ideo possibile ē q̄ idē adiectiuū attribuat eis.

Necessitas ē exp̄ssio s̄nse: voluit eis exp̄mere q̄ fecit talē locutōnē q̄ eadē p̄petas adiectiua posset attribui diuersis suppositis p̄ cōiūctionē copulatiuā. Quod gen⁹ cōcipit aliudē omīssis op̄inomb⁹: masculinū femininū 7 neutrū: 7 nō ecōuerso. 7 femininū neutrum. 7 nō ecōuerso. vt vir 7 mulier 7 mācipiū sūt albi. maria 7 mācipiū sūt albe. Nisi atrocitate sue rei. vñ i psalmo. Adalle⁹ 7 securis 7 omīe ferramētuz in domo dñi audita

sūt. hic enī neutrum cōcipit masculinum 7 femininum qd̄ sustinendū est sed nō extēdēdum.

Aduertēdū q̄ duplex est conceptio generum explicita 7 implicita. explicita est quādo omīa genera explicātur vt petrus 7 maria sūt albi. implicita est i qua nō explicāt oīa genera: sed intelligūtur. vt isti sūt reges demonstratis rege 7 regina: vel quādo fit mediāte nomīe distributiua. vt vterq̄s facit promus/dicēdo de petro 7 de maria.

Queritur si debemus dicere hec dies 7 illa dies sunt future vel futuri cuz dies i numero plurali sit tm̄ masculinum. Responderetur q̄ si dies nō exprimitur i plurali: debemus dicere future. si vero exprimitur debemus dicere futuri vt hec dies 7 illa dies sūt dies futuri. Eodem modo potest dici d̄ nomibus etheroclitis. vt hoc epuluz 7 illud epulum sunt dulcia. sed si dicimus hoc epulum 7 illud epulum sūt epule. tūc dicem⁹ dulces.

De numerorū conceptione

Quid est cōceptio nūerorū? Bifimilium nūerorū ad diūsa p̄tinetiū associatio: mediāte viculo diūsitatis respectu verbi vel alterius dictionis: si m̄plis i numero/numero cōcipiēti. vt discipuli 7 p̄ceptor legūt: vel video discipulos 7 p̄ceptorē legētes.

Numer⁹ cōcipiēs scōz catholiconē ē numerus plural 7 cōcipit singulares 7 nō ecōuerso. vñ bñ dicit hoies 7 asin⁹ currunt. 7 male hoies 7 asinus currit.

In gñali reqrūtur tria sicut i alijs. sz i spālī reqrūtur numerus cōcipiēs 7 numer⁹ cōcept⁹. cōiūctio copulatiua verbū vel adiectiuū p̄sialis nūeri.

Aduertēdū. q̄ tā cōceptio psonaz q̄ generū q̄ nūerorū ē duplex. Directa 7 indirecta. Directa ē illa qñ fit p̄ dissimiles psonas per gñā dissimilia: 7 p̄ dissimiles numeros. Indirecta ē illa qñ fit per pares psonas. paria genera 7 pares nūeros. vt vgil⁹ 7 horacius canūt. aurū 7 argētū sūt p̄cio sa. viri 7 femine currūt.

De prolepsī.

Quid est prolepsis? p̄occupatō pluralitatis: q̄ postea p̄ p̄tes diuidit hoc ē qñ accipit aliqd̄ totū 7 postea diuidit p̄ p̄tes. vt maḡi legūt: vñ logica: alī gramatica. 7 d̄ a pro qd̄ ē p̄ter 7 lepsis qd̄ est sūptio q̄si p̄sūptio. q̄a p̄tio sumit totū. s. dictio significans plura. 7 postea illud totū diuidit in p̄tes. Quor reqrūtur i gñalītria impropetas inq̄tū nrs 7 vbi ordīnant sub diūsitatē alicui⁹ accidētis req̄siti s. numeri vel p̄sone. exē. p̄mi. Nāle volauerūt vna ab occidēte/ 7 alia ab oriēte. exē. scōi. nos eam⁹: tu ad dexterā 7 ego ad sinistrā: vñ impropetas ē inq̄tū totū p̄ponit suis p̄tib⁹ deberēt aut̄ p̄cedere: partes enī p̄ores naturaliter sūt suo toto.

Possibilitas ē idētitas realis. totuz eis 7 p̄tes saltē simul sūp̄te p̄tinet ad idē ideo possibile ē q̄ idē vbi attribuat eis. Necessitas ē vt in alijs.

Sz i spālī reqrunt q̄rtuoz. totū: qd̄ d̄ dictio significans plura noīa vlt p̄noīa demonstratia. ordo q̄a totū inq̄tū diuisibile p̄ponit 7 p̄tes inq̄tū diuisiua postponatur: 7 vbi respectu cui⁹ fit vt patz i exēplis sup̄dictis.

Aduertēdū q̄ spēs plepsis sūt tres vt p̄s. i p̄mo minor ostēdit. Que ē p̄ma spēs plepsis: q̄ fit p̄ solos nros d̄ qua dat talis r̄la. Quādo fit diuisio

p̄ solos rectos p̄ponēd⁹ ē nrs plural cū vbo: 7 diuisiua d̄bet seq̄ sine vbo tā singularit: q̄ p̄sialis. vt hoies sunt hic bon⁹: ille mal⁹. vel hoies sūt hi boni illi mali. 7 ideo hec ē icōgrua diuisio. oculi alī dexter/ alī sinister vel hoies hic ē bon⁹ ille malus. nisi forte excuset p̄ antiptosim: ita q̄ ille nrs p̄ cedēs ponat p̄ genitio.

Que ē scōa spēs: Que fit p̄ rectos 7 obliquos. de qua dat tal r̄la. Nñ fit diuisio p̄ rectos 7 obliquos anponendus ē ḡs pluralis vel singularis nois collectiu sine vbo 7 postea d̄bet seq̄ diuisiua cū vbo tā singlī q̄ pluralit vt hominū hic ē bon⁹ ille mal⁹. vñ hominū hi sūt boni illi mali. 7 romane ḡris alij sūt fortes: alij debiles

Que ē scōa spēs: q̄ fit p̄ solos obliquos de qua dat tal r̄la. Nñ fit diuisio p̄ solos obliquos: tūc debz p̄poni obliquus cū p̄cipio cōstruētr̄ intrāsiue 7 diuisiua respectu illi⁹ d̄bet sequi p̄ obliquos vt aqlaz volātū hui⁹ ab oriēte illi⁹ ab occidēte similis est volatus.

Scire te volo q̄ prolepsis est duplex implicita. explicita. implicita est quādo implicatur seu intelliguntur p̄tes vt hic: aliquis vestrum aperite ianua. intelligitur vos aperite ianua 7 aliquis vestrum aperiat. explicita est quādo totuz 7 partes ponūtur actualiter 7 nō intelligūtur. vt puelle legūt flores. ista violas. illa vacinia. Item si in constructione proleptica ponatur nomen etheroclitum per variationem generis. s. q̄ fit vnius generis in singulari: 7 alterius in plurali tūc p̄tes si ponatur in singulari d̄bet explicari in illo genere cui⁹ illud etheroclitum in singulari. 7 si po-

natur in plurali debet explicari in si-
lo genere cuius est etheroclitus in plu-
rali. exemplum de primo. duarum epu-
larum. aliud est dulce. et aliud ama-
rum. exemplum de secundo. quadrupli-
cis epuli: due sunt dulces: et due ama-
re.

Item quando in toto diuersa genera
implicatur: tunc illa diuersa genera
debet per diuidentia explicari. ita quod
vna pars ponatur in vno genere: et a-
lia in alio. ut vterque currit dicendo de
pedro et de maria. vnus ad potem: et
alia ad fontem.

De zeugmate

Quid est zeugma et vnus verbi vel
adiectiui ad diuersas clausulas certa
et ordinata reductio. ut hebrei sunt: et
ego. et petrus est albus et maria.

Unde dicitur zeugma de zeo. zes.
quod est ligo ligas. quia diuerse dictio-
nes ligantur sub eodem verbo vel ad-
iectiuo non simul sed successiue.

Quot requiruntur in generalis tria
improprietas est inordinatum verbum et su-
um suppositus vel adiectiuum et substantiuum
ordinatur in diuersitate alicuius
accidentis requisiti.

Possibilitas est inordinatum illa diuer-
sa supposita vel substantiua ordinatur
ad participandum eundem actus vel
eadem proprietatem.

Necessitas est ut in alijs.

Sed in speciali requiruntur quatuor diuer-
sa supposita respectu eiusdem seu vni vbi
vel plura substantia respectu vni adiecti-
ui. Coniunctio vel prepositio vel ad-
buium adiectiuum vel vbi respectu cuius fiat
reductio. Ordo. scilicet quod verbum vel adiecti-
uum per prius attribuat vni extremo-
rum. scilicet propinquiori et alteri per posterius.
ut benedicatur ego et tu legis. vel tu et

ego lego et male dicitur ego et tu lego:
vel tu et ego legis. similiter conuenien-
ter dicitur petrus et maria est alba. et ma-
ledicitur petrus et maria est albus. iohannes
januensis ait.

Aduertendum quod zeugma secundum ysi-
dorum et catholicorum fit tribus modis. scilicet
a superiori quam vbi permittit. ut legit sor-
tes et plato. a medio quam vbi iterponi-
tur. ut ebrei sunt et ego. Ab inferiori
quam vbi supponit. ut tu quod ego et po-
pulus mecum desideret audi.

Item zeugma potest fieri per coniunctionem co-
pulariuum. ut sortes legit et plato. per
coniunctionem aduersatiuam. ut vos estis
mundi sed non omnes. per coniunctionem disiun-
ctiuam. ut sortes legit vel plato. per ad-
uerbiuum comparandi quod. ut sortes legit
melius quam tu. per aduerbiuum similitudi-
nis: ut ille legit sicut ego. per hanc dicti-
onem nisi. ut ois homo legit nisi ego:
et per hanc dictionem nec. ut nec socij mei
nec ego lego.

Queritur quod dicitur iter conceptionem per-
sonarum et zeugma: Triplex. prima est qua
zeugma fit. vel. mediate: conceptio per-
sonarum non. Alia qua conceptio personarum
fit mediate cum zeugma vero non. alia est:
nam in zeugmate vbi attribuit diuersis
clausulis: vni proprius alij per posterius sed
in conceptione personarum verbum attribuit
vterque clausule. sicut est triplex conuenien-
tia. nam sicut conceptio personarum fit me-
diate coniunctione: ita et zeugma. alia est
qua sicut conceptio personarum fit mediate
verbo ita et zeugma. alia est qua sicut in
conceptione personarum vbi est simile per-
one concipiendi sic in zeugmate vbi est simile
clausule. id est dictioni precedenti.

De antiptosis

Quid est antiptosis? Casus per casum
vel accidentis pro accidente: aut prius per
partem: vel spes partis pro spe partis contra

ria positio. ut simonem quem vos audi-
stis non est meus. pro sermo.

Unde dicitur antiptosis ab anti quod est contra
et protos casus id est antiptosis. id est positio
casus per casum: et tunc accipitur prope.

Ex predicta descriptione patet quod antiptosis
fit multis modis. primo quam ponitur nisi pro
obliquo. ut in conuertendo dominus captiuum
tate syon. id est dominus. secundo obliquo per nisi ut
verbum quod statuo vera est per verbum. scio
obliquo per obliquo. ut videtur mihi. id est a
me. quanto numerus per numero. ut terra ruit.
per ruit. quanto genus per genere. ut virgilius
in bucolicis. Triste lupus stabulis pro
tristis. sermo tempus per tempus vel quam dicitio
vni tempore venit ad determinationem
alterius tempore. et est. primi. ut ille regit cu-
rrus non dicemus in annis per rex. exem-
plum. scilicet. ut antequam abraham fieret ego sum. sep-
timo persona per persona ut benedicite aque
omnes que super celos sunt domino. id est que super celos
estis. octa. quam ponitur modus per modo
ut irepibat. nono vna pars per alia ut
iste viuit deum. id est diuine. id est fit etiam in
eadem parte orationis cum ipa per se non in suo
loco nec ut conuenit ponitur. ut cui tan-
tum de te licuit per in te: eo apud amicum
per ad amicum. intro sum per itus. decimo quam
vna spes partis ponitur per alia spes partis
et sic fit multis modis. aliquando vero no-
mine appellatiuum ponitur per propositum vel eco-
uerso. ut dicit propheta. id est david: apo-
stolus. id est paulus. philosophus. id est ari-
stotelis. aliquando rursus identitatis per rursus di-
uersitatis: ut femina dicitur que salua-
uit. aliquando verbum absolutum per vbi tra-
sitiuum. ut iste ardet spiritum. id est ardeat a-
mat spiritum: vel ascendo librum. id est ascenden-
do porto librum.

Quot requiruntur in generalis tria. imp-
proprietas est inordinatum vnum accidens ponitur
pro alio: aut vna pars pro alia etc.

Possibilitas est conuenientia dictionum.

Necessitas est ut in alijs.

De sinodoche.

Quid est sinodoche? Attributio
partis ad aliquod totum: aut e conuerso: sub
proprietas verbi vel adiectiui. ut ma-
ria est nuda genu. et tu doles pedem.
Unde dicitur a syn quod est co et doche quod est
captio quasi simul captio. per intellectum
eius partis capitur intellectus totus aut
e conuerso.

Quot requiruntur in generalis tria. imp-
proprietas est inordinatum nomen adiectiuum vel ver-
bum absolutum aut passiuum regit accusa-
tiuum quod fieri non debet. possibilitas est
inordinatum per totum et partem id est importat.

Necessitas autem est ut in alijs.

Sed in speciali requiruntur tria. videlicet to-
tum. proprietas. et pars in accusatiuo posita.
ut etiops est albus dentes li etiops est totum
albus proprietas. dentes pars in accusatio po-
sita.

Aduertendum quod duplex est synodo-
che. locutionis et constructionis. locutio-
nis est quam pars ponitur per toto: vel totus
pro parte. exemplum primi. ut hostis habet
muros per hostes: vel bonus aut mulie-
ris nuptus est mihi. non est solum animus
nuptus est ymo et tota mulier. exemplum
secundi. ut ceruus bibit fontem. id est parte fontis
Alia est figura constructionis. et ista fit
tribus modis. primo quam nomen adiectiuum
regit accusatiuum. ut frater sciscus est albus
faciem: sed si ponitur in ablatiuo est fi-
gura locutionis. ut domina est alba facie. se-
cundo quam verbum absolutum regit accu-
satiuum. ut doleo ventrem. scio quam ver-
ba passiuum regit accusatiuum quod de na-
tura sua regere non possunt. scilicet quam eorum
actiua non regunt duos diuersos accu-
satiuos. ut iste trucas naves. id est ha-
bet trucas naves.

De anastrophe.

Quid est anastrophe? recti ordinis
couersio. hoc est quod illud quod deberet
poni postponitur vel contra. ut italia con-
tra. sicut in job. quod probem ego de peccator de
um: pro obsequio rem.

Un de ab ana quod est rectum et strophos
couersio. quasi couersio.

Quot requirunt in generaliteria. Improp-
peras est in quatuor fit couersio seu muta-
tio recti ordinis dictionum.

Possibilitas est idem realis sine:
quia verba transposita idem significant eadem
sua remanente. necessitas est ut in alijs

Aduertendum quod hec figura multis mo-
dis fieri potest primo quod propositio proponitur
ut vado tecum. vel surgit mare victor
contra. et hic solum est figura locutionis.

Item in locutione sic ordinem verba non
tamen in constructione. scilicet sicut quod aliquid ob-
liquus qui constructur transit cum
verbo proponitur ibi in constructione: et hoc
causa interrogatio seu rationis. ut que
quis. et petrus currit que video. vel isti
subueniunt sua mater et pater eius. scio fit
quod aduerbium proponitur verbo quod fieri non
deberet. ut quo vadis. hys modis po-
test dici figura constructionis.

De eclipsi

Quid est eclipsis? defectus cuiusdam
necessarie dictionis quam desiderat pre-
cisa orationis sententia: ut cum dicitur ihesus nazare-
nus rex iudeorum: subintelligitur hoc verbum
est. et dicitur ab e. quod est extra et clipsis.

as. quod est clepo. id est. i. furari quia in eclipsi
si necessaria dicitur dicitur furari siue ut pro
prius loquar sublata.

Scire autem te volo quod eclipsis potest fieri
multis modis. primo quod non potest sine
verbo. ut dominus vobiscum. intelligitur sit. scilicet
quod nomen adiectiuum non substantiuatum
ponitur in oratione sine substantio expresso ut
primo aristotelis. id est. primo liber aristotelis
scio quod ponitur res in oratione sine antecedente

te expresso. ut si sustulisti illud dicitur mihi
hi. quarto quod verbum constructum cum accusatio
ratione propositio subintellecte. ut studeo
lectionem. id est. supra lectionem.

Quot requiruntur in generaliteria. improp-
peras est in quatuor deficit nobis dicitur ne-
cessaria ad constructionem vel ad regimen
possibilitas est conuenientia quas habent
tales dictiones adinuicem. scilicet. substantiuum et ad-
iectiuum res in animam. nomen et verbum: et ca-
suale cum propositione: ideo possibile est
quod unum det intelligi aliud.

Necessitas est causa vitade pluritatis
sicut eis longa sententia fastidius suscitatur.
sic breuitas sermonis molestiam effugit
Et hec de constructionis figuris dicta
sufficiant. Nunc restat de suppletioibus
(Id est coacte) aliquid dicere: cum parum ad
congruentiam eloquii afferant utilita-
tis. mentionem vero de his facere volui:
ne multi cupientes eas scire: me repere
habeant negligenter ponemus tamen quasdam
vtilis conclusiones in huius capituli
sine quibus tu amplissime vir multa
de suppletioibus supflua euitare possis

De suppletionibus

Quid est suppletio? circuloctio di-
ctionis deficientis per unam aliam dictionem vel
per plures idem significantes. ut per tres in ver-
bis passiuam vocem habentibus quod caret preteriti-
tis quod circuloctur: et principio preteriti-
tis et hoc verbo sum es fui. ut amatus
sum vel fui. amatus est vel fuerat.

Aduertendum quod hec suppletio fit
in tribus partibus orationis. in nomine.
verbo et principio. si in nomine dupliciter quia
aut in toto aut in parte. si in parte:
aut deficit in casu. aut in numero. si in
casu suppletum est tale nomen per aliquid
nomen generale magis confine cum additi-
one illius nominis deficientis siue ponatur in
casu siue in obliquo. et. la rogaria iusta

plaze a dios. si vis facere per hoc nomen
precis quod carum nomen habes sic proponere. res
precis iuste placet deo. sicut. muchos ho-
bres siue fortuna: si componatur per hoc ver-
bum fors dicitur sic fieri. multi homines fuerunt
rei quod est fors. tamen si deficit cum hoc nomine
vno
a. us. cop. cum regimie preteritis. exem.
vna vegada es migor quam la otra. cop.
vna vicu est melior quam alta. sicut vna mu-
erte mata est homine. pro. vna necum int-
ficit hominem. item leguas de dos bocas
se concordat alas vezes. co. ligue duorum
instrumentorum quod sunt ora sepe concordat.
Si vero deficiat in numero: vel deficit in
singlari vel in plurali: si in singlari suple-
dum est sicut per aliquid nomen generale magis
confine significatio nominis deficientis
vel per numerum plurali cum hoc nomine si plex
exem. la aia danada noche et dia es a
tormentada. pro. danatum quod est manes
nocte dieque torquet vel simplices manes
nocte dieque torquet: nisi ponatur in vul-
gari vno. a. us. quia tunc faciendum est par-
titie. exemplum vna tenebra me habet cubi-
erto la cara. co. vna tenebrarum meave
lauit faciem. si autem deficiat in numero plu-
rimum vel romanicum dat cum numero defiato
aut indefinito. si cum numero indefinito
to dicitur suppleri cum hoc nomine multiplex vel
etiam per aliquid nomen generale. et. olios a-
prouecha ala boca del stomacho co. mul-
tipler oleum pdest ori stomachi. item mu-
chos argetos tiene el rey. co. multipler
aurum habet rex: vel multa metalla voca-
ta aurum habet rex. et ita de similibus. si cum
numero determinato sic supledum est
per nomen plicabile. et. da me de dos
olios. et. da mihi de duplici oleo. item
de he mercado de tres mieles. co. emi
de triplici melle. Si autem deficiat in to-
to nomine: tripliciter quia vel in nomine verbalis vel
comparatiuo vel superlatiuo. de qui-
bus per ordinem dicendum est.

plaze a dios. si vis facere per hoc nomen
precis quod carum nomen habes sic proponere. res
precis iuste placet deo. sicut. muchos ho-
bres siue fortuna: si componatur per hoc ver-
bum fors dicitur sic fieri. multi homines fuerunt
rei quod est fors. tamen si deficit cum hoc nomine
vno
a. us. cop. cum regimie preteritis. exem.
vna vegada es migor quam la otra. cop.
vna vicu est melior quam alta. sicut vna mu-
erte mata est homine. pro. vna necum int-
ficit hominem. item leguas de dos bocas
se concordat alas vezes. co. ligue duorum
instrumentorum quod sunt ora sepe concordat.
Si vero deficiat in numero: vel deficit in
singlari vel in plurali: si in singlari suple-
dum est sicut per aliquid nomen generale magis
confine significatio nominis deficientis
vel per numerum plurali cum hoc nomine si plex
exem. la aia danada noche et dia es a
tormentada. pro. danatum quod est manes
nocte dieque torquet vel simplices manes
nocte dieque torquet: nisi ponatur in vul-
gari vno. a. us. quia tunc faciendum est par-
titie. exemplum vna tenebra me habet cubi-
erto la cara. co. vna tenebrarum meave
lauit faciem. si autem deficiat in numero plu-
rimum vel romanicum dat cum numero defiato
aut indefinito. si cum numero indefinito
to dicitur suppleri cum hoc nomine multiplex vel
etiam per aliquid nomen generale. et. olios a-
prouecha ala boca del stomacho co. mul-
tipler oleum pdest ori stomachi. item mu-
chos argetos tiene el rey. co. multipler
aurum habet rex: vel multa metalla voca-
ta aurum habet rex. et ita de similibus. si cum
numero determinato sic supledum est
per nomen plicabile. et. da me de dos
olios. et. da mihi de duplici oleo. item
de he mercado de tres mieles. co. emi
de triplici melle. Si autem deficiat in to-
to nomine: tripliciter quia vel in nomine verbalis vel
comparatiuo vel superlatiuo. de qui-
bus per ordinem dicendum est.

plaze a dios. si vis facere per hoc nomen
precis quod carum nomen habes sic proponere. res
precis iuste placet deo. sicut. muchos ho-
bres siue fortuna: si componatur per hoc ver-
bum fors dicitur sic fieri. multi homines fuerunt
rei quod est fors. tamen si deficit cum hoc nomine
vno
a. us. cop. cum regimie preteritis. exem.
vna vegada es migor quam la otra. cop.
vna vicu est melior quam alta. sicut vna mu-
erte mata est homine. pro. vna necum int-
ficit hominem. item leguas de dos bocas
se concordat alas vezes. co. ligue duorum
instrumentorum quod sunt ora sepe concordat.
Si vero deficiat in numero: vel deficit in
singlari vel in plurali: si in singlari suple-
dum est sicut per aliquid nomen generale magis
confine significatio nominis deficientis
vel per numerum plurali cum hoc nomine si plex
exem. la aia danada noche et dia es a
tormentada. pro. danatum quod est manes
nocte dieque torquet vel simplices manes
nocte dieque torquet: nisi ponatur in vul-
gari vno. a. us. quia tunc faciendum est par-
titie. exemplum vna tenebra me habet cubi-
erto la cara. co. vna tenebrarum meave
lauit faciem. si autem deficiat in numero plu-
rimum vel romanicum dat cum numero defiato
aut indefinito. si cum numero indefinito
to dicitur suppleri cum hoc nomine multiplex vel
etiam per aliquid nomen generale. et. olios a-
prouecha ala boca del stomacho co. mul-
tipler oleum pdest ori stomachi. item mu-
chos argetos tiene el rey. co. multipler
aurum habet rex: vel multa metalla voca-
ta aurum habet rex. et ita de similibus. si cum
numero determinato sic supledum est
per nomen plicabile. et. da me de dos
olios. et. da mihi de duplici oleo. item
de he mercado de tres mieles. co. emi
de triplici melle. Si autem deficiat in to-
to nomine: tripliciter quia vel in nomine verbalis vel
comparatiuo vel superlatiuo. de qui-
bus per ordinem dicendum est.

plaze a dios. si vis facere per hoc nomen
precis quod carum nomen habes sic proponere. res
precis iuste placet deo. sicut. muchos ho-
bres siue fortuna: si componatur per hoc ver-
bum fors dicitur sic fieri. multi homines fuerunt
rei quod est fors. tamen si deficit cum hoc nomine
vno
a. us. cop. cum regimie preteritis. exem.
vna vegada es migor quam la otra. cop.
vna vicu est melior quam alta. sicut vna mu-
erte mata est homine. pro. vna necum int-
ficit hominem. item leguas de dos bocas
se concordat alas vezes. co. ligue duorum
instrumentorum quod sunt ora sepe concordat.
Si vero deficiat in numero: vel deficit in
singlari vel in plurali: si in singlari suple-
dum est sicut per aliquid nomen generale magis
confine significatio nominis deficientis
vel per numerum plurali cum hoc nomine si plex
exem. la aia danada noche et dia es a
tormentada. pro. danatum quod est manes
nocte dieque torquet vel simplices manes
nocte dieque torquet: nisi ponatur in vul-
gari vno. a. us. quia tunc faciendum est par-
titie. exemplum vna tenebra me habet cubi-
erto la cara. co. vna tenebrarum meave
lauit faciem. si autem deficiat in numero plu-
rimum vel romanicum dat cum numero defiato
aut indefinito. si cum numero indefinito
to dicitur suppleri cum hoc nomine multiplex vel
etiam per aliquid nomen generale. et. olios a-
prouecha ala boca del stomacho co. mul-
tipler oleum pdest ori stomachi. item mu-
chos argetos tiene el rey. co. multipler
aurum habet rex: vel multa metalla voca-
ta aurum habet rex. et ita de similibus. si cum
numero determinato sic supledum est
per nomen plicabile. et. da me de dos
olios. et. da mihi de duplici oleo. item
de he mercado de tres mieles. co. emi
de triplici melle. Si autem deficiat in to-
to nomine: tripliciter quia vel in nomine verbalis vel
comparatiuo vel superlatiuo. de qui-
bus per ordinem dicendum est.

plaze a dios. si vis facere per hoc nomen
precis quod carum nomen habes sic proponere. res
precis iuste placet deo. sicut. muchos ho-
bres siue fortuna: si componatur per hoc ver-
bum fors dicitur sic fieri. multi homines fuerunt
rei quod est fors. tamen si deficit cum hoc nomine
vno
a. us. cop. cum regimie preteritis. exem.
vna vegada es migor quam la otra. cop.
vna vicu est melior quam alta. sicut vna mu-
erte mata est homine. pro. vna necum int-
ficit hominem. item leguas de dos bocas
se concordat alas vezes. co. ligue duorum
instrumentorum quod sunt ora sepe concordat.
Si vero deficiat in numero: vel deficit in
singlari vel in plurali: si in singlari suple-
dum est sicut per aliquid nomen generale magis
confine significatio nominis deficientis
vel per numerum plurali cum hoc nomine si plex
exem. la aia danada noche et dia es a
tormentada. pro. danatum quod est manes
nocte dieque torquet vel simplices manes
nocte dieque torquet: nisi ponatur in vul-
gari vno. a. us. quia tunc faciendum est par-
titie. exemplum vna tenebra me habet cubi-
erto la cara. co. vna tenebrarum meave
lauit faciem. si autem deficiat in numero plu-
rimum vel romanicum dat cum numero defiato
aut indefinito. si cum numero indefinito
to dicitur suppleri cum hoc nomine multiplex vel
etiam per aliquid nomen generale. et. olios a-
prouecha ala boca del stomacho co. mul-
tipler oleum pdest ori stomachi. item mu-
chos argetos tiene el rey. co. multipler
aurum habet rex: vel multa metalla voca-
ta aurum habet rex. et ita de similibus. si cum
numero determinato sic supledum est
per nomen plicabile. et. da me de dos
olios. et. da mihi de duplici oleo. item
de he mercado de tres mieles. co. emi
de triplici melle. Si autem deficiat in to-
to nomine: tripliciter quia vel in nomine verbalis vel
comparatiuo vel superlatiuo. de qui-
bus per ordinem dicendum est.

plaze a dios. si vis facere per hoc nomen
precis quod carum nomen habes sic proponere. res
precis iuste placet deo. sicut. muchos ho-
bres siue fortuna: si componatur per hoc ver-
bum fors dicitur sic fieri. multi homines fuerunt
rei quod est fors. tamen si deficit cum hoc nomine
vno
a. us. cop. cum regimie preteritis. exem.
vna vegada es migor quam la otra. cop.
vna vicu est melior quam alta. sicut vna mu-
erte mata est homine. pro. vna necum int-
ficit hominem. item leguas de dos bocas
se concordat alas vezes. co. ligue duorum
instrumentorum quod sunt ora sepe concordat.
Si vero deficiat in numero: vel deficit in
singlari vel in plurali: si in singlari suple-
dum est sicut per aliquid nomen generale magis
confine significatio nominis deficientis
vel per numerum plurali cum hoc nomine si plex
exem. la aia danada noche et dia es a
tormentada. pro. danatum quod est manes
nocte dieque torquet vel simplices manes
nocte dieque torquet: nisi ponatur in vul-
gari vno. a. us. quia tunc faciendum est par-
titie. exemplum vna tenebra me habet cubi-
erto la cara. co. vna tenebrarum meave
lauit faciem. si autem deficiat in numero plu-
rimum vel romanicum dat cum numero defiato
aut indefinito. si cum numero indefinito
to dicitur suppleri cum hoc nomine multiplex vel
etiam per aliquid nomen generale. et. olios a-
prouecha ala boca del stomacho co. mul-
tipler oleum pdest ori stomachi. item mu-
chos argetos tiene el rey. co. multipler
aurum habet rex: vel multa metalla voca-
ta aurum habet rex. et ita de similibus. si cum
numero determinato sic supledum est
per nomen plicabile. et. da me de dos
olios. et. da mihi de duplici oleo. item
de he mercado de tres mieles. co. emi
de triplici melle. Si autem deficiat in to-
to nomine: tripliciter quia vel in nomine verbalis vel
comparatiuo vel superlatiuo. de qui-
bus per ordinem dicendum est.

plaze a dios. si vis facere per hoc nomen
precis quod carum nomen habes sic proponere. res
precis iuste placet deo. sicut. muchos ho-
bres siue fortuna: si componatur per hoc ver-
bum fors dicitur sic fieri. multi homines fuerunt
rei quod est fors. tamen si deficit cum hoc nomine
vno
a. us. cop. cum regimie preteritis. exem.
vna vegada es migor quam la otra. cop.
vna vicu est melior quam alta. sicut vna mu-
erte mata est homine. pro. vna necum int-
ficit hominem. item leguas de dos bocas
se concordat alas vezes. co. ligue duorum
instrumentorum quod sunt ora sepe concordat.
Si vero deficiat in numero: vel deficit in
singlari vel in plurali: si in singlari suple-
dum est sicut per aliquid nomen generale magis
confine significatio nominis deficientis
vel per numerum plurali cum hoc nomine si plex
exem. la aia danada noche et dia es a
tormentada. pro. danatum quod est manes
nocte dieque torquet vel simplices manes
nocte dieque torquet: nisi ponatur in vul-
gari vno. a. us. quia tunc faciendum est par-
titie. exemplum vna tenebra me habet cubi-
erto la cara. co. vna tenebrarum meave
lauit faciem. si autem deficiat in numero plu-
rimum vel romanicum dat cum numero defiato
aut indefinito. si cum numero indefinito
to dicitur suppleri cum hoc nomine multiplex vel
etiam per aliquid nomen generale. et. olios a-
prouecha ala boca del stomacho co. mul-
tipler oleum pdest ori stomachi. item mu-
chos argetos tiene el rey. co. multipler
aurum habet rex: vel multa metalla voca-
ta aurum habet rex. et ita de similibus. si cum
numero determinato sic supledum est
per nomen plicabile. et. da me de dos
olios. et. da mihi de duplici oleo. item
de he mercado de tres mieles. co. emi
de triplici melle. Si autem deficiat in to-
to nomine: tripliciter quia vel in nomine verbalis vel
comparatiuo vel superlatiuo. de qui-
bus per ordinem dicendum est.

plaze a dios. si vis facere per hoc nomen
precis quod carum nomen habes sic proponere. res
precis iuste placet deo. sicut. muchos ho-
bres siue fortuna: si componatur per hoc ver-
bum fors dicitur sic fieri. multi homines fuerunt
rei quod est fors. tamen si deficit cum hoc nomine
vno
a. us. cop. cum regimie preteritis. exem.
vna vegada es migor quam la otra. cop.
vna vicu est melior quam alta. sicut vna mu-
erte mata est homine. pro. vna necum int-
ficit hominem. item leguas de dos bocas
se concordat alas vezes. co. ligue duorum
instrumentorum quod sunt ora sepe concordat.
Si vero deficiat in numero: vel deficit in
singlari vel in plurali: si in singlari suple-
dum est sicut per aliquid nomen generale magis
confine significatio nominis deficientis
vel per numerum plurali cum hoc nomine si plex
exem. la aia danada noche et dia es a
tormentada. pro. danatum quod est manes
nocte dieque torquet vel simplices manes
nocte dieque torquet: nisi ponatur in vul-
gari vno. a. us. quia tunc faciendum est par-
titie. exemplum vna tenebra me habet cubi-
erto la cara. co. vna tenebrarum meave
lauit faciem. si autem deficiat in numero plu-
rimum vel romanicum dat cum numero defiato
aut indefinito. si cum numero indefinito
to dicitur suppleri cum hoc nomine multiplex vel
etiam per aliquid nomen generale. et. olios a-
prouecha ala boca del stomacho co. mul-
tipler oleum pdest ori stomachi. item mu-
chos argetos tiene el rey. co. multipler
aurum habet rex: vel multa metalla voca-
ta aurum habet rex. et ita de similibus. si cum
numero determinato sic supledum est
per nomen plicabile. et. da me de dos
olios. et. da mihi de duplici oleo. item
de he mercado de tres mieles. co. emi
de triplici melle. Si autem deficiat in to-
to nomine: tripliciter quia vel in nomine verbalis vel
comparatiuo vel superlatiuo. de qui-
bus per ordinem dicendum est.

De suppletionem verbalium.
Aduertendum quod nomina verbalia summa
ta in oratione vel in tria. deficiunt nobis mul-
tis modis. primo a verbis carentibus super-
nis. ut metuo. timeo studeo et similia.
scilicet quod romanicum talis nominis verbalis at-
tribuit substantio generis neutri. et. el
amador del vino viene. scio a verbis
significatis passionem tam ignatam quam il-
latam. quarto quod romanicum talis nominis verbalis
non attribuit persone agentis. et. pedro
corredor del cauallo viene. quanto quod
dat romanicum nominis verbalis summi in tria
descendens a verbo faciente sua supia in su:
vel in tu. sexto quod non dat cum sua propria
habitudine quod est de. et. pedro amador a ma-
ria.
In ans vel in ens. deficiunt nobis tribus
modis. primo a verbis significatis passi-
onem tam ignatam quam illatam. scilicet a verbis ca-
rentibus principijs summiatis in ans vel in ens
ut odi noui et similia. scio quod romani-
cus talis nominis non attribuit persone age-
ti. et. pedro corrier del cauallo viene
quarto quod non venit cum propria habitudine quod est de
Quomodo supdicta verbalia debent suple-
ri per quod vel quod et verbum propriis temporibus. et. de
or. el recordador de la licio viene. et. q.
meminit liconem venit. de tria. la doze-
la aborrecedera de su sposo comete a
dulterio. co. domicella que odit sposum
adulterat. de ans. vel ens. el rey este
rrat de los traydores pseuera en paz.
co. rex a quo exulat peditores perseue-
rat in pace et ita in alijs.
In tria summiata deficiunt nobis quatuor
modis. primo a verbis significatis passi-
onem tam ignatam quam illatam. scilicet a verbis si-
gnificatis actionem carentibus super-
nis scio quod tunc non. vbale non attribuit perso-
ne agenti. et. las creafas son pductas
del creador. quarto quod non venit cum propria
habitudine quod est de notis persona paciente.
f iij

De suppletionem verbalium.
Aduertendum quod nomina verbalia summa
ta in oratione vel in tria. deficiunt nobis mul-
tis modis. primo a verbis carentibus super-
nis. ut metuo. timeo studeo et similia.
scilicet quod romanicum talis nominis verbalis at-
tribuit substantio generis neutri. et. el
amador del vino viene. scio a verbis
significatis passionem tam ignatam quam il-
latam. quarto quod romanicum talis nominis verbalis
non attribuit persone agentis. et. pedro
corredor del cauallo viene. quanto quod
dat romanicum nominis verbalis summi in tria
descendens a verbo faciente sua supia in su:
vel in tu. sexto quod non dat cum sua propria
habitudine quod est de. et. pedro amador a ma-
ria.
In ans vel in ens. deficiunt nobis tribus
modis. primo a verbis significatis passi-
onem tam ignatam quam illatam. scilicet a verbis ca-
rentibus principijs summiatis in ans vel in ens
ut odi noui et similia. scio quod romani-
cus talis nominis non attribuit persone age-
ti. et. pedro corrier del cauallo viene
quarto quod non venit cum propria habitudine quod est de
Quomodo supdicta verbalia debent suple-
ri per quod vel quod et verbum propriis temporibus. et. de
or. el recordador de la licio viene. et. q.
meminit liconem venit. de tria. la doze-
la aborrecedera de su sposo comete a
dulterio. co. domicella que odit sposum
adulterat. de ans. vel ens. el rey este
rrat de los traydores pseuera en paz.
co. rex a quo exulat peditores perseue-
rat in pace et ita in alijs.
In tria summiata deficiunt nobis quatuor
modis. primo a verbis significatis passi-
onem tam ignatam quam illatam. scilicet a verbis si-
gnificatis actionem carentibus super-
nis scio quod tunc non. vbale non attribuit perso-
ne agenti. et. las creafas son pductas
del creador. quarto quod non venit cum propria
habitudine quod est de notis persona paciente.
f iij

Nota tres rlas q̄b̄ cognoscere possit
quādo tlia noia v̄balia supleri debēt
Pr̄ia rla. q̄n̄ daf romāciū t̄lis nois
v̄bal̄ deficiētis a v̄bo p̄sonali actiue
significatōis h̄nt̄e infiniuum actiue
terminatōis potest fieri dupl̄. aliq̄n̄
eiz tale romāciū attribuit̄ p̄sone agē
ti: 7 tūc d̄z supleri p̄ apr̄. a. u3. attri
butū p̄sone agēti 7 p̄ infiniuum actiue
significatōis ip̄ius verbi a quo descē
dit tale nomē v̄bale. exēplū. pedro es
studiatiuo de scia. p̄po. petr̄ est apr̄
studere scie aliq̄n̄ attribuit̄ p̄sone pa
tiēt̄i: 7 tūc debz supleri p̄ apr̄. a. u3
7 q̄s vel q̄ positū in tali p̄sona cui at
tribuit̄ tale romāciū 7 p̄ futurū opta
tiui. exēplū. la scia es studiatiua d̄l̄ dis
ciplo. p̄. scia ē apta cui studeat disci
pul̄ 7 huiusmodi.

Sc̄da rla q̄n̄ daf romāciū talis nois
v̄balis a v̄bo p̄sonali passiue signifi
catōis 7 h̄nt̄e infiniuum d̄z supleri du
pl̄. ak̄q̄n̄ eni tale romāciū attribuit̄
p̄sone agēti 7 tūc debz supleri p̄ apr̄
a. u3. 7 q̄s vel q̄ positū i p̄sona agēte
7 p̄ futurū optatiui v̄bi a quo descen
dit tale nomē v̄bale. exēplū. el reyes
sterratiuo delos ladrones. p̄po. rex ē
apr̄ a quo exulēt latrones. aliq̄n̄ at
tribuit̄ p̄sone patiēt̄i 7 tūc debz suple
ri p̄ apr̄. a. u3. attributū p̄sone pati
enti 7 infiniuum passiue significatōis
exēplū los ladrones s̄o sterratiuos d̄l̄
rey. p̄po. latrones sūt apti exulare a
rege.

Tercia rla. q̄n̄ daf romāciū talis no
mis v̄balis deficiētis a v̄bo ip̄ersona
li actiue terminatōis v̄l a v̄bo p̄sona
li d̄fectiuo nō h̄nt̄e infiniuum actiue
neq̄z passiue significatōis p̄t̄ supleri
duplicit̄ aliq̄n̄ eiz romāciū attribuit̄
v̄mp̄sone agēti: 7 tūc d̄z supleri p̄ ap

pr̄. a. u3. 7 q̄s vel q̄ positū in p̄sona a
gente 7 per futurum optatiui ip̄ius
verbi a quo descendit tale nomen ver
bale. exēplū. la vida es enojatiua
de mi anima. p̄po. vita est apta cui
tedeat aiam meā. Aliq̄n̄ attribuit̄ p̄
sone patiēt̄i: 7 tūc debet supleri con
simili modo sed ponēdo aptus a. u3.
7 q̄s vel qui in persona patiente. exē
plū: mi aia es enojatiua dela vida.
p̄po. aia mea ē apta quā te deat vite.

In bilis terminata deficiunt nobis
multis modis p̄mo a verbo signifi
ca ti actionē a quo nō descēdit infiniuum
passiue significatōis: neq̄z h̄nt̄e sc̄d̄z
p̄sonā numeri singularis p̄sentis id̄i
cariui. exēplū. dios es seruble a los
xp̄ianos. sc̄do q̄n̄ tale romāciū attri
buit̄ p̄sone agēti. exēplū. maria es
amable a virtudes: vel pedro es corri
ble al cauallo. sc̄cio q̄n̄ non ordinatur
cū prop̄a habitudine. de a. exēplum
la tierra es arable delos lauradores
q̄rto deficiunt in aliq̄bus verbis que
nō formatur talia verbalia p̄pter in
eptitudinem vocis vel p̄pter vsū. exē
plum. dios es p̄ciabile a los justos. p̄
deus est aptus licere a justis q̄n̄ nō ē
in vsu licibilis: q̄a sonat male/hoc in
verbis desinētibus in oz. siue signifi
cēt actionē/siue passionem. 7 si habe
mus hoc est raro. vt de veneroz habe
mus venerabilis.

Notāde sūt tres regule q̄bus cogno
scere possit quomodo talia v̄balia su
pleri debēt. Pr̄ima rla. q̄n̄ daf romā
ciū nois verbalis termiati i bilis vel
in bile deficiētis a verbo p̄sonali pas
siue significatōis h̄nt̄e infiniuum pas
siue significatōis. si tale romāciū at
tribuitur persone: 7 tūc debet suple
ri per aptus. a. u3. 7 q̄s vel q̄ positū

in p̄sona agēte 7 p̄ futurū optati pas
siue significatōis ip̄i verbi: aut per
q̄s v̄l q̄ positū in p̄sona agēte. 7 hoc
verbū possuz 7 infiniuum v̄bi passiui
Exēplū. pedro amable a vtudes vie
ne. p̄po. petr̄ a quo amē vtutes veit
v̄l petr̄ a quo p̄nt amari vtutes veit
Si aut attribuit̄ p̄sone patiēt̄i tūc d̄z
suppleri p̄ apr̄. a. u. 7 infiniuum ver
bi passiui. Exēplū. maria es amable
de jobā. p̄po. maria est apta amari a
johanne.

Sc̄da rla. Q̄n̄ datur romāciū talis
nois verbalis deficiētis a verbo per
sonali actiue significatōis. 7 non
habente infiniuum verbi passiui. Si
tale romāciū attribuit̄ p̄sone agēti
tūc d̄z suppleri p̄ q̄s v̄l q̄ positū in p̄
sona agēte/7 p̄ hoc verbū possuz 7 in
finiuum actiue significatōis: aut p̄ ap
tus. a. u3. attributū p̄sone agēti 7 p̄
infiniuum verbi acti a quo descēdit ta
le nomē v̄bale. Exēplū. el mogo ser
uble al senyor es bueno. cōpo. Ver
naculus q̄ p̄t seruire d̄no est bonus
v̄l vernacul̄ aptus f̄uire d̄no ē bon̄

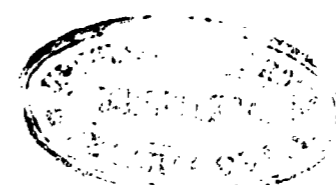
Si aut attribuit̄ p̄sone patiēt̄i v̄l ef
fectie: tūc d̄z suppleri p̄ apr̄. a. u3. 7
q̄s vel q̄ positū in p̄sona patiēte vel
effectia. 7 p̄ futurū optati ip̄i verbi
acti. vel p̄ q̄s vel q̄ 7 p̄ hoc verbū pos
suz 7 infiniuum verbi acti. Exēplū.
dios es f̄uble a los xp̄ianos. cōpo.
Deus est apr̄ cui seruiāt xp̄iani. vel
dē est cui p̄nt f̄uire xp̄iani. S̄ifr. pe
dro es corrible el cauallo. p̄po. petr̄
est aptus quo currat equus. vel / pe
tr̄us est quo p̄t currere equus.

Tercia regula. Q̄n̄ datur romāciū
talisis nois v̄balis deficiētis a v̄bo im
p̄sonali actiue terminatōis/vel a v̄bo
personali defectio nō h̄nt̄e infiniuum

actiue neq̄z passiue significatōis. Si
tale romāciū attribuit̄ p̄sone agenti
tūc d̄z suppleri p̄ apr̄. a. u3. 7 q̄s vel
q̄ attributū p̄sone agēti/7 p̄ futurū
optatiui ip̄i verbi a quo descēdit ta
le nomē v̄bale. Exēplū. pedro es
enoiabile a jobā. cōpo. petr̄ est apr̄
cur̄ te deat iobez. v̄l possum̄ dicere.
petr̄ ē cui p̄t tedere iobez. Si aut
attribuit̄ p̄sone patiēt̄i tūc d̄z supple
ri p̄sili mō: sed ponēdo tale nomē ap
tus. a. u3. 7 q̄s vel q̄ in p̄sona patiē
te. Exēplū. pedro es enoiabile a su vi
da. cōpo. petr̄ ē quē te deat sue vite.
In dus terminata deficiunt nobis tri
bus modis. A v̄bis nō h̄nt̄ibus p̄ci
pium futuri t̄pis terminatū in dus.
Sc̄do/q̄n̄ tale nomē v̄bale nō attri
buit̄ p̄sone patiēt̄i. 7 rō ē q̄z talia ver
balia significāt passionē id̄ d̄nt attri
bui p̄sone patiēt̄i. Tertio q̄n̄ post ta
le v̄bale n̄ veit p̄sona agēs cū signo
de/a/supplent̄ p̄ dign̄. a. u3. p̄ infini
uium verbi a quo descēdunt. Exem
plū. la palaura fauladora al loco no
es de grāde autorizat. cōpo. verbuz
dignuz loqui stultū nō est magne au
toritatis. 7 exponit̄. i. dignū vt ip̄m
loquatur stultus.

De cōparatiui suppletioe.

Quot modis deficit cōparatiuē
Adultis. Pr̄imo in positis simna
tis in is/vel in us/h̄nt̄ib̄ vocalē āre
is/vel us/vt sunt tenuis. pius. ardu
us. idoneus. eximī. egregī. p̄pius
rubeus. igneus. 7 filia. Sc̄do q̄n̄ nō
habem̄ positū in tali significatōe.
Exēplū. pedro es mas amāt de m̄j q̄
de tu. cōpo. petr̄ est q̄ magis amat a
me q̄ a te. Tertio q̄n̄ nō habem̄ po
sitū a quo formet̄. q̄z deficiēte cā de
ficit effectus. Exēplū. pedro es mas

enoiant de mi que de tu. Quarto in noibus adiectis quoz sua pprietas minui neq; augeri pōt. vt sunt rōnalis risibilis hūanus. 7 filia. Quito in noib; substātiuis. vt ego sum magis hō q̄ tu. Sexto in pnoib; vt petrus est magis me q̄ tu. Septimo in verbis. vt ego magis amo petrus q̄ tu. Octauo in picipijs sumptis participat. vt sum magis amās petrus q̄ jobem. Nonno/qn cōparata nō pnt participare pprietatē importatā per ipm cōparatiuū. vt ego sum magis sapiens asino.

Circa suppletionē cōparati ponitur talis r̄sa. Qñ deficit cōparatiuū p magis 7 suū positiuū v̄ equalēs debet suppleri. Exēplū p̄mi. pedro es mas piadoso delos hōbres. p̄po. petrus est magis pius hōiuz. Exēplū sc̄di. pedro es mas enuergonçado de mi q̄ de tu. cōpo. petrus est que magis puduit tui q̄ mei. 7 ita de alijs.

De suppletioe superlatiui.

Quot modis deficit superlatiuū? Multis. Primo/in istis dictionibus. ante. ienex. iuuenis. adolescēs. Secdo/qñ fit cōparatio ad psonā numeri singlar. Exēplū. pedro es muy mas fuerte de joba. Tertio qñ fit cōparatio ad plures res sui generis: s; nō supponit oibus q̄b; cōparat. Exēplū. pedro es muy mas fuerte de los hōbres sino de tres. Quarto/qñ cōparata nō pnt picipare pprietatem importatā per ipm suplatiuū. Exēplū. pedro es muy mas sauiro delos asinos: sapiētia eni nō pōt participari ab asinis. Quinto/qñ nō habem; positiuū in tali significatōe. Exēpl. maria es muy mas amāt delos hōbres q̄ delas mujeres. Sexto/qñ nō

habemus positiuū a quo formetur. Exēplū. pedro muy mas penidido delos peccados. Septimo in noibus adiectis quoz sua pprietas nō pōt minui: vt patz in supdictis Octauo/in noib; substātiuis: in verbis: in picipijs sumptis participat.

Circa suppletionē suplati ponit r̄sa Qñ suplatiuū accipit cōparate 7 nō habem; dz suppleri p valde 7 cōparatiuū aut p multomagis 7 positiuū vel equalens. Exēplū p̄mi. pedro es muy mas iouen delos hōbres. cōpo. petrus est valde iunior vel multomagis iuuenis hōiuz. Exēplū sc̄di. Pedro es muy mas enoiado de mi q̄ de tu. cōpo. Petrus est que multomagis puduit mei q̄ tui. Si aut accipit absolute dz suppleri p valde 7 positiuū vel equalens. Exēplū p̄mi. pedro es muy mas iouen. cōpo. Petrus est valde iuuenis. Exēplū sc̄di. pedro es muy mas enoiado. cōpo. petrus est que valde puduit.

De participii suppletione.

Quot modis deficient participia? Tribus. Primo/ab oi verbo carēti picipio/siue sit pntis t̄pis siue p̄teriti siue futuri. Secdo a verbo psonali h̄nte picipiū/7 hoc duplr. Primo/qñ romāciū picipij significatis solū actionē nō attribuit p̄sone agēti. vt cuz dz. la liciō leyēt del maestro es puechosa. Secdo/qñ romāciū picipij significatis solum passionē nō attribuit p̄sone patiēti. vt cū dz. El maestro leydo la liciō viene. Tertio qñ romāciū picipij attribuit p̄sone q̄ nō pōt dare suppositū verbo a quo tale picipiū descendit. vt cū dz. pedro corrent el cauallo viene. silr. el maestro pagado d̄los discipulos el salario viene

Circa suppletionē picipioz ponitur talis r̄sa. Qñ dat romāciū picipij d̄ficiētis dū tale picipiū nō ponat i romācio abltōz absolutoz dz suppleri p q̄s vel q̄ positiū in tali p̄sone cui attribuit tale romāciū picipij 7 per verbū eiusdē t̄pis ipsius verbi a quo descendit tale picipiū. Exēplū. el iusticia sterrāt el ladron viene. p̄po. iusticia a quo exulat latro venit. Silr. el maestro leydo la liciō viene. p̄po. magi q̄ legit lectionē venit. Silr. la liciō leyent del maestro es puechosa. cōpo. lectio q̄ legit a magro ē comodo sa. Silr. el maestro pagado el salario delos discipulos viene. p̄po. magi cui solutū fuit salariū a discipulis venit. Et notanter dicitur dum tale picipiū nō ponat i sc̄do mō ablatioz absolutoz: qz tūc dz suppleri p̄dū v̄ si: v̄ qz: v̄ postq̄ 7 per verbū eiusdē t̄pis. Exēplū. el maestro feriet el discipulo iohā studia. p̄po. postq̄ a magistro vapulat discipulo iohes studet. Silr. pedro corriet el cauallo iohan viene. cōpo. dum petro currit equus iohannes venit.

De verbi suppletione

Scire te volo/qz verbū pōt deficere v̄ in altera significatōe tm̄ vel in vtraq; si in altera tm̄ dicunt: qz vel deficit in significatōe actia vel passiua. si in actia 7 detur vulgare in illa significatōe 7 nō ponat determinatio tenēs se ex parte p̄sone agētis p̄pter quā mutet sentētia dz reduci ad p̄priam significatōe respiciēdo personā agentē 7 patiētiē fm̄ exigētā verbi. Exēplū. la mala mujet fiere el marido. p̄po. a mala mliere vapulat vir. Sed si ponat determinatio verbi tenēs se ex parte p̄sone agētis p̄pter

quā mutaretur sentētia: tunc suppletur per sile t̄ps de facio. is. 7 per illō met verbū positiū in futuro optatiui quia si diceret/ el hōbre cruel volētariosamēt fiere la gēte saua. 7 dices. ab hōie crudeli libenter vapulat gēs puida: effz sensus qz gens puida libēter reciperet verbera qd est falsum 7 p̄tra sensus vulgar. Ideo cōponitur sic. hō crudel facit libenter vt ab vapulet gens puida. Excipit impariuz qz tūc dz suppleri per sile t̄ps de facio. is. 7 futurū optati verbi deficiētis mediāte p̄iunctōe vt v̄ qz. v̄ pōt fieri per tertiā personā eiusdē modi Exēplū. o iusticia est tierra los ladrones. cōpo. o iusticia fac vt a te exulēt latrones. vel. o iusticia a te exulēt latrones. Si aut detur vulgare i significatōe passiua 7 verbū habz significatōe actiua 7 nō ponit aliq̄ determinatio tenens se ex pte p̄sone patiētis dz reduci ad actiua respiciēdo p̄sonā agentē 7 patientē. Exēplū. yo so seruido de pedro. cōpo. mihi fuit petrus. Sed si ponit aliq̄ determinatio tenēs se ex pte p̄sone patiētis tūc dz suppleri per sile t̄ps de patior paten 7 p futurū optati verbi deficiētis. Exēplū yo volenterosamēt so fuido de iohā. cōpo. ego libēter patior vt mihi seruiat iohes. S; si determinatio venit alit nō dz suppleri: sed reduci ad p̄pria significatōe ponēdo p̄sonā agentē in illo casu que verbū erigit. Exēplū. yo so seruido cortesamēt de pedro. cōpo. mihi fuit vrbane petrus. Excipit impariuz q̄ nullo mō reduci pōt iō debz suppleri p sile t̄ps de patior. en. 7 p futurū optati verbi deficiētis respiciēdo p̄sonā agentē 7 patientē mediante p̄iunctōe vt vel qz.

Exemplū. o senyoz sey seruido de tu vasallo. *ppo.* o dñe patere vt tibi seruiat tuus vasallus. **Nūc** autē dicere restat de verbi supplectōe q̄ fit ad supplendū aliq̄d verbū deficiēs in vtraq̄ significatiōe. iō qñ dat vulgare alicui⁹ vbi deficiētis i vtraq̄ significatiōe hoc pōt fieri duplici⁹ qz aut deficit in p̄terito z p̄teritis inde formatis: aut alibi. Si in p̄terito z t̄porib⁹ inde formatis tunc supplet p̄ participiū p̄ntis t̄pis z hoc verbū sum. es. fui. **Exēplū.** el mege ha m̄lezinado el enfermo. *ppo.* medicus medēs fuit infirmo. **Nūc** liquēs fuit. **Sifr.** el discipulo empego studiar *ppo.* discipulo⁹ studescēs fuit. z ita in alijs t̄pib⁹. Si autē verbū deficiat alibi: hoc ē in alio t̄pe a p̄terito z ab eo formatis debz suppleri p̄ illud t̄ps a quo ip̄ortat. vt p̄z in his verbis odi. noui. cepi. memini. q̄ solū reperiunt in p̄terito z t̄pib⁹ inde formatis. **Et** ideo si detur vulgare taliū in p̄nti v̄l in alio t̄pe qd̄ n̄ sit p̄teritū l̄ formatū ab eo: supplet p̄ t̄ps a quo ip̄ortat vt p̄ns indicati ip̄ortat p̄ p̄teritū p̄fectū indicatiui: sicut odi. yo abhoze sco/o auozeci y he auozecido. **Scdo** p̄teritū plusq̄ p̄fectū eiusdē ip̄ortat p̄teritū imp̄fectū. **Tertio** p̄teritū p̄fectū z plusq̄ p̄fectū optatiui ip̄ortat p̄ns eiusdē z seipm. **Quarto** p̄teritū p̄fectū diuncti ip̄ortat futurū optatiui z p̄ns eiusdē. **Quinto** futurum coniunctiui ip̄ortat futurum indicatiui. **Sexto** p̄teritū p̄fectū z plusq̄ p̄fectū infiniti ip̄ortat p̄ns eiusdē. **Exēplū.** la yglesia abhozrece los renegados. *cōpo.* ecclia odit apostatas. z ita de alijs. **Impatiuus** autē nō ip̄ortat ab aliquo. ideo si de

tur puerbū in eo in actia dz supplet per sile t̄ps de facio. is. z per p̄teritū p̄fectū subiunctiui/vel de patior. eris. si dat in passiuā mediāte diiunctiōe vt vel qz. **Exēplū** p̄mi. o pedro auozece el peccado. *cōpo.* o petre fac vt oderis peccatū. **Exēplū.** o peccado sey auozecido del xp̄iano. *ppo.* o peccatū patere vt offus fuerit a xp̄iano. **En** memini h̄z memēto in singulari z meminitote in plurali. **Et** coniugantur sic. **Noui:** nouerā: nouissem: nouerim: nouissey: nouero: nouisse. z sic de alijs. **Eodez** mō ip̄ortant in verbis passiuis. **Et** dicunt actia re tm̄. ideo si puerbū datur in actia erigūt n̄tm̄ ante se in p̄sona agēte z actm̄ in p̄sona patiēte. **Exēplū.** el buē xp̄iano conocia a dios. *cōpo.* bonus xp̄iano⁹ nouerat deus. **Sed** si dat in passiuā erigunt ante se n̄tm̄ in p̄sona patiēte/ z post se ablatiui in p̄sona agēte mediante p̄positiōe a v̄l ab. **Exēplū.** dios es conocido de pedro. *cōpo.* deus notus fuit a petro. **Scire** etiā te volo qz si detur vulgare in futuro infiniti z nō h̄z futurū dz suppleri per futurū infiniti de facio. is. si puerbū detur in actia. v̄l de patior paten. si dat i passiuā z p̄ futurū optatiui verbi deficiētis **Exēplū.** yo q̄ero melezinadoz seyer el p̄rio. *ppo.* volo facturū eē vt medear p̄rio. **Exēplū** in passiuā. yo deseo seyer ido a melezinar del mege scient. *cōpo.* cupio passus iri vt mihi medeat medic⁹ sapiēs. **Sifr.** yo spero auozecedoz seyer iohān. *cōpo.* expecto vel spero facturus esse vt oderim iohānē. z ita de alijs. **De verbi impersonalis supplectōe.**

Aduertēdū qz impersonale ē duplex. actiue vocis z passiue. Si actiue vocis/ z detur vulgare in impatiuo/ dz suppleri per silem imperatiui de facio. is. si dat in actia vel de patior paten. Si dat in passiuā z p̄ futurū optatiui verbi deficiētis mediāte diiunctiōe vt vel qz. **Exemplū** p̄mi. o pedro enoia a iohā. *cōpo.* o petre fac vt tui tedeat iobez. **Exēplū** scdi. o pedro seras enoiado de iohā. *ppo.* o petre patitor vt tedeat iobis. **De** verbo impersonali passiue vocis debes duo scire. p̄mo quot mōis deficiit. scdo quomodo debet suppleri. **Circa** p̄mū dicit s̄m opinionē multoz gr̄maticoz qz deficit nobis ab omi verbo defineti in/ o/ significanti passiōe tam ignatā q̄ illatam. z ab omi verbo defineti in/ or/ significate tam actionem q̄ passiōem. **Circa** scdm̄ ponit talis r̄la. **Qñ** dat vulgare alicui⁹ verbi impersonal passiue vocis z nō h̄m̄ ip̄m pōt suppleri **Uno** mō p̄ suū verbū p̄sonale positū in sili mō z t̄pe cū tali noie aliq̄s vel aliq̄d si fuerit necessariū/ z ponendo p̄sonā agentē v̄l patientē s̄m naturā verbi p̄sonalis. **Exēplū.** a m̄j faulan mujer. *ppo.* Aliq̄s loq̄tur vel aliq̄ loquunt mihi m̄liere. **Sifr.** si maestro sea ferido el discipulo. *cōpo.* a magro vapulauit discipulus. **Alio** mō p̄ no men significās rem verbi v̄l cognate significatiōis z p̄ hoc verbū fio. is. positū in sili mō z t̄pe/ vt ab aliquo v̄l ab aliq̄bus fit locutio mihi de muliere. z a magro fit vapulatio discipulorum. **De gerundiuzum supplectiōe.**

Nūc de supplectōe gerundiuzum z etiā supinoz videndū est. **Hec** eni s̄m p̄s. z petrū he. magis vident esse noia qz verba. **Etiā** iobes ianuenis in sua ondit arte/ qz gerūdia q̄ requirūt suppositū vident esse prim noia z prim v̄ba. **Noia** qz h̄nt casuales terminatiōes q̄s verba simplr nō h̄nt. **Verba** qz requirūt suppositum qd̄ simplr noia nō erigūt. iō partim noia partim verba p̄nt nomiari. **Primo** est dicendū qz gerūdiua deficiūt nobis tribus modis. **Primo** in actiua significatiōe tm̄: sicut in istis verbis. exulo. vapulo. z silia. **Scdo** in passiuā significatiōe tm̄. vt seruiio. obedio. zc. **Tertio** in vtraq̄ significatiōe. vt odi. noui. zc. **Scdo** dicendū est de supplectōe gerundiuzum de q̄bus dantur due regule. **Prima** r̄la qñ datur vulgare glicus gerūdiui in actia significatiōe z tale significet passiōe dz reduci ad passiuā significatiōe. **Exēplū.** el maestro viene por causa de ferir al discipulo. *ppo.* magr venit cā ab ip̄o vapulādi discipulū. **E** sic intellige si gerūdiū dat in significatiōe passiuā qz dz reduci ad actiuā. **Exēplū.** yo vengo por causa de seyer seruido d tu. *ppo.* ego venio causa mihi seruiēdi te. **Scda** r̄la/ qñ datur vulgare gerundiuzum in vtraq̄ significatiōe deficiētū Si dat in actia dz suppleri p̄ silez gerundiū de facio. is. Si in passiuā de patior. eris. z p̄ futurū optatiui v̄bi deficiētis mediāte diiunctiōe vt/ v̄l qz **Exēplū.** vengo por causa de enoiar m̄j enemigo. *ppo.* venio cā faciēdi vt mei tedeat meū inimicū. **In** passiuā yo so aqui por causa d seyer enoiado

de mi enemigo. ppo. suz hic ca patie di vt me tedeat mei inimici. Silr. en enoiar mis parientes poco ganaras con mi. ppo. faciedo vt tui tedeat me os pareres paruz lucraber mecu. vel faciedo tediū meis parētib parū lucraber mecum.

De circumlocutis ita dicatur sicut de gerundijs. Exēplū pmi. el maestro d ferir es el discipulo. ppo. a magro va pulandū est discipulū. Exēplū scdi. del vasalo defuir es el senyoz. cōpo. vasallū seruiēdū ē dno. Exēpl. tertij el maestro de auozrecer es los vicios cōpo. magrū faciendū est vt ipse ode rit vicia. Exēpl. qrti. del maestro de auozrecer sō los vicios. cōpo. a magro patiēdū ē vt ab ipso oia sint vicia.

De supinorū supplectōne.

Bicendū est ergo q supina deficiunt nobis tribus modis sicut in gerundijs. et eodē mō suppleri debēt. Et emplū. vo a enoiar la gente. ppo. vado factū vt mei tedeat gentē. Nunc ponam qsdaz cōclusiōes (qb vt diximus) euitare poteris supplectiōnū superfluitates.

Breuilloquiū supplectiōnū

De supplectōnib aut grāmatica libus ponunt tres cōclusiōes. Prima Illud qd nō pōt explicari p aliquē terminū nōdū impositū dz explicari per terminū equalentē in significatiōe. vbi grā/illud qd nō pōt explicari per hoc nomē p̄cis si in ntō ponitur deberet: dz explicari p hoc nomē de p̄catio et illud qd nō pōt explicari p hoc nomē fors si poneret i grō dīō et. cū careat eis debz explicari p hoc nomē fortia. et illud qd nō pōt explicari p hoc verbū explicat expliciūt in

alijs t̄pib ab istis dz explicari p hoc verbū p̄ficio Et silr qd dz nō posse explicari p hoc cōdeclinū huius verbi va pulo dz explicari p aliqd istoz vboz ferio. p̄cutio. Et illud qd nō pōt explicari p exulo debet explicari p hoc verbū exilio. Et illud qd nō pōt explicari p medeor dz explicari p medico: v̄l medicio. et ita de alijs deficiētib. Secda cōclusio q talis supplectio ita bñ pōt fieri p vnū terminū cōrespōsiū in significatiōe sicut p aliū. vbi grā. per hoc verbū p̄cutio sicut p hoc verbuz ferio. et ita de alijs. Iste due cōclusiōes patēt ex descriptiōib supplectiōnū quaz vna est. Supplectio est circumlocutio alicuius dictionis nobis deficiētis p aliquā v̄l aliqs dictiones idem significātes. secunda est. Supplectio est fictio alicuius termini nō ipositi ad significādū p aliquē terminū equalentē in significatiōe. Tertia cōclusio. Illud qd pōt explicari per vnū terminū nō dz explicari per plures terminos: dñ tñ ita bñ fiat p̄z qz longa solent exp̄ni gaudēt breuitate moderni. Vñ breuius dicit. de p̄catio iusta placet deo/ q̄ si dicerent Res p̄cis iuste placz deo. Itē breuius dicit. mlri hoies fuit fortie/ q̄ mlri hoies seruiūt rei q̄ est fors. Silr ornatus dicit/ medicauī platonē: q̄ medens fui platonē. Itē p̄cussi petrā/ q̄ a me vapulauit petra. silr/ vado a tediātū platonē/ q̄ vado ad locū i quo mei tedeat platonē. et. Ex p̄dictis p̄z q supplectō q̄ fit breuior mō p̄dictionē v̄l dictionē eandē sententiā p̄cor dātū iportātes ē meloz. et sic de alijs pōt exēplificari. Et hoc per dei gratiam de supplectiōnibus dicta sufficiant.

Nunc de regimine amodo compendiosissime videam. Et primo quid sit regimē. scdo qd regere dicamus.

De regimine.

Quid est regimē? Unā dictionē aliā secū attrahere ad p̄fectionē sue orōnis/ vt inde hēatur mutua mo

doz significandi finitatio. Quid est regere? s̄m carboliconē est conferre dictionē dictioni/ vt ponat in tali vel in certo casu.

Quē v̄bū p̄sonale finiti modi regit n̄m ante se pro supposito/ vt

Actiuum		ego lego.
Passiuū		tu amaris
Neutrus	vt	ille bibit.
Comune		ego criminoz
Deponens		tu loqueris

Omnes nominatur qui a parte ante ponit et vi p̄sone regit Sed n̄tūq a parte post ponit/ et vi copule/ vel et vi nature verbi gubernat. vt hō est animal.

De genitiui regimine

Omnes dictiones substantiue regunt genitiuum que significant

Possessionem	Aula regis.
	Castrum militis.
	Virgultū regine.
Partem	Caput holosernis
	Brachiū gigōjis
	Venter virginis
Totum	Vir fortis brachij
	Vir duri capitis
	Vir lati pectoris.
Continens	Vas dulcis liquoris
	Amfora aque.
	Bolum vini.
	Vinum vasis
Contentum	Aqua amfoze.
	Oleum lentiscule.

Relationem	Impator rōanoz
	Rex francozum
	Suz ppli crudelis
Effectum	Pena reatus
	Pudor culpe
	Busta parentum
Famulatum	Mulier regis.
	Subdit p̄ncipis.
	Rapar ducis.
	Vicinus martini
Proximitatem.	Vicinus latherine
	Vicinus lenonis.
	Hostis regis.
Contrarietate	Hostis dñi
	Inimicus dei
	Pater iohannis
Genus	Filius iacobi
	Auus petri.
	Amator virtutis.
Verbale in or/	Inuentoz maloꝝ
	Inuocatoz deonū
Verbale in trix/	Poratrix vini
	Cozatrix bonoz.
	Amatrix boitatis
Verbale in ns/	Amans virtutis
	Inueniens mali.
	Deuozans bonoz
Artificium.	Epistola pauli
	Arca noe
	Rhetorica tullij
Adateriam	Anulus auri.
	Tacea argenti
	Churibulū cupri.
Relationem.	Pater filioꝝ
	Creator creatoz.
	Dñs seruoꝝ
Partitionem	Quilibet istorum
	Alter seruoꝝ
	Neuter istorum
Ordinem	Primus regum
	Secundus dnoꝝ
	Tertius militum.

Numerum	Unus discipulorum. Duo proditorum. Tres equitantiū Scola adolescentium
Consuetudinē	Taberna lenonum Cathedra militum Flos floz
Excellentiam	Virgo virginum Dns dñoz Spēs mirāde puelle
Proprietatē	Formositas vgis. Lignus albi color Salmo triū solidoz
Præcium	Bos decē ducatorum Equus centū scutorum Adolescēs. v. añoz
Etatem	Uetula cētā añoz Puer octo añoz Eas triū modiorum
Adensurā	Amfora triū vitroz Arca cētū modiorum Custos rerum
Officium	Opilio gregis Subulcus suum Imago regum
Signum	Effigies leonis Figura draconis Valida samsonis
Supplementū	Adaria iacobi Adaria salome

Animaduertēdū qd iste gr̄s dalida samsonis nō regit ab hoc noie pprio dalida / sed per supplementū nois appellatiui. vt dalida samsonis .i. vxoz Et maria iacobi subintelligit mater Possessio. i. dictio significās possessiōne regit gr̄m casum / ex vi possessiōnis vt pz p exempla hic adducta. Et ita pōt dici de alijs / vt sunt pars. totum. cōtinens. cōtentum. &c. Pro r̄la generali notandū / qd omne nomen substantiū pōt regere gr̄m dū

post ipm seq̄tur habitudo gr̄i casus. scz de / vel de a. Et est pprie gr̄s casus substantiuoz appellatiuoz / & improprie regitur a verbis.

Noia q̄ adiectia etiā gr̄o iunguntur. Qualia sunt.

Integer vite	Lenax ppositi
Præceps animi	Indigus frumēti
Dubius itineris	Pauper bonoz
Certus rei	Parcus doctrine
Securus amoz	Reus furti
Contius facti	Purus sceleris
Inscius doloris	Prodigus vite
Exps hūanitatē	Anceps finonis
Peritus astroz	Auidus pugne
Opulētus rez	Studiosus lraz
Lupidus honor	Auarus tēporis
Inscius rerum	Inops animi
Exortes vite	Egenus opis
Copiosus argēti	Compos victorie
Exar doctrine	Timidus flagelli

Gradus præterea cōparatiuū partitiue tentus / & gradus suplatiuū cum gr̄o pli sp̄ ostruunt / aut cū gr̄o singulari nois collecti quēadmodū dicim⁹

Adaior istoz	Fortior militū
Potētior dñoz	Sapiētior ppli
Amantissimus omnium vxozum	
Sapientissimus hominum.	
Prudentissima virginum	
Callidissimus totius populi	

Positiuoz constructio in cōparatiuū & suplatiuo seruanda est / vt Doctior gr̄amaticæ
Certior rei
Securior mali
Amantissimus bonoz
Seruantissimus equi
Cupientissimus legis

Quedā præterea noia / & quedā aduerbia gr̄is iunguntur. Qualia sunt
Hec volucrum canit

Ista mulierū tacet.

Illa virginum scilet.

Ubiq̄ terrarum. tūc temporis.

Quedam etiā gr̄o & ablatio iungi possūt vicissim veluti.

Diues agroz & agris.

Vacuis cerebri & cerebro.

Plemus rimarum & rimis.

Dignus honoris & honore.

De regimine datiuū

Datiuū regūt dictiōes significatē
Possessionē

Iste equ⁹ est regi.

Hic liber ē petro.

Nonem

Iste ē simil patri.

Contrarietate

Hic ē dñs seruo.

Inimicus petro.

Proximitate

Vicini⁹ martino.

Propinqu⁹ dyabolo

In bilis.

ips ē amabil nobis.

Fur ē crimiabil rei.

In dus.

ips ē amād⁹ nobis.

Hic ē venerād⁹ filio

Dānum.

Gravis hostibus

Gravis inimicis.

Amic⁹ ē utilis mihi

Utilitatem.

Ego sū grat⁹ illi.

ips est pass⁹ nobis

Aduertēdum qd in istis qñ regunt datiuū debet intelligi hoc verbū est. vt iste campus est petro: & Adaro sū ut filius virgilio.

De accusatiui regimine

Accusatiuo noia nō iunguntur nisi figurate: idq̄ apud poetas tantū. nā qui p̄sa orōne scribūt: aut loquūtur hāc figuram que vocatur sinodoches nō admittūt: velut flau⁹ capillos fortis detteram.

Muda genu. Celer pedes.

Albus faciem. Niger oculos.

Quedā etiā vba absoluta & passiuā

p hāc figurā possūt regere accusatiui vt puer albet pedes. capelle pascunt siluas. mulier frāgitur tibiam. induantur arma lucis.

Verbū cū prepositiōe cōpositū regit qñq̄ illū casū quē regit ppositiō cū qua verbū cōponit. vt vis extire penates. Tu vis adire maiores.

Dis infinitiu⁹ aut gerūdiū a quocūq̄ vbo descendit (p̄ter infinitiuū verbi impersonalis) regit accusatiuū ante se et natura modi infinitiuū aut gerūdiui. vt magistrū legere verum est.

Discipulū audire comodōsū est: lectiōne declarari necessariū est: populos in cōueniendo in vnum.

Omne verbū actiuum vel actionē significās regit accusatiuū post se et vi trāsitionis. vt diligo matrē. crimioz latronem. sequoz virtutē.

Hec prepositiones. ad. per. & socie. & due partes ideclinabiles. o. heu. oz dinātur cum accusatiuo. vt per vicos itur ad vrbes. o stolidissimum genus humanū. heu me.

Accusatiuus aliqui sine rectore ponitur. vt vir bone / viue deū. sic viues secula cūcta. Hec de regimine accusatiui breuitatis causa dicta sufficiāt reliqua autem in supradictis ptib⁹ inuenire poteris.

De ablatiuū regimine

Ablatiuum casum regūt dictiōes significantes.

Excessum

Hoc lignū excedit istud sex digitis.

Adensurā

Lignū lōgum sex cubitis & duobus digitis

Adateria

Faber fecit frenū ere.

Causam

Iste scilet pudore benignus sermone.

Spacium Epidum stadijs sex distat ab vrbe.
Tempus Adā vixit mille annis. Nocte morās tota panē numis trib⁹ emi.
Preciū Equ⁹ est albo colore.
Accidēs Colorat⁹ colore currit.
Formā scribo calamo et ludo pilo.
Instrū Agēdi. Proferim⁹ dictiōes barbaras acuto accētū.
Abodū Dñe verbum passiuum vel passionē significans ex natura trāsitōis seu psona agēte regit ablatiuū cū ppositiōe a/vel ab/: v⁹ dñm loco ablati. vt Amor a te vel tibi. Exulo a rege.
Dñe Talis etiā ablatiu⁹ adiūgit dictiōib⁹ ad recessū vel suceptiōē p⁹inētib⁹ vt Disco logicā a magistro.
Capio doctrinā sanaz a bacallario.
Desisto recedo a domo Petr⁹ ē ali⁹ a johāne. Sū alien⁹ a crimine.
Longincus ab vrbe.
Diuersus a peccato.
Secundus ab ercule.
Quartus a ioue.
Hec ppositio. de. pre. corā. et socie regit ablatiuū. vt sū corā rege.
Super q̄ pro. de. posita etiā defuit ablatiuo. virgilius Adulta sup p⁹ia mo. i. de priamo.
Cōparatiua etiā cū ablatio cōstruūf in dictione excessa. vt doctior cicero. ne. sapientior hortensio. eloquētior cesare fuit cato.
Ablati⁹ q̄ plerūq̄ absolute pōit aut p duo noia: aut p nomē et pronomē: aut p nomē siue pronomē et p⁹icipiū si talia nō habēt vnde regi. vt Rege ferdinādo: duces et comites metūt me pceptore: discisti litteras.
Deo ducente veniam ad te.
Abde veniēte gaudet mater mea.

precepta toti decliatōi cōia

Simpliciū norma declinabis compositiua: vt pater facit patris: ita cōpater compatris.
Exanguis tñ de sanguis sāguinis facit exanguis. pes declinat pedis: vulpes vero vulpis: et apes apis. pubes dat pubis: sed impubis impuberis. q̄es tertia declinat. req̄es vō quita.
In neutris: quart⁹ cū quito semp recto similatur: sed i/a/pluralē ponis vbiq̄. vt nō hoc templū accusatio tēplū. vocatio/o tēplū. et ita in tertia: et q̄rta declinatione. in p̄ma q̄dem et quita nō inuenitur neutrum.
Vocatiuus singularis (prope semp) similis est recto singulari. et pluralis plurali. vt nō hec musa vocatiuo/o musa. purali nō he muse. vocatio/o muse. et ita in alijs.
In genitis pluralib⁹ (p̄ter q̄ q̄nte) sillaba vel littera de medio dictionis nōnūq̄ eripit. vt grajugenū p grajugenarū: numū pro numoz. ales tñ capit. u. Terc⁹ et sext⁹ plurales infallibiliter assimilatur. vt dño musis. ablatiuo musis: et ita in alijs.

Prima declinatio

Nominatiu⁹ singularis prime declinationis terminatur.
In. a. vt poeta. stella. aduena.
In. e. vt rhexorice. lybie pēthecoste.
In. as. vt andreas. thobias. eneas.
In. es. vt anchises. pamides. perdes.
In. am. vt adam. abrahā. ihero-boa.
Genitiuus et datiuus in ae. diphthongo desinunt. vt poetae. stellae.
Nomiatiuus vero terminatiu⁹ in. e. genitiuus facit in. es. vt rhexorice rhexorices. libie libies.

Nomē grecum tñ terminatur in. ia. aliquādo mittit genitiuum in. ias. vt familia familias. Aliquādo in. ai. vt terra terrai: aula aulai.
Accusatiu⁹ i. am. terminatur. vt musam. eneam. anchisam.
Accusatiu⁹ tñ finit in. n. qñ nōs grecorū prime declinationis terminatur.
In. a. vt echina echinai.
In. e. vt gramatice gramaticen.
In. as. vt eneas encan.
In. es. vt anchises anchisen.
Vocatiu⁹ et ablatiu⁹ i. a. desinūt generaliter. vt/o musa. ablatio a musa.
Noia tñ greca terminata in. e. vel i. es. vocatiuū et ablatiuū faciūt in. e. vt/o gramatice. ablatiuo a gramatice/o anchise. ablatiuo ab anchise.
Noiatiu⁹ terminat⁹ in. am. nō variatur nisi i. glio et datiuo. vt nō hic adam. glio ade. dño ade. accusatiuo adam. vfo adam. ablatio adam.

Numerus pluralis

Noiatiu⁹ pluralis fit i. ae. vt hec musae. Genitiu⁹ i. az. vt glio musaz.
Datiu⁹ pluralis i. is. terminat. vt datiuo musis. Excipiūtur pauca q̄ faciunt abus. vt
Dea deabus.
Dña dñabus.
Filia filiabus.
Alia animabus.
Gnata gnatabus.
Famula famulabus.
Liberta libertabus.
Abula mulabus.
Aequa acquabus.
Amba ambabus.
Due duabus.
Accusatiu⁹ pluralis in. as. terminat vt accusatiuo musas.

Secunda declinatio

Noiatiuus singularis secūde declinationis terminatur.
In. er. vt magister.
In. ir. vt vir.
In. ur. vt satur.
In. um. vt templum.
In. us. vt dominus.
In. eus. vt tideus.
Genitiuus semper terminatur i. i. vt glio magistri. S; rectū nō superabit vt faber fabri. cācer cācri. Excipitur liber liberi pro ingenuo. liber liberi pro baco.
Iber iberi.
Gibber gibberi.
Lacer laceri.
Socer soceri.
Adulter adulteri.
Asper asperi.
Presbiter presbiteri.
Liger ligeri.
Miser miseri.
Gener generi.
Tener teneri.
Prosper prosperi.
Puer pueri.
Et composita a gero et fero. vt Armiger armigeri. Dapifer dapiferi.
Vir viri. Treuir treuiri.
Satur saturi.
In. eus diphthongo qñq̄ crescit vna sillaba qñq̄ sūt paria i. glio. vt orpheus orphei vel orphi.
Datiuus et ablatiuus in. o. terminatur. vt datiuo dño. ablatiuo dño.
Accusatiuus in. um. desinit. vt accusatiuo dñm. deum. angelum.
Vocatiuus similis est noiatiuo. desinenti.
In. er. vt puer/o puer.
In. ir. vt vir/o vir.
In. ur. vt satur/o satur.

In. us. vt glicerium / o glicerium.
 In. us. desinentia: 7 in ius. appella
 tiua faciunt vocatiuū. us. mutata in
 e. vt dñs / o dñe. vicarius / o vicarie.
 Propria vero terminata in ius. faci
 ciunt vocatiuum in. i. ablata. us. vt
 anthomus / o anthomi. Ad quorū si
 militudinē filius facit i vocatio o fili
 Pauca nomina in. us. habēt vocati
 uum similem nomiatiuo. hec fere.

Deus / o deus.
 Fluuius / o fluuius.
 Chorus / o chorus.
 Lucus / o lucus.
 Agnus / o agne vel agnus.
 Populus / o populus. vel popule.
 In. eus. dypthongo terminata abij
 ciūt. s. i vocatio. vt pēthe / o pētheu

Numerus pluralis

Nomiatiu pluralis fminat i. i. vt
 hi dñi. Deus tñ facit dei vel dij.
 Genitiuus terminatur in oz. vt do
 minorum magistrorum.
 Datiuus in is. desinit. vt dfo dñis.
 dfo magistris. sed de dat deis 7 dijs
 Accusatiu pluralis in os terminat.
 vt accusatiuo dños. magistros.
 Neutra vero extremū. i. gfi mutant
 in. a. vt hoc peculium peculij peculia
 hoc templum templi templa.

Tercia declinatio

Nominatiu singularis terciē de
 clinationis potest terminari.
 In. a. vt Baptisma.
 In. e. vt Sordile. ouile.
 In. o. vt Adare. cubile.
 In. o. vt Sermo. leo.
 In. ac. vt Adulio. virgo.
 In. ec. vt Lac.
 In. id. vt Allec.
 In. id. vt Dauid.

In. id. vt Bagud.
 In. uls. vt Puls.
 In. ems. vt Jems.
 In. aes. vt Praes.
 In. aus. vt Laus.
 In. irps. vt Scirps.
 In. ut. vt Caput. sinciput
 In. alr. vt Calr. Falr.
 In. unx. vt Comunx.
 In. anr. vt Lanx.
 In. ars. vt Ars.

Nomiatiu singularis terciē declina
 tiōis quilibz vocali pcedēte pōt fmiari

Ammal.
 Adel. fel.
 In. l. vt Vigil
 Sol.
 Consul.
 Gaspar.
 Pater.
 In. a. vt Adartur.
 Amor.
 Turtur.
 Pietas.
 Adiles.
 In. s. vt Ignis.
 Flos.
 Virtus.
 Arabs.
 Plebs.
 Calibs.
 Scobs.
 Urbs.
 Amans.
 Nemens.
 Tyrins.
 Adons.
 Quincuna.
 Far.
 Fer.
 In. r. vt Aur.
 Mor.
 Aur.

In. s. vt Ignis.
 Flos.
 Virtus.
 Arabs.
 Plebs.
 Calibs.
 Scobs.
 Urbs.
 Amans.
 Nemens.
 Tyrins.
 Adons.
 Quincuna.
 Far.
 Fer.
 In. r. vt Aur.
 Mor.
 Aur.

In. bs. vt
 In. ns. vt
 In. r. vt

Nomiatiuus singularis terciē decli
 nationis qualibet vocali pcedente
 pter. u. potest terminari.

In. n. vt Titan
 Nomen
 Belfin
 Bemon
 Baps
 Adeps
 Stips
 Ops
 In. ps. vt

Nominatiuus singularis terciē decli
 nationis qualibet vocali pcedēti p
 terq. i. potest etiam terminari.

In. rs. vt Ars. pars.
 Inbers
 Adors
 Tiburs

De genitiuo

Genitiuus singularis terciē declina
 tiōis qualitercuqz faciat i nfo (quāqz
 varie) semper terminatur generalit.

In. is. vt Sophisma. tis.
 Oule ouilis.
 Sermo sermonis.

In. a. desinentia mittunt genitiuū in
 atis. vt baptisma baptismatis.
 In. e. terminata mutāt in gfiō. e. in
 is. vt mare maris.
 In. o. finita assumunt in gfiō nis. vt
 mulio mulionis. Excipitur.

Laro nis.	Lupido injs
Lardo inis	Adargo inis
Ordo inis	Homo inis
Turbo inis	Nemo inis
Apollo inis	Anio inis

Femina desinentia in do vel go. mit
 tūt gfiō in inis. vt hec terredō terre
 dinis. her virgo virginis.
 In ac. vnū reperitur. vt lac lactis.
 In ec. vnū reperitur. vt allec allecis
 In id. vnū est. vt dauid dauidis.

In ud. vnū est. vt bagud bagudis.
 In aes. dypthongo duo sunt. vt pra
 es praedis.

Aes aeris.
 In. aus. dypthōgo duo sūt. vt laus
 laudis. fraus fraudis.
 In. l. assumūt i gfiō. is. vt anial ani
 malis. vectigal vectigalis. vigil vigi
 lis. sol solis. consul cōsulis. mel vero
 7 fel duplici. l. scribuntur.
 In. an. mittunt genitiuū in anis. vt
 acarnan acarnanis.

In. en. mutata. e. in. i. assumunt in
 gfiō. is. vt numen nuninis. Excipit
 Ren renis.
 Splen splenis.
 Lien lienis.
 Luchen luchenis.
 Attagen attagenis.
 Hymen hymenis.
 Syren syrenis.
 Troezen troezenis.

In. m. assumūt i gfiō. is. vt delphin
 delphinis. salamin salaminis. ppoze
 yn. ynīs.

In. on. mittunt gfiō in. omis. vt de
 mon demonis. Quedā vero ex ppis
 assumunt in genitiuo tis. vt laocoon
 laocoonis.

In. ar. mittunt genitiuum in .aris.
 vt hoc puluinar puluinaris.

In. er. finita mittunt genitiuum in.
 eris. vt carcer carceris. Excipitur.
 ymber ymbris. 7 ab eo composita.

September	septembris.
October	octobris.
November	novembris.
December	decembris.
Adulciber	mulcibris.
Saluber	salubris.
Celeber	celebris.
Alacer	alacris.
Volucer	volucris.

acer acris.
 Inter desinētia mittunt genituum
 in tris: vt mater matris. *Excipitur*
 Jupiter iouis.
 Iter itineris.
 Crater crateris.
 Character characteris.
 In. ir. terminata assumūt i genitio
 is. vt gadir gadiris. martir martiris
 In oz. finita faciunt genitiuū i oris.
 vt amor amoris. cor tñ facit cordis.
 In ur. desinētia faciūt genitiuus in
 uris. vt vultur vulturis. *Excipitur*
 Robur. oris.
 Femur. oris.
 Ebur. oris.
 Secur. secinoris.
 In as. finita mittunt genituum in
 aris. vt pietas pietatis. *Excipitur*
 As assis.
 Ad. as. maris.
 Vas. vadis.
 Vasa. vasis.
 Nomina greca partim mittūt gen-
 tium in adis. vt pallas palladis. de
 cas decadis. gymnas gymnadis. par
 tim in antris. vt pallas pallantis. gi
 gas gigātis.
 In es. masculina ⁊ cōmunia mittūt
 gfm in itis. vt hic limes limitis. hic
 ⁊ hec miles militis. *Excipitur*.
 Verres verris.
 Vates. vatis.
 Aries. arietis.
 Paries. parietis.
 Pes. pedis.
 Hebes. heberis.
 Teres. teretis.
 Praelpe. praepedis.
 Indiges. indigetis.
 Haeres. haeredis.
 Interpres. interpretis.
 Locuples. locupletis:

Inquies. inquietis.
 Adagnes. magnetis.
 Cōposita q̄ a sedeo. es. mittūt gfm
 in. idis. vt obses obsidis.
 Nomina ppria virorū q̄q̄ mutāt es. in
 is. vt demosthenes. demosthemis. q̄n
 q̄ ablata. s. assumunt. tis. vt dares:
 daretis. chremes chremetis.
 Greca quoq̄ nōnūq̄ mittūt gfm in
 eris. vt lebes lebetis.
 Femina in es mutāt in gfm. es. in
 is. vt proles prolis. *Excipitur*.
 Abies abietis.
 Segetes segetis.
 Tegetes. tegetis.
 Ceres ceretis.
 Adceres mercedis.
 Quies quietis.
 In. is. desinētia similem habēt gfm
 noiatio. vt hic panis gfo panis. *Ex-
 cipitur*.
 Culpis idis.
 Lapis idis.
 Diplois idis.
 Cassis idis.
 Sanguis inis.
 Semis illis.
 Lucumis eris.
 Uomis eris.
 Linis eris.
 Puluis eris.
 Impubis eris.
 Silnois simoentis.
 Glis gliris.
 Lis litis.
 Bis ditis.
 Samnis itis.
 Quiris itis.
 Nomina greca plerūq̄ mittunt gfm
 in. idis. vt empolis. idis.
 In. os. desinētia mittūt gfm i otis:
 vt rhinoceros rhinocerotis. philizos
 philizotis. *Excipitur*.

Lepos	leponis
Ros	roxis
Ados	mozis
Flos	floris
Os	offis
Os	ozis
Adinos	minois
Heros	herois
Tros	trois
Custos	custodis
Bos	bouis

In us/monosyllaba mittūt gfm in
 uris/vt ius iuris. *Excipitur*
 Grus gruis
 Suis suis
 In us/polysyllaba mittūt gfm i/ot
 vt tēp̄ tēporis. pec̄ pecorū. *Excipit*
 Pondus eris
 Fedus eris
 Sydus eris
 Viscus eris
 Acus eris
 Scelus eris
 Plus eris
 Vellus eris
 Venus eris
 Fenus eris
 Adumus eris
 Bonus eris
 Opus eris
 Latus eris
 Vetus eris
 Intercus utis
 Iuuentus utis
 Senectus utis
 Virtus utis
 Salus utis
 Seruitus utis
 Incus udis
 Palus udis
 Pecus udis
 Tellus udis

Tellus	uris
Venus	eris

In bs/ms/ps/phs/terminata faciūt
 gfm interposita i/lra. vt vrbis vrbis
 hyems hyemis. inops iopis. gryphs
 gryphis.
 In dictionib⁹ vero polysyllabis: si e/
 lra p̄cedit bs/aut ps/illud mutatur
 in i/vt celebs celibis. municeps mu-
 nicipis. Auiceps tñ aucupis facit.
 Cōposita vō a capite faciūt i cipitis
 vt anceps ācipitis. biceps bicipitis.
 In ls/ns/rs/ablata/s/ assumūt in
 gto tis/vt puls pultis. gens gentis.
 ars artis. *Excipitur*
 Frons frondis
 Glans glandis
 Lens lendis
 Libripens libripendis
 Cōposita quoq̄ a corde pro/t/hnt
 d/vt vecors vecordis. xcors xcordis
 Cōposita quoq̄ ab vncia faciunt in
 uncis. vt deus deuncis
 In t/desinētia mittunt gfm in itis/
 vt caput capitis.
 In r/desinētia assumūt in gto/cis/
 ablata/s/vt audax audacis. nex ne-
 cis. fex fecis. fornix. cis. crux crucis.
 Habētia vero e/āte r(nisi sint mono-
 sillaba) mutāt e/in/i/ in gto. vt po-
 lex policis. index indicis. *Excipitur*
 Lex legis
 Grex gregis
 Rex regis Senex senis
 Veruet veruecis
 Remex Remigis
 Coniungit coniugis
 Spinx spingis
 Phrix phrigis
 Styx stygis
 Phalanx gis
 Bumnox gis

Ambrosii	igis
Vir	niuis
Nox	noctis
Suppellex	suppellectilis

De datiuo

Datiuus terminatur in /i/ vt carisma carismati. ouile ouili. fmo fmoī. Accusatiu⁹ terminat in em. vt sermonem. bonitatem. Excipitur

Buris	burim
Sitis	sitim
Uis	vim Neapolis nea
Peluis	peluim (polum)
Maguderis	maguderim
Securis	securum vel em
Restis	restim vel tem
Turris	turrim vel rem
Pupis	pupim vel pem

Greca vero 7 ppria hñtia gñm filem nō mittunt actm in im/ vt eclipsis eclipsim. tibris tibum.

De ablatiuo

Ablatiuus terminat in /i/ si nomē neutrum desinit

In e	doctrinale doctrinali
In l vt h ^o	animal animalī
In ar	puluinar puluiari

Sed in /e/ per pauca dabuntur/ vt

Gausape	gausape
Soracte	soracte
Presepe	presepe
Lepe	cepe
Rete	Ablatiuo rete
Celene	celene
Fare	fare
Fubar	bare
Nectar	nectare

In er/ vel in is/ terminata si habent neutrū per e/ mittūt abltm tm in /i/ vt hic acer/ hec acris/ hoc acre/ abltō acri. hic 7 hec breuis 7 hoc breue/ ab

latiuo breui. Et que fecerunt accusatiuū in im/ vt eclipsis abltō eclipsi. Noia mensū 7 in as/ gētilia mittūt ablatiuū in /i/ vt

September	septembri
Aprilis	aprili
Quintilis	quintili
Sextilis	sextili
Arpinas	arpinati.

Noia vero q̄ fecerūt actm in im/ vel in em/ 7 in /i/ terminant/ vt turrim vt rem/ turri vel turre. resti vel reste.

Quibus iunguntur

Auis. auī vel aue.
Clauis. clauī vel claue
Naui. nauī vel naue.
Ciuis. ciuī vel ciue
Anguis. anguī vt angue
Vnguis. vnguī vel vngue
Annis. anni vel amne
Ignis. ignī vel igne
Vectis. vectī vel vecte.
Postis. posti vel poste
Neptis. nepri vel nepte
Febri. febzī vel febre.
Strigilis. strigilī vel strigile.
Imber. imbri vel imbre
Classis. classī vel classe.
Pugil. pugilī vel pugile
Vigil. vigilī vel vigile
Victrix. victricī vel victrice

Suppellex. suppellectilī tm.

Adiectiua in quibus nō sequit neutrū per /e/ dant /e/ vel /i/ in abltō. vt

Par. pare vel pari.
Amans. amante vel amanti.
Vetus. vetere vel veteri.
Felix. felice vel felici.
Ferox. feroce vel feroci.
Fortior 7 hoc forti ⁹ . fortioze vel fortiozi.

Cetera noia tertie declinationis de

quibus non est facta mentio dant /e/ in ablatiuo. vt

Sermo sermone.	Homo homine.
Pater patre	Huber hubere
Pietas pietate	Hospes hospite
Sal sale	Mel melle
Lex lege	Amatrix amatrice

Numero pluralis

Noiatiuus 7 actūs plurales tertie declinationis dant es/ vt

Ibi patres. accusatiuo patres.

Sed illa q̄ in /is/ terminant 7 finiūt gñm plurale in /ium/ qñq̄ emittūt 7 accusatiuū in /is/ vt

Omnes omnū omnis

Ignes ignium ignis.

Neutra vero q̄ fecerunt ablatiuū in /i/ vel in e/ 7 in /i/ terminant in /ia/ vt

Puluar puluari puluaria

Felix felice vel felici/ felicia. Excipit

Vetus veteri/ vetera

Amplustre. tri. amplustra.

Plus pluri/ plura

Et noia cōparatiua/ vt amplior ampliore vel ampliori amplioza.

De genitiuo.

Genitiu⁹ pluralis in noib⁹ q̄ fecerunt ablatiuū in /i/ vel in /e/ 7 in /i/ in /ium/ terminat. vt hoc puluar puluari/ puluariū. felix felice vel felici feliciū. Excipiuntur

Artifex	artificum
Opifex	opificum
Amemor	memoz
Vigil	vigilum
Vetus	veterum
Supplex	supplicum
Consort	confortum
Inops	inopum.

Et noia cōparatiua. vt melioze vel meliori/ melioz

Et composita a capio. vt municeps municipe vel municipi/ municipum. Que vero fecerūt abltm in /e/ mutat e/ in /ū/ vt tēp⁹ tēpore/ tēpoz. Excipit

Caro	carnium
Cor	cordium
As	assium.
Vas	vadium
Mas	marium
Glis	glirium
Lis	litium
Dis	ditium
Samis	samitium
Os	offium
Bos.	boum
Vir	uirium
Nox	noctium

In /es/ 7 in /is/ q̄ terminata que nō crescunt in gñō. vt cedes cediū. ignis ignium. Excipitur

Apis	apum
Volucris	volucrum
Panis	panum
Canis	canum
Iuuenis	iuuenum

In duas quoq̄ desinentia psonantes. vt vrb̄s vrbū. Excipitur.

Hyems	hyemum
Forceps	forcipum
Cohors	cohortum
Cyclops	cyclopum

Terminata in /es/ que tm̄ in plurali declinant dāt /ius/ vt manes manū. tres triū. Penates tm̄ facit penatū.

De datiuo.

Datiu⁹ in /ibus/ terminat vt datiuo Sermonib⁹. Bos tm̄ facit bobus Sed neutra in /a/ finita hñt /is/ vt hoc toruma. dtō torumatis. Faciunt etiam in /ibus. pisci. teste.

Quarta declatio

Nominatiuus singularis quarte declinationis potest terminari

Uisus. odoratus
In/us/vt Auditus. tactus
In/u/vt Cornu. veru
Belu. genu.

Sed in/u/terminata nō variant nisi plurali/vt hoc cornu. grō cornu. ꝛc.
Benitiuus terminatur in us/vt grō visus. auditus. gustus. tactus. olfactus
Datiu in/ui/terminat. vt drō visui auditui.

Accusatiu habz um/vt actō visum. auditum. gustum.
Ablatiuus dat/u/vt abltō spiritu. auditu. visu. gustu.

Numerus pluralis

Actūs ꝛ actūs plurales in/us/terminant. vt hi visus actō visus.

Neutra vero assumūt in plurali/a/vt hoc cornu hec cornua.

Strūs dat/uum/vt hoz visuum. audituū. manuū.

Strūs terminat in/ibus/vt drō visibus. spiritibus. Excipitur

Arcus	arcubus
Artus	artubus
Partus.	partubus.
Portus	portubus
Tribus	tribubus
Lacus	lacubus
Ficus	ficubus
Quercus	quercubus
Specus	specubus
Veru	verubus.

Quinta declinatio.

Actūs singulari quinte declinationis semper terminatur

In es/vt Dies Acies
Spes Species

Benitiuus ꝛ datiu dant /ei/vt grō diei. drō diei.

Accusatiu in em/terminat. vt actō diem. progeniem.

Ablatiuus dat e/vt abltō die

Nominatiuus ꝛ accusatiuus plurales dant es/vt hi dies actō dies.

Benitiu in erum/terminat. vt grō dierum progenierum.

Datiuus dat ebus/vt drō diebus

De nominibus cōpositis.

In cōpositis ex duobus rectis/ambo nominatiui declinantur. vt

Actō hec respublica

Grō reipublice

Strō reipublice

Actō rempublicam

Utrō o/respublica

Ablatiuo a republica.

Pli ntrō reipublice

Strō rerumpublicaz

Strō rebuspublicis

Actō respublicas.

Utrō o/respubice

Ablatiuo rebuspublicis.

Alteruter autē postremū tm variat nominatiuū. ideo excipitur/vt

Alteruter. alterutra. alterutrum.

Grō alterutrius

Strō alterutri

Actō alterutrū. am. um.

Abltō ab alterutro. alterutra. utro

Pli ntrō alterutri. alterutre. tra.

Strō alterutroz. utraz. utroz.

Benitiuo leopardi.

Datiuo leopardo

Accusatiuo leopardum

Vocatiuo o/leoparde

Ablatiuo a leopardo.

Pli nominatiuo hi leopardi

Benitiuo leopardoz. ꝛc.

Nominatiuo hic tribunusmilitum

Benitiuo tribunmilitum.

Datiuo tribunomilitum. ꝛc.

In cōpositis autē ex duobus corruptis vel obliqs neutri eoz variatur id est. declinat. vt huiusmodi. Illiusmodi. Officiperdi. Orbis terraz

De etheroditis.

In parte precedenti de dictiombus directe declinantibus dictum est.

Nūc autē de his dictiōib⁹ que indirecte declinant aut declinari dicunt dicendū est/vt opposita infra se posita clarius elucescant: de qbus sane magna inf grāmaticos plerūqz questio oritur. Fateor me fere omnia collegisse que grāmatica lege ethero clita iudicant. Si quos aut grāmaticoz legibus auctores refragari comperien ascribito auctoritati: Scim⁹ eni plautū dixisse delicia in feminino genere ꝛ nūero singulari. ꝛ ciceronē nex. Et alios alia multa q lex grāmatica vetat. Hec ideo ne me immemorē: aut ignarū fuisse quispiā iudicet: ne ve qd veteribus licuit scriptoribus: sibi quoqz licere in ea reputet

Primū ergo quid sit etheroclitū dicamus.

Etheroclitū est varia nominū declinatio. fit quidē in nūero: genere: declinatione: voce: significatōe: ꝛ casu

Nūmero carentia

Plurali numero naturaliter carent noia ppria hoim. deoz. fluuioz. mōrium. siluaz. pprioz locoꝝ. vrbium quoqz nisi que pluraliter declinant. vt Athene. Thebe. Lume. Verule

Puteoli. Bicimus tm scipiōes fabios metellos antonios: sed tūc appellatiua noia sunt aut equoca. Nā cū dico tercentū fabios abstulit vna dies: tercentū viros de gēte fabia significo.

Noia quoqz elemētoꝝ pli nūero carent nisi cum pres illoꝝ significam⁹/cū eni de terra loquor totā intelligo cū vo tras dixi pres illi⁹ significauī.

Noia p̄terea metalloꝝ (p̄terq̄ es) pli nūero carēt. vt ferrum. plumbū. aurum. argentum.

Noia significātia res liqdas ꝛ aridas q in pondus ꝛ mensurā referunt pli nūero carēt: vt hoc acetū. oleum. piper. cicer. triticum. miliū. fenuz.

Excipiuntur

Equoz	Poculū	Hordeum
Adare	Fons	Frumentū
Fretum	Fluuius	Fabba
Lacex	Flumen	Adelo.
Aqua	Annis	Pepo
Limpha	Stagnum	Litrullus
Adel	Lacuna	Far
Unda	Lacus	Psidium.
Vinum	Puteus	Lupinus
		Fragum

Excipiuntur

Excipiuntur

Excipiuntur

Excipiuntur

Excipiuntur

Excipiuntur

Excipiuntur

Excipiuntur

Excipiuntur

Excipiuntur

Excipiuntur

Excipiuntur

Excipiuntur

Excipiuntur

Excipiuntur

Excipiuntur

Excipiuntur

Excipiuntur

Excipiuntur

Excipiuntur

Pontus
Abustus
Uiscus
Uesperus
Uesper

Feminina singularia.

Feminina hec sunt numero nouem
et quadraginta.

Par	Pix	Sanies
Adors	Senecta	Secordia.
Vita	Senectus	Secordia
Fames.	Iuuenta	Parfimoia
Diris	Iuuentus	Auaricia
Lux.	Penus	Sapientia.
Gloria	Fuga	Stulticia
Fama	Fides	Insania
Lara	Indoles	Bementia.
Laves	Eloquētia	Amentia
Labes	Prosapia	Ademona.
Humus	Rabies	Biligētia
		Elegantia

Proles	Culpa
Soboles	Arena
Amicia	Uespera
Coera	Saluus
Lues	Tuffis
Strues	Pernicies.

Neutra singularia

Neutra singularia sunt triginta et unum

Bus	Lenum	Baratrum
Gas	Luum	Nichil
Iur	Uer	Nihil
Mefas	Uulgus	Nihilum
Ador	Delagus.	Uesperū
Lac	Velu	Lutum
Solum	Adanna	Salum
Senium	Dascha	Uir. idecl.
Letus	Lrocū	Spicum
Uiscum		
Insticiū	Instar	Allec.

Abasculina pluralia.

Abasculina pluralia declinata tria
sunt et triginta

Quiritēs	Penates	Carceres
Priates	Liberi	Furfures
Optiates	Lemures	Pugilares
Proceres	Sales	Lodicilli
Adiores	Lani	Fasti
Adinores	Fozī	Annales
Posteri	Adanes	Canelli.
Superi	Fates	Lares.
Inferi	Antes	Sentes
Litienses	Luceres	Uepres
		Lates.

Castes Primores
Ludox quoq; et festox multa noia
sunt huiusmodi. ut Apollinares.
Circenses. et plura.

Feminina pluralia.

Feminina pluralia sunt sex et qua-
draginta.

Kalende	Belicie
Idus	Diuitie
Fœre	Muprie
Mundine	Argucie
Mone	Lune
Inducie	Scale
Latebre	Scope
Therme	Bige
Excubie	Trige
Eximie.	Quadrige
Primicie	Compedes
Inferie	Inimicie
Exequie	Bene
Inficie	Tenebre
Quisquillie	Aucie
Reliquie	Grates
Blandicie	Mares
Opes	Adanubie
Lantes	Fozes
Adine	Facecie
Phalere	Singibe
Allecebre	Trice
Alpes	Mates

Neutra pluralia.

Neutra pluralia hec fere sunt.

Recordia	Roftra
Alia	Tempe.
Lunabula	Adagalia.
Adenia	Adapalia.
Lustra	Seria
Pondo	Arma.
Castra	Sponsalia
Erta	Tripudia
Spolia	Libia.
Libaria	Adilta.
Classica	Serta.
Tesca	Bacta.
Arratata	Carthesia.
Cerannia	Crepundia.

Iusta. Addunt festox et ludox no-
mina. ut orgia. parentalia. baccha-
nalia. neptunalia. comicia. solēnia.
dionisia. saturnalia. et ideclinabilia.
tot. quot pondo. tempe. carent et nu-
meralia pter vnus vna vnum: nisi cū
iungitur nominibus pluraliter decli-
natis. Cētenariū et mille substātiū
Libri quoq; eorum qui grece aut ad
imaginē grecox: scripsere pluraliter
sepissime efferuntur. ut

Phisica	orum.
Adethaphisica	orum.
Adeteologia	orum.
Analetica	orum.
Topica	orum.
Ethica	orum.
Deconomica	orum.
Politica	orum.
Bucolica	orum.
Georgica	orum.
Rethorica	orum.

Abasculina in pli neutra.

Hec quindecim in numero singu-
lari masculini: ac i plurali neutri ge-
neris sunt.

Tartarus: hec tartara:

Dindimus: hec dindima.
Tenarus hec tenara.
Supparus. hec suppara.
Cetus hec cete.
Adenalus. hec manala.
Hismarus. hec hismara.
Gargarus. hec gargara.
Pileus. hec piel.
Infernus. hec inferna.
Auernus. hec auerna.
Sibilus. hec sibila et hi sibili.
Baltheus hec balthea et hi balthei
Focus. hi joci. et hec joca.
Locus. hi loci. et hec loca.

Feminia in plurali neutra

Moia in numero singulari femini-
na: et in plurali neutra hec fere com-
periuntur. ut

Pergamus. i. hec pergama ox.
Intubus. i. hec intuba boz.
Arbutus. ti. hec arbuta toz.
Altilis. lis. hec altilia lium.
Supeller. lis. hec supellectilia. liuz.
Pasqua. cue. hec pasqua. cuoz.
Zizania. me. hec zizania. mioz. vel
zizanie zizaniarum.

Neutra in pli masculina.

Neutra in singulari et in plurali
masculina septē inuenio et neutra.
Filum. hi fili. et hec fila.

Frenum. hi freni. et hec frena.
Rastrum. hi rastri. et hec rastra
Claustrū. hi claustri. et hec claustra
Capistrū. hi capistri et hec capistra.
Porrū. hi porri et hec porra.
Celum celi tantum.

Neutra in pli feminina

Quattuor neutra sunt q in plura-
li feminina efficiuntur. ut

Balneum. he balnee. 7 hec balnea.
Amigdalū. he amigdale. 7 hec amig
dala. Epulum. he epule.
Delicium. he delicie.

Que plurifariū efferūt nēs

¶ Sūt q̄daz p̄retea q̄ dupliciter aut
tripliciter efferūt apud veteres n̄m.
7 cū voce variāt genus. vt

Ihic tonitrus	hoc tonitru
Ihic baculus	hoc baculū
Ihic tignus	hoc tignum
Ihic nasus. hec nasa. hoc nasum	
Ihic spicus. hec spica. hoc spicum	
Ihic mūdus	hoc mūdum
Ihic gelus	hoc gelu
Ihic arcus	hoc arcu
Ihic clipeus	hoc clipeum
Ihic singraphus	hoc singraphum
Ihic festericus	hoc festeriū
Ihec pisa	hoc pissum
Ihec cristallus	hoc cristallum
Ihec margarita	hoc margaritum
Ihic galerus	hoc galerum
Ihic cothōn	hoc cothōnum
Ihic crater	hec cratera
Ihic panter	hec pantera
Ihic turbo	hoc turben
Ihec hebenus	hoc hebenum
Ihic sanguis	hoc sanguen
Ihec multra	hoc multrale

Animaduertendū q̄ hoz̄ pleraq̄ in
vsu remanserūt nostro.

¶ Que in vario n̄o seruāt genus.

¶ Sūt que duplicem habēt rectū ser
uato genere. vt

Ihec cassis. 7 cassida.
Ihec apes 7 apis.
Ihic delphi 7 delphinis 7 delphin⁹
Ihic cometa 7 cometes.
Ihic arabs arabis. 7 arabus arabi.
Ihic cōgru⁹. 7 cenger congrī.
Ihic mugil. 7 mugilis.

Ihic tibus 7 tiberis.
Ihic arar 7 araxis.
Ihoc iugerū iugeri 7 iuger iugeri.
Ihic puluis 7 puluer.
Ihic cucumis 7 cucumer.
Ihic cinis 7 ciner.
Ihic vomis 7 vomer.
Ihic 7 hec puber 7 pubis.
Ihic labor 7 labos
Ihic lepor 7 lepos.
Ihic honor 7 honos.
Ihec arbor 7 arbos.
Ihic odor 7 odos.
Ihic iber 7 iberus iberi.
Ihic prosper 7 prosperus.
Ihic teucer 7 teucrus.
Ihic euander 7 euandrus 7 plura hu iusmodi. vt iter 7 itiner. vt veteres dicerunt.

Confusa in recto:

¶ Sūt 7 aliqua recto cōfusa. vt lens
lendis 7 lentis.

Cassis cassis 7 cassidis.

Glis glinis glitis 7 glisis.

Fides fidei 7 fidis 7 sic plura alia.

Que diuersi sunt generis.

¶ Multa in vna voce diuersi gene
ris reperiuntur. vt

Ihic finis 7 hec finis.
Ihic specus speci. hec spec⁹ spec⁹. hoc specus oris.
Ihc: penus peni hec penus. n⁹:
Ihoc penus. oris.
Ihic vulgus 7 hoc vulgus.
Ihic aluus 7 hec aluus.
Ihic paradifus 7 hec paradifus.
Ihic vel hec sardomis.
Ihic vel hec pampinus.
Ihic vel hec turtur.
Ihic vel hec liquoz.
Ihic vel hec papauer.

Ihic vel hec vel hoc rete.
Ihic vel hec vel hoc sexus.
Ihic vel hoc guttur.
Ihic vel hoc carcer.
Adduntur illa diuersa significantia
Ihic colus. 7 hec colus.
Ihic cassis. 7 hec cassis.
Ihic malus. 7 hec malus.
Ihic lens. 7 hec lens.
Ihic glis. 7 hec glis.
Ihic vas. 7 hoc vas.
Ihic specus: 7 hoc specus. Et multa huiusmodi poterit quispiam studio sus plura colligere ego quidem hys sum contentus.

Variātia declinationem

¶ Inueniuntur noia q̄ in casibus al
terius numeri mutant declinationē.
vt sunt illa neutra in. a. terminata q̄
datiuū 7 ablatiuū pluralē more no
minū secunde declinationis emi. duntur.
vt his 7 ab his poematis. his 7
ab his torematis.

Ludoz q̄ 7 festoz nomina pluralia
secunde declinationis ḡm d̄m 7 abla
tiuū more terciē faciunt. vt hoz̄ sa
turnaliū. his 7 ab his saturnalib⁹.

Bonus parti est secunde 7 parti q̄r
te. vt supra docuimus.

Ambo 7 duo q̄liter declinant eodez
modo/pte supra videre poteris.

Vas vasis in singulari terciē in p̄u
rali vero sc̄de. vt vasa vasozū.

Inueniuntur sc̄de 7 sc̄ie declinatiōis
communia. vt

Glomus glomi 7 glomeris.

Mulciber mulciberi 7 mulciberis.

Acer acri 7 acris.

Sequester sequestri 7 sequestris.

Nō multa sunt noia adiectiua triuz
vorum q̄ in terciam declinationē tra
huntur. vt

Sincerus. a. uiz. hic 7 hec sinceris 7
hoc sincere.

Sic bringus 7 bringis. quadringus
7 quadringis. Et cetera a iugo.

Magnanimus. 7 magnanimis.

Exanimus 7 exanimis.

Pusillanimus 7 pusillanimis. 7 re
liqua ab aio deducta q̄ i ais. desinūt.

Sublimus 7 sublimis.

Imbecillus 7 imbecillis.

Inermus 7 inermis.

Eneruus 7 eneruis.

Accliuus 7 accliuus.

Decliuus 7 decliuus.

Effrenus 7 effrenis.

Infrenus 7 infrenis.

Ludicrus 7 ludicris.

Perēnus 7 perēnis.

Incolun⁹ non dicitur ne te decipiat
alexander.

Incolun⁹ non dicitur ne te decipiat
alexander.

Incolun⁹ non dicitur ne te decipiat
alexander.

Incolun⁹ non dicitur ne te decipiat
alexander.

Incolun⁹ non dicitur ne te decipiat
alexander.

Incolun⁹ non dicitur ne te decipiat
alexander.

Incolun⁹ non dicitur ne te decipiat
alexander.

Incolun⁹ non dicitur ne te decipiat
alexander.

Incolun⁹ non dicitur ne te decipiat
alexander.

Incolun⁹ non dicitur ne te decipiat
alexander.

Incolun⁹ non dicitur ne te decipiat
alexander.

Incolun⁹ non dicitur ne te decipiat
alexander.

Incolun⁹ non dicitur ne te decipiat
alexander.

Incolun⁹ non dicitur ne te decipiat
alexander.

Incolun⁹ non dicitur ne te decipiat
alexander.

Incolun⁹ non dicitur ne te decipiat
alexander.

Incolun⁹ non dicitur ne te decipiat
alexander.

Incolun⁹ non dicitur ne te decipiat
alexander.

Incolun⁹ non dicitur ne te decipiat
alexander.

Incolun⁹ non dicitur ne te decipiat
alexander.

Incolun⁹ non dicitur ne te decipiat
alexander.

Incolun⁹ non dicitur ne te decipiat
alexander.

Incolun⁹ non dicitur ne te decipiat
alexander.

Incolun⁹ non dicitur ne te decipiat
alexander.

Incolun⁹ non dicitur ne te decipiat
alexander.

Incolun⁹ non dicitur ne te decipiat
alexander.

Incolun⁹ non dicitur ne te decipiat
alexander.

Incolun⁹ non dicitur ne te decipiat
alexander.

Incolun⁹ non dicitur ne te decipiat
alexander.

Incolun⁹ non dicitur ne te decipiat
alexander.

Incolun⁹ non dicitur ne te decipiat
alexander.

Incolun⁹ non dicitur ne te decipiat
alexander.

Incolun⁹ non dicitur ne te decipiat
alexander.

Incolun⁹ non dicitur ne te decipiat
alexander.

Incolun⁹ non dicitur ne te decipiat
alexander.

Incolun⁹ non dicitur ne te decipiat
alexander.

Incolun⁹ non dicitur ne te decipiat
alexander.

lem nō min⁹ esset lectori q̄ scriptori molestū. hec aut̄ q̄ hactenus dixim⁹: sūt cognita visa digna ⁊ necessaria. Nec te fugiat illa q̄ plurifarum effe runt noiatiū aut cōtra regulas se se attollūt. vt (Iter itineris) appellari etheroclita voce.

Etheroclita significatione

Sūt etheroclita significatione. vt ops opis qd̄ deam significat p̄ omes casus. Kursus in ḡo possibilitatem ⁊ auxiliū. In accusatio ⁊ ablatio auxiliū. In pl̄i diuicias ⁊ possibilitatē veteres (teste capro) dixerunt. hic ⁊ hec ⁊ hoc ops p̄ opulento. sicut cops pro copioso. Silz ⁊ illa q̄ aliud in singulari q̄ in plurali significat. vt littera ⁊ littere. terra ⁊ terre. mare ⁊ maria. Illa q̄ q̄ omonima seu eq̄ uoca appellatur (vt spēs canis) etheroclita sūt significatione.

Defectiua in casu

Genitio d̄o ⁊ ablatio plurali deficiūt. Jus. thus. rus. mare. es eris os oris. Et noia q̄ntē declinatōis p̄ter q̄ res. spēs. dies. meridies. acies facies. maties. p̄genes: ⁊ maneries hospita feminini generis. sed in pl̄i neutri habēs tm̄ n̄m actm̄ ⁊ vocatiz Vocatio carēt omia nomia. Interrogatiua. vt quis. qualis. Relatiua. vt qui. talis tantus. Negatiua vt nemo nullus. Infinita. vt quidam. aliquis. alius Distributiua. vt omis q̄libz ambo. Nulla p̄noia h̄nt vocatiū: p̄ter. tu meus noster. nostras. Noiatiuum tm̄ singularem h̄nt sati es. presto. Nominatiuum ⁊ vocatiuum habet expes. o expes. Nominatiuum vocatiuum ⁊ ablati-

uum. s. fors/o fors. ab hac forte. Nomiatiuum accusatiuum ⁊ ablati uum. s. vis. vim. vi. Vires virium plurali integrum est. Genitiū ⁊ ablatiū singularem h̄nt. Tabi. tabo. sed tabes p̄ oēs casus declinatur. vt tabes tabis. Vocatiuum tm̄ singularem habet/o macte. Accusatiuum ⁊ ablatiū singularem habet dictionē. dictione. laterē a latere. Vicem. a vice. vices viciū plurali integrum est. Ablatiuum singularem tm̄ habent sponte. Impete Natu Obiice Astu Nomiatiuo ⁊ vocatiuo singulari carent. opis. opi. opem. ab ope. Verberis. verberi. verbere. Plurali vero integra sūt. Nomiatiuum ḡm accusatiū ⁊ vocatiuum singularem habet. Plus. pluris. plus/o plus. in plurali vero integrū: ⁊ ois generis. vt hi ⁊ he plēs ⁊ hec plura. ḡo pluriū. Precis: preci. precem. ⁊ prece. pl̄i integrū. he preces. ḡo precum. Nec reperitur apud ciceronē in epistolis ⁊ alios probos. vñ. ambrosius Et erit nex mortuorū plurima. Et inde femine per compositionem. Tantundez genitiuo tantundem accusatiuo tantundem. ⁊ non plus. Et hec sufficiant de noibus que indirecte per superabundantiā: aut defectum se habēt. vel q̄ indebite declinantur q̄ omnia etheroclita vocant. nūc ad genera stillum transire necesse est ⁊ primo generales inferentur regule Consequenter de specialibus decēti ordine dicitur.

De generibus in generali.

Propria noia virorū: aut q̄si virorum cuiuscūq̄ sint terminatiōis masculini sūt generis. vt

Hic Catilina. Scipio. cesar. Tobias. Franciscus. Mars. Michael.

Propria nomia feminarū. aut quasi feminarū cuiuscūq̄ sint terminatiōis feminini sūt generis. vt

Hec katherina. Penelope. Sicerium. Agnes. Venus.

Fluitorū noia cuiuscūq̄ sint terminatiōis generis sūt masculini. vt

Hic Quinqua. Iber. Bages. gis Bethis. Anas. Tibis.

Adensum nomina omia generis sūt masculini. vt

Hic Aprilis. Mayus September.

Arborum nomia generis sunt feminini. vt hec prun⁹. hec cerasus. fructum vero vt plurimū neutri. vt hoc prunum. hoc cerasū. Excipitur.

Hic dumus. mi. rubus. bi. oleaster. tri. filer. ris. glans. Hec auellana. Hec nur Hec ficus Hec castanea.

Pro fructu:

Arbiū ⁊ insularū noia generis sūt feminini. vt hec tyrus. famos. babilon. Sequūtur tm̄ aliq̄n genus terminatiōis. vt hoc hispal. hic habidus Litterarum noia grece ⁊ latine neutro genere proferūtur. vt hoc. a. hoc b. hoc alpha. hoc betha. Dicitio que loco nominis accipitur cum non sit nomen: generis est neutri. vt hoc salutare. hoc velle. hoc viuere.

Nomia que ex ip̄a rerū significatione ad mares pertinet: masculini sūt generis. vt hic poeta.

Nomia que ex ip̄a rerū significatione ad feminas pertinet: feminini sūt generis. vt hec virgo. dicim⁹ tm̄ per abusum saphon poetam ⁊ iohannes virginem.

Nomia q̄ ex ip̄a rerū significatione ad mares ⁊ feminas pertinet: cōmuni sūt generis. vt hic ⁊ hec homo.

Noia q̄ ex ip̄a rerū significatione ad mares ⁊ feminas pertinet: atqz etiā neutris iūgi possūt: omis sunt generis. vt hic ⁊ hec ⁊ hoc felix. bon⁹ bona bonum.

Omnia nomia numeralia a quattuor vsqz ad centum omis sūt generis. ⁊ indeclinabilia. vt hic ⁊ hec ⁊ hoc quinqz. adiūge mille. Cetera vero ⁊ declinatur: ⁊ discreta sūt: vt duo due duo.

De monosyllabis.

Hec fere nomia monosyllaba masculini sūt generis. vt hic.

Hes	Hons
Mars	Rex
Bens	Lars
Flos	Ros
Bret	Sal

Fons Sol.
 Lar Vir.
 Adons Glis gliris.
 Ados Adas.
 Adus Calc pro pede.
 As Uas vadis.
 Feminini do generis hec fere sut. vt
 Arc Par Pars Fraus
 Ars Lis Res Laus
 Calc Lens Spes
 Crux Glans Sors
 Los Lant Scirps
 Bos Adors Trabs
 Frons Adert Uis
 Bens Adens Brus
 Salt Aur Urbs
 Far Fax Obs
 Fer Mor Met
 Glis glitis.
 Lux Uot
 Lex Vir Mas. tis.
 Neutri generis hec fere sunt. vt hoc
 Aes^o Vir Adel
 Crux Ir Fel
 Cor Jus Lac
 Far Pus Rus
 Fas Par Uer
 Thus Os. ris.
 Uas. sis. Nil Os. sis
 Glis. gliss. Nil.
 Comuns generis hec fere sut. vt hic
 z hec bos. dur. grus. sus. fur. dis.
 Omis generis sut. par. trux.
De generibus in spali.
 Nomia in. a. terminata feminini
 sunt generis. vt hec musa. hec terra.
 Masculina vero sunt.
 Lixa ae.
 Lanista ae.
 Sophista ae.
 Scurra ae.
 Scriba ae.

Pincerna ae.
 Citharista ae.
 Scitha ae.
 Maura ae.
 Planeta ae.
 Cometa ae.
 Neutra vero sut nomia greca tercie
 declinationis. vt hoc emblema atis.
 Communia vero sunt a verbis com-
 posita. vt hic z hec agricola.
 Agricola. a colo. is.
 Terrigena. a gino. is.
 Parriada. a cedo. is.
 Conuena a venio. is.
 Pedissequa a sequor. ris.
 Transfuga a fugio. is.
 Coniua a uiuo. is.
 Collega a lego. is.
 Auriga. ab ago. is.
 In. e. neutra sunt. vt hoc femozale.
 Feminina vero sunt nomia greca. vt
 hec lybie. hec sinecdoche.
 In. i. vni est neutru. vt hoc gumi.
 Composita vero a genitiue. vt illi⁹
 modi ois sut gnis. nihili. frugi. man-
 cipi. z filia obliquos pleriqz casus ee
 voluerut. q cu oib⁹ generib⁹ casibus
 qz iugant. vt homo nihili: viri frugi:
 In. o. masculina sut. vt hic sermo.
 Feminina vero sut. Caro carnis.
 Et in io. q rem icorporea significat.
 vt hec religio. hec lectio.
 Et desinetia in do. vel i go. q faciut
 gfm in. inis. vt hec tereedo. dimis. hec
 vligo. gnis. Excipit
 hic ordo ordinis.
 Hic cardo cardinis.
 Communis generis sunt.
 Homo hominis.
 Nemo neminis.
 Latro latronis.
 Omnis vero generis sunt.

Praesto indeclinabile.
 Pseudo indeclinabile.
 Neutra sunt nomina terminata
 In. u. vt hoc veru. gelu.
 In. c. vt hoc alec.
 In. d. vt hoc aliud quid:
 In. t. vt hoc caput.
 In. al. vt hoc vectigal.
 In. il. duo sunt coia vigil. pugil.
 In. ul. vnu e masculinu. vt hic cosul
 Communia vero sunt.
 Praesul ulis.
 Exul ulis.
 In. am. vnu est ois generis indecli.
 vt hic z hec z hoc nequa.
 In. um. neutra sunt: vt hoc donum.
 In. an. oia sut greca generis mascu-
 lini. vt hic pean. hic acarnan.
 In. en. neutra sunt. vt hoc ignem.
 Masculina vero sunt.
 Ren renis.
 Splen splenis.
 Lien lienis.
 Lichen lichemis.
 Attagen attagenis.
 Hymen enis.
 Pecten inis.
 Flamen inis.
 Et composita a cano. is. que mittut
 genus femininum per. a. vt
 Tibicen tibia. na.
 Lyricen lyricena.
 Fidicen fidicina.
 Femininum vero est hec syren.
 In. in. vnum est masculinum. vt hic
 delphin.
 In. on omia sunt greca: partim mas-
 culina. vt hic canon. demon. plata-
 non. partim feminina. vt hec sydon
 barbiton. partim neutra. vt hoc dia-
 pason. hoc diateffaron. hoc olon.
 In. ar. neutra sunt. vt hoc puluinar

torcular. iubar. laquear. lacumar
 In. er. masculina sut. vt hic puer
 Femininum est vnum hec lyntper.
 Neutra vero sunt.
 Ver veris.
 Tuber eris.
 Uber eris.
 Suber eris.
 Ticer eris.
 Ruder eris.
 Spinter tris.
 Iter itineris.
 Piper eris.
 Zinziber eris.
 Zasser eris.
 Siffer eris.
 Papauer eris.
 Cadauer eris.
 Zinter eris.
 Vesper eris.
 Communia vero sunt.
 Pauper eris.
 Begener eris.
 Puber eris.
 Uber eris.
 In. ir. masculina sunt. vt hic vir.
 Neutrum est vnum gaddir.
 In. oz. masculina sunt. vt hic amor.
 Femininum est vnum. vt hec arbor.
 Neutra vero sunt.
 Aequoz aequozis.
 Adarmor ozis.
 Cor cordis. Adoz indeclinabile.
 Communia vero sunt.
 Auctoz ozis.
 Ademor ozis.
 Et nomina comparatiua. vt hic z
 hec nobilioz. preterqz hic senioz.
 Et nomina composita a colore. vt
 hic z hec bicolor. diuersicolor. de-
 color.
 Et noia coposita a corpore. vt hic z
 h iij

hic tricozoz. ozis. Et composita a decoze. vt hic ⁊ hec indecoz.

In. ur. generis sunt neutri. vt hoc murmur. hoc ebur. hoc robur.

Abasculina vero sunt.

Satur ri.

Vultur ris.

Astur ris.

Turtur ris.

Buxur ris.

Comunia vero sunt.

Augur ris.

Ligur. vel ligus.

In as. feminina sūt: vt hec estas.

Neutrum est nefas indeclinabile.

Greca partim sūt masculina. vt hic gigas. boreas. adamas. partim foemina. vt hec lampas. decas. dorcas.

In. es. feminina sūt. vt hec vulpes

Abasculina vero sūt.

Limes ris.

Fomes ris.

Palmes ris.

Trames ris.

Termes ris.

Burges ris.

Aberges. ris.

Stripes ris.

Poles etis.

Lespes itis.

Satelles itis.

Ales itis.

Paries etis.

Aries etis.

Verres ris.

Comunia vero sunt.

Rebes etis.

Perpes etis.

Terres etis.

Indiges etis.

Interpres etis.

Præpes etis.

Abiles itis.

Lomes itis.

Diues itis.

Hospes itis.

Sospes itis.

Superstes itis.

Antistes itis.

Locales itis.

Liberes edis.

Locuples etis.

Inquies etis.

Abagus etis.

Vates tis.

Et composita a pede. vt hic ⁊ hec bipes. ⁊ a sedeo. vt hic ⁊ hec obses. reses. deses. ptes

Greca masculina sūt. vt hic lebes.

In. is. feminina sūt. vt hec auis.

Abasculina vero sūt.

Præses cis.

Facas cis.

Collis lis.

Laulis lis.

Aedilis lis.

Vermis is.

Callis lis.

Follis lis.

Fustis ris.

Hostis ris.

Vectis ris.

Aris ris.

Abensis sis.

Ensis sis.

Anguis gus.

Unguis gus.

Torquis quis.

Torris ris.

Orbis bis.

Corbis bis.

Lapis idis.

Sanguis mis.

Lucumis eris

Uomis eris

Puluis eris

Et hntia/n/ante/is/vt hic panis.

Et coposita ab affe/vt hic centuffis.

Communia vero sunt

Luis uis

Testis tis

Hostis tis

Lamis nis

Iuuenis nis

Sammis nitis

Tricuspis pidis

Dis. ditis

Comunia adiectiua q mittūt neutz in e/vt hic ⁊ hec breuis ⁊ hoc breue.

Abolaris re

Altilis le

Bipennis ne

Pugillari re

In/os/masculina sunt. vt hic mos.

Feminina vero sunt

Bos dotis

Eos cotis.

Neutra vero sunt

Abelos oy

Chaos oy

Argos oy

Communia vero sunt

Sacerdos otis

Lustos odis

Impos otis

Compos otis

In/us/secunde ⁊ quarte declinationis masculina sunt. hic dominus hic sensus. us.

Feminina vero sunt

Humus. mi

Aluus ui

Lolus li.

Penus ni.

Phaselus li.

Biffus. si

Carbasus si

Mardus di.

Biphtongus gi

Porticus. ci.

Canus mi.

Egiptus ti.

Smaragdus di.

Abiffus si.

Paradisus ⁊ b paradifus

Ficus. ci. vel us.

Domus mi. vel us.

Adanus us.

Porticus. us.

Acus us.

Tribus us.

Nomina q greca/os/m/us/conuertentia pleraq sunt feminina. vt

Artos artus. ti.

Cristallos. cristallus. li.

Delos. delus. li.

Costos. costus. ti

Arthomos. arthomus. mi.

Papiros. papirus. ri.

Synodos. synodus. di.

Abethodos methodus. di.

Neutra vero sunt.

Delagus gi.

Vulgus gi.

Virus ri.

Bus. indeclinabile.

In/us/tertie declinationis neutra sunt. vt hoc tepus/oris/pecus/oris.

Abasculinum vnu est. vt hic lepus.

Feminina vero sunt.

Virtus. utis.

Salus. utis.

Seruitus. utis.

Iuuentus. utis

Senectus. utis

Incus. udis.

Salus. udis.

Pecus. udis.

Lois generi vnu est. vt ligus liguris

Omnia generis sunt

Vetus. eris.
 Inter cus. utis.
 Habentia consonam ante/s/ femi-
 nina sunt. vt hec hyems.
 Adiectiua tñ om̄is sunt generis. vt
 b̄ r̄ hec r̄ hoc ingēs. celebs. inops. so-
 lers. xors. potēs. amās. legēs. iers
 Adasculina vero sunt.
 Calibs.
 Adauors.
 Et habentia/p/ante/s/vt hic
 Hydrops.
 Forceps. Adeps.
 Adanceps
 Et partes assis. vt hic
 Quincuns.
 Septuns
 Quadrans
 Triens.
 Bodrans.
 Serrans.
 Secuns.
 Beula.
 Communia vero sunt
 Celebs.
 Princeps
 Parens.
 Infans.
 In/r/ si sunt adiectiua ois sunt gene-
 ris. vt hic r̄ hec r̄ hoc audax. nugax.
 loquat. rapax. procat. fallax. ptinat
 minax. contumat. parricax. opifex.
 artifex. aurifex. simplex. duplex. per-
 mx. ferox. pernox. atroc.
 In/ar/ supra sillabam vnum est ma-
 sculinum. vt hic thozax.
 Vnum femininū. vt fornat.
 In/ex/ masculia sūt vt hic iudex. ver-
 tex. culer. codex. pollex. later. caudet
 femina vero sunt.
 Liber.
 Larex

Peller.
 Suppeller
 In/ix/ femina sunt. vt hec perdit.
 salix. filix. bodix. bombix. radix.
 Adasculina vero sunt
 Calix.
 Carix.
 Fornix
 Matrix
 Calix.
 Phenix
 In/or/ vñū ē femininū. vt hec. celox.
 In/unx/ vñū est cōe. r̄ b̄ r̄ hec sūx.
 In/yr/ greca: partim sunt masculi-
 na. vt hic onyx. phryx. Partim femi-
 nina. vt hec sandyx. styx.

 Ubij siue incerti generis
 nomia q̄ masculino vel fe-
 minino genere ptulerunt
 auctores in supiori libro
 intertheroclitia matia expte discer-
 nere poter̄: r̄ cum illis hec fere sunt.
 Talpa.
 Bama.
 Panthera
 Lynx.
 Cortex.
 Siler.
 Adeps.
 Serpens
 Adargo
 Cupido. nis.
 Clunis. nis.
 Dies. diei.
 Scrobs.
 Pumer.
 Ober.
 Bubo.

 Distq̄ in parte p̄cedenti
 demonstratū est cui⁹ gene-
 ris esse debeat vnaqueq̄
 dictio. Nunc ostendendū

esse videt quomodo vñūquodq̄ vñū
 formare d̄z suū p̄teritū r̄ qd̄ in supis
 faciat. His etenī p̄termisissimū impossi-
 bile videt quēpias agruis sermomb⁹
 p̄nunciare posse latinitatē decēti vo-
 cū elegātia decoratā. Quatuor enī
 verboꝝ coniugatiōes disertoz grāma-
 ticoꝝ peritia tradidit. De quaz pri-
 ma primitus dicendū est.

Prima coniugatio

 Nime coniugationis vba
 mittunt p̄teritū perfectū
 in aui/ r̄ supinū in atum/
 vt amo amas. amaui. a-
 matum. Excipitur
 Bomo as domui domitum
 Crepo. as crepui crepitum.
 Sono. as sonui sonitum
 Tono. as tonui. tonitum.
 Vero as vetui vetitum
 Cubo as cubui cubitum
 Plico as plicui/ lcaui. citū lcatū
 Neco. as cui. lcaui. nectū. lcatū
 Lauo as laui. lautū. lotū. lauatū
 Poto as potaui. potū. v̄l potatū
 Seco. as secui sectum
 Frico. as fricui frictum
 Adico as micui caret supino.
 Nexo as nexui nexum
 Iuuo as iuui iutum
 Do. as dedi datum
 Sto. as steti statum

Secunda coniugatio.

 Secunda coniugatio in/eo/
 desinit r̄ ea terminatio il-
 lius est pp̄ria preter pau-
 ca prime coniugatiōis. beo.
 meo. laqueo. nauseo. emucleo. excreo
 creo. as. calceo. as. Et tria quarte.
 eo. is. queo. q̄s. veneo. venis. Lico.

quod est ab eo. is. cōpositus secūde r̄
 q̄rte coniugatiōis/ mittitq̄ p̄teritū sp̄
 in/ iui/ vt cieo. ciui. citū. sicut cio.
 Verba secūde coniugationis mittunt
 p̄teritū in/ ui/ syllabas. r̄ supinū in
 itum. aut carent eo. vt
 Debeo. es. debui debitum
 Noceo es nocui nocitum
 Studeo es studui caret supino.
 Uigeo es gui. caret supino.
 Valeo es valui valitum.
 Tumeo es tumui caret supino.
 Adoneo es monui monitum
 Stupeo es stupui caret supino.
 Excipitur
 De terminatis in/beo/
 Jubeo. es iussi iussum
 Sorbeo es sorpsi sorptū. vel
 Sorbeo es sorbui sorbitum.
 De terminatis in/ceo/
 Doceo es docui doctum
 Arceo es arcui arcum
 Adisceo es miscui mixtum
 Luceo es luxi caret supino.
 Polluceo es. polluxi caret supino.
 De terminatis in/deo/
 Rideo es risi risum
 Suadeo es suasi suasum.
 Ardeo es arsi arsum
 Strideo es stridi caret supino.
 Video. es vidi visum
 Sedeo es sedi sessum
 Pendeo es pepēdi pensum.
 Tondeo es totōdi tonsum
 Adordeo es momordi. morsum.
 Spōdeo es sponōdi. sponsum
 Audeo es ausum. caret p̄terito
 Gaudeo es gauisum. caret p̄terit.
 Prādeo es prandi pransum.
 De terminatis in/geo/
 Algeo es alsi • alsum
 Fulgeo es fulsi fulsum

Abulgeo es. mulsi. mulsum.
Abulgeo es. mulsi. mulctuz.
Indulgeo. es. indulsi. idultū. vñ suz.
Urgeo. es. vrsi. vrsū.
Turgeo es. tursi. tursū.
Tergeo es. tursi. tersū.
Augeo es. aucti. auctum.
Lugeo. es. lucti. luctum.
Frigeo es. frigi. caret supino.
De terminatis in /leo/
Fleo. es. fleui. fletum.
Cleo es. cleui. cletum.
Composita q̄ a pleo ⁊ leo que verba non sunt in vsu. vt
Suppleo es. suppleui. suppletum.
Compleo es. compleui. completum.
Deleo es. deleui. deletum.
Releo es. releui. reletum.
Et cōposita ab oleo. es. que faciunt p̄teritū in /eui/ ⁊ supina in /etū/ ⁊ in ui / quoq̄ diuisas. ⁊ supina in /itū/ vt
Obsoleo. es. obsoleui. obsoletū. vel
Obsleo. es. obsolui. obsolūtum.
Exoleo. es. exoleui. exoletum. vel
Exoleo. es. exolui. exolitum.
Adoleo. es. adoleui. adoletum. vel
Adoleo. es. adolui. adultum.
De terminatis in /neo/
Neō. nes. neui. netum.
Maneo. es. mansi. mansum.
Teneo. tentum. vel tensum.
De terminatis in /queo/
Torqueo. es. torxi. tortum. vñ torsuz.
De terminatis in /reo/
Torreo. es. torxi. tostum.
Hereo. hesi. hesum.
De terminatis in /seo/
Censeo. es. censui. censum.
Denseo. es. densui. densum.
De terminatis in /reo/
Pateo. es. patri. passum.
De terminatis in /ueo/ om̄ia m̄t

tāt p̄teritū in /ui/ ⁊ supinū /ui/ muta
 ta in tū vt moueo. moui. motum. fo
 ueo. foui. forum. **Excipitur**
Cōnuo. es. cōnuui. vel conuicti. ca
 ret supinis.

Tertia cōiugatio.

De t̄tie iugationis vnum
 verbū reperitur in /io/ p̄ce
 dente /a/ vt aio. ais. defe
 ctuū. Unū quoq̄ p̄cedē
 te /e/ qd̄ ē meio. is. m̄ixi. m̄ictum.
De terminatis in /cio/ hec fere sunt
Facio is. feci. factum.
Iacio is. ieci. iactum.
Composita quoq̄ a spicio. ⁊ licio. q̄
 verba nō extant in vsu / mittūt p̄teri
 tum in /exi/ ⁊ supina in /ectū/ vt
Aspicio is. asperi. aspectum.
Pellicio. is. pellexi. pellectū. **Exci**
Elicio. is. elicui. elicatum. (p̄t
De terminatis in /dio/ vnū est
Fodio is. fodi. fossum.
De terminatis in /gio/ vnum est
Fugio is. fugi. fugitum.
De terminatis in /pio/ hec fere sunt
Rapio. is. rapui. raptum.
Lapio. is. cepi. captum.
Lupio. is. cupiui. cupitum.
Lepio. is. cepi. ceptū. A quo sūt
Incipio is. incepti. inceptum.
Cōcipio is. cōcepti. conceptum.
De terminatis in /rio/ vnum est.
Pario. is. peperci. partum.
De terminatis in /tio/ vnū est
Quatio. is. quassi. quassum.
De terminatis in /uo/ diuisas om̄
 nia mittunt p̄teritū in /ui/ diuisas ⁊
 supinū in /utum/ vt arguo. is. argui
 argutum. **Excipitur.**
Struo. is. struxi. structum.
Fluo is. fluxi. fluxum.

Anguo. is. unxi. unctum.
Tinguo is. tinxī. tinctum. **A**
 quo sunt.
Distinguo. is. distinxī. distinctū.
Extinguo is. extinxī. extinctum.
Linguo is. linxī. caret supino.
Pluo is. pluui. plutum.
De terminatis in /bo/ om̄ia mit
 tunt p̄teritū in /bi/ ⁊ supina in /itum/
 vt bibo. is. bibi. bibitum. **Excipitur**
Hubo. is. nupsi. nuptum.
Scribo. is. scripsi. scriptum.
Cōposita quoq̄ a cubo. as. mittunt
 p̄teritum in /ui/ diuisas. ⁊ supina in
 itū vt incubo. is. incubui. incubituz.
Discumbo. is. discubui. discubitum.
Accumbo. is. accubui. accubitum.
De terminatis in /co/ hec fere sunt
Dico. is. dixi. dictum.
Duco is. duxi. ductum.
Vinco. is. vici. victum.
Ico is. icis. icti. ictum.
Parco is. parsi. parsum.
Parco is. peperci. caret supino.
Hūctia /s/ ante /co/ abiecta /s/ mutāt
 in p̄terito /co/ in /ui/ ⁊ in supino /ui/
 in /tum/ vt cresco. is. creui. cretum.
Præter agnosco. agnitū. ⁊ agnosco
 cognitum. **Excipitur.**
Cōpesco is. cōpescui. cōpescitū.
Dispesco is. dispescui. dispescitū.
Disco. is. didici. discitum.
Posco is. poposci. poscitum.
Disco is. Et q̄ dicunt incho
 atiuā carent p̄teritis ⁊ supinis. vt
Tepeesco. is. tepescere. tepescens.
De terminatis in /do/ om̄ia mit
 tunt p̄teritū in /si/ ⁊ supina in /sum/
 vt rado. radis. rasi. rasum. **Excipit.**
Lado is. cecidi. casum.
Ledo is. cecidi. cessum.
Ledo is. cessi. cessum.

Ludo is. cussi. vel cudi. cussū.
Edo. is. edi. estuz. vñ eluz.
Strido is. stridi. caret supino.
Sido is. sidi. caret supino.
Fido is. fidi. fissum.
Scido is. scidi. scissum.
Fundo is. fudi. fustum.
Pando is. pandi. passum.
Prendo is. prendi. prensum.
Scando is. scandi. scansum.
Offendo is. offendi. offensum.
Defendo is. defendi. defensum.
Adando is. mandi. mansum.
Tundo is. tutudi. tusuz. vñ tūstū.
Tendo is. tetēdi. tēsuz. tētū.
Pendo is. pependi. pensum.
Cōposita q̄ a do. as. cū vna syllaba
 t̄tie iugationis geminat in p̄teri
 to di ⁊ assumit in supino /i/ p̄ /a/ vt
Vendo. is. vendidi. venditū. trado.
 tradis. tradidi. traditum. **credo.** is.
 credidi. creditum.
De terminatis in /go/ oia mittūt
 p̄teritū in /xi/ ⁊ supina in /ctū/ vt re
 go. is. rexi. rectū. **Cui** cōposita reti
 nent /e/ ante /xi/ ⁊ ctum/ in supino. vt
Porriigo. is. porrexi. porrectū. **Ex**
 cipitur.
Agō is. egi. actum.
Frango. is. fregi. fractum.
Lego is. legi. lectum. **E** que ab
 eo cōponunt. præter tria.
Intelligo is. intellexi. intellectū.
Diligō is. dilexi. dilectum.
Negligō is. neglexi. neglectū.
Tango is. tetigi. tactum.
Pango is. pepigi. pactum.
Pango is. panxi. pactū.
Pango is. pegi. pactum.
Spargo is. sparsi. sparsum.
Adbergo is. m̄ersi. m̄ersum.
Tergo is. t̄rxi. t̄rsum.

Pungo is. pupugi. punctum.
Unde pungo. is. punxi. punctum.
Repungo. is. repupugi. repunctum
Compungo. is. compuxi. copuctum
Expungo. is. expunxi. expunctum
¶ vero abicitur in supinis
Frāgo. fractum.
Tango tactum
Pango pactum
Fingo. fictum
Pingo. pictum.
Stringo. strictum
Ringo. rictum
Abingo mictum.
¶ De feminatis in/ho/hec fere sunt
Traho. is. traxi. tractum.
Veho. is. vixi. vectum.
¶ De terminatis in/lo/ mittūt pteri-
tū in /ui/ syllabis. 7 supina in tū/vt
Allo. is. alui. alitum. vel altum.
Colo. is. colui. cultum.
Abdolo. is. molui. molitum
Occulo. is. ocului. occultum
Volo vis. volui. volitum. Excipit
Pello is. pepuli. pulsum.
Fallo. is. fefelli. falsum.
Tollo is. tetuli. l' sustuli. sublatū
Vello is. vellī. vel vulsi. vullum.
Percello. is. pculi. l' pculsi. pculsū.
Excello. is. exculi. excelsum.
Sallo. is. falsi. falsum.
Psallo. is. psalli. Caret supino.
¶ De terminatis in/mo/ mittūt pte-
ritū in /ui/ diuisas. 7 supinū i /itū/vt
Gemo. is. gemui. gemitū. Excipit.
Ego. is. emi. emptum.
Promo is. pressi. pressum
Promo is. prompsi. promptum
Demo. is. dempsi. demptum.
Como. is. compsi. comptum
Sumo is. sumpsi. sumptum
¶ De terminatis in/no/q mittunt

¶ teritū in /ui/ 7 supinū /ui/ mutata i
tum. vt cerno. is. creui. cretum. ster-
no. is. stravi. stratum. Excipitur
Pono is. posui. positum.
Gigno. is. genui. genitum.
Tempno is. tempsi. temptum
Lino is. lini. l' liui. aut leui. litū
Lano is. cecini. cantuz. Cui
composita faciūt pteritū in /ui/ syllā
bas. 7 supinū in entum/vt
Concino. is. concinui. concentum
¶ De terminatis in/po/q mittunt
pteritū in /psi/ 7 supinū in ptū/vt
scalpo. is. scalpsi. scalptum. Excipit
Rumpo is. rupi. ruptum
Strepo. is. strepui. strepitum.
¶ De feminatis in/quo/hec fere sūt
Loquo. is. coxi. coctum
Liquo is. liqui. lictum.
¶ De feminatis in/ro/hec fere repiūt
Gego. is. gessi. gestum.
Vro. is. vssi. vstum.
Verro is. verri. 7 versi. vsuz
Curro is. cucurri. cursum
Tero. is. triui. tritum.
Quero. is. quesui. quesitum.
Sero. is. seui. sarum. Cui
cōposita q mutant simplicis signifi-
cationem; mittūt pteritū in /ui/ diuis-
sas: 7 supina in /ertū/vt consero. is.
conserui. consertū. diserō. is. deserui
disertum.
¶ De terminatis in/so/ oia mittūt
pteritū in /siui. 7 in supino /ui/ in tū/
vt lacefso. is. lacefsiui. lacefstitū. Ex-
cipitur.
Capesso is. capeffi. capeffitum
Facesso. is. faceffi. faceffitum
Viso. is. visi. caret supino
Pinsō is. pinsui. pistum
¶ De terminatis in/to/hec fere sunt
Pecto is. petui. petum.

Pecto is. petui. petum
Peto. is. petui. petitum
Necto is. nexui. v' nexi. nexū
Flecto is. flexi. flexum.
Plecto is. plexi. plexum.
Abeto is. messui. messum
Abitto is. misi. missum
Sisto. is. statui. statum.
Verto is. verti. versum
Sterto is. stertui. caret supio
¶ De terminatis in/ro/hec fere sūt
Tero. is. texui. textum.
Nexo is. nexui. nexum
¶ De terminatis in/uo/hec fere sūt
Vuo is. vixi. victum
Caluo is. calui. caret supino
Voluo is. volui. vultum.
Soluo is. solui. solutum

Quarta coniugatio.

¶ Arte cōiugationis per-
ba in /io/ terminant pter
veneo venis. eo is. queo
is. 7 ex eis composita

¶ Omnia verba quarte coniugatiōis
mittūt pteritū in /ui/ 7 supina in itū
vt audio. is. audiui. auditum. Ex-
cipiuntur.
Vincio is. vinxi. vinctum
Sancio. is. sanxi. sanctum
Farcio is. farsī. fartum
Sarcio is. sarsī. sartum
Raucio is. rausī. rausum.
Fulcio is. fulsi. fultum
Haurio is. hausi. haustus
Sepio is. sepsi. septum
Sentio. is. sensi. sensum
Venio is. veni. ventum
Aperio. is. aperui. apertum.
Cooperio is. cooperui. coopertū
Reperio is. reperi. repertum.
Comperio. is. cōperi. compertū.

Salio. is. salui. l' salui. saltū
Cambio is. campsi. caret supio
Veneo is. veniui. venum
Verba que dicunt meditatiua carēt
preteritis 7 supinis: vt amatorio
amaturis. amaturire. amaturiens.
Excipitur
Ecurio. is. ecuiui. ecuritum
Parturio. is. parturiui. parturitū
De preteritis et supinis in
verbis in /oz/ terminatis.
¶ In superioribus tradite sunt re-
gule formadi pterita 7 supina in ver-
bis terminatis in o. Nunc vero di-
cendū restat de pteritoz 7 supinoz
formatiōe in vbis in /oz/ terminatis.
Passiua ex pprijs picipijs: 7 sum.
es. est. cōnectūt pteritū: vt Accusoz
accusatus sum vel fui.
¶ Illa igitur quoz actiua in supinis
deficiunt carent pteritis.
¶ Deponentiū 7 cōmuniuz supina
fiunt ex pportōe vocis actiue. vt opi-
tuloz opitulari. opitulo. as. opitula-
ui. opitularum
Vereoz. en. vereoz. es. verui. veritus
¶ Pauca tñ (aliter) que sequunt mut-
tunt supina. vt
Ratum a reoz. eris
Adisertum a misereoz. eris
Fasum a fateoz. eris
Gressum a gradioz. eris
Cōmentū a cōminiscoz. eris.
Fruitum: vel fretum a fruoz. eris
Profectus a proficiscoz. eris
Lapsum a laboz. laberis
Nactum a nanciscoz. eris
Pactum a paciscoz. eris
Adeptum ab adipiscoz. eris
Tutum a tueoz. tuens.
Ultum ab vlciscoz. eris.

Oblitum ab obliuiscor. eris.
 Usurum ab usuro. eris.
 Questum a quero. eris
 Nitum: vel nium/a nitro. eris
 Complectum/a complector. eris
 Ortum: vel ortus/ab ortor. in. orti
 Moritum/a morior. eris. mori.
 Experrectum/ab expergisco. eris
 Natum: vel nascitum a nascor. eris
 Loquutum/a loquor. eris
 Sequutum/a sequor. eris.
 Medesum/a metior. iris.
 Ortum/ab ortio. iris
 Passus/a patior. eris
 Potitum/a potior. eris. vel potiris
 potiri.
 Expertum ab experior. eris.
 Liceo. eris Caret
 Liqueo. eris Caret
 Dedecor. eris Caret.

Verba actiua supinis ca-
 rentia.

Actiua que carent supinis hec fe-
 re sunt.

Scabo	is	scabi.
Lambo	is	lambi
Compesco	is	compescui.
Disco	is	didici
Pedo	is	pepedi
Mando	is	mandi
Scando	is	scandi.
Linguo	is	lingi.
Caluo	is	calui.
Metuo	is	metui
Ambigo	is	ambegi
Urgeo	es	urxi.
Luo	is	lui.
Cerno	is	creui.
Respuo	is	respui.
Arceo	es	arui.

Verba neutra supinis ca-
 rentia.

Neutra que carent supinis hec
 fere sunt.

Estuo.	as	estuau.
Mico.	as	micau.
Conquinisco.	is.	conquerti.
Sugo	is.	futi.
Strido	is.	stridi
Strideo	es	stridi
Parco	is.	peperci
Rudo	is.	rudi
Sterto	is.	stertui.
Psallo.	is.	psalli
Dego	is.	degi
Obedio	is.	obediui.
Satago	is.	sategi.

Et fere verba neutra secunde coniuga-
 tionis. vt tepeo. es. tepui. algeo. es.
 alsi. frigeo. es. frixi. Excipiuntur
 Noceo es nocui. nocitum
 Placeo es placui. placitum
 Doleo es dolui. dolitum
 Valdeo es valui. valitum
 Pareo es parui. paritum
 Careo es. carui. caritum. casum

Carent etiã supinis omnia verba ca-
 rentia preteritis. Et que mutuatur
 ab alijs verbis. vt sunt

Disco. glicere quod olim glisci hũit
 Aio. dixi a dico dicis.
 Sido. sedi/a sedeo. es.
 Quatio. concussi/a concutio. Nam
 quassi non est in vsu.
 Furio. insaniui/ab insanio.
 Ferio. percussi/a percutio.
 Fero. tuli/a tulo.

Cerno. creui/a cresco.
 Sum. fui/a suo verbo antiquo.
 Tollo. sublatus sum a susfero sicut
 eius actiuum: tollo sustuli.
 Postulo. postularus sum/a postulo
 Pasco. pastus sum/a pascor.
 Medeor. medicatus sum/a medico

Liquor liquefactus sum: a liq̄sio.
 Remiscor recordatus sum. a recoz
 dor. Teste foca.

De ubis diuisarum coniugatio.

Pasco	pasas	7 pascis.
Lego	legas	7 legis.
Dico	digas	7 dicis.
Fundo	as	7 fundis.
Volo	as	7 vis.
Desero	as	7 deseris.
Appello	as	7 7 appellis.
Compello	as	7 compellis.
Mando	as	7 mandis.
Sero	as	7 seris.
Lauo	as	7 lauis.
Accubo	as	Accumbo. is.
Incubo	as	Incumbo. is.
Recubo	as	Recumbo. is.
Benso	as	Benseo. es.
Strideo	es	Strido. is.
Tergeo	es	Tergo. is.
Ferueo	es	Feruo. is.
Fulgeo	es	Fulgo. is.
Oleo	es	Olo. olis.
Liquo	as	Liquor. eris.
Buro	as	Bureo. es.
Coniueo	es	Coniuiio. is.
Sorbeo	es	Sorbo. is.
Frigeo	es	Frigeo. is.
Excelleo	es	Excello. is.
Sono	as	Sono. is.
Uno	as	Umo. is.
Reddo	as	Reddo. is.
Laueo	es	Lauo. is.
Bisfero	as	Bisfero. is.

De compositione verborum cum
 prepositionibus.

Prepositiones cum veniunt in compo-
 sitione cum verbis: aut corrumunt ver-
 bi integritate manente: aut ipsis ma-
 nentibus integris verba corrumuntur
 aut corrumunt 7 corrumunt. sed quead

modum corrumuntur prepositiones: in
 ea parte que est de orthographia dis-
 seret. Nam quomodo corrumuntur ver-
 ba ipsa dicem: monentes in primis prepo-
 sitiones aliqui augere verbi significa-
 tionem. vt amo deamo. aliqui minue-
 re. vt doceo dedoceo. aliqui totum mu-
 tare. vt lego negligo.

De his que mutant a. in. e.

Arceo. es. arcui. coerceo. es. coerui
 Pario. is. copario. is. reperio. is. a
 perio. is. operio. is.
 Spargo. is. aspergo: cospargo. disp-
 go. respergo.
 Scando. is. ascendo. concendo descē-
 do. incendio. is.

Lacto. as. delecto. as. oblecto. as.
 Fallo. is. sefell: refello: is. refelli.
 Farcio. is. farsui. refarcio. is. referri.
 Mado. as. madaui. comedo as. au
 Pasco. pascis. pau: compesco. com-
 pescui. dispesco. dispescui.

Patro. as. patraui. perpetro. 99. 7
 impetro: as.
 Carpo. is. carpsi. decerpo. discerpo
 excerpo.

Hallo. as. hallaui. hanello. as: au.
 Sacro: as. sacraui. consecro: execro.
 Damno: as. damnaui. condemo: in-
 demno. as.

Parco. is. parsi. depro. is. deperfi.
 Apto. as. aptaui: ineptior. ieptiris
 ineptiri.

Fasisco: is. deficit preterito. defetiscoz
 Pasiscoz. eris. pactus. depectiscoz
 eris. depectus.

Partior: iris. partitus: impartior
 iris. dispertior: iris.

Gradior: eris. gressus: ingredior di-
 gradior. 7c.

De mutabilibus. a. in. i.

Adaneo: es. manli. emineo: es:
 eminui. imineo. iminui.

Frango. is. fregi. infringo. confringo
 refringo. ꝛc.
 Tango. is. tetigi. contingo. attigo.
 intringo. ꝛc.
 Salto. is. salui. insilio. resileo. affi-
 lio. ꝛc.
 Facio. is. ieci. reijcio. conijcio proij-
 cio. ꝛc.
 Facto. is. feci. cōficio. reficio. aficio.
 Sapiro. is. sapui. decupio. recipio vel
 recipisco.
 Rapio. is. rapui. corripio. arripio.
 dirripio. ꝛc.
 Capio. is. cepi. accipio. recipio. deci-
 pio. suscipio. ꝛc.
 Cado. is. cecidi. cōcido. icido. recido
 Cano. is. cecini. cōcino. ꝑcino: acci-
 no. ꝛc.
 Taceo. es. tacui. cōticeo. obticeo. re-
 ticeo. ꝛc.
 Placeo. es. placui. displiceo. cōpla-
 ceo. ꝛc. a/ retinet.
 Habeo. es. habui. adhibeo. redibeo
 cohideo. ꝛc.
 Pango. is. pepipi. cōpingo impigo
 Amico. as. amicaui. inimico. as.
 Ago. agis. egi. redigo. adigo. ꝑdigo
 Lateo. es. latui. deliteo. es. delitui.
 Ledo. is. lesi. collido. allido. illido.
 Fateor. eris. fassus. cōfiteor. ꝑfiteor
 ¶ De mutantibus. au. in. e. o. u.
 ¶ Audio. is. audiui. obedio. is. obe-
 diui. plaudo: is. plausi. complodo is
 explodo. is. displodo. is.
 Claudio. clausi. includo. is. recludo.
 is. concludo. is.
 ¶ De mutantibus. a. in. u.
 Quatio. is. quassi. cōcutio. discutio
 Salto. as. resulto. as. isulto. disulto
 Calco. a cōculco as. ꝑculco. exculco
 as. Scalpo. is. ꝑsi. exculpo insculpo
 ¶ De mutantibus. e. in. i.

¶ Rego. is. rexi. corrigo. is. dirigo. is
 arrigigo. is. ꝛc.
 Lego. is. diligo. negligo. colligo. ꝛc
 Bicimꝑ ꝛi plego is. relego. is.
 Teneo. es. cōticeo. es. actineo ꝑtineo
 ¶ Praemo. is. ꝑffis. cōꝑrimo: impmo
 Emo. is. emi. redimo. is. adimo. ꝑe-
 rimo. is. ꝛc.
 Sedeo. es. resideo. es. affideo: consi-
 deo.
 Quero. is. ꝑꝑro. disꝑro. acꝑro.
 Juro. as. ꝑterea. u. mutat i. e. vt de-
 jero. as. ꝑejero. as.
 Si i ꝑma verbi positione fuerit: a. se
 ꝑer manet in supinis. etiam si in ꝑre-
 rito corrupat. vt do dedi datū. sto ste-
 ti. statū. cano. cecini. catū. tāgo. teti-
 gi. tactū. pario. peperī. partum.
 Si in cōpositione verbi a mutat in. i
 aliqui manet. a. in supino. vt frango.
 infrigo. infractū. tāgo. cōtingo cōta-
 ctū. ꝑāgo. impigo. impactū. cado: oc-
 cido occasū. Fateor ꝛi ꝑfiteor ꝑfessū
 Aliquando. a. vertitur in. e. vt
 Facio. inficio: infectum.
 Facio. ꝑmicio. coniectum.
 Rapio. corripio. correptum
 Capio. decipio. deceptum.
 Cano. concino. concentum.
 Aliquando. a. vertitur in. i. vt
 Taceo. conticeo. conticitum.
 Habeo. adhibe. adhibitum.
 Sūt verba que in compositione mu-
 rant coniugationem. vt
 Do das. reddo. is.
 Cubo. as. incumbo. is.
 Facio. is. amplifico. as.
 Sapiro. is. sapere. resipio resipire.
 Lico. es. actio: is. accire.
 Sūt etiā q̄ mutat genus i ꝑpositōe.
 vt eo is. q̄ est neutrum. ꝑterereo. is. ꝑ-
 tereo. iris. facio facis. q̄ nō hz fa-

cioꝝ ꝑerficio. is. ꝑerficeoꝝ. eris. ver-
 sificoꝝ aris. q̄ est deponēs.
 Sunt q̄ reperiuntur ꝛi in compositio-
 ne. vt
 Spicio aspicio despicio
 Fendo offendo defendo
 Elino inclino declino
 Licio elicio allicio
 Pileo impleo compleo
 Leo deleo releo
 Pello compello appello
 Pedio impedio compedio
 Luso accuso recuso
 Frāgoꝝ suffragoꝝ. refragoꝝ
 Sipo dissipio
 Frigero refrigero
 Sūt que composita litteram in ꝑsen-
 ti corruptam in ꝑterito ꝛ supino reti-
 nent integram. vt frāgo fregi fractū
 infringo infregi infractum.
 Sunt que composita in presenti ꝛ su-
 pino habent litteram corruptā. ꝛ ꝑ-
 terito vero integram. vt facio. is. fe-
 ci factū. inficio. is. infeci. infectum.
 Verba germinantia in ꝑterito ꝑri-
 mam sillabam si componantur: ꝑri-
 mam ex illis abijciunt. vt spondeo.
 sponendi. despondeo despondi. pello
 pepulli. appello appulli. ꝑtererq̄.
 Visco didici. adisco adidici.
 Posco ꝑꝑoci. deꝑosco deꝑꝑoci.
 Sto steti. consto constiti.
 Do dedi. reddo reddidi.

Preterita confusa

¶ Cerno ꝛ cresco creui.
 Pateo ꝛ ꝑaueo. ꝑaui.
 Acuo. ꝛ aceo. acui.
 Pendeo ꝛ ꝑendo ꝑependi.
 Luceo. ꝛ lugeo luxi.
 Frigeo ꝛ frico frixi.
 Pando ꝛ ꝑateo ꝛ ꝑatioꝝ ꝑassus sū

¶ Vertoꝝ ꝛ verfoꝝ versus sum.
Simcopata in ꝑterito
 ¶ Non te lateant ꝑterita in ui. ꝑ
 ferri ꝑer simcopam in secunda ꝑsona
 vtriusq̄ numeri: ꝛ in terciā pluralis
 vt amasti. amastis. ꝛ amarunt. Be-
 muntur ex hīs bisillaba ꝑter hec
 quattuor cum compositis. scisti. no-
 sti. flasti. flesti.
De verbis defectiuis.

 ¶ Adnia tempora verborū
 formant a presenti indi-
 catiui modi: sequuntꝑ ꝑ-
 portionem illoꝝ quatu-
 or verborum que sunt posita in degu-
 stationem quattuor coniugationū q̄
 sunt Amo. as. doceo. es. lego. is. au-
 dio. is. At vero ꝑteritūꝝ indicatiui
 nō sēꝑ sequitur declinationem ꝑre-
 sentis vniformem. sed est quasi ꝑri-
 cipium alterius coniugationis: a quo
 ser illa circuloquia vocis ꝑassive for-
 mantur. sunt vero pauca verba q̄ ali-
 quam diuersitatem sequuntur.
 Ea sunt fere.
 Volo vis volui volitum.
 Fero fers tuli latum.
 Sum es fui esse.
 Edo es est.
 Fio. fis. factꝑ sū: anoz mala sūt. nam
 nō sequitur certe cōiugationis decli-
 nationē: de quoz anozmalitate ꝑst
 degustationem quattuor cōiugatio-
 num demonstratū ē. Do. das. caret
 ꝑrima ꝑersona doz. in ꝑassiuo verbo
 ne casus huius nois doz dozis (q̄ est
 nomen fluij) esse videatur.
 Visco. duco. facio. fero. habēt in im-
 ꝑeratiuo. dic. duc. fac fer ꝑꝑo dice du-
 ce. face fere q̄ ideo ꝑꝑꝑ apocopen ꝑfe-
 runtur ne casꝑ nominū esse videatur
 i ij

Infit verbū est persone tercie tēpo-
ris p̄sentis: 7 preteriti perfecti.
Forē. fores. foret In pli forēt. p̄teri
ti optatiui 7 subiunctiui modi voces
sūt. fore vero infinitiui: sic afforem:
7 cōforem variātur.

Queso: in pli quesumus huius in in
finitiuo quiesere.

Explicit. in pli expliciūt.

Inquo seu inquam inquis. inquit:
in plurali inquit. in preterito per
fecto inquisti. inquit. in imperatiuo
inque. futuro optatiui inquit. par
ticipium inquit. he voces in vsu re
periuntur. p̄. autem totam fere ver
bi declinationem reperiri testat.

Ausim. ausis. ausit. in pli ausint. fu
turi indicatiui voces sunt.

Edo pro dic. cedite pro dicite. apud
plautum.

Faro. faris: faci. in plurali farunt.
futuro optatiui farint.

Aio ais ait. in plurali aiūt. p̄fito im
p̄fecto aiebam. aiebas. aiebat. in pli
aiebam. aiebatis. aiebat. preterito
p̄fecto ait. In impatiuo ai. in plura
li aiām. futuro optatiui aiāt. in plu
rali aiatis aiāt.

Impatiuo. aue. in pli auete. futuro
aucto. in plurali auetote. in infiniti
uo auere.

Sic salue 7 vale declinātur.

Quat a quo p̄cipium ouans.

Biescit. lucefcit. noctescit. vesperaf
cit. per tercias personas variantur:
at in preteritis perfectis: 7 q̄ ab hīs
formantur deficiunt.

Quattuor verba sūt q̄ nō habēt alia
tpra q̄ preterita indicatiui: 7 illa ser
que a preterito formantur: ex quib⁹
sensus aliorum temporum supplent
7 sunt hec.

Odi. odisti. odisse.

Cepi. cepisti. cepisse.

Novi. nouisti. nouisse.

Ademini. meministi. meminisse.

qđ etiam in imperatiuo habet memē
to tu vel ille. mementote vos.

Volo 7 malo imperatiuo 7 supinis
deficiunt. Adalo etiam in futuro in
dicatiui.

Nolo habet in imperatiuo noli. no
lite nolito: 7 nolitote.

Tractatus quintus de re/ cō modo scribendi.

Orthographia grece q̄ inf
q̄ttuor partes grāmatice
p̄ma est ordine nature: la
tine recte scribēdi scia dici
tur. Et (vt inqt̄ quiriāmus) consue
tudini fuit. que sepe mutata est. Cō
suetudo tñ illa demū cōsiderāda est q̄
doctissimoz viroz vsu est comproba
ta: vsus enim siue vulgi consuetudo
(vt testis est ambrosius) nō p̄judi
cat veritati: qm̄ non proprie videtur
vsus: s; ab us⁹. Ignari vero hui⁹ grā
matice partis: dum p̄ouectis cōscri
pserint: desides 7 scioli comprobant
Igitur de ip̄a breuiter ac succinte cū
non parum cōmoditatis afferat dicē
dum est. Quid autem sit l̄ra: qđ con
sona: qđ muta. etiā in ea parte q̄ de
interrogationibus q̄bus interrogan
di sūt p̄ueri dī: dictū est.

Sūt aut vt ad p̄sens expectare videt
litterarū figure vigintisex necessario
concurrentes. videlicet.

A. b. c. d. e. f. g. h. i. k. l. m. n. o. p. q
r. s. t. u. x. y. z. 7. 7.

Amiaduertendum qđ p̄ter nomen:

figuram. 7 potestātē. accidit littere
ordo: nam in eadem sillaba. a. 7. o.
semper p̄ponitur. i. 7. u. semp post
ponitur. e. vero quādoq; p̄ponit:
quādoq; postponitur. vt. ae. oe. au.
ei. eu.

Vocalē plures q̄ tres cōsonātes in
eadem sillaba nō possūt p̄cedere: nec
rursus nisi tres succedere. vt strepo.
stirps. Qđ si tres cōsonātes vocales
p̄cedūt nō possūt nisi due subsequi.
vt mōstrans. 7 ecōtrario si cōsonā
tes tres: vocalē sequunt nō possūt ni
si due p̄cedere. vt stirps.

Advero cū plures cōsonantes in ea
dem sillaba ordinant̄ aliqua semper
alijs p̄ponunt. vt. b. f. g. p. alique sē
per subsequuntur. vt. l. n. r. t. quedā
modo p̄ponunt: modo subsequuntur.
vt: c. d. m. s. t. De q̄bus exempla se
riatim infra patebunt.

B. āte. d. i eadē sillaba poni p̄test
vt abdera. ante. l. vt blandior hybla
ante. r. vt bronus: ymbza.

E. ante. l. i eadē sillaba poni potest
vt clarus. ante. m. vt piracmon. ante
n. vt cneus. ante. u. vt crassus: ante.
t. vt ctecephon. lectus.

B. ante. l. i eadē sillaba poni potest
vt abodlas. fluui⁹. ante. m. vt adme
tus: ante. n. vt cidmus. ante. r. vt dra
co. f: ante. l. in eadez sillaba poni po
test. vt fluuius. ante. r. vt frango.

B. ante. l. in eadez sillaba ponit. vt
gladius. ante. m. vt agmen. ante. n.
vt gnatus.

k. ante nullā cōsonantem ponit: quo
vtimur in hīs tñ dictionibus. kathe
rina. karte. kalende. karus: 7 ab eo
formata.

L. an̄ nullam cōsonantem in eadē sil
laba ponitur s; alias subsequitur.

AD. raro an̄ cōsonantē in eadē sillaba
poni p̄t: reperit tñ an̄. n. vt am
nis. somnum. damnum.

M. nūq; an̄ cōsonantem i eadē sillaba
p̄ponit: s; semp alias subsequit.

P. an̄. l. i eadē sillaba ponit. vt pla
nus. an̄. n. vt tetrapne. an̄. r. vt pre
da. an̄. s. vt nupsi. ante. t. vt p̄hia.

Q. ante nullam cōsonantem ponitur
semper eni subsequitur. u.

R. an̄ nullam cōsonantem ponit: sed
ip̄a alias subsequitur.

S. sequente. b. in eadem sillaba po
nitur. vt asbites. ante. c. vt scutum.
ante. cl. vt sclepiades. ante. cr. vt scri
ba. ante. m. vt smaragdus. ante. q.
vt squaloz. ante. p. vt spes. ante. pl.
vt splēdidus. ante. pr. vt spretus. an
te. t. vt castelum. ante. cl. vt sclopus
ante. tr. vt stratus.

T. ante. l. in eadem sillaba ponitur
vt tlepolemus. ante. m. vt tmolus.
ante. r. vt stragulum.

X. ante nullam cōsonantem ponitur:
s; potest postponi. l. n. r. vt falx calx
lanx. phalanx. art. merx.

Z. ante nullam cōsonantem ponitur
potest autē accipi pro. m. scdm̄ cōmu
nem vsum quādo in fine dictionis col
loquatur. vt templum.

Principium dictionis poterit vnaq;
q; cōsonarum figura occupare p̄ter
hāc figuram. 7. que semper i fine col
loquatur.

Hec figura. 7. accipitur pro et cōiun
ctione semper separari debet a qua
cunq; dictione. vt petrus 7 iohanes
currunt.

Hec figura. 9. p̄t poni in principio
dictionis. 7 tūc accipitur pro con. vt
psumatio. s; quādoq; ponitur i fine di
ctionis accipitur pro us. vt creticus

tophinarius. antonius.

Si i dictōe simplici: sequens sillaba a vocali incipiat necesse est pcedentē in vocalē desinere. vt pietas tua. verum in dictionibus compositis quādoq; subtrahitur cōsonans. ⁊ tūc antecedens semp in vocalē terminatur. vt coeo: ex cō ⁊ eo. qñq; nō subtrahit ⁊ tunc non est necesse sequentē sillabam a cōsonante incipere. vt exāguis exaudio. q; si dictio simplex sit ⁊ antecedens illius: sillaba in cōsonantē desinat: necesse est subsequenter q; a consonante incipere. vt ardu⁹: arbor. Nō tñ si subsequens incipit a consonante necesse est pcedentem desinere vt faber ager.

Ad prepositio: composita cum dictionibus incipientibus a. c. f. g. l. n. p. r. s. t. tunc. d. transit in ipas. vt

Curro accurro.
Facio afficio.
Brayo aggrauo.
Ledo allido.
Huo annuo.
Hono appono.
Hrapio arripio.
Sumo assumo.
Tango attingo.

Sequente vero. q. littera mutatur i c. ⁊ nunq; d. ponitur in eadez dictione ante. q. vt quiesco. acquiesco quero. acquiro. quicqd. cum dictionibus vero incipientibus ab alijs litteris i tegra manet. vt amo. adamo. eo. adeo. ago. adigo. oro. adoro. vro. aduro. iuuo. adiuuo. voco. aduoco. bibo adbibō. duco. adduco. mitto. admitto. Cum incipientibus vero. a. gn. sc. sp. abijcimus. d. vt gnatus. agnatus scando. ascendo. spiro. aspizo.

Ob prepositio cum dictionibus inci-

ipientibus a. c. f. g. p. tunc. b. transit in ipas. vt

Curro occurro.
Facio officio.
Hamo oggānio.
Hono oppono.

Quandoq; tamen sequenti. c. interponimus. s. vt carus. obscur⁹. coenū obscoenus ab oleo tamen obsoleo dicimus.

Alias vero integra manet: vt audio obedio. eo otheo. obitus obūbro. obijcio. obuerto. duco. obduco. ligo obligo. nitōz obnitōz. repo. obrepo: strepo obstrepo. teneo. obstineo: quāq; Quintilianus dicit suauius sonare. p. ante. t. q. b. vt optineo. Cum incipientibus ab. m. omnino abijcitur. b vt mitto omitto.

Per prepositio i compositione semper manet integra: nisi q; antiquiores sequenti. l. ipam in. l. mutabant vt luceo pelluceo: lego pellego.

Circum prepositio. si cōponatur cū dictione incipienti a vocali scribitur m. sed non profertur. vt circūago. circumeo. Cum incipienti vero a. c. d. f. q. t. cōuertitur in. n. vt

Ledo circūcido.
Ho. circundo.
Fero circumfero.

Quero circumquiro.

Trans prepositio cum dictione incipienti ab. i. consonante. d. n. abijcitur. ns. vt

Facio traistio.
Ho. trado.
Ho. trano.

Quāq; cicero secutus antiquitatem que in compositione prepositiones i regras ponebat transnumerari dixit Alias vero integra manet.

Ab. prepositio cū dictionibus incipientibus a/c/t/ semp recipit/s/vt

Abscendo Abstineo
Abscido Abstraho

Cum incipientibus a/f/tunc/b/trāsit in ipam. vt fui. affui.

Cum incipientibus ab/r/aliqñ/r/trāsit in ipsam. vt rapio. arripio. Quōq; manet integra. vt rogo abrogo.

Cum incipientibus a/b/g/m/p/r/z/ non cōponit. Alias vero integra manet. vt duco abduco. lauo abluo. nego abnego. sumo absumo. Bicimus tñ ex ab ⁊ fugio aufugio. ⁊ ex ab ⁊ ferro aufero.

Ex ppositio cuz dictioe incipiente ab f/tūc/r/trāsit in ipas. vt facio efficio

Cum incipientibus vero a/b/d/g/l/m/n/r/u/sonante oino abijcitur. vt

Bibo. ebibo Abaneo. emineo
Ho. edo Hitor. emitor. a
Hero. egero. Hro. eruo

Ledo. elido. Homo. euomo.
Alia vero integra manet: vt Audio exaudio. edo exedo. existimo. exolet⁹ exuro. excelsus. expressus. exquiro.

Sub ppositio cū dictionibus incipientibus a/c/f/g/m/p/tunc/b/ trāsit in ipsas. vt

Curro Succurro
Facio. Sufficio.
Hero. Suggero.

Adergo Summergo.

Hono. Suppono. Cū incipientibus ab/r/qñq; trāsit i ipas. vt rapio surripio. qñq; manet itegra. vt ruo subruo Alias vō itegra manet. vt agito subagito. eo. subeo. subigo. suboleo suburbium. subiugo. subuenio. subbibō. subduco. sublimis. subnitōz. subsideo. subtraho.

In ppositio cū dictionibus incipientibus

tibus a/b/m/p/tūc/n/trāsit i/m/vt

Bibo Imbibo.
Hitto Immitto.

Hono Impono. Nam/n/ nunq; pot pcedere b/m/p/sicut nec/m/pot esse ante. c. d. f. q. t. cū incipientibus ab l. r. transit in ipsas. vt Ledo. illido rideo. irrideo. Alias vō integra manet. vt inamer⁹. iners. inimicus. inops. inuro. inijcio. inuado. incido. i dignus. infirmus. ingemisco. inuuo inquirō. insideo. intendo.

Con ppositio inseparabilis si cōponatur cū dictioe incipienti a vocali. aspirata. l. non aspirata semp abijcitur/n/vt alo coalo. hereo cohereo. emo coemo. cohibeo. cohortus. dicim⁹ a cō ⁊ edo comedo.

Cuz incipientibus a/b/m/p/tūc/n/trāsit in m. vt combibo. committo. compono. Cum incipientibus vero ab. l. r. trāsit in ipsas. vt ledō collido. rodo corrodo. Alias vero integra manet. vt concuis. conduco. conficio. cōgero. con nitōz. conquiro. consentio. cōtineo. conuicio. conuuo.

Bis. ppositio inseparabilis cōponitur cū dictioibus incipientibus a. c. p. s. t. i consonante. vt

Curro Biscurro
Huto Bisputo
Suadeo Bisuadeo.

Lendo Bistendo

Jungo. Bisiungo. Cū incipientibus ab. f. transit in ipam. vt fero. differo Cum alijs vero sonantibus. di. cōponit. vt diduco. digero. diluo. diminuo. dinumero. diripio. diuerto.

Re. in cōpositioe cū dictionibus incipientibus a vocali recipit. d. vt amo redamo. eo redeo. Scribim⁹ tñ retuli a refero. reppuli a repello. rep-

peri a reperio. Alias integra manet
Etere ppositiones integre fere ve-
munt ad cōpositionē. vt predico. pro
duco. subterfugio. antepono.

De grecis dictionibus.

Comnis dictio greca in latinū ser-
monē traducta per/ph/nunq̄ per/f/
scribēda est. vt philosoph⁹. phystula
Quedā tñ longo vsu per/f/iā scri-
bunt. vt fama. fucus. fero. fur.

Y. silon in nulla dictiōe latina scribitur
nec dictiōes grecas inchoare pōt: nisi
pcedat aspiratio. vt hydria. hymen.
Nulla dictio latina habz psonantē
aspirataz pter sepulchz. pulcher.
inchoo. quidā scribūt incho.

Dictiōes grece semp aspirāt r/in pñ
cipio dictiōis r/ector. rhodus. rheu-
ma. rhodope. Si vero i medio dictio-
nis geminat r/vltimū aspiratur. vt
mirra.

De prepositiōibus grecis

Cum plures sint grecoz ppositio-
nes que cū alijs dictionib⁹ cōponunt
z a nobis sepissime trāscribunt de q̄-
bus non minima orthographie pars
psistere videt de illis sigillatim tra-
ctandum est.

Syn. ppositio greca cū y/psilon scri-
bit atqz oēs dictiōes q̄ cū ea cōponūt
vt synodus. syllaba. symbolus.

Catz. ppositio greca sine th/aspira-
ta scribit. vnde catalogus. catarrus
At vero si sequat incipiēs a vocali a-
spirata abiecta a/finali aspirat ipm
t/vt catholic⁹: qd̄ ex holo z cata com-
ponit. Est aut̄ holo totum.

Meta. ppositio greca cū. t. exili scri-
bitur. vt metaphora. metaphisica.

Methodus vero per/th/ scribit: qz
ex meta z hōdis. i. via cōponit.

Epi. prepositio greca cū cōpositis si-
ne aspiratiōe scribit. vt epitaphius.
episcopus. epistola. Cuz vero dictio
sequēs a vocali aspirata incipit: tūc
p aspirat. vt ephorus. ephēbus.

Peri. ppositio greca sine aspiratiōe
cum cōpositis scribit. vt periphra-
sis. periodus. perides.

Apo. ppositio greca p vnicū. p. sine
aspiratiōe scribit. vt apophorismus.
apotheca. apoditis

Hyper. ppositio greca cū. y. psilon a-
spirato scribit. vt hyperbole. hyper-
borei. hypermestra.

Hypo. ppositio greca cū y. psilo aspi-
rato z. p. vnicō scribit. vt hypothes.
hypocrisis. hypotheca.

Anti. cū. t. exili z/i/latino scribit vt
antidotum. antithesis.

Bia. ppositio greca per/i/latinū scri-
bit. vt diabolus. dialetica.

Documenta quedam

Archos. i. pnceps dictio greca p ch/
scribit qd̄ si sequit i/ semp cū i/latio
dz scribi. vñ architect⁹. archangelus
archiepiscopus. archidam⁹. archida-
mas. Nomina sunt viroz ppria.

Hippos. dictio greca. i. equ⁹ p/i/la-
tinū aspiratū z duplex/pp/ scribitur
vt hippolitus. hippocrates. hippo-
manes. hippocētaur⁹. hippodamia.

Holy. dictio greca cū. y. psilon scri-
bitur z designat apud nos multum.

Un̄ dicit polydor⁹. polycartes. poly-
damas: nomen ppriū Troiani qd̄ ex
poly z damazo qd̄ est domito com-
ponitur.

Physis. dictio greca per ph. z y. psi-
lon scribit in pma syllaba z i sequēti
i/latinū cōseruat z significat apud
nos naturaz. vnde phisica. phisiono-

mia. physiologus de naturā differens
Philos p ph. z i/latinū scribit si-
gnificat latine amorem. vt philipus
philadelphia nomē ppriū est mlieris
Chir. p ch. z i. latinū scribit: signi-
ficat apud nos manū. vt chirurgus.
chirurgia. i. manū operatio. chiro-
theca. i. manū vagina: cur⁹ penulti-
ma cuz th. aspirato scribit. vñ z oia
deriuata ab hac dictiōe theca cū th.
aspirato scribunt. vt bibliotheca. hy-
potheca.

Theos. per th. significat apud nos
deū. Unde componit theophrastus.
theologia. theologus. theopopos
Theozo quoqz per th. scribit z signi-
ficat speculor latine. Unde est theo-
ria. id est. pspectus. theorica. id est.
speculatio.

Pyr. p y. psilon scribit: significatqz
apud nos ignez. Unde est pyra. i. ro-
gus pyra. pyramis. pyrhus. id est.
rufus.

Chryfos. per ch. z psilon. i. auruz.
Unde est chrysostron⁹. i. os aureuz.
Chyfes. sacerdos quidā appollinis
chryseus illius filia.

Argyros. per. y. psilon apud nos ar-
gentū. Unde dicim⁹ phylargiros. i.
argēti cupid⁹. litargyrū. lytargirū.

Sthenos. per. th. apud nos signifi-
cat valētia siue robur. Un̄ fit demo-
sthenes. i. populi robur. antisthenes
calisthenes. i. pulcritudinis potētia

Cleos. grece latie glia: cū c. nō aspi-
rato scribit. vt cleomides. aristocles
pericles.

Cratos. grece apud nos est robur vñ
imperii. vnde est hypocrates: medi-
cus fuit. menocrates. silr mellicratū
vinū melle coctū dicitur.

Aristos. latine est optimus: cū i/la-

tino z. t. exili scribitur. vnde aristo-
renes. aristocrates. aristomeus. aris-
tides. aristoteles.

Mache. per ch. significat latine pu-
gna. vt antimachus. ampimachus.
machera. andromache.

Nicos. est victoria cū i/latino. z c/
nō aspirato scribit. vñ nicanor. nicā-
der. niciteria. nicostrata. nicolaus.

Lycos. p y/psilon: latine est lupus.
Unde lycista. lycan. lycomedes. ly-
cophon.

Agathos. p th/latine est bonum: vt
agathocles. agathostenes. agatha.

Ps. lra nō pōt collocari iter m/z/n/
vt qd̄dā scribūt sompn⁹ p somnus.
dampnus pro damnū.

Pre. ppositio in cōpositiōe z appo-
sitione semp per/ae/diphthongō scri-
bitur. prae timore. praeficio.

Principiū dictionis nō dz scribi cū
magna lra: nisi talis dictio fuerit pñ-
cipium orōnis. vt Mouerint vnuer-
si. zc. Aut nisi fuerit nomē ppriū. vt

Priscian⁹. Tullius. Adaria. Kate-
rina. aut nomē dignitatis vel officij.
aut alteri⁹ ppheminētie. vt sunt Im-
perator. Rex. Bur. patriarcha. zc.

Cognomē nō scribit cum magna lra
vt Petrus martini. nisi cognomen
fuerit ciuitatis vel ville. vt Petrus
de Neapoli. Ludouicus de Roma.

Daniel de Fragua.

Quādo c/ immediate iungit t/debet
subleuari tibia sic actus. lectio. dam-
natio.

Si aut̄ aliqua dictio dimidiet dz ibi
remanere tota sillaba integra/ z ibi
debz fieri signum lineae longū: vt co-
gnoscat dimidiatio dictionis vt scri-
ptis. Tñ si rōne talis dimidiationis
partes dictionis remanerēt signifi-

cativae: debet tunc talis dimidiatio
tali fieri quod nulla pars partite dictio-
nis significatiua maneat. ut magi-
ster domus. &c.

Iste due dictioes. q. q. qn non tenent
relatiue sic ut iam factum est scribi dnt.
In medio dictiois non debet fieri s/ ro-
tundum: sed in principio vel in fine solum
ubi nunquam debet fieri longa: ut domi-
nus: nisi in separatioe dictiois in qua
duplex s/ inuenit. ut dimissus i urbe
Nunquam v/ sic scripta in medio nec in
fine dictiois debet collocari/ ut domi-
nus. cornu: non bene scribunt: sed in princi-
pio fieri possit. ut vita.

In principio aut in fine dictiois nunquam
debet aliquid persona geminari: nisi in no-
minibus propriis: aut in nominibus digni-
tatum in quibus in principio geminari potest
ut frateriscus. &c. et tunc dicimus quod sit
vna littera: et non due.

In medio dictiois post vnam consonam
non debet vna et eadem persona geminari ut
Enricus: sed post vocalem bene: ut
Appollo. &c.

Q. si faciat syllabam semper de sui natu-
ra debet scribi cum duplici u/ naz in sui
natura includit u/ et illud quod inest a
natura non debet nec potest auferri. ut se-
quuntur equus. Nam si equus non scri-
beret cum duplici u/ tunc ipsius ge-
nitivus scriberet sine u/ ut videlicet
equi: quod tamen est nimis absurdum. Et in il-
la vocalis existens immediate post q/
non est vocalis in tali loco: sed quedam
augmentatio soni sicut dicimus de hac
littera. h.

Sequor cum suis compositis debet scribi
de sui natura compositio q/ r/ u/ immediate cum
oibus vocalibus. ut sequar. sequamur
sequi. sequor. sequuntur. Excipiunt tamen
participia et nomina verbalia que prout scri-

bi cum c/ ut secutus. secutus. et secutor.
Nullum verbum terminatum in to/ scri-
bitur cum duplici t/ propter mitto et sua com-
posita. ut permitto. dimitto. Aditis
tamen scribitur cum unico t/ ad differentiam
secunde persone huius verbi mittis.

B. nunquam ponitur immediate ante q/ in
eadem dictione sed d/ mutat in c/ ut
quicquid.

Quod cum d/ nomen est. Quot cum
t/ querit de numero: sed quod sic scriptum
est coniunctio.

Lotiens et quotiens debet scribi cum
t/ r/ q/ ratione suorum primitiuorum. ut sunt
totus et quotus. et hactenus debet scri-
bi cum h/ quod componitur de hic hec hoc pro
nomen: et hoc adverbio tenus.

L. o aliquando scribitur cum c/ aliquando cum t/
in verbis autem sic cognoscit. Nam quoniam
secunda persona prout indicatiui modi
scribitur cum t/ in oibus etiam alijs perso-
nis. ut percussio percussis. sentio sen-
tis. discutio discutis. Hic est quod omnia
verbalia nomina: terminata in tio/ debet
scribi cum t/ ratione sue originis. ut lectio.
eruditio. exclamatio. preplatio. &c.

Prudentia: scientia: ignorantia: hec
nomina et similia scribuntur cum t/ ratione origi-
nalis deriuationis. Nam prudentia
a prudens prudentis. scientia a sciens
scientis deriuatur. Sed quod cotumacia
cotumacis non scribitur cum t/ ideo cotu-
macia cum c/ et non cum t/ scribitur.

S. i/ siue immediate post t/ et post
i/ ordinem immediate alia vocalis tunc so-
nus t/ mutat in c/ quantum ad plationem.
sed non quantum ad scripturam: ut scientia
sentio. quatio. B. u. tamen inter t/ et i/ non
interponatur h/ ut ethiopia. Aut s/ p
cedat t/ ut salustius. aut r/ ut mixtio.
aut etiam cum differentie t/ remanet in
suo sono. ut licium quod est genitius pluralis

huius nominis litteris: ad differen-
tiam huius nominis licium licij: et est no-
men ciuitatis in regno Neapolis.
Etiam t/ non potest sonum suum proprium: sed i/
et vocalis post t/ ordinem cum compositio-
nis. ut vigintius. vigintiua. vi-
gintiunum.

Item quod si hoc modo scribitur significat cur
ut Boetius in primo. quod me feliciter to-
tius iactastis amici. Et quod tali modo
scriptum est adverbium: aut coniunctio. sed
aliter scriptum nomen est. ut quam.

Item quantum hoc modo scriptum est aduer-
bium. Sed quantum ita scriptum nomen est.
Ad hoc modo scriptum prepositio est. Sed
scriptum cum t. vel c. coniunctio est copula-
tiua: aut causalis. ut ad dominum cla-
maui. at illi dixit.

Hoc verbum sum. es. est. ratione compositio-
nis varijs modis scribitur. ut p. b.
Cum ab: ut absus. tamen b. mutat in f.
in preterito. ut affui. affuisti.

Cum d. ut desum. des. dest. et quoniam au-
fertur e ut dest pro deest.

Cum post. ut possus potes. tui. t. abij-
citur aliquando. ut possum possem. et etiam
s. ut potes. potui.

Cum pro. ut prosus. pdes. pdest. et in-
terponitur d. causa eufemie. ut pro-
des. prodest. non proes. proest.

Cum pre. ut presus. et tunc quoniam abij-
citur e. ut preest pro preest.

Alijs etiam modis inuenitur compositum
ubi non consistit difficultas. ut puta cum
ob. cum ad. super. inter. &c.

De diphthongis

Diphthongus est duarum vocalium
vim suam in eadem sillaba seruatius
complectio. Bicis a dis quod est bis: et
phongos sonus quasi in eadem sillaba
bis sonus.

Diphthongi autem ut ad presens expe-
ctare videtur sunt quatuor. scilicet au. eu. ae. oe
quod due scribuntur et pronuntiantur ut au. eu.
ut audio. eumuchus. Alie vero due scri-
buntur et non pronuntiantur. scilicet ae. et oe. ut mu-
sae. foenum.

Omnis dicitio prout declinationis. vel se-
quens primam declinationem in e. desinens
cuiuscumque casus vel numeri vel generis
sint diphthogatur: ut musae. lectae.
illae. ipsae. quae. Lecte vero casus
vocatiui: non sequitur primam decli-
nationem sed secundam: quod ex parte masculi-
ni et neutri generis est scilicet decli-
nationis. et ideo non diphthogatur in
masculino genere. et ita de similibus
est dicendum.

Plurima quoque deriuatorum nominum
in eius exeuntium diphthogantur. ut ea
potissime que a vocalibus i a. aut i e
exerunt. aut i ae. ut verona. veroneus.
mitilene. mitileneus. athenae. athe-
naeus. Hinc cum nulla de au. et ea. ex-
tet ambiguitas. de ae. et oe. dicendum est
Et primo de ae seruato alphabeti or-
dine ut quecumque memoria fugerint
tute legendo lector comperiat. Harum
autem ipsis in compendio uti volumus ne
legendo confusione ipsarum: tui mihi suauis-
sime fraterisce: et aliorum memoria per-
turbetur. Sunt etiam hic omnes abbreviate
Nam cum e. reppererit tantum valet quam-
tum ae. diphthongus que pene ad simi-
tudinem e. littere solent a nobis pronuntiantur
et vero p. oe. ponitur. Item que ponitur pro
quae. et p. prae. ut p. infra cuilibet
bene intuentis

De diphthongis ae in pri-
mis syllabis.

Aeacus ab eo deriuata. ut
Aeacides.

Haec cum ppositis. vt haecine.
Aedes. 7 ab eo nata. vt aedifico.
aedepol. aedirus. aedilitas. aedus.
Aege. 7 ab e aedida. vt aegis aeglo
ga. aegoceros.
Aeger. aegritudo. aegrotus.
Aegeus. 7 ab eo dicta. vt aegides.
Aegeus. aegina. aegyptus. aelia
Aeolus. aelianus.
Haelios. haeliades. haeliogabalus
e/ simplici scribenda erunt.
Aemasanguis. amarothis. caeter
Emathia/ absq; dypthongo.
Aemulus 7 que ab eo deriuant. vt
aemuloz. aemulario.
Aemilius. 7 sua deriuata. vt aemli
anus. aemilia.
Aeneas cu suis deriuatis. vt aeneis
aeneades. aeneus. i. aereus.
Aenigma. sermo obscurus.
Aenos. vt apanacos. paranaesis.
Aenobarbus.
Aeplus. 7 q ab eo deriuant. vt aeoli
des. aeolis. aeolia. Aeoles. aeolicus
Aeon. aeom. Aepyra. Aeuum.
Aepolus. 7 ab eo nata. vt aepolium
Aequus pro iusto. 7 que ab eo. vt
aequalis. aeque. aequo. aequas.
aequinoctium. equiparo. equiuua
leo. aeqtas. aequoz. Equo vo p aia
li nullo pacto dypthongon patitur.
Haema. sanguis.
Haemebetum. carminis genus.
Haeresis 7 ab eo deriuata. vt ab
phaeresis: diaeresis. synaeres. Hae
haeresius. viri. pprii. (retic)
Haereo. 7 deriuata vt haesito.
Aesthynes.
Aes. aerus. aeratus
Aesculapius. aesculus.
Aestus. 7 que ab eo fiit. vt aestuo 7
aestas cum prole sua. vt aestiuus.

Aesopus. Aesthylus.
Aetas. aetacula.
Aeternus. aeternitas.
Aether. aethereus
Aethra. fulgor celi.
Aethra. mater thesei.
Aethiops. aethiopia.
Aetna. aetneus.
Aetalus. aetolia.
In medijs syllabis
Achaeus. nomen gentile.
Alcaeus. poeta.
Altaeon. pprii nomen viri.
Actaeus. litteralis.
Anapaestus. pes metri.
Anapaea. genus auis.
Anaes. Antaeus. Aristeus.
Ariaeus. Aridaeus.
Austrea. Aulaea.
De littera/c/ in primis
Claemens. Caelebs.
Caebes. pprii loci.
Celbes per e/ simplex scribi debet.
Caecus. caecitas
Caecias. ver? qda. caecil? caecilia
Caedo. in oibus tpi? vt caedebat.
pterq; in pterito 7 ab eo descendent/
bus. 7 caecidi. caecidisse.
Cedo aut dare locu designas; simpli
ci/e/ scribitur.
Caeli 7 q ab eo. vt caelestis. caelebs
Caelo. caelas. caeneus. pprii viri.
Chaerephon. cheromia vrbs.
Chere. pro salue.
Caenodopia. noua glia. p inani aut
glia/e/ simplici scribes. et
Cenothaphium.
Caesar: cu suis. vt caesareanus. cae
sarea. caesaries.
Caetera. caeteri.
Caetus: pro puentu. Pro pisce aut

e. simplici scribitur.
Caepo cu suis deriuatis per. e. sola.
vt ceptus. incept. inceptor. pceptor
In medijs syllabis.
Cacodaemon. infoelix.
Chaldaeus. chamaeleon af.
Chamaemella. herba. chimacra.
Cinaedus. cynaegrius.
Circaem. oppidus. Chlena vestis
Chamaelium. herba
Cirenaeus. Citemestra.
De littera. B. in primis
Baedalus. Baemon. Baemonius
Biaeta.
In medijs.
Bicaeus. iustus.
Bicaearchus. Bicaearchia.
Bieraesis. Biacaema.
Hebraeus. Haephestion.
Sudaemon foelix.
Ph. in primis.
Phaeaces populi.
Phaedon. nomen philosophi.
Phaedra. phedron.
Phaedros. phaeton.
In medijs.
Phlaegrea. pharisaeus. feraereus.
De littera. S. in primis.
Baea q 7 gae dicif. Ab hoc secludo
georgica 7 geometria: quae solo. e.
scribuntur.
Baeon. fluius.
Baesa. jacula.
Baetulus. Bnaeus.
Braecus. graecia. graecanic? graeci
ensis.
In medijs.
Synaecia. Synaeces. mulieres.
Synaeeum. mulieru diuersoz:
De littera. J.
Jdaeus. Jera mulieris proprium.
Joumaeus.

Isaeus. thector qdam 7 fluius.
Judaeus. Judaea. Hymenaeus.
De littera. L.
Laedo 7 sua deriuata. vt laesus.
Laelius. Laemargius. laemargia
Laestrigones. Laetus.
Laeva. Laena. vestis.
In medijs.
Laena. Lacaena. Lacaedomon.
Lacedaemonis.
Liaeus. bachus.
Lycacus. ledaeus.
De littera. AD.
ADachaera. ADaeander. fluius:
ADaenades. mulieres insanae.
ADaenalus. mons.
ADaeomia. ADaen.
ADaeotis. ADaeoticus.
ADaejera. ADanchaei.
ADusaetus. proprium.
De littera. M.
Maerae. Maeraen. Ac p vtis
De littera. P.
Paean. paedagogus. paedomatia.
Paederites. praepctor i gymnasis
Paeo medic? qda a q paeonia her.
Paedia infancia disciplina.
Paeon pes metricus. Palaemō
Praeda praedor praediū. praediolū
Praeneste. praenestinus.
Praes. praedis. Poridaea. vrbs
Prae praepositio cu suis copositis.
vt praiceps. praesū. ptoz. praectura.
Praetorium. praemium.
Praelium. praeter. preterea.
Palaestra. palaestrites.
Papae. palaeestina.
Panaetus. philosophus.
Piraeus. atheniensis portus.
Plataea vrbs. plataeensis et ea
Ptolomeus.
Pileus. propriū.

De littera. Q.

Quae relatiuum singulare ⁊ plura-
le in omni genere quaecumq;: quedā
aliaq; id genus seruantia.

Que vero coniunctio per. e. solam
Quaero ⁊ quae ab eo. vt quaestus.
quaestor quaestura quaeror passiuū
Queror vero pro lamētor. e. simplex
habet ⁊ primam breuem.
Quaeso.

De littera. R.

Rheda. pro curru.

De littera. S.

Sepae cum suis cōpositis. vt sae-
pius saepissime. saepenumero.
Sabaeus. Saducaeus. Scaeuola.
Saeus. Saecula. Sphaera.
Spaeleum. Spaelunca. Sinaeresis

De littera. T.

Taenarus mons. Timaeus.
Taenia. vitra. Tropheum.
Trocheus.

Tar. vaecors. vaecordia.

De oe dipthōgo

Debalia. oeconomus. oeconōia
Deconomicus. Dedip. Edipodes
Debades. Hoenos. hoenosorū
Denotrij. Deneus. Denoma?
Destrum.

In medijs.

Amoebeum carminis genus.

De alijs litteris.

Coelesiria. Coenobium
Coepi. pro incipio.

Coena Coeus gigas.

Coerillus proprium.

Coelia fose prope romam.

Epicoenum. Koedus

Philopoemon. dux quidam.

Foenix. foenicia. foenissa.

Foenium. foenub. foenerarius.

Foenerator: foetus. foectura.

Foelix. phoebus. phoebe.

Ephesus cum. e. simplici.

Phronoea. prouidentia.

Phoedorus.

Loedonia. ABoema. ADonoecus

ADoechus. ADoecha. ADoericus.

ADoeret. ADoeror. ADoenetius.

ADeliboeus. Ihodoeporus.

Ihodoeporicum. Iphemium.

Iphoemia Iphoena. Iphoem.

Iphoenitentia Iphoenitet

Iphalmedia Troecen.

Troecenius Schoenobates.

Et hec sumarie dicta sufficiāt de hac
parte grāmaticae que orthographia
nuncupatur. Nunc restat prefate sa-
cultatis pars finalis breuiter ac seri-
ose tractanda abijciendo opera tene-
brarum idest confusam antiquorum
prolixitatem.

**Tractatus sextus de sylla-
barū quantitate: pedibus: carmini-
bus: accentu: ⁊ de modo punctandi.**

Syllaba longa est q̄ duo tē-
pora consumit in prolati-
one. Breuis vero sylla-
ba ē quae vnum tēpus cō-
sumit.

Tempus est ipa mora pronunciādi
Omēs vocales apud latinos medie
sunt: hoc est qd̄ p̄duci ⁊ breuiari pos-
sunt. v. vero post. q. altera sequente
vocali semper liquescit. vt linquo. post
g. vero. ⁊. s. q̄ndoq; liquescit. vt lin-
gua: suadeo. quandoq; vim suam re-
tinet. vt irriguus: ambiguus: suus:
suillus.

Et consonantibus liquescunt. l. m.
n. r. s. sed. l. ⁊. r. frequenter. m. n. s.
raro.

Si dictio finitur in. m. aut vocali. se-
quiturq; dictio incipiens a vocali:
abijcitur vocalis illa. vel. m. cum
vocali. vt multum ille ⁊ terris: abi-
citur ⁊ liquescit. um. ⁊. e. dicimusq;
Abulillet terris iactatus ⁊ alto
Syllaba q̄ dipthongo scribitur: lon-
ga est: vt audio. preterq; si sequatur
vocalis. vt praeustus.

Syllaba quae post vocalem duas ha-
bet consonantes: aut vnam vim dua-
rum habentem: longa est positione.
vt gens. pat.

Consonantes vim duarum habētēs
litterarum sunt. ⁊. pro. cs. ⁊. pro du-
plici. s.

Quando. s. vel. u. iunctum in princi-
pio syllabe alijs vocalib;: vel sibi ipi
vnam efficit syllabam consonum est.
vt janus. vates. iuno. vinus. vultus
maij.

I. autem inter duas vocales positū
vim habet (duplicis consonantis. vt
Abaja. troja.

Syllaba quae breuis est natura. si in
eadem dictione post vocalem sequat
muta cum liquida: in prosa oratione
semper breuiatur. In carmine indif-
ferens est. vt tenebre: sophocles.

Syllaba q̄ post vocalem alteram ha-
bet vocalem in eadez dictione breuis
est. vt deus. filius: Idq; in dictioni-
bus latinis: nam in grecis aliam ra-
tionem sequuntur: partim enim pro-
ducimus. vt argons. aeneas. aer. ar-
gia. maria. spōdeus. dius. parti bre-
uiamus. vt sophia. tragedia. comoe-
dia. elegela. simphonia. fio cū est di-
syllabum semper producitur.

Genitiuus ⁊ datiuus quite declina-
tionis: e. produciunt ante. i. termina-
lem. vt diei Excipitur. rei. spei. fidei

Omnia quoq; ⁊ pronomina mit-
tentia genitiuum in. ius. penultimā
habent indifferentem in carmine. in
prosa vero oratione semper longam.
preterq; alterius qd̄ breuiat penulti-
mam sicut alius semper producit.

Te. de. se. di. in compositione pro-
ducuntur: vt lego. eligo. deligo. coli-
go. diligo. Excipitur disertus. ⁊ que
post se immediate habēt vocalem. vt
deorsum seorsum.

Re. in compositione semper breuiat
vt repeto. Excipitur refert p̄ distat.
Et habentia duplicē cōsonantē post
re. vt repleo.

Dictio composita terminans in. i.
vel in. o. primam partem compositio-
nis breuiat. i. vel. o. vt omnipotens.
christophorus. armiger. Excipitur
ibidem. vbiq; tiben.

Preterita duarum syllabarum pri-
mam ex illis produciunt. vt legi. feci.
feci. excipiuntur ser.

Bibo. bibi Bo. das. dedi.
Sto. as. steti Fero. fers. tuli.
Fundo. is. fidi Scindo. is. scidi.
Et que habent vocalē ante. i. vt ruo
ruis. rui. nuo. nuis. nui.

Supina quoq; dysyllaba primam
habent productam. vt nosco. notum
creasco. cretum. fero latum. Excipiun-
tur.

Lo. is. itum. Queo. is. quituz
Lino. is. litū. Lico. is. citum.
Sero. is. satum Bo. as. datum
Ruo. is. rutum Rcoz. ris. ratum
Sto. as. statum Sino. is. situm
Supina veniētia a preteritis verbo-
rum. ui. mutata in tum produciunt pe-
nultimam. vt amaui amatum. audi-
ui auditum.

Preterita germinantia primas syl-
la

labas: habet pmae breues: atq; etiā secūdas: nisi sequatur due consonantes. vt cado cecidi. tūdo tutudi. pel-lo pepulli. excipiūt duo media producentia. Caedo caecidi. pēdo pepidi. Dicitio deriuata z composita equalia retinent tempora suis primitiuis z simplicibus: etiam si vocalis in vo calem mutetur. dūmodo eadem consona maneat. vt moueo corripit primam sillabam. Ita etiam moueluz. Amo corripit illam vocalem. a. similiter z pezamo. areo producit illā vo calem. a. similiter exareo.

Notanter dicitur dum modo eadem consona maneat: naz aliter facit producere curtam: z longam corripere. vt moueo corripit primam z mobilem producit: quia consona q̄ erat in primitto vs. u. consonans mutata est in b. in deriuatiuo. tñ hec regula parit exceptionem. vt

Lego	Legula	Areo	Arista
Lareo	Laterna	Osia	Osella
Ilego	Ilegula	ambitu	ambit?
Sedeo	Sedes	Statu	statur?
Bico	Bicat	Esu	esurio.
Luceo	Lucerna	Partu	prturio

Denominum clementis.

Enitiu? singularis crescēs su per nfm qñq; breuiat: qñq; pducit penultimam.

In. er. ir. ur. secunde declinationis breuiant. vt puer pueri. vir viri. satur saturi. Excipitur

Iber iberi. celtiber celtiberi.

In. a. terciē declinationis breuiant. vt dogna dogmaris.

In. o. mittentia in. onis. z in enis. pducūt. vt cerdo cerdonis. In inis. vo breuiant. vt v. go virginis.

Allec allecis penultimam producit.

In. al. neutra producant. vt hoc tribunal tribunal. masculia vo breuiāt vt hic sal falis: atherbal atherbalis.

In. el. barbara si declinantur producant. vt michael michaelis.

In. il. breuiant. vt vigil vigilis.

In. ol. vnum est: qd̄ producant. vt sol solis.

In. ul. breuiāt. vt cōsul cōsulis.

In. an. producant. vt titā titanis.

In. en. exeuntia in. enis. producant vt syren syrenis. In. inis vero breuiant. vt numen numinis. hīmen vero breuiat.

In. in. vel in. yn. producant. vt salamin salaminis. phozeyn phozeynis.

In. on. partim breuiant. vt canō canos. partim producant. vt calidon calidonis. thelamon thelamonis. sydō sydonis quādoq; producit. quādoq; breuiat.

In. ar. producant. coclear coclearis puluinar puluinaris. Excipitur

Iubar. aris. Nectar. aris.

Ihar. aris. Cesar. aris.

Et propa noia barbaroz. vt boftar boftaris: hamilcar hamilcaris.

In. er. breuiant. vt anser. eris. Excipitur.

Ver veris Crater eris.

Character. eris Stater eris.

In. ir. breuiāt. vt gaddir gaddiris.

In. oz. producant. vt amor. ozis. Excipitur.

Arbor ozis Adermoz: ozis.

Equoz ozis Ademoz ozis.

Et composita a puero: vt publipoz. ozis. z a corpore. vt tricorpoz. ozis.

Et a decore vt indecor. ozis. z nomina greca. vt nestoz. ozis. castoz castoris.

In. ur. breuiant. vt guttur gutturis

robur roburjs.

In. as. producant. vt aestas aestatis Excipiuntur.

Adas maris. Uas vadis.

Et noia greca exeuntia in adis. vel ados. vt pallās palladis vel pallados

In. es breuiāt. vt miles. itis. excipit

Quies etis Inquies. etis.

Locuples. etis Adagnes: etis.

Aderces. edis Iheres edis.

Et noia greca. vt dares daretis. lebes lebetis. rapes rapetis.

In is. breuiāt. vt cuspis. idis. exci.

Glis gliris. Samnis itis.

Lis litis. Quiris itis.

Bis ditis. Adargaris. itis

In. os. pducūt. vt mos moris. exci.

Impos. otis.

Bos bouis. Lōpos. otis

In. us. breuiant. vt tēp? ozis. exci.

Virtus utis Seruit? utis.

Salus utis Palus. uidi?

Iuuent? utis Inc? incudis

Senect? utis Tellus telluris.

Et noia monosyllaba. vt ius iuris. thus thuris.

In. s. precedēte consonante breuiāt vt celebs celebis. Excipitur

Ciclops opis Seps sepis

Europs opis Plebs plebis

In. t. breuiant: vt caput capitis: occupur occupitis.

In. r. pducunt. vt audax. acis. exci.

Bur cis Filix icis.

Fax cis Salix icis.

Fornix cis Uarix icis.

Pic picis Crux cis.

Calc icis Iux cis.

Lilix icis Trux cis.

Iux uis

Et noia propria desinētia in. ar. vt collax collacis. atax ataxis. z ha-

rentia/e/ante. r. pulet. icis. excipit

Loder icis.

Viber icis Veruer ecis.

Et q̄ mittūt genitiuū in gis. vt grex gregis. strx stigis. Excipitur

Lex legis

Ilex regis Frux frugis.

CA. e. o. in cremento plurali super gfm singularē producantur. vt musarū. diez. dominoz. J. vero z. u. breuiatur. vt patribus. verubus.

De clementis verborum.

Rementū vborū fit quotiēs verbū supat scdaz psonā presentis indicatiui modi vocis

actie. vbi grā amas ē dictio disyllaba amam? vo trisyllaba. z li amam? hz crescētā sup illā scdaz psonā amas.

CA. incremētis verborz producantur vt amam?. amabā. sz in pmo cremento hui? verbi do das semp breuiatur vt damus. datis.

CE. in cremento verborz pducit. vt amemus. excipit pmiū cremētū terciē coniugationis in omi tpe pnti cuz p terito impfecto subiūctiui. vt vtinaz legerem. cū legerē. legere. legeris vel legere. legere legatur. vtinā legerer. cū legerer.

Plus pfectum quoq; in dicatiui z preteritum pfectum subiūctiui cum futuro breuiant penultimā vt amaueram. amauerim. amauero.

Futuro etiam indicatiui prime z secunde coniugationis vocis passiuē breuiant. e. ante. r. vt amaberis v? amabere. doceberis. vel docere.

CA. in cremento verborum quarte coniugationis primo producantur. vt audimus. Ad uero in secūdis cremētis atq; alijs in locis: nisi sequatur .u. consonans semper breuiatur. vt amaumus: docemini. velimus. ve-

litis: simus: fitis: produunt
C*D*. in cremēto verborū semp̄ p̄du-
citur. vt amatore.

C*A*. in cremēto verborū semp̄ bre-
uiatur. vt possumus.

C*Om̄s* sillabe: aut sunt prime: aut
medie: aut vltime. medie dicuntur oēs
que inter p̄mā ⁊ vltimā existūt. Ve-
ritamen illa que ante vltimā existit
penultima vocatur: ⁊ illa q̄ ante pe-
nultimā ponitur antepenultima di-
citur: hec patet in ierusalem.

De primis sillabis

C*A*/ān̄/b breuis est. vt abres scabi
es. Excipitur

Fabula ae Fabes is

Pabulus li. Rabbes is

Strabo onis. Labor eris

C*A*/ante/c breuis est. vt acer ace-
ris: placeo. excipitur

Abachina ae Tracia ae

Bacys ci Acer acris

Facundus di Uaca ae

Et habētia. b/vel/p/ante/a. vt ba-
cane brace. arū. paco. pacis. Exci-
pitur.

Baculus Bracos Placo. as

Spacium Paciscoz eris.

C*A*. ān̄. d. breuis ē. vt vaduz. exci.

Lades Spadir. cis

Bradus Rado. is.

Bades. iuz. Uado. is.

Radir. icis Suadeo. es

Trado Traduco

C*A*. ante. f. breuis est. vafer

C*A*. ante. g. breuis ē. vt ager. exci.

Adagalia. ium. Uagina ae

Stragoluz. i. Uagio. is

Saga. ae Fragoz. aris

Strages. is suffragoz. aris

Agis. n. p. Refragoz. aris

Et habētia. f. vel. p. ante. a. vt fag⁹

flagrum. pagus. plaga. pro vulnere

C*A*. ante. l. in dissyllabis producit.

vt talus. excipitur

Abalus. a. uz. Palus. udis

Pales is. Lali. icis

Phala ae Calibs ibis

Salus utis Halis. fl.

Palam Phalās. Alo. alis

Pollifillaba q̄: vt caleo. excipitur

Caligo inis Salebra

Alea ae Squale

Balena ae Squaleo. es

C*A*. ante. m. in dissyllabis producit

vt fama. Excipitur

Clamis idis

Fames is

Samos is

Amo as

Pollifillaba q̄: vt famul⁹. excipitur

Lamna ae Bamoetas. ae

Amentum. ti Lamentoz. aris

C*A*. ante. n. in dissyllabis producit.

vt sanus. excipitur

Anas aris Anus us.

Lamis is Ana ppositio

Adanus us Lano is.

Pollifillaba q̄: vt anim⁹. excipitur

Baneo omis Anacreon. ontis

C*A*. ante. p. breuis ē. vt caper. exci-
tur

Adapae az. Apidanus. fl.

Papas ae Kapū. pi.

Lapa ae Pappilio. omis

Trapula ae Uapulo. as

C*A*. ante. q. breuis est. vt aqua:

C*A*. ān̄. r. breuis ē. vt arista. vari-
cosus. haruspex. excipitur

Carex icis Caryca. ae

Area ae Blarea ae

Ara ae Maricius. a. uz.

Varicus. a. uz. Aro. es.

Varex icis Pareo. es.

Adiectiua quoqz in. rus/ra/ruz. vt

rarus rara rarum.

C*A*. ān̄. s. i. dyssyllabis producit:

vt naso. Excipitur.

Basis

Lasa Quasi.

Pollifillaba q̄: vt asin⁹. excipit

Laseus i.

Asia. Palus. Basium. ij

C*A*. ante. t. breuis est. vt lateo. es

Excipitur. Uates. is

Laterna. ae. latus. a: um.

Saturnus. i. Ater. a/uz.

Latuna. ae. Atalanta. ae.

C*Et* hñtia. m. vel. r. muta pceden-
ti. vt mater pratum pterq̄ mathesis

C*A*. ante. u. consonantē breuis est

vt auarus. excipitur

Snar⁹. a. uz. Adauoz. ortis.

Praus. a. uz. Pau. omis.

Sausus. a. uz. Adauis. a malo.

Auius. a. uz. Suauis suauē.

Suauium. ij.

C*Et* habentia. l. muta pcedenti. vt

flauus. clauus.

C*E*. ante. b. breuis est. vt hebes. le-
bes lebetis. Excipitur

Bebeo. es Nebula. ae. phebe.

Debilis Thaebe. az. pheb⁹.

Nebuda.

C*Et* hñtia duplicē consonantē an-
te. e. vt gleba. creber. a. uz. trebiya.

C*E*. ān̄. c. breuis ē. vt secus. excipit

cecus. p̄co: echo: mecū: tecū: secū: fe-
cis: secundus: secula: vecors: grecia.

C*E*. ān̄. d. i. dissyllabis producit. vt

rheda: Excipitur.

Edo pro comedo. Cedo pro dic.

Pollifillaba q̄: vt sedeo. excipit

Adedea. n. p. Sedul⁹. Sedicio

C*E*. ān̄. f. breuis est. vt nefas.

C*E*. ān̄. g. breuis ē. vt lego is. exci.

Lego as

Regula ae Bego. is

Regula ae Regina ae

C*E*. ān̄. l. in dissyllabis producit

vt delos. excipitur

Scelus Bela. fl.

Belu Ebelis

Adelos Velut

Celer Uellim

Adelan

Pollifillaba q̄: vt melior. excipit

Belios. sol. Belusium.

Belectrum Belion

Electra. n. p. Belamis. idis.

Elisus. a. uz: Belis. idis

Belubrum. i. Adeli. i. mel

Belicie az. Adeli. mela

Spelunca/ae/ Spelea. Adelicratuz

C*E*. ān̄. m. breuis ē: vt gemo. exci.

Democritus Lemo. omis

Demophoon Nemo. imis

Demosthenes Nemis. vñ

Emathia ae Nemina ae

Semen inis. Semis.

C*E*. ān̄. n. lōga ē. vt rhen⁹. excipit

fenestra ae. Enim

Penus Penitus

Penates Penes. bene

Penetro. as Frenesis

Adenalus/ i Adenalpe

C*Et* hñtia b/g/s/t/u/āte/e/ vt be-
ne/ genus/ senex/ teneo/ venio/ preter

vena/ venoz/ tenia/ tenaz.

C*E*. ān̄. p. breuis ē. vt nepos. exci.

Lepa ae Sepes Lephis⁹. fl.

Lepheus i Lepoz Epirus. ri

C*E*. ān̄. q. breuis ē. vt sequoz. exci.

Neg nequaq̄

C*E*. ān̄. r. breuis ē. vt series. exci.

hero is Pera omis.

feralis. e. Spero as

Erumna ae Erigone es.

Cerulus. a. uz Terampelin⁹

Eruca ae Sero aduerbium
 Pera ae Seria
 Serēs. is
 Uerus. a. u3. Cerinthus
 Ueratum. i. Eridanus
 Uerona ae Seryon
 Ueros. i. sors Terēus
CE. añ. s. pducif. vt cesar. excipit
 Jesus. thesis. 7 composita.
E. ante. t. productif. vt ser. excipit.
 Adetallum. i. Thetis. idis.
 Adetaurus. i. Tetricus. a. u3.
 Fretum. i.
 Adetrum. i. Adeto. is
 Seres. is. Adetuo. is.
 Etpeocles Etiam.
 Etpeomon omis. Retro.
 Etpeos. mos. Adeta prepositio.
 Et habentia. p. ul. u. ante. e. vt peto
 veto.
E. ante. u. consonantē longa est. vt
 Senus. Excipitur.
 Senerus. a. u3. breuis. e.
 Leuo. as. leuis.
CJ. ante. b. breuis est. vt iberus.
 Excipitur. Tribulus. Ibis. idis.
 Ibern. a. u3. Uiber. icis.
 Fibula. ae. Tibur. uris.
 Tibia. ae. Tibum. i.
 Liber. a. u3. Libo. as.
 Sibilus. i. Scribo. is.
CJ. añ. c. breuis ē. vt dicar. excipit
 Spiculum. i. Pica. ae.
 Uicus. i. Picenū. i.
 Adica. ae. Icarus. i.
 Niceterium. ij. Ficus. i.
 Nicos: victoria Licum. ij.
 Trica. ae. Uicenus. a. u3.
 Spica. ae. Tricen. a. u3:
 Picus. i. Sicut.
 Sica. e. Pico. is.
 A quo composita noia in icus excipit.

tia breuiant penultimam. vt fatidic
 veridic. juridic. causidicus.
CJ. añ. d. longa ē. vt rideo. excipit
 Idem in genere neutro.
 Ideo Iodaspes. is.
 Fides. ei. vñ Fidis. is.
 Fidelis. ele. Liconia. ae.
 Idone. a. u3. Bidimus
 Auidus. a. u3. Cydon. omis.
 Uideo. es. Quidem.
CJ. añ. f. longa est. vt cison. nis.
CJ. añ. g. breuis ē. vt ligur. excipit
 Bigae. az. Figo. is.
 Fagus. oris. Frigo. is.
 Pigargus: i. Fligo. is.
 Giginti Stigo. as. vñ
 Triginta Vestigo. as.
 Strigilis Instigo. as.
CJ. añ. l. lōga ē. vt vilis. Excipit.
 Cilindrus Pilus. i.
 Bilgris. e. Pila. ae.
 Adium. ij. Pileus. i.
 Elix cis.
 Cilium u.
 Lilybeus Pylades.
 Iylas. ae. Pylunus
 Plios cū cōpositis. vt paphil. Et
 habentia. s. vel. t. ante. i. vt fileo. ti-
 lia. pter thyle.
CJ. ante. m. in dissyllabis. longa ē.
 vt vimen. Excipitur.
 Thymus Numis. hymen.
 Simus Simul
CJ. Polissyllaba q̄. vt tuncō. excipit
 Simus. is
CJ. añ. n. lōga ē. vt vinū. excipit:
 Linea. ae. Linus. n. p.
 Lino ms. Lino. is
CEt habētia. c. m. s. añ. i. vt cinis
 minor: aris. sin. pter sinū p vase.
CJ. añ. p. breuis ē. vt piper. exci.
 Uipera: ae. Lupus
 Ripa. ae. Lypus.

Sipharius. ij. Tiphis.
 Sippo. omis Tiphon.
 Stipes. itis. Iphigenia. ae.
 Stipo. as. Iphitus. ti.
CJ. ante. q. breuis ē. vt liquo. as.
 Excipitur
 Liquor: liqueris.
CJ. ante. r. in dissyllabis longa est
 vt dirus. Excipitur
 Pyrus. i.
 Pyra. ae. Lyra. ae.
 Polissyllaba quoq̄: vt myrica.
 Excipitur
 Stiria. ae. Chironomon
 Pirata. ae. Chirurgus.
 Pyramus. i. Cyrenae. az.
 Pyramis. idis. Pirithous
 Syrius. stella Tintus.
 Tiresias. ae.
CJ. ante. s. longa est. vt visus.
 Excipitur.
 Adiser. a. u3. Bison. ontis.
 Prifana. ae. Chisos. aurum
CJ. ante. t. breuis est. vt iter.
 Excipitur.
 Nitro. eris Tintillo. as.
 Uitella. ae. Uito. as.
 Pstacus. i. Uitis. is.
 Titan. amis. Italia. ae.
 Pbiton. omis Criticus. i.
 Pythia. oz. Chitoz. is.
 Pyrisma. aris. Clunus. i.
 Aditis. e. Tityrus. i.
 Ritus. us. Sitonia. ae.
 Triton. omis Pythagoras. ae
 Titonus. i. Brito. omis
CJ. ante. n. psonantem longa est
 vt vino.

 Ante. b. longa est. vt ro-
 bur. Excipitur
 Soboles. is. Obes. a. n
 Et hntia duplicē psonan

tem ante. o. vt globus. probus
CD. ante. c. breuis est: vt Focus:
 Excipitur.
 Jocundus. a. u3. Cochis. is.
 Procerus. a. u3. Ocyus.
 Ocium. ij. Ocyus. i.
 Poculum. i. Oceamus. i.
 Phoca. ae. Phocis. idis
CD. ante. d. in dissyllabis longa ē
 vt rodo. Excipitur
 Rhodus. Odor. oris
 Rhodus. i. Rhodo. aduerbiū
 Polissyllaba quoq̄: vt rhodope
CD. ante. f. breuis est: vt ofella.
 profugus
CD. ante. g. longa est: vt cogo. is.
 Excipitur.
 Toga. ae. Rogo. as
 Rogus. i. Logos. i. sermo.
CD. ante. l. breuis est: vt colo. is
 Excipitur/
 Adoles. is Polipus. i.
 Adoloz. iris Schola. ae
 Bolium. ij. Politus: a. um
 Proles. is. Lolum. i
 Boletus. i. Colo. as
 Colon: membrū Soloz. aris
 Coliphium. ij. Olim: aduerbium
 Solus. a. um. Molo. is
 Cōposita quoq̄ a poleo vbo greco:
 vt myropola. bibliopola.
CD. ante. m. longa est: vt omentū
 Excipitur.
 Omasum. i. Comes. itis
 Homo. inis. Omitto. is
 Stomachus. i. Omo. is.
 Dominus. i. Prometheus. i.
 Loma. ae. Homerus. i.
 Bomus. us. Bromos: cursus
 Bomo. as. Tomos: incisio
 Blomero. as. Comedo. is.
CD. ante. n. breuis est: vt sonus.

Excipitur.
zona. ae. **Pono. is.**
Mononae. az. **Pone. aduerbiuz**
Monus. a. um **Bonos: angulus.**
Et hñtia/c/d/p/ante/o/ vt conoz
aris. dono. as. pono. is.
Q/ante/p/ breuis est: vt oportet
Excipitur.
Opilio. onis **Popisma. aris**
Propago. imis **Lopia. ae.**
Sopio. is.
Populus: arbor **Scopae. az.**
Lopus. i. **Lopo. onis.**
Lopula. ae **Lopa. ae. n. p.**
Q/ante/q/ breuis est: vt loquoz.
Locus.
Q/ante/r/ breuis est: vt choruz.
Excipitur.
Chorus: ventus **Pro. as.**
Corycus. i. **Coram. aduerbiu**
Chorax. acis **Coralus. i.**
Ora. ae. **Boris. idis.**
Horu. ae. **Soxer. icis**
Et hñtia/l/vel/r/ ante/o/ vt lorica.
gloria. proza.
Q/ante/s/ longa est: vt rosus.
Excipitur.
Rosa. ae. **Proseuca.**
Bosis. **Posui.**
Q/ante/r/ breuis est: vt totidem
Excipitur.
Borrus **Botus.**
Boto. lotus **Botu. as. Nor.**
Lotus. a. um. **Quotidie. Uora:**
Et hñtia duplicē psonantē ante/o/
vt cloto. protos. protinus. Excipit.
Proteruus. **Ptoros.**
Q/ante/u/ psonantē breuis est:
vt ouis. Excipitur. **Quum. i.**
Q/ante/b/ breuis est: vt robor.
Excipitur.
Tuber. eris. **Bubo. onis**

Uber. eris. **Rubes. is.**
Suber. eris. **Rubes. is**
Rubigo. imis. **Rubo. is. a quo:**
Pronuba. Innuba: breuiat penst.
Q/ante/c/ longa est: vt duxo. is.
Excipitur.
Lucullus. i.
Bucenti. ae. **Zucerna. ae.**
Q/ante/d/ longa est: vt trudo. is
Excipitur.
Rudens. entis **Pudet. bat.**
Sudes. is. **Studeo. es.**
Rudis. is **Ludo. is**
Q/ate/f/ longa ē: vt rufus. trufoz
Q/ante/g/ longa est: vt lugeo.
Excipitur.
Lugurium. Et hñtia/f/i/p/ante/u
vt fuga. iugum. pugil. pæter.
Fugis. e. **Fugerum. i.**
Q/ante/l/ breuis est: vt vllula.
Excipitur.
Uligo. imis **Julius. ij.**
Udula. ae.
Q/ante/m/ longa est: vt human
Excipitur.
Humus. i. **Humerus. i.**
Et hñtia/c/n/t/ ante/u/ vt cumulus
tumeo. numa. Pæter.
Humen. **Lumae. az.**
Q/ante/n/ longa est: vt munus.
Excipitur.
Lpneus. i. **Lunica. ae.**
Q/ante/p/ breuis est: vt lupus.
Excipiunt hñtia/n/r/p/ate u/ vt nup
rupes. pupa. pupula.
Q/ante/i/ producitur: vt iuro.
Excipitur.
Murus. **Curul. Furio. is.**
Uduria. **Furia. ae**
Q/ante/s/ longa ē: vt musa. Excipitur.
Uusillus. i. **Uufurro. Cpil**
Q/ante/t. in dissillabis longa est:

vt mutus. Excipitur
Curis. is. **Uter. a. um.**
Fruter. icis. **Uto. as.**
Uutris. e. **Uti: aduerbium**
Uolissyllaba q̄ vt pute. Excipitur
Uutuus. a. um **Ulutio. is.**
Futis. e. **Furio. is.**
Uutio. is. **Uuteo. es.**
Q/ante n. consonantē longa est si
nulla p̄cesserit p̄sonans. vt vna. Ali
ter vo breuis ē: vt flum. pluvia. etc.
De medijs syllabis
Ante/b/ breuis ē: vt syllaba
a cacabus. Excipiuntur verba
lia in bilis. vt amabilis/ e/
In abulū quoq; vt acceptabulū.
Q/ante/c/ breuis est: vt psitacus.
Excipitur.
Uloaca. ae.
Upacus. a. um **Uenacus. i.**
Et nomina deriuatiua terminata in
ace. r aculū: vt ordeace. ymbzraculū
Q/ante/d/ breuis est: vt euehela-
du. Excipitur. **Licada. ae.**
Q/ante/f/ vel/ph/ corripit sp: vt
Lolaphus.
Q/ante/g/ longa est: vt imago.
Excipitur.
Uuager. i. **Utagen. enis.**
Uelagus. i. **Usparagus. i.**
Uedagogus. i. **Udeleager. i.**
Et ppria terminata in goras: vt py-
tagoras. anaragoras. proragoras.
Q/ante/l/ breuis est: vt italus. Excipitur.
Uatalanta. ae.
Sardanapal. i. Et noia termiata
in alis: vt legalis. venalis.
Q/ante m/ breuis est: vt Priam
Excipitur nomē terminatū in amen
vt iuuamen.
Q/ante n/ breuis est: vt clibanus.
Excipitur.

Bacchanal. alis **Bianoz. ozis.**
Uulcanus. i. **Euphranoz. ozis.**
Sarganus. i. **Uircania. ae.**
Adiectiua quoq; in anus: vt in anis
vt romanus. a. um. inanis. e.
Q/ante p/ breuis est: vt alapa.
Excipitur.
Uinapis. is. **Anapis. fl.**
Uuapius. i.
Q/ante r/ breuis est: vt barbarus
Excipitur. **Amaracus: flos.**
Uhiara. **Eaphareus mons**
Adiectiua quoq; in arius: vel arus
vt aris: vt carnari. ignarus. molar
Q/ante s/ breuis est: vt carbasus.
Excipitur.
Uarnasus. i. **Amasis: Rex**
Umasus. i. **Ugaso. onis.**
Q/ante t/ breuis est: vt calatus.
Excipitur.
Euphrates **Acathes.**
Aratus poeta.
Et in atus. ata. atū. p̄cipijs filia:
vt galeatus. palatum.
Q/ante u/ consonantē longa est:
vt cadauer.
Ante/b/ longa est: vt ephe-
e bus. Excipitur
Ubere. Uesebon.
Uelleborus **Uerebinthus.**
Q/ante/c/ longa est: vt ginecium
Excipitur.
Ueneca. ae. **Uerecintus.**
Q/ante/d/ longa est: vt veredus.
Excipitur.
Uessedum. i. **Antumedon**
Uandromeda. ae **Uaumedon.**
Uathedra. ae. **Uacedaemon**
Uadacedo. onis.
Q/ante f/ vel/ph/ breuis est: vt ve-
nesicus. elephas.
Q/ante g/ breuis est: vt integer

Excipitur. *Lethæus.*
CE/ante/l/longa est: vt *cornelia.*
 Excipitur.
Angelus. i. Libele. es.
Aristoteles Praxiteles.
Pyrgoteles Achelous. i.
CE/ante/m/longa est: vt *racemus*
 Excipitur. *Aebemens.*
Heremus. i. Anchemolus.
Telemachus Ptolomeus
CE/ante/n/longa est: vt *lagena.*
 Excipitur.
Iuuenis. Achemenes.
Hebenuus. Porlena.
Helenuus. Armenia.
Helena. Adelpomene.
Parthenope Climene.
 Et ppria in enes/terminata: vt *Be*
mothenes. Origenes.
CE/ante/p/breuis est: vt *telephus.*
 Excipitur.
Psephis. is. siue psepe. siue psepiu
CE/ante/r/breuis est: vt *camera. Et*
Chimera. Adegera (cipit
Salterus Panthera.
Salerus. ri. Statera.
Homerus. Abdera
Hiberus. fl. Cithera. oz.
 Et adiectiua in erus: vt *seuerus. a. u.*
austerus. a. u. Præter inferus. a. u.
superus. a. um.
CE/ante/s/breuis est: vt *lachesis.*
 Excipitur.
Pyrneos. Adathesis. ei.
Deloponesus Frenesis.
Adarpeus. Lalesus. fl.
CE/ante/t/longa est: vt *mozetum.*
 Excipitur. *Pblegeton.*
Phaeton. Areta.
Lamatum. Arethusa.
Amerhistus Japetus.
CE/ante/u/sonantē longa est: vt

Sueuus.
 Ante/b/breuis est vt *lilybaeu*
 i Excipiunt in bilis/verbalia
 vt *legibilis.*
CE/ante/c/breuis est: vt *rusticus.*
 Excipitur.
Apricus. a. uz Furnica.
Amicus. a. u. Lorica.
Adedicus. a. uz Lectica.
Hosticus. a. uz Adyrica
Pudicus. a. uz Artica.
Laius. fl. Arica.
Municus. Umblicus
 Et ppria noia barbaroz: vt *alaricus*
Theodoricus.
CE/ante/d/breuis est: vt *viuidus.*
 Excipitur. *Abydos. Acidalia*
 Et noia terminata in ido/vt *libido.*
 Et patronymica q̄ fiunt a noibus in
 eis dypthongon desinētibus: vt *ti-*
deus. titides.
CE/ante/f/breuis est: vt *municus.*
CE/ante/g/breuis est: vt *prodigus.*
 Excipitur *Auriga.*
 Et noia terminata in/igo/vt *vligo.*
mis. Caligo. mis
CE/ante/l/breuis est: vt *facil. Exci*
Aprilis. is. Exilis. e. (pit
Quintilis. Subtilis. e.
Sextilis Asylum. i.
 Et noia terminata in/ile: vt *monile*
angile. cubile.
CE/ante/m/breuis est: vt *proximus.*
 Excipitur.
Opimus. a. u. Enchymema
 Et terminata in/imen/a verbis q̄r-
 te piugationis: vt *mumimen.*
CE/ante/n/breuis est: vt *patina.*
 Excipitur.
Laminus. i. Cyminum. i.
Latinus. i. Lacinium.
Lupinus. i. Apeninus.

Salinum. i. Hippocrine
Propino. as. Merine. es.
Bythyma. Festino. as.
 Et ppria in/in/vt *carin.* Et noia
 deriuata in/inus. ina. inu. vt *alpin*
alpina. alpinum. Excipitur.
Crastinus. a. uz Faginus. a. um
Oleaginus. a. u. Serotinus. a. um
Bissinus. a. um Clandestinus.
Hyacinthinus. a. u. Bombicinus.
Amerhistinus. a. u. Crystallinus
Adirrinus. a. u. Adamantinus
 In ina/quoq; producūt: vt *poping.*
aruina. Excipiuntur.
Magina. ae. Adachina. ae.
Femina. ae. Lamina. ae.
Proserpina. ae. Sarcina. ae.
Fustina. ae. Trutina. ae.
CE/ante/p/breuis est: vt *polipus.*
 Excipitur. *Obstipus. a. um.*
Euripus. Ilysiptila. n. f.
Seriphos insula Oedipus.
Eriphyle. Colyphium.
CE/ante/q/longa est: vt *antiquus*
 Excipitur.
Reliquus. a. um Siliqua. ae.
CE/ante/r/breuis est: vt *satyrus. Exci-*
Papyrus. i. Delirus. a. u. (pit
Butyrum. i. Semiramis. fl.
Ityrius. i. Adagirus. cocus.
CE/ante/s/breuis est: vt *Cithisus*
 Excipitur.
Paradisus. i. Bonyssa. insula
Anchises. Dionisius. n. p.
Banisus. Lambyses.
Paralysis. Amphisa.
Paracclisis. Amphrysus.
CE/ante/t/breuis est: vt *ciuitas*
 Excipitur.
Locytus. fl. Hermaphroditus
Aconitum. i. Lechitus. i.
Thersites. n. p. Archita. pbs

Amphitrite. Adephitis. puto.
 Et terminata in ita: vt *itus. a. um*
 que deriuant a noibus: vt *ysraelita:*
 ab *ysrael.* *maritus a mare.* *turritus*
 a *turre.* *auritus ab aure.*
CE/ante/u/sonantē longa est: vt *oli-*
ua. salua. Beme Minue. ci.
 Ante/b/breuis est: vt *oreb*
 o Excipit. *October. Jacobus*
CE/ante/c/breuis est: vt
Archilochus. Apocope
CE/ante/d/breuis est: vt *periodus.*
 Excipitur. *Herodes.*
CE/ante/f/vel ph/semper corripitur
 vt *sarcophagus. apostropha.*
CE/ante/g/breuis est: vt *egloga.*
 Excipiuntur cōposita a *gogo/vt syna*
goga. pedagogus.
CE/ante/l/breuis est: vt *soboles.*
 Excipitur.
Aectolia. ae. Fermacopola. ae.
Adausolus.
CE/ante/m/breuis est: vt *latomus.*
 Excipitur. *Amomum.*
CE/ante/n/longa est: vt *gelonus.*
 Excipitur.
Edonis bacca. Diaconus. i.
CE/ante/p/breuis est: vt *malope. Et*
Esopus. n. p. Piropus. (cipit
Asopus. fl. Jopas. n. p.
Ilyfopus: herba Europa.
Lanopus.
CE/ante/r/breuis est: vt *bozeas.*
 Excipitur.
Belorus: promo Litorus: mons.
Belorus. fl. Anthozes. n. p.
 Et deriuata in orus/vt *canor. a. u.*
 Et ppria noia cōposita a *dorus: vt*
Isidorus. Heliodorus. Theodorus
CE/ante/s/longa est: vt *bellicosus.*
 Excipitur. *Ambrosia.*
CE/ante/t/longa est: vt *careota.*

Excipitur. Aristoteles. Antidorū
C ante/u/ quādo reperiat pducit
vt Ludouicus.

Ante b/breuis ē: vt coluber
u Excipitur. Saluber.

C ante/c/ longa est: vt ca
ducus. Excipitur Volucris.

C ante/d/ longa est: vt testudo.

C ante/f/ si repiat breuis est.

C ante/g/ longa est: vt lanuga.
Excipit. Sanguisuga.

C ante/l/ breuis est: vt insula.
Excipitur.

Jetulus. a. um. Tribulis. e.

zabulon. Hercules. Curulus.

Aduloz. aris. Torcular.

C ante/m/ longa est: vt alumen.
Excipitur.

Incolumis. e. Autumo. as.

Lorumar. acis. Lolumen

C ante/n/ longa est: vt fortuna.

C ante/p/ breuis est vt vpupa

C ante/r/ longa ē: vt subura. Ex
Purpura. Lucturia (cipit

Mercurius. Centuria.

Remures. Securia.

C ante/s/ longa est: vt cerusa.

C ante/t/ longa est: vt nasutus.
Excipit. Arbutus.

De vltimis syllabis

Terminalis longa est: vt a-
ma. Excipitur. Pura. Ita

Et ntus. actus et vocatiuus

Præterq̄ vocatiu⁹ a noibus grecis
pme declinationis terminatis in as.
vt eneas. o/eneas. et noia nūeralia in
ginta: vt triginta.

C terminalis breuis ē: vt mare.

Excipitur. ADe. te. se. Ne pro nō.
quare. quotidie. hodie.

Et nomina greca terminata in/e/vt
Lollope.

Et vocatiui a nomibus grecis in es:
vt vlixes.

Et ablatiui quinte declinationis: vt
dies a die.

Et secūda psona impati scde, iuga-
tionis. vt doce.

Et aduerbia que fiunt a datiuo scde
declinatōnis o mutata in e/vt docto
docte. Excipitur. Bene. Adale.

C terminalis longa est: vt viri.
Excipitur. Quasi. Ubi.

Misi. Ibi.

Et vocatiu⁹ grecus: vt thebat. eoli.

Et datiu⁹ grecus: vt palladi.

Abibi. tibi. sibi. indifferens est.

C terminalis indifferēs est. Exci-
pit dñs et abls scde declinatōnis: et
dictiones monosyllabe: vt odo. pro.
que semp longe semper.

Et greca femina in o/vt mantho.

C terminalis sp pducit: vt gelu/

C terminalis breuis ē: vt ab sub.

C terminalis longa est: vt lac. fac.

C terminalis breuis est: vt aliud.

C terminalis breuis est: vt sal.

Excipitur. Sol solis. Nil.

Et nomina barbara: vt Daniel.

C terminalis pducitur: vt titan.
Excipitur. Forlan. Forsitan. An.
In. tamen.

Et noia in en/ mittētia gtm in inis/
vt nomen nominis.

Et accusatiui nominū grecoz: vt lo-
gos longon. scorpis. scorpion.

Eginas eginan.

C terminalis breuis est: vt puer
Excipiuntur monosyllaba: vt lar. nar

Præter hec. fer. Per. Cor. Vir.

Ter. Erater. Ether. Iber. Aer.

C terminalis longa est: vt estas.
Excipiuntur greca mittētia gtm in
adis: vt arcas arcadis.

Et accusatiuus pluralis tertie decli-
nationis: vt arcadas.

C terminalis longa est: vt dies.
Excipit. Penes. Es: cur cōpositis

Et habētia penultimā genitiui bre-
uem: vt miles militis. Præter

Ceres. Abies. Aries. Paries.

Pes et sua cōposita.

Casus quoq̄ pluralis tertie declina-
tionis in noibus grecis vt mereides
arcades.

C terminalis breuis est: vt canis
Excipit dñs et abls plural: vt dñs
dñs: abito a dñs.

Et noia hntia penultimā geniti lon-
gam: vt samnis samntis.

Et monosyllaba: vt Eis. Præter
Is. ea. id. Quis in ntō bis.

Et secūda psona singularis presen-
tis indicatiui actie vocis: vt audis.

C terminalis longa ē: vt sa xer-
dos. Excipiuntur. Os ossis. Impos

Compos.

Mūs q̄ et gtm grecoz nominū: vt
Logos. Tereos.

C terminalis breuis est: vt dñs
Excipiunt. monosyllaba: vt jus. mus

Et hntia penultimā gti longam. vt
Salus. Præterq̄ palus.

Et genitiuus singularis cum nomi-
natiuo. actō et vto pluralib⁹ q̄re de-
clinationis. vt sensus.

Et noia greca: vt amathus.

C terminalis breuis est: vt caput.

De pedibus qui syllabis
constant.

Quam sit a nobis (diuina
grā mediāte) de syllabaz
tēporib⁹ dictū: reliquū ē:
vt de pedib⁹ q̄ syllabis cō-
stant dicamus.

Pes est syllabaz tempozq̄ cer-
ta dimensio. Pedes ideo appellati:
quia vt nos nr̄s: sic illis carmina vi-
dentur incedere.

Accidunt pedi sex. Arsis et thesis.

Numerus syllabaz. Tēpus. Reso-
lutio. Figura. Ordo.

Arsis et thesis est eleuatio vocis. et
positio: que in paucioribus duabus
syllabis fieri nequit.

Numerus syllabaz accidit: vt spon-
deo duaz. dactylo trium.

Tempus vt dixim⁹: est ipsa mora p-
nunciandi.

Resolutio dicit si vna syllaba p dua-
bus: vel ecōtra. si longa pro breui vl

econtra. et si pes pro pede ponatur.
Figura duplex est. Simplex vt in dis-
syllabis: trissyllabis. Cōposita vt in

quadrissyllabis et vltra.

Ordo accidit: qz certo ordine ponūt
et p ordinē questi inuentiq̄ sunt.

Anaduertēdus qz pedes: vt veteres
posuere: vigintiocto cōnumerantur.

Mos aut in nro cōpendio q̄ secuti su-
mus moderniores: septē tm vtimur

pedibus necessarijs (Ceteri autē de
bene esse ponunt) vt sunt.

Pyrrhichius igit ex duabus sylla-
bis breuib⁹ constat: vt deus.

Spondeus ex duabus syllabis longis
constat: vt estas.

Iambus ex duabus syllabis constat
pma breui et scda longa: vt amant.

Trocheus siue choreus ex duab⁹ syl-
labis constat: pma longa et secūda
breui: vt dixit.

Tribrachus ex tribus syllabis breui
bus stat: vt dominus. amma.

Anapestus ex tribus syllabis stat
duabus breuib⁹ et tertia longa: vt
bonitas. dominos.

Dactylus/ex prima longa et duabus
breuibus constat: vt audio. tempora.
Bacchius/ex prima breui et duabus
longis. vt honestas.
Antibacchi/ex duabus longis et ter
tia breui. vt audiri.
Abolosus/ex tribus syllabis longis
vt vertentes.
Amphimacer/ex prima et tertia longis
et secunda breui. vt ciuitas.
Amphibrachus/ex prima et tertia bre
uibus et secunda longa: vt amauit.
Proceleumatic/ex duobus pyrrhi
chis constat. vt ariete.
Dispondeus/ex quatuor syllabis longis
constat. vt fortunatus. oratores.
Chozeus/ex duobus chozeis siue
trocheis constat. vt vindicator factione
inducant.
Diambus ex duobus iambis constat
vt superbiunt. amenitas.
Choziambus/ex chozeo et iambo con
stat: vt versificans. curriculo.
Antipastus/ex iambo et trocheo con
stat. vt retundens. coronatus.
Fonicus maior/ex pyrrhicho et spon
deo constat. vt benedictos.
Fonicus minor/ex spondeo et pyrrhi
chio constat. vt pconia.
Peon primus ex trocheo et pyrrhi
chio constat. vt leticia.
Peon secundo iambo et pyrrhicho con
stat. vt amabitis.
Peon tertius/ex pyrrhicho et tro
cheo constat. vt alienus.
Peon quartus/ex pyrrhicho et iam
bo constat. vt facilitas. celeritas.
Epirritus primus/ex iambo et spondeo
constat. vt sacerdotes.
Epirritus secundus/ex trocheo et spon
deo constat. vt aditores. inuocant.
Epirritus tertius/ex spondeo et iam

bo constat. vt hereditas. comunitas.
Epirritus quartus ex spondeo et tro
cheo constat: vt oratoris.
Distichum de pedibus ad no
stra sufficienter prinet arte
pertractum est. Tunc de car
minibus siue versibus aut
metris ex ipsis pedibus legitime con
stantibus: intendendum est. Sed illud
te prius admonuerim mihi inclite fra
cisce de luna. Hec omnia nisi te frequen
ti exercitationi tradideri: non multum
tibi posse conferre.
Carmen est quicquid pedibus continetur
Et dicitur a carpo. id est eo quod carptum pro
nunciet. Vel dicitur a Carmentis dea
carminum.
Versus est ordo metrica clausulatum
progrediens: rhetorice floribus ador
nata: nihil in se superfluum: nihilque dimi
nutum continens. Et dicitur versus quater quaterque
reversus. Sepius enim et reuertitur antequam
perfectus habeatur. Vel quod finito vno versus
reuertitur ad lineae principium alium in
choatur.
Meterum est plurimum et diuersorum pedum
legitima coniunctio: sub certo numero
syllabarum et temporum. Et dicitur metrum a me
tros quod est mensura: in ipso enim arte
dit mensura et quantitas syllabarum.
Animaduertendum quod haec ars metrica pre
sertim ad tria ordinatur. ad memoriam
scilicet firmiter: ad maiorem delucidatio
nem: et ad narrationem breuiorem.
Metra enim iuuant animos: comprehen
dunt plurima paucis: praestant commemorant
quae sunt tria grata legenti.
Scire etiam te volo vir inter ceteros no
bilis: quod genera metrorum sunt compluri
ma: sed nos gratia tui et compendi tantum
decem usus sumus metris. scilicet.
Phaleuticum carmen constat spondeo

dactylo et tribus trocheis. vt passer
delicium mee puelle.
Saphicum trocheo: spondeo: dactylo: et
duobus trocheis constat. vt nocte sur
gentes vigilem omnes.
Adonicum carmen constat dactylo et spon
deo. vt nubibus atris/condita nullum
Asclepiadem spondeo: duobus coriambis
et pyrrhicho constat. vt sanctorum meri
tis inclita gaudia.
Silonicum constat spondeo dactylo. et
dactylo. vt victorum genitum optimum.
Phereraticum constat spondeo dactylo
et spondeo. vt Brato pyrrhicha sub as
tro.
Dimetricum iambicum constat spondeo vel
iambo indifferenter in primo et tercio lo
co et iambo necessario in secundo et quar
to loco. vt iam lucis orto sidere.
Timetricum iambicum: constat spondeo vel
iambo indifferenter in primo tercio:
et quinto loco: et iambo necessario in
secundo quarto et sexto loco: vt vir cel
tiberis non tacere gentibus.
Hexametrum carmen quod etiam heroi
cum dicitur constat dactylo vel spon
deo indifferenter: nisi quod in quinto pe
de frequentior est dactylus in sexto spon
deus. vt arma virumque cano.
Si vero spondeus reperiat in quinto pro
dactylo ponitur: sunt itaque dactylus et
spondeus in temporibus pares. vnde hy
canus. Acer cessorum pauit cruorum ami
torum persius. Sic constat longo sub
ducimus apencho.
Pentametrum elegiacum constat pro
mis duobus pedibus dactylo vel spon
deo: et cesura. postea duobus dactylis
et iterum cesura: vel habet tercio pe
de anapestus deinde duos anapestos
vt Nil mihi rescribas: attamen ip
se veni.

Animaduertendum quod iambus non po
test poni nisi in tercio loco tam versus
exametri quam pentametri vtriusque pa
ter exemplum. Sub veneris latere de
beret nemo jacere. Nam mala de ue
nere plurima deuenere.
Scire ultimo te volo: versus pentam
etrum subdi exametro.

De accentu

Accentus est artificiosa mo
dulatio vocis in significa
tua prolatione: ad eleua
dum deprimendumue vni
uscuiusque dictionis syllabam.
Tres siquidem sunt prolationes. mel
lica que attenditur in cantu et illi ad
iacet neuma quod est cantus. metrica que
attenditur in scansione metrorum et illi
adiacet tempus Significatiua siue pro
fayca que attenditur in comuni fine
ne et illi adiacet accentus.
Prosodia grece: latine interpretatur
tunc accentus: tunc tenor: tunc tonus.
Dicitur namque accentus ab accinen
do. id est ad significandum aliquid canen
do: quia ad hoc accentus est inuentus
vt significatio dictionis melius disti
guatur. Tenor dicitur a tenendo: quia
vna syllaba magis minusue tenetur
Tonus quasi tonandi modus.
Tres autem sunt accentus principa
les. acutus. grauis circumflexus. Acu
tus est. quo syllaba acuitur: eleuatur
que vt in prima syllaba huius nominis
dominus. Grauis quo syllaba depri
mitur atque deponitur. vt in media et
ultima syllaba huius nominis domi
nus. Circumflexus quo syllaba eleua
tur: ac deprimatur. vt in penultima hu
ius infinitiui amaroque tunc ab usu ces
sit modernorum.

Omnis dictio latina: graeca: et bar-
bara quocumque sit syllabarum unum ha-
beret accentum pronantem qui est acutus ne-
que habere potest plures acutos. At-
uero accenti grauis tot habet quot syl-
labas: propter eam in qua accensus acutus
collocatur.

Regule de accentu

Omnis dictio monosyllaba accentu a-
cuto profertur. ut mos. sal. flos. ros
dos. nox. dur.

Omnis dictio dissyllaba prioris syl-
labam acuit. ut deus. celum. pater aqua.
mare terra. roma.

Omnis dictio plurium syllabarum penul-
timam habens breuem in tertia a fine ac-
centu profertur acuto. ut pelagus. domi-
nus anima. Si vero penultimam habet
longam eadem acuit. ut romanus. for-
tuna cadauer cicada.

Omnis dictio non declinata latine si-
ue sit monosyllaba: siue dissyllaba:
siue polysyllaba: in vltima syllaba ha-
bet accentum acutum. ut ruth. iacob. io-
seph. iesus. gabriel. lybie. agathe. et
sepe in medijs syllabis. ut aeneas. ma-
ria. josue. Si autem ad latinam declina-
tionem trahatur in eadem syllaba ser-
uat accentum. ut

Adam adamus. Joseph. iosephus
Jacob iacobus. Alaric. alaricus
Israel israelus. theodoric theodoricus
Isabel isabella Leonor. leonora
Noia propria secunde declinationis
mittentia vocatiuum in .i. quibus habeant
penultimam breuem: eandem tamen accen-
tu profertur acuto. ut virgilius. o vir-
gili. anthonius: o anthoni.

Omnis dictio latina non corrupta si-
plurium est syllabarum: habet accen-
tum in penultima aut tertia a fine in
ultima vero nunquam. nisi ambiguitatis

tollende gratia. ut
Quando pro quonia **U**na pro simul
Ergo pro causa **P**orro pro longe
Hone pro retro **B**ene pro sicut
Sane pro certe **P**uta pro sicut
Alia pro alio tempore.
Aliquo pro ad locum.

Circum pro aduerbio vel propositione:
Cuius nominatiuus.
Falso aduerbium.

Hec interiectio. et in similibus.
Et in dictionibus coactis. ut
Arpinas. larinas. nras. vras. pro
Arpinatis. larinatis. nratibus. vratibus
Beduc. benedic. benefac. pro
Beduce. benedice. beneface. et filia.
Isthic. isthuc. illic. illuc. pro
Isthicce. isthucce. illucce. illicce. et si-
mila.

Et in propositionibus postpositis. ut
Maria circum pro circum maria.
Manus inter pro inter manus.

Trastra per et remos pro per transtra
Adecum. tecum. secum. nobiscum. vobiscum.
Et in dictionibus quibus clausulas in-
terrogatiuas finimus. ut quis furor
Quius?

Et in dictione enclitica quae a trahit ad
se accentum syllabe precedentis. ut di-
xitque dñsue: hominesue. Sunt autem
dictiones enclitice. que. ne. ue. finis.

De modo punctandi

Ed quia non sufficit gra-
maticis recte scribere: vel
accentuare modeste: verum quod
de congruam finem distictis pro-
ferre necesse est. ea propter inquirendum
videtur que et quanta solertes grama-
tici conscripserunt. Ad hoc ut mensu-
ratis distinctionibus valeat vniuersis

rite in ecclesijs legere vel cantare: aut
facunde coram maiore seu eleganter
orare: **P**relibata igitur capescere vo-
lentes: seu denique erudiri in premissis
quibus premente tenere congruit. pri-
mum quidem quid sit punctus. secundo
quot sunt genera punctorum. tertio
quid vniuersumque. quarto quod clausula.
quinto quid distinctio dicatur.

Punctus est signum quod vel figura:
vel mora sua/clausulas separat: sen-
sus distinguit/ammum recreat. spa-
ciumque cogitandi relinquit.

Sex sunt genera punctorum: quibus
impreseniarum utimur. virgula/ma-
ma: colum. periodus: interrogatiuus
parenthesis ()

Virgula est perpendicularis linea:
dexteram versus partem erecta sic quae
rite ponitur post dictiones verbo ac-
fectione carentes. vocaturque a cla-
ris viris subdistinctio.

Coma: est quod per duo puncta designa-
tur sic: et locatur congrue post dictio-
nes habentes verbum: sed tamen nec sen-
tentia/nec constructio est perfecta:
cui nomen distinctio suspensiva est.

Colus est punctus planus secundum im-
pressionem calami sic. qui constructi-
onem denotat esse perfectam: sed tamen
adhuc pendet intentio dictatoris. et
talis vocatur media distinctio siue co-
stans.

Periodus est punctus planus cum
virgula curva siue deorsum ducta sic: et
qui ponitur in fine clausule: quoniam non
modo perfectus est sensus: sed etiam
ipse sermo. ut quod sequitur: quoniam de no-
uo inchoari videatur. et talis distin-
ctio vocatur finitiua.

Introgatiuus/vel admiratiuus est: pun-
ctus planus cum virgula reuertata sic: Et

locatur recte post orationem interrogan-
tem. ut intelligis ne ea quae dixi
Parenthesis (sic enim ut hic vides: ple-
rius eam notare solet) est sententiae in-
positio: qua ex medio remota: iteger
sermo perdurat. aliter pro iuuenibus noti-
ficare volo.

Parenthesis est quoniam in suppositis et
appositis vnius orationis alia includit
oratio. Et dicitur a para quod est inter et the-
sis positio quasi interpositio.

Aduertendum quod ipsa puncta in mo-
ra temporis via pronuntiandi ostendunt
Virgula enim dum pronuntias: paruum
temporis moram exigit. **C**oma: longius-
culam cum suspensa tamen voce. **C**olus
tandem et periodus/plurimum interual-
lum desiderant.

Hoc igitur exemplo/omnia genera pun-
ctorum notabimus. **C**um neglecta de-
bita partium orationis constructione/rec-
ta punctandi ratio haberi non possit:
debet huius artis cupidus: in primis
grammaticae preceptis opera dare. **I**n
qua de ordinandis dictionibus/per-
fecta ratio tractatur: **H**ominem fortiter
o integrum: vbertas atque sapientia vir-
tutum (quibus te celeberrime exudare
video) me plurimum adhortatur: ut te
velim imitari.

Colum quae ponitur in singulis partibus
orationis quae per articulum aut dissolutus si-
ne coniunctione adnectuntur. ut te dili-
go. te honoro. te deprecor. te exoro. vi-
res deficiunt. membra occidunt. animus lan-
get. sensus enervat. facultates minu-
unt. sed cum infuenerit coniunctio: non fit
colus. ut ignis aurum examinat et vir-
tus in aduersitate probatur. aut sic. te
laudo et honoro et magnificare com-
pel-
lor. **I**n fine tamen clausule/punctum fa-
cere licebit.

*Virgula, sub distinctio
coma: distinctio
suspe finis est.
colus. media. disti.
siue constans et
periodus distinctio
finis tamen. et ff
in interrogatiuum
parenthesis. c*

Diffinitio clausule.

Clausula est plurium distinctionum continuatio: ambitum perfecte sententiae comprehendens.

Quādoq; tñ clausula vnā tantuz distinctionem cōtinet. vt hic. **Fides** sine operibus mortua est. vel fides est omnium virtutum fundamentū. vñ **Res** verissima ē paupertas. Sed tñ abusiue dicitur clausula: sicut vna vocalis dicitur syllaba. vt hic oro ire esau enoc. &c.

Distinctio est vni clausule integrū mēbrū. dictiones digna ordinatione contēns: & sentēcias ab ambiguitate expediēs. Et dicit de distinguo is. nam distinctio pūctis debitis scripta distinctiōes ponit inf snias debitas. **Clausula** duozū. triū. quattuoz. qñq; . set. septem. mēbrorum tollerāda est: & satis comēdanda. sed si septem membra. i. distinctiones excedat. reprobatur. Itāz auditoribus tediosa esse solet. & confusum efficit legentibus intellectum.

Clausula duarum distinctionū. illi gratia cōmuni iudicio comendatur: q̄ singulis poscētibus ostēdit se liberalem.

Clausula trium distinctionū. timere debet q̄cumq; vult alijs predicare: ne proprio saculo seipm̄ percutiat. cū p̄dicatio sine operibus contemnatur. **Multi** de rusticano tugurio ferunt ad honores: qui cum fuerūt sublimate: elata ceruice in superbiam eriguntur.

Clausula quattuoz membroz. **Diuitie** sūt ab homibus contēnende. quia laboriose nimis ac illicite acquiruntur: cum miseria custodiuntur maxima & timore. sed cum dolore/planctu

ac lacrimabili reliquuntur.

Clausula quinq; membroz: semper in ciuitatibus regnat inuidia inter pares. nam sibi semper inuident obliuiscētēq; vetera: noua concupiscunt: & sic sub vmbra deliciarum affidue conteruntur.

Clausula sex membroz. **patiencia** est omnium virtutum condimentuz. & sine ipa virtus omnis vidua reputatur. **Quia** damna rerum temporalium vilipendit. **Ignominiosaz** quoq; verborum iniurias quasi aure surda pertransit. **passiones** vero proprii corporis gratulanter tulerat: nec ad vllam perturbationem absq; rationabili incōmoditate mouetur.

Clausula septem membroz. **Qui** cibum esurientibus: & potum sitientibus liberaliter elargitur: qui vagos benigne recipit: & miseros cōsolatur qui firmos properat visitare: & qui nudos cooperire mittitur: ille quidez a dño merebitur benedici. **Sum** hęc tñ opera fidei roborētur.

Clausula plurium distinctionuz. **Quanta** mihi sunt suspiria & lamenta cum virginitatis candorem me recolo perdidisse. prius siquidez formosa fueram vt lilium: & in conspectu dei & hominum pulcherrima: fulgebam enim velut rosa. & virtute constantie coruscabam. filia vero dici poteram angelorum. Sed postq; virilis amplexus florem virginitatis abstulit. **pdita** ē odoris suauitas. facta sū natura fragilis: & corpore ifecta & potuma cōuallia inf spinas ceciderunt.

Et clausulis p̄cedētibus p̄z euidēt quomō ex multis mēbris. i. distinctiōnib; vna clausula cōstare pōt. **Et** patet etiā q̄ nō est necesse eandēz clau-

sulā cōstrui. i. perfici seruando ordinem in distinctiōnib; vidēz q̄ p̄ma distinctio alicuius clausule sit suspensua: & in secūdo loco sit media: & tertio finitua collocef. **Imo** pōt formari clausula ex multis suspēsiuis membris: aut ex multis medijs. s. distinctiōnib; vel etiā ex multis periodis aut constare poterit ex p̄mixtione omnium hęc de rōne pūctadi: & clausularum si ad exercitacionē accōmodaueris tibi sufficient: q̄ humanissime frāctice grato animo suscipere velis.

Finis.

Tractatus septimus de vicijs & figuris tam dictionis q̄ locutionis.

Quādoq; in p̄cedētibus de quattuoz p̄tib; hui; cōpendij vidēz syntacti. etymologia. orthographia & p̄sodia differuim; nūc succinte de figuris videamus. s; q̄ vnū oppositū per aliud cognoscit: vt aristoteles sumus p̄boz princeps elēcoz p̄mo enucleat. ideo p̄mū de vicijs barbarismo & solecismo annexis. deinde de figuris dicem;. Itā de barbarismo & solecismo supra cōmemoraui: de q̄bus nullā faciem; mētionē: sūt enim sub istis denoiationibus vicia q̄ non possunt aliqua rōne redimi. sub alia aut possūt. barbarism; nāq; p̄methaplasimū pōt excusari: & solecismus p̄ scema vt infra patebit; **Cauidenda** ne sunt hęc vicia: **Profecto** elaborādū est. s; quia aliquādo excusantur: vel cōsuetudine vel auctoritate: vñ venustate: vel vicinitate virtutū: magna in his diligētia adhibenda est.

Sequitur de decem vicijs.

Am barbarismo & solecismo decē vicia noiantur hoc modo acyrologia. cacēpharō

pleonasmos. perisologia. macrologica. tautologia. eclipsis. tapinosis ca tosyntheton. amphibologia.

Acyrologia est impropria dictionis positio. vt hūc ego si potui tantū sperare dolore. pro timere.

Cacēpharō est obscena pronūciatio: vel incōposita dictione vñ vno verbo vt numerū cuz naubus aequat. **Et** arrige aures pamphile.

Pleonasmos est adiectio superuacua ad plenaz significationem. vt sic ore locuta est.

Perisologia est adiectio verboz superuacua sine vlla vi reruz. vt ibant qua poterāt/qua nō poterāt nō ibāt **Macrologia** est longa sentētia res nō necessarias comprehendens. vt legati nō impetrata pace retro vñ venerunt: reuersi sunt.

Tatalogia est eiusdē dictionis repetitio viciosa. vt ego metipe venio.

Eclipsis est defect; q̄dā necessarie dictionis quā desiderat p̄ciosa snia. vt hęc facūde: deest loquebat.

Tapinosis est humilitas magne rei nō id agēte snia q̄d demōstrat. vt penitusq; cauernas ingētes vtrūq; armato milite complent. i. multe legiones armatoz militū implerunt multas cauernas: & dulychias verasse rates.

Cacosyntheton est viciosa dictionū compositio. vt versa q; iuuenicum terga fatigamus hasta.

Amphibologia ē abiguitas dictōis q̄ fit p̄ actm̄. vt si q̄s dicat. audio secutores retiarium supasse. **Aut** per verbuz. vt criminatur cato. vadatur

Tullius: nec addat quæ vel a quo: aut p participiū. vt video statuam aureā hastam tenentē. Fit etiam p omonima. vt si qs dicat acies nec addat oculoꝝ: aut exercitus: aut ferri. fit p̄ter ea plurib⁹ modis: quos recēdere omnes ne nimis longū esset nō oportet.

Tractatus de figuris.

Figurarū vt ad presens expectare videt tria sūt genera. methaplasmius scema. tropus.

Methaplasmius est trāformatio q̄dam recti solitiq̄ finonis in alteram speciem metri ornatus necessitatisue huius sūt spēs quattuordecim.

Prothēsis est appositio q̄daz ad p̄ncipiū dictionis: littere vel syllabae vt gnate: p natae retulit p tulit.

Epenthēsis est positio q̄dam ad mediaz dictionē littere vel syllabae. vt reliquias p reliquas. induperator pro imperator.

Paragoge est appositio quedaz ad finem dictionis littere vel syllabae. vt magis p mage: et potest⁹ pro potest.

Apharesis est ablatio de p̄ncipio dictionis littere vel syllabae: cōtraria prothēsi. vt mitte pro dimitte: et tēpno pro contemno.

Syncopa est ablatio de media dictione littere vel syllabae cōtraria epenthēsi. vt audacter p audaciter et comorit pro comouerit.

Apococa est ablatio de fine dictionis littere vel syllabae: cōtraria paragoge vt achili pro achilles: et possis p possitis. et potes pro potestis: et mutu p muto.

Extasis est extensio syllabae. contra naturā verbi. vt italiā fato profug⁹ cū italiā p̄ma syllaba correpta dicere debeamus.

Sistole est correptio syllabae contra naturam verbi facta cōtraria extasi. vt acos⁹ ozion p ozion producte.

Dyeresis est diuisio vnius syllabae in duas. vt olli respondit rex albailongar. pro albelonge: vt aulai i medio libabant pocula bacchi: pro aulae. et diues pictai vestis et auri. pro picte.

Syrenesis ē cōglutinatio duarū syllabarū in vna contraria dyeresi. vt phe-ton pro phe-ton et aeripidem pro aeripidem.

Sinalimpha est p̄ interemptionem concurrentiū inter se vocalium lubrica q̄dā leuisq̄ collisio. vt atq̄ ea diuersa penitus dū parte geruntur. vt Sinalimpha est abiectio vocalis in scansione metri: de fine dictionis cū sequens dictio incipit a vocali. vt se-per ego auditor tū nunq̄ vere ponā.

Elipsis est consonantium cū vocalibus asperere cōcurrentibus difficilis ac dura collisio. vt littoza multum ille: et terris iactatus et alto.

Antitesis est littere pro littera positio. vt olli subridens pro illi.

Methathēsis est transformatio litterarū in alio loco nulla tñ littera ex ea dictione sublata. vt euandze p euāder et timbre pro timber.

Sequitur nūc tractat⁹ de scemate.

Superius dictū est de figuris methaplasmi: excusantibus barbarism⁹ hunc dicendus restat de figuris scematis excusantibus soloecismū. Scema nō diffinitur cum sit equiuocū s̄ diuiditur in scema lexeos et dianocas que sunt q̄dam figure verborū et sententiarum: sed scema dianocas ad oratores pertinet. ad grāmaticos vero lexeos: que cū multa sint. ex oibus

fere necessaria sunt setdecim. s.

Prolepsis est p̄sumptio rerum ordine secutaz. vt aquile volauerūt: hec ab occidēte: illa vero ab oriente.

zeugma est vni⁹ vbi cōclusio diuersi clausulis apte cōiuncta. vt tibi laus tibi gloria detur.

ypopēsis est q̄n plura verba adduntur vni supposito. vt Nos visitet. nos ornet. nos saluet grā xp̄i.

Sillepsis est diuersaz clausularū p vni⁹ verbū cōglutinata cōceptio. vt hic illius arma: hic currus fuit. In te xpe salus: in te sunt p̄mia nostra.

Hec due dictiones. s. salus et p̄mia reddunt huic verbo sunt. et clausule sunt diuersae: q̄ salus est numeri singulari et p̄mia nra plurali. et p̄t etiaz fieri q̄n nomen collectiū singularis nūeri reddat verbo plurali. vt plebs ista parat eq̄tare. Etia fieri p̄t q̄n singulari nūerus ponit pro plurali. vt Rex est cinctus multo milite. i. multis militibus.

Anadiplosis ē q̄n ab eodē quo vni⁹ versus finit alius incipit. vt Numis istoz caret alter et alter abundat.

Item. Stantes erant pedes nostri: in atrijs tuis ierusalē. Ierusalē. et

Item sequitur. pulcherrim⁹ astur: astur equo fidens.

Anaphora est relatio eiusdē verbi p̄ncipiū plurimoz versū. vt xps m̄ davit: xps nos purificauit. **Item** nate mee vires: mea magna potētia solus nate p̄ris sūmi q̄ tela typhoca tenus

Epanalepsis est vbi in p̄ncipio positi versus in eiusdē fine repetitio. vt

Multa sup priamo rogitans: super hectorē m̄ta. ante etiā sceptrū dicta ei regis et ante.

Epipēsis est eiusdē verbi in eodem

versu sine aliqua dilatiōe geminatio vt meme adsum qui feci in me cōuertite ferrū. **Item**. ierusalē ierusalē q̄ occidis p̄phas. **Item**. viues viues ipe cōfitebit tibi. **Item**. Consolamini cōsolamini popule meus.

Paranomasia est quotienscūq̄ de noie efficit aliud nomē veluti quedā denoiatio. vt Non inceptio est amantū: sed amentū.

Cesinomatō est figura q̄ h̄z fieri q̄n diuersae dictiōes cōueniūt in vna copulatōe. vt Ambone repellit vmbō. pes pede cōprimis. ensisq̄ recūditur ense. Vel aliter. Scesiosonomaton/ est multitudo nominū cōiunctoz: diuerso sono vnam rem significatiū. vt

Ue gēti peccatrici: p̄plo graui iniquitate semini neq̄: filijs sceleritatis.

Item. peccauim⁹ cōp̄ribus nris. iniuste egim⁹: iniquitate fecim⁹.

Paranomeon est cum ab eisdē lris diuersa vba incipiūt. vt Dite tute tanti tibi tanta tirāne tulisti.

Homoteleuton est cū sili mō dictiones plurime finiunt. vt Eos reduci: q̄ relinqui: deuehi: q̄ deferri malui.

Homeoptoron est cum in cōsiles casus exeunt diuersa verba. vt **Methathētes** flentes lachrimātes. comitātes.

Poliptoron est multitudo casuum varietate distincta. vt Littoza littozibus p̄ria fluctibus vndas. impoz arma armis pugnēt ipsiq̄ nepotes.

Uirinos est series orōnis cōtinue tenorem suum vsq̄ ad vltimū seruans vt **P̄ncipio** celum ac terras camposq̄ liquētes lucentēq̄ globū lunetaniaq̄ astra sp̄ritus intus alit.

Polyyntheton est dictio multis cōneta cōiunctionibus. vt Athamasq̄ thoasq̄ pelidesq̄ neoptolemus

primusq; machaon. Item. dominus seruet eum et uiuificet eum in terra et non tradat eum in animam inimicorum eius. **Dyaliton**/siue **asyntheton** est figura contraria superiori carēs coniunctionibus ut. ite ferre citi flamas date tela. impellite remos. Rex miles plebs negat illud. Item. **Quem** terra pontus ethera colunt adorant predicant. **ypalage** ponitur ab ysidoro sub scemate. **Alexander** quod eam in coloribus rhetoricis collocat. Et fit quoniam per diuisa verba intelligunt. ut **Bate** classibus ventos. Item. **Perflaut** fistula buccas. **Vel ypalage** est peruersio vel permutatio casuum. Et dicitur ab ypa quod est mutatio. et logos primo: quasi mutatio sermonis. Sit autem quoniam in re tamen ut **Hiere**. et. **Abittant** lignum in panem eius. id est panem in lignum. hoc est christum in cruce. **Quoniam** in voce et in re. ut **Adal** sapor edit ora. id est ora edunt malum saporē. Et hec de scemate et eius speciebus.

Sequitur de tropis.

Tropeo de figuris excusantibus barbarismum et solecismum: Nunc sequitur videre de figuris que sub tropo continentur: de cuius diffinitione prius dicamus.

Tropus est dictio translata a propria significatio ad impropiam similitudinem ornatus necessitatisue causa. Sunt autem duodecim. s.

Metaphora est rerum verborumque translatio. Hec fit quatuor modis ab animalis ad animalis. ab animalis ad inanimatum. ab inanimatum ad animalis: ut **Chiphim** aurigam celeres fecere carine. **Nam** auriga et gubernator nauis animam habet. **Ab inani**

malis ad inanimatum: ut **pelagus** temeritate. nam rates non habent animam: neque **pelagus**. **Ab inanimatum** ad animalis ut **atlantis** cinctum assidue cui nubi bus atris piniferum caput et vetero pulsatur et umbra. nam mons animam non habet: cui membra hominis attribuuntur. **Ab animalis** ad animalis: ut sit tamen pectore robur concipis. nam robur animam non habet: cuius turmus cui hec dicuntur animam habet.

Scire debemus alias metaphoras esse reciprocas: ut **altum mare**: et **profundum celum**. **possum** enim **peruertere altum celum**: **profundum mare**. **herbe florent**. **iuuenes pubent**. **possumus** enim **peruertere herbe pubent**. **iuuenes florent**: alias **partis vni**: ut **segetes fluant**. **vites germinant**.

Catachresis est usurpatio nominis alieni cui proprium dicitur. ut **parricida** dicitur qui occidit fratrem. Et **piscinam** que pisces non habet. Hec enim nisi extrinsecus sumeretur suum vocabulum non haberent. **Metalepsis** est dictio pergens gradatim ad id quod ostendit. ut **speluncis** abdidit atris hoc metuens. et post aliquid mea regna videns mirabor aristas.

Antonomasia est dictio quedam veluti transnominatio. Huius autem multe sunt species. aut per id quod continet id quod continetur ostendit: ut **Nunc pateras libate lom**. aut contra: **crateris magnos statuunt et vina coronant**: aut per inuentionem quod inuentum est. ut **sine cere re et pacco friget venus**. aut contra: ut **vinumque precantur**: nam deus est presens. aut per efficientem effectum. ut **pigrum frigus**: **pallida mors**. aut per effectum efficiens: ut **frena spumant**.

Antonomasia est significatio vice

nominis posita: que fit tribus modis. **Ab animalis**. a corpore. extrinsecus. **Ab animalis** ut **magnanimus**. **anchisia**. **des**. **A corpore** ut ipse arduus altaque pulsatur sidera. **Extrinsecus** ut **isoelitis** puer atque impar congressus achilli.

Epitheton est suppositio dictionis cum proprio nomine. nam **antonomasia** vice nominis sustinet: epitheton nunquam est sine proprio nomine. ut **dilectus deo** et **omnes moyses**. Et **iustus** **Lorh** oppressus.

Sit autem tribus modis. **Ab animalis** ut **sapiens populo**. **A corpore** ut **magnus gigas**. **Extrinsecus** ut **diues hercos**.

Synecdoche est significatio pleni intellectus capax: cum plus minusue pronunciat: aut enim a parte totum ostendit ut **puppes tue pubesque tuorum**. aut contra partem a toto. ut **Ipse ante oculos ingens a vertice pontus in pupum ferit**. Et alibi: **fontesque ignemque ferebant**. **Ademisse** autem debemus a parte totum faciendum esse ab insigniori parte.

Onomatopoeia est nomen de sono factum vel fictum: ut **tintinabulum**. a **tintin** et **offa**. **tintus** quod est nomen sonitus auris. **tarantara**.

Periphrasis est circumlocutio que fit aut ornate rei causa: que pulchra est: aut vitande que turpis est: ut **iaz prima nouo spargebat nouo**: **spargebat lumine terras**. **tithonicroceum linquebat aurore cubile**. **Soluit yrundo tributum ventris**. Item. **femine earum mutauerunt naturalem usum in eum usum qui est contra naturam**. **Silr** autem et **masculi in masculos turpitudine operantes**. **Hyperbaton** est transgressio quedam verborum ordinem turbans. Cuius species sunt quoniamque. **Hyperlogia**. **Anastrophe**. **Parentthesis**. **Synchysis**. **Temesis**.

Hyperlogia est sententie cum verbis ordo mutatus. ut **Lorrere parat flamas frangere saxo**. Item. hic accipiet benedictionem a domino: et misericordiam a deo salutari suo.

Anastrophe est verborum tamen ordo posterior. ut **Italia contra**: pro contra **Italia**. **Surgit mare littora contra**: pro contra **littora**.

Parentthesis est interposita oratio diuerse sententie. ut **Eneas** (neque enim patri consistere mentem passus amor) **rapidus ad naues permittit Achates**. **Princeps** (quod bella minant hostes militibus) **permunit et armis**.

Synchysis est hyperbaton obscurum: et ex omni parte confusum. ut **Tris notus arreptas in saxa latentia torquet**: **Saxa** vocant itali: **mediisque fluentibus aras**. Est enim hic ordo **Notus tris arreptas in saxa torquet**: que **saxa in medijs fluctibus latentia itali** vocant aras.

Temesis est vniuersi compositi vel simplicis verbi sectio: vna dictione aut pluribus interiectis. ut **Septem subiecta trioni**. id est **septetrioni**. Item. **Saxo cere cominuit brum**. pro **cerebrum**. et **Assili** portant **iuuenes ad littoratanas**. pro **massilitanas**.

Hyperbole est dictio fide excedens augendi minuendive causa. **Augendi**: ut **nuce candidior minuendi**: ut **tardior testudine**.

Allegoria est tropus quo aliud significatur quam dicitur. ut **Et iam tempus equum fumantia soluere colla**. hoc est **carmen finire**. Huius multe sunt species: ex quibus eminent **septem**. **Hyperonymia**. **Antiphrasis**. **Allegoria**. **Epanemismos**. **Paranomia**. **Sarcasmos**. **Alitimos**.

Hyperonymia est tropus qui per contrarium co-

natur ostendere qđ dicit. vt in Alex.
Bremio caste te redde parentis. ca-
ste. i. meretricis. Hanc nisi grauitas
pnūciātis adiuuerit: p̄fiteri videbit
qđ negare contendit.

Antiphrasis/est vni⁹ verbi hyronia
vt lucus: qz nō lucet. 7 parce: qz ne-
mini parcat. 7 manes: qsi mites: cuz
sint terribiles.

Enigma/est obscura sentētia p̄ocul-
tam silitudinē rerum. vt Et q me ge-
nuit mater: mox gignit ex me. Signi-
ficat enī aquā in glaciē vel niuē con-
uertit: 7 ex eadē rursus effluere. Itē
patrē p̄genies occidit matrē in aluo.

Significat. Progenies. i. rex āglie
occidit patrē. i. beatū thomā q̄ erat
pater ipsi⁹ cū erat archieps: in aluo
matrē. i. in ecclia q̄ dicitur mater xpianoz.

Charētissimos/est tropus: quo dura
dictu grati⁹ p̄ferant. vt interrogāti-
bus nobis: nunqd nos quesierit ali-
qđ: 7 responz detur: bona fortuna.
vt ex hoc itelligit neminē nos q̄sisse.

Paronomia/est accomodatū rebus
reporibusqz puerbiū: vt lup⁹ est i fa-
bula. 7 aduersus stimulū calces.

Sarcasmos/ē plena odio atqz hosti-
lis derisio. sicut iudei dicebāt de dño
nro ihu xpo. Alios saluos fecit seip-
suz nō pōt saluū facere. imp̄prietas ē
derisio facta cū eleuatiōe vultus: vel
nutu vel huiusmodi.

Ascisimos/est qđqd rustica simplici-
tate caret: 7 faceta satis vrbānitate
exponit. vt q̄ baiū nō odit: amet tua
carmina. Adem: atqz idē iungat vul-
pes 7 mulgeat hircos.

Homensis/est min⁹ note rei p̄ silitu-
dinē eius q̄ magis nota est demōstra-
tio. Idu⁹ aut tres sunt spēs. hicon.
parabola, paradigma,

Hycon/est p̄sonaz vel eoz q̄ p̄sonis
accidunt. p̄paratio: vt hos hūerosqz
deo silis. 7 oia mercurio silis multū:
qz colorē 7 flauos crines. Itē. Uidi
mus gloriā eius gloriā quasi vnige-
niti a patre.

Parabola vero/est rerū genere diffi-
milū cōparatio. vt Erixt qui semiat
seminare semen suum: 7 vni⁹ cecidit
inter spinas: 7 aliud sup̄ petrā: 7 ali-
ud in terrā bonā. semē pro euāgelio
ponitur. leo pro xpo.

Paradigma/est exēpli hortantis vlt
deterrentis enarratio: hortantis. vt
Antenor potuit medijs elapsus echi-
nis illyricos penetrare sin⁹. Deter-
rentis. vt at nō sic phrygi⁹ penetrat
lacedemona pastor. ledamqz helenā
troianas vexit ad vrbes. Itē. Vni⁹
sunt semia verba. spine diuine. mēs
arida petra vocatur.

Tractatus octauus de modo construendi.

Cum in montissoni gym-
nasio exitum numine me-
diātē nro equidē operi im-
pendissem requisitus tū ab
amicis/ tū ab alienozib⁹ sui quotidie
vt aliqd de p̄structione scriberē: non
potui negociū recusare qđ tātope ef-
flegitabat. Igitur posita ante ocu-
los clausula/ p̄ncipio verbū contēpla-
bim⁹: deinde vbi sup̄positū: p̄sequen-
ter casus cū q̄bus verbū p̄struit.

Ordinam⁹ vero sic. Si fuerit voca-
tiuus ab eo faciem⁹ incitiū: qđ si non
fuerit: antō incipiem⁹. Deinde ver-
bū sequit⁹: cui adiungit aduerbiū: nā
aduerbiū qđ vbi determinat: aut par-
ticipiū aut nomen: p̄tinuo post illas
particulas poni debet.

CAnimaduertendū/ qđ si duo verba
aut plura fuerint in clausula: p̄side-
rabim⁹ qđ est verbū p̄ncipale. Estqz
illud qđ facit orōnez q̄scere: 7 per il-
lud orōnez incipiem⁹. vt Liber quē
emisti erat meus. verbū p̄ncipale est
erat. Et si veneris cras dabo tibi li-
brū. verbū p̄ncipale est dabo. Tunc
apponem⁹ dñm aut actm: vt comodi-
us erit. Tandē casuz q̄ p̄positionib⁹
adiūcti post ipsas imēdiate ponem⁹
grm sp̄ post dictionē a qua regit⁹ con-
struem⁹. p̄tes min⁹ p̄ncipales sicuti
cōiunctiones: p̄positiones. 7 p̄cipue
oia sine categorēumata nō debēt con-
strui diuisim ab alijs. vt ois hō cur-
rit. Exemplū in his ponam⁹. P̄tes
cōscripti in negocio Frāncisci oēs ver-
bo 7 opere frequēter cuncta illi mi-
nistremus.

Impedimēta cōstructionis

CAduerbia monosyllaba. vt /o/
nō/ ne/ dū/ cū/ tēporale Demōstrati-
ua q̄ 7 interrogatiua p̄ponunt vbi
vt en/ ecce/ qz/ quare/ quāobzē. Sicut
hortatiua 7 silitudis 7 vocādi 7 op-
tandi. vt eia/ age/ quasi/ ceu/ veluti/
hē/ vtinā/ donec/ qz/ 7 silia. Interie-
ctiōes etiā p̄ponunt verbis/ vt pape-
quid video. Ah q̄ destruis tēplū: 7
in tridū reedificas illud.

Nomina interrogatiua. vt q̄s vel q̄
q̄lis/ quātus/ quot/ quorus/ cuias.

Et aduerbia q̄ ab illis deriuant⁹ qñ
interrogatiue p̄ferunt verbis p̄ponū-
tur atqz rectū ordinē impediūt: ma-
xime si ponant⁹ in obliquis casib⁹. vt
quē queri mlier: quē fugis hademēs:
quale me esse putas: quātū animi fi-
gere: quot oues possidere: quotū inf-
bonos viros sedere:

Nomina relatiua. vt is/ ea/ id/ suus
sua suū. quis vel q̄/ tantus/ quātus/
qualis/ quorus/ cum in obliquis ca-
sibus ponunt⁹: ante verbū ordinabi-
mus: 7 sic rectum ordinē impediunt
vt regem cui oia viuūt: venite odoze
mus. Vocatiu⁹ tñ tam insignē habz
vim incipiēdi: qđ sp̄ p̄poni dō. vt quē
tu vides hieremā: neminē ego video
quem antea cognoueram.

Nomina negatiua. vt nullus/ nemo
neuter/ nihil/ nil. Si i obliqs casib⁹
ponant⁹ rectum ordinē impediūt atqz
verbis cum quibus cōstruunt⁹ p̄po-
ni debēt. vt Neminem video.

Si relatiuū 7 antecedens fuerint in
cōtextu orōnis: primū ordinabimus
antecedēs: deinde relatiuū: quōis an-
tecedēs ponat⁹ in obliq̄tate: qm̄ p̄bet
viā ipsi relatiuo in oyo rectus ipedit⁹
ordo. vt Frāncisco seruiūt vasalli sui:
dñeqz agneti filie eius.

Relatiuū 7 antecedēs aliqui inuēni-
unt posita atqz cōuenire in eodem ca-
su p̄tra regulas artis grāmaticē: qđ
solet excusari (vti superi⁹ diximus)
per antithosim: nam ponit casus p̄
casu. vt vrbē quā statuo v̄ra est: sub-
ducite naues. 7 Lapidē quem repro-
bauerunt edificātes hic factus est in
caput āguli. Terēci⁹ in andria. pp̄lo
vt placerēt q̄s fecisset fabulas. Idēz
in eadem. Quas credis has nō sunt
vere nuptie.

Ablatiu⁹ positus absolute si fuerit i
orōe pōt p̄poni verbis: aut postponi
vt musis dictātib⁹ poete scribunt.

Si vbi i orōe defuerit p̄ eclipsim qđ
fieri solet pp̄ nimā irā aut gaudiū
ad extra subintelligere orōe necesse est.
Terenci⁹ in eunuchis. Ego ne illam
q̄ illū q̄ me q̄ non: Et virgili⁹. Haec

secum. subintelligitur locuta est.
Quotiens in antecedenti orōne ponunt duo noia diuersorum generum: dein de sequat̄ relatiuū: semp̄ de nobilitati fit relatio. vt si dixerim. petr⁹ ⁊ maria iocant̄: quos tu vides.

Quoties duo noia substantiua vlt̄ plura diuersorum generum ordinantur sub aliquo adiectiuo: illud tale nomē adiectiuū pueniet cū genere nobilitati. ⁊ ī tali locutiōe (vt dictū est) causat̄ conceptio generū. vt tu ⁊ femina estis albi. bos ⁊ iumentū sunt ad p̄sepe ligati
Quoties q̄s vlt̄ q̄ ponit̄ relatiue inter duo noia diuersorum generum: si illa ad eandē rem ptineat̄: ordiari p̄t cum vtroq̄. vt *Q* vere digna hostia per quā fracta sunt tartara/vel per quē *Q*d si alterū est p̄p̄riū: alterū appellatiuū semp̄ debz̄ p̄p̄rio respōdere. vt *S*alustius. Est locus in vrbe q̄d tulliānū appellatur. *¶* Finis

Tractatus nonus de persēcte elocutionis ac eloquētie p̄ceptis Gasparini. AD. T. L. Barzisi per Danielem sisonem ad p̄clarissimū franciscū de luna delectus.

Bene effz̄ v̄r̄ dulcissime cū ois eloquētie ⁊ p̄fecte elocutiōis p̄ceptio in tria sit mēbra distributa. *E*legātia. s. cōpositiōe ⁊ dignitatē: vt de his aliq̄ imp̄ntiaz dicerem⁹. S; qm̄ hec apud *L*iceronē libro suo rhetoricoz satis explanata sunt de elegātia necessario obseruāda in elocutiōe *E*t p̄mo q̄d sit: ⁊ de cōpositiōe quā p̄ marie solū erit p̄sequēdū. Quāob̄re illa q̄ ceteri inanis arrogātie cā sibi assumpsere relinq̄m⁹. *M*az illi ne parū multa scisse viderent̄ ea cōqueste-

runt que nihil attinebant: vt ars difficilior cognitu putaret̄. *M*os vero q̄ ad ratiōe dicēdi pertinere videbant̄ sūpsim⁹ *N*on enī spe q̄stus: aut glia moti ad scribēdū venim⁹: sed vt industria n̄ra studiosoz volūtatib⁹ morem geram⁹. *H*unc aut̄ tractatū quonam pacto comodi⁹: quo cōpēdio breui⁹: q̄ demq̄z via ad capescēdū meli⁹ q̄ p̄ clarissimoz nostra etate oratoz *M*arci tullij *L*iceronis. *G*asparini. *B*arzisi. et *S*tephani flisci p̄cepta p̄sequi possem̄ haud video. *A*rtē igit̄ ab his ⁊ p̄cepta vir hūanissime p̄ tua queso clemētia accipe digneris: quā sine assiduitate legendi nō multū iuuare. *M*unc ne nimīū longa sumas oratio de re dicere incipiam⁹. ⁊ ī p̄mis q̄d sit elegātia dicam⁹.

*E*legātia/est venusta verborū cōcinitas dulcē auribus afferēs sonū.

*E*legātia/q̄ facit vt vniūquodq̄ pure ⁊ latine dici videat̄: in latinitatē ⁊ explanatiōe distributa est: latinitas s̄monē platiōe et scriptura puz̄ p̄grua structa p̄suat. *B*arbarissim⁹ enī ⁊ solocismū vitare docet. *E*xplanatio vsitatis verbis: ⁊ p̄p̄rijs aptaz ⁊ dilucidā reddit orōnez. *V*sitata dicunt̄: q̄ quotidiano s̄mone ⁊ trita doctorū p̄suetudine noscunt̄. *P*ropria dicunt̄: q̄ rei verba sunt: aut esse possunt qua deloquimur.

De compositiōe decoris gratia obseruanda in elocutione.

*C*ompositio/est lepida dictionū cōplexio: q̄ h̄yatu ⁊ traiectiōe veritatis oēs partes elocutionis equalr̄ distinctas ⁊ p̄politas facit. *Q*ue q̄des cōpositio nisi diligēter sit ab oratore obseruata: ois pene splendor verborūq̄ p̄cinitas tota itereat̄. *n*ecessē ē.

*Q*uid eis sine cōpositiōe elegātia: aut verborū sētētiarūq̄ ordinatiōes valeat̄ nō satis itelligo. *S*ed qm̄ hec cōpositiōis p̄s ī tres apud oratores reperiat̄ diuisa p̄tes: ordinē: iūcturā ⁊ numerū. in p̄mis iūcturā (q̄a circa litteras cōsistit ⁊ syllabas) duximus expediēdam.

¶ De iūctura.

*I*ūctura igit̄ q̄ apta q̄dā atq̄z concinna s̄raz syllabarūq̄ in cōtextu verborū est collocatio: ab omī offēsiōe aurīū p̄cul remota: multa sūt vicia fugiēda: q̄ a socrate ⁊ a *T*heopōpo sūmo studio sunt vitata. *P*rim⁹ igit̄ ex ordine p̄ceptū est tale cauēdū esse: ne creber vocaliū cōcursus. q̄ h̄yates in cōsonam atq̄z in suauē exprimēdi sonoritatē pateat: incidat in orōne. *Q*d sit si p̄cedēs in vocali terminet̄ dicitio ⁊ subsequēs ab eadez aut alia incipiat vocali: q̄d maxime in .a. o. ⁊ o. vocalib⁹: q̄a maiorē habēt sonus: erit euitādum. vt amo amātes deus. vestrā laudo amicitiaz. *E*gredere ex domo aliena vrbe elata. vocales vero q̄ magis exilē habēt sonū: minorē faciūt h̄yatus. vt honora illustres viros. *E*xcolite virtuosos homines. *N*ō tñ magis in cōcinne vocales sese recipiūt q̄ si eodē concurrāt. vt elige egregios bellatores. *L*oueni irrigates ad discordiam ciues. *C*ornu vnicū in castris extat.

*S*ecundum p̄ceptum est q̄ multarum simuliter litterarum cōcursiones effugere debemus: q̄ quādā vel legendo vel pronūciādo difficultatem afferre vidēt̄. vt dauid diuinos dedit psalmos. *A*nimaduertat titus tirānus q̄ perpetravit: ⁊ penitebit tādes tante tirānitatis. *S*emiuocalium ve

ro litterarū cōcursiones p̄ter .r. modicam vident̄ vel legendi vel pronūciādi difficultatē afferre. vt xpm̄ dñm n̄rm maximū nos om̄s homines sumopere excolere debemus. *C*artaginensium dux ratip⁹ trux: felix xerces: ⁊ virtutis lux xenophon fuit. *O*mnīū itaq̄z litterarū siue vocaliū: siue cōsonātū nimie cōcursiones vel assiduitates euitāde sūt. q̄ in suauē p̄fecto sonoritatem reddere solent.

*T*ercū p̄ceptū. *Q*d syllabarū s̄lz earūdem ⁊ cōsimiliū concursiones ⁊ nimie assiduitates sūt euitāde qm̄ nō tā in suauē q̄ ineptā reddūt orōnez. vt cassi⁹ curas custodire cōmunē cōmoditatē: ⁊ ceteri etiā de re certa certates *C*esarē ceperūt. *I*re poete potentia ponētes in possibilib⁹ ⁊ honestis reb⁹ laudant̄. *I*re ciuitas q̄ a regibus regit̄ regio amore foelix est. *S*imilit̄ (ne idē sit dictionū imediate sequētū exit⁹) cauēdū est. vt illoz delatorū ac impatorū fortuna laudat̄: quoz p̄bitas ciuū optimozū saluti ītenta est. *I*re fortunaz impatorū opti morūq̄z rectorū virtus magis q̄ fortuna laudat̄. *S*ilit̄ ne sequens dicitio ab eadē icipiat syllaba ī qua p̄cedēs terminat̄ perspice: vt ille legit̄. amor mortalis ī te integer ē. s; hoc vicium nō est attribuēdū si grauitatis causa fiat: nisi cū hoc dicendi genere crebro vtamur.

*Q*uartū p̄ceptū. q̄ etiā dictionum nimia conuersio ⁊ assiduitas diligenter est euitanda. vt non est rationis ratio rationem illi adhibere: qui in sententijs ferendis ratione non vtimur. *N*emo q̄dē ita eloquētie ignarus ē: cui⁹ ai⁹ nō fastidio aliquo afferitur si q̄d hui⁹cemodi audierit. nisi or

nat⁹ causa: vt repetitōne cōpletione
traductione/cōduplicatione/cōtinu-
atione: et hui⁹ modi i orōne cadāt. di-
ctionib⁹ eōdez ex oib⁹ grāmaticis ofo-
nis partib⁹ sūptis vti debem⁹ longis:
suauib⁹ dilucidis sonātib⁹ electis:
idoneis. cōmodis pprijs. aptis cōci-
nis vsitatis. vt ofo ita splēdens: ido-
nea et resonās ex ipis efficiatur q^a a-
liqua verborū obscuritas: aut ofonif
difficultas in dicēdo nō cōmittatur:
q^a vel auditorū aures vel legentū ani-
mos aliquando offendere possit.

Quintus pceptū q^a nimia vborū suspē-
sio et proluxitas i orōne est viciosa: q^a
res ta et si in pbenijs interdū cōceda-
tur. in ceteris tñ ofonis partibus repē-
hendi solet.

Sextū pceptū: q^a figura q^a themesis
dicitur in simplicib⁹ nō vtamur nec
cōpositis: nisi i qbus apud auctores
id pmissum sit: vt postea vero q^a p po-
sta q^a vero. Inq^a vicē pro iuicēq^a sep-
tēq^a triones p septētriones satis bo-
ni viri officio fecit p satisfecit. Et q^a-
dam ad hūc modū a nobis diuidūtur
ppterea nō repēduntur q^a a sūmis
poetis et oratorib⁹ sūt recepta.

De ordine

Ratio ē qdā vborū ofonūq^a i-
ter se: vel naturalis vel arti-
ficialis dispositio Circa quē
obseruādū ē et sit hoc septimū i ordine
pceptū: q^a semp ofo crescat et augeat
vt qd sequit^r magis eo sit qd aūcedit:
vt nobilis et egregi⁹. magnific⁹ et il-
lustris. crudelis et inanis. fur et sacri-
legus. Augeri qdē vult ofo et insur-
gere nō minui. hoc verū cū verba ad
eandē sint rē relata. Nō si ad diuer-
sas nullū admittit viciū: q^a ab hac or-
dinis rōe discedit. vt cū aliū sacrilegū
pūs dixeris: aliū depic furē appellas

Et augēde aut ac multiplicāde ofo-
nis ratio triplet repit apud oratores
Vna q^a ptnet ad vnicā ofonē mltis
vbis coadornatā. alterā q^a ad plures
multis ex partib⁹ grāmaticis ofois am-
plificādis. Tercia q^a ē accomodata e-
pistolis et ofonib⁹ atq^a ceteris orato-
rū dicēdi rōnib⁹ nō soluz verborū co-
pia exaggredādis: verū etiā negocijs
reuz locupletandis. pma ergo coaug-
mētāde ofonis aiaduersio ē: vt i ma-
ofone coaceruem⁹ multa noia substā-
tiua vel ppa vel appellatia: aut etiaz
adiectia positia cōpatiua et suplatia
Verba psonalia aut ipsonalia: aut
picipia i oib⁹ tēporib⁹ posita aut ge-
rūdia vel supina: aut aduerbia positi-
ua cōpatiua et suplatiua: q^a dictiones
hui⁹ cōmodi ita gradati collocent^r. vt
alterā altera: et aliā alia subsequat^r.
q^a maiorē vi et efficaciorē vehemētiaz
importet. vt ofonis sententiā magis
adauctā efficiet. vt i hoc exēplo.

Cū iusticiā eā ipaz aptissime cōstare
uideam⁹ ex qua opida: ciuitates: pui-
cie: nationes: regna: atq^a impia gu-
bernātur: cōsuant^r: amplificant^r. oēm
igit cogitationē diligētiam actiones
fortūasq^a nras nos deniq^a totos libē-
ter exponere debem⁹: vt ea ipa iuris
eqtas diligēt^r excolat. de scda coaug-
mētāde ofonis spē exēpluz tolle. vt
Ego p p magnū ciceronis i me amo-
rē: et p p ilignes ei⁹ vtutes atq^a p p
magna et mltā sua bñmerita eū pluri-
mū diligo. Itē ego eiz cū p p magnū
ciceronis i me amorē quē sep optimū
fuisse cognoui. tū etiā sua erga me be-
nemerita: q^a ab ipō qdē multa et ma-
gna recepi: eū pfecto mirifice diligo.
ecce ergo quomō ofo pcedēs ex relati-
uis interpositis multiplicat^r. sic eniz
ex oibus ofonis partib⁹ ofo mltiplica-

cari pōt et de oibus ponere exēpla.
Itē et de tertia augmētāde ofonis
spē nō tam plixū est q^a laboriosuz: de
hoc aut relatiuorum exēplo et alijs
ofonū partibus circa multiplicādas
ofones quomō oportūe cōcurrant in
suis pprijs dicet locis.

Octauū pceptū: q^a dignitas rez atē
di debet ac nature: vt q^a i eodē gñe di-
gnitate nature pstant. ea minus dig-
nis in ofone atēferant^r. vt viri femi-
nis: ortus occasus: dies nocti: fecūde
res aduersis: honeste turpibus: et ml-
ta ad hūc nature modū similia: hoc
verum cum aliqua verba sese immedi-
ate sequuntur. Nihil enim impedit
si a se distantia fuerint et in diuersa o-
ratione posita parte: aut ad diuersū
tempus ordinemq^a relata: q^a minorē
dignitatem habeant posse digniori-
bus anteferri. vt i hoc exēplo. Cū
ingens agmen pūs muliez dehinc vi-
rorum in man⁹ hostiū preuenisset se-
cuta est subito cunctis in rebus cap-
tiuitas. Idem i separatis videri mul-
to facilius est.

Nonū pceptū. Cauendū est ne ver-
ba i orōne occiosa sint: ne supuacua:
ne nihil agentia: q^a viciū q^a euitare
volet semp gen⁹ sue spē anteponet.
vt castor et pollux fratres gemini cū
finitimis bellū gerebant. superuacue
igitur et inepte diceretur gemini fra-
tres. nam cum omēs gemini fratres
sint nihil opus erat cum gemini dixis-
set fratres addicere.

Decimū pceptū: q^a verba reb⁹ q^a q^a
loqmur sint accomodata ne plus mi-
nusue q^a dignitas rei postulabit sig-
nificare videantur. Nam q^a agricolā
illustrem: aut regem parcum iterlau-

dandum appellat. nō mediocriter vl-
cium incurrit. qm̄ illic adiectiuo am-
pliori: huic angustiori q^a rei natura
poscat vtatur.

Undecimū. q^a non abutamur vnius
verbi significatione pro altero in q^a-
b⁹ nulla similitudo reluceat. vt si frū-
dum eruditū appelles: aut militem si-
ne armis instructū incedere ad bellū
dicas. Opus itaq^a erit propriam sig-
nificationes verborum a grāmaticis
repetere et rerum naturas consulere
quis ornatus rebus de quibus sit ac-
comodandus.

Duodecimū: q^a inter adiectiuū et sub-
stantiuum alique interponantur di-
ctiones: que pfecto ex oibus par-
tibus grāmaticis ofonis cōmodissime
sumi possunt. vt amplissimam. AD.
T. E. facultatem rationemq^a dicen-
di ingenio studio atq^a doctrina cōse-
cutus est. Item sūmam equidem ma-
ria leticiam suscepit cū sibi ab ange-
lo filium dei se parituram nūciatū est
Item tā multa legisti librorum volu-
mina q^a in uirum tandem peritissimū
euasisti. Item magnum supra vires
onus desumpsi: qui de rebus diuinis
dicturus sum. Cauendum tamen ne
nimium ab inuicem separentur: q^a o-
rationem obscuram faciant. vt i hoc
exēplo. Nulla satis probata apud
ciues suos virtus est. Non tamen se-
per concinnum esse videtur q^a adiecti-
uum a substantiuo intermediamus:
si meliorem psertim sonoritatem ha-
bere videatur: vt continuo collocent^r
qd euenit potissimum: si adiectiuum
et substantiuum in genitiuo posituz:
aliud adiectiuū et substantiuū cui sub-
ordinatur: fuerit interlocatum. Aut
m ij

cū adiectiuū cōparatiuū vna cū substantiuo fuerit in gō positum, aut cū aliquā magnā alicuius rei vehementiam importet. Et etiam aliqđ adiectiuum positum vel superlatiuū in omnibus casibus positum decēter cōtigue tractare potest. Sed potissimū participia ois tēporis cuz in cōcomitātia vel subsequētia cōtinent sine in intermediatione collocari solet.

Exemplum de adiectiuo et substantio i gō posito: vt eximia pristini nostri amoris magnitudo me vehemēter ad hortatur: vt par mutui bñficij retributio a me tibi referatur. **Item.** Excellēs tue familie dignitas: et preclarus spectate virtutis splendor: et exardescens fruende virtutis desideriu ad studium te plurimum incitare debēt.

Exemplum vbi adiectiuum cōparatiuum cū substantiuo in gō ponit. vt **Mechinē** video callidioris ingenij: p spicatiois intelligentie: accuratiois excogitationis: ingeniosioris sciētie studiosioris diligentie: amplioris doctrine: pstantioris eloquētie: q̄. **Ad. T. L.** extitisse.

Exemplū vbi magnam vehementiā importat: qđ contingit in ablatiuo: vt qui egregias bonarum artium disciplinas sūma voluntate: accuratissima cōtemplatione: et quotidiano studio compleri sūt: eas quas exide sperarunt emolimentozum rationes facilliter cōsecuti fuerūt.

Exemplum vbi adiectiuum positiuū ponitur cum substantiuo in omnibus casibus sine intermediatiōe. vt. **Ad Aurelius** vir officiosus et prudens: cuius virtus tanē est intelligentie:

tante integritatis: tante constantie: tanteq; modestie: vt ei tanq̄ fido socio et homini sapienti plurimum debeam: illum igitur ad te proficiscentem. vt hominem rectum et ingeniosum artifices: ita tibi cōmendo vt mecum affinem et gratum hominem. nā et ego ipso claro genere nato: et insignib; morib; exposito: atq; alijs magnis virtutibus pedito in omnibus meis negocijs familiariter fretus sum.

Exemplum de adiectiuo superlatio. vt **Lucius crassus** vir peritissimus: cuius vt hominis integerrimi fides mihi explorata est. a me plurimū diligitur. **Itaq; et sibi tanq̄ hominū amicissimo et procuratori vigilantissimo rationes meas agendas libenter cōmittere soleo: nec vnq̄ ipm optimuz amicum derelinquam: queadmodum ego ipso luto crasso viro officiosissimo vroz familiarissime: ita etiaz a te peto: vt cause sue tanq̄ si mea res ageretur: te maximopere accomodare velis: quo gratius michi nihil efficere poteris.**

Exemplum vbi adiectiua participia omnis temporis sine intermediatione ponuntur: vt cum in senatu causā tuam agere cepissem: **Salustio** decernente: **consulibus** audientibus: **prefectis** legatōnibus: **ceteris magistratibus** fautoribus: **senatus** est dimissus: **obmissis** etiam alijs creādis magistratibus. itaq; res in alium diem delata est: de qua quicquid actū fuerit te certiozem reddam.

Decimū terciū preceptū. q̄ oīes ab adiectis sepi; q̄ a substantis incipere debeam; et hoc a positiuis cōparatiuis et suplatis: simplicib; et ppositis. itē

a relatiuis substantie et accidentis. **Item** a participijs in ans vel in rus vel in dus: vel in tus. desinētib;. itē a pronoiib; pmitis et deriuatiuis. de quibus omnibus exempla per ordines sequuntur.

Exemplū de adiectiuo positiuo. magnum ego a te beneficiū me recepisse profiteor: pro quo vniuersā meam tibi operam defero.

Exemplum de comparatiuo. maius mihi officiū p̄stare nō potuisses: q̄ illud quo tu me hodierna die amicissime perornasti.

Exemplum de suplatiuo. **Ad** animū p̄fecto illud tuū erga me promeritū: quo ego a te cumulatissime exornatus: reputo mihi sūmū sūmopere gratissimum.

Exemplū de adiectiuis cōpositis. vt permulta: permagna: perclara: germaioza: perclarioza: q̄ maxima: q̄ singularissima: q̄ amplissima: q̄ iocundissima.

Exemplū de relatiuo substantie. qui tibi et me fructus debent: cū ydonea mihi facultas offeretur: eos profecto q̄ vberiores suscipies.

Exemplū de relatiuo accidētis. qualia enim ab alijs officia recepim;: talia plerūq; reddere solemus.

Exemplū de participio i ans. vt iuigilantes vtutib; hoies et bonaz artū studijs iugiter insudātes: maxima semp fui beniuolētia profecutus.

Exemplū de participio in rus. vt datum operā virtutib; albertū nr̄m qđ scribis. mirū in modū gaudeo.

Exemplū de participio i d. vt excolend; ab oī hoim gñe penit; est tps: q̄ oīm hoim ē cōditoz et bonoz elargitoz.

Exemplū de participio i t. vt p̄secutū se

opa mea cōmoditates q̄ plurimas ciceronē tibi retulisse vehement; letoz. **Exemplū de pnoie p̄mitio.** ego sēp tibi amicissim; eē volui: q̄a tu me sēp plurimū p̄amasti. itē me qđē i amicicia si aliqñ expiri volueris: amicuz p̄fecto tibi cōpies optimū atq; patissimum. **Exemplū de pnoie deriuatio.** mea qđē diligentia tibi sēp futura ē patissima: q̄a tuā in me beniuolētiā cognoui mihi semp q̄ promptissimā.

Decimū qrtū p̄ceptū. Quāq̄ ab adiectiuo apposito vel supposito p̄ncipiū sumere ofonis cōmodissimū sit: s; q̄a tñ aliqñ accidit vt dictiōes alie multipharie nō mir; in ofonis p̄ncipio optime facere et pulchre resonare vident nō incōmodū visū ē ab eis p̄ncipiū ofonis cōstitui posse: q̄ p̄fecto dictiōes et omi gñe atq; manerie octo p̄tiū grāmaticē ofonis cōmodissime sumi potuerūt: vbi adiectiuatiq; nō tibi cōmode succedent: qđ p̄plura videre exēpla pulchrū iudicabis.

Exemplū de noie p̄po i p̄ncipio ofonis posito. brut; que i hīs tibi lris cōmēdo: cū mihi sit oīm amicissim;: tñ etiaz maximis ē virtutib; exornat;

Exemplū de noie appellatio. hoies eiz illos quos duplices esse cognoui. vt vnū vbis dicāt: alterū aut resentiat. nisi ipi aliq̄ pbabili fortasse rōne ad hāc fictionē cōpellant: apud me sēp paz valere debere p̄stitui. **Exemplū de vbo actio.** amabo te sēp atq; sūmopere diligā. qm̄ tu oīa p me liberalit; effecisti.

Exemplū de passiuo. Videor enim te videre cū tuas lego litteras: s; doleo cū appelloz im̄derito a te negligēs: cū scribēdi facultatem nō habuerim.

Exemplum de vbo interest. vt interest

plurimū viroz prudentiū internosce
re que ad eorum rem publicā recte gu
bernādā pertinere videātur.

**Exemplum de verbo placet et simili
b^o.** placuit semp ac libuit maximope
principibus sapientibus accuratissi
me pscrutari: qd supioribus alijs pn
cipibus acciderit. vt suppeditet eis
quid eueniat aut eos agere oporteat

Exemplū de gerundio. Agendus est
assiduo: vt officiosum aliquid conse
quamur.

Exemplū de supino. Relatu multo
rum nobis significatū est maximū of
ficiosum te virū esse factū: quo pluri
mus certe gaudemus. **De participio**
tu pra in proximo dictū est pcepto.

Exemplū de ppositione ad. r. balen
das man ad urbem cū venissem vt de
multis ac varijs rebus tecū comēta
rer: te reperire nō potui. quas igitur
res te coram agere volebam. per lit
teras absens breuit significabo. **Itē**
post deum nostrum omnipotentem et
parētes qui me genuerunt neminem
habeo: quē magis te diligam: magis
excolem: magis obseruem: neqz ma
jori q̄ te beniuolentia cōplectar **Itē**
vsqz quo spūm perducere potero non
cessabo me tibi gratissimum demon
strare. **Item** ab omnibus homibus hi
merito deridētur: qui clarissimas bo
narum artiū disciplinas vilipēdunt.

Exemplū de aduerbio. heri litteras
ad te scripsi: hodie vō atqz nūc de te
cogito: cras etiam meis te litteris vi
sitabo. diligēterqz res tuas ptracta
bo: vt aliquando intēlligas me semp
et iam olim de tuis ornamentis et cō
modis maximopere agitare. **Item**
forsitam parua hēt incōmoda quib^o

impresentiarijs afficeris: in maximū
tibi emolumentum impofterum redū
dandabunt.

Exemplum de coniunctione. Igitur
cum tu plurimum mihi semper obfui
sti: noli expectare vt pro his tuis in
me iniurijs debeam magnis te meis
beneficijs exornare. **Item.** Nullum
vnq̄ fuit tempus in quo nō maximā
atqz firmissimam tuorum in me be
nemeritorum memoriaz continue cō
plexus fuerim: pro quibus equidem
jam tibi cumulate satisfecisses: si p̄o
neam tibi satisfaciendi facultatē mi
hi comparare potuissem. **Exemplus**
de interiectione. Heu mihi. cur ego
tuis omnibus incomodis non affue
rim. nam maximis te profecto curijs
atqz molestijs fortasse liberasse. **Itē**
heu bone ihū ita exoro vt nobis per
petuo sis adiumento.

Decimum quintum pceptum. qd
distributiuus et partitiuus nominib^o
cōmodissime vti possumus: cum aut
alicuius negocij partionem quādā
facere volumus: aut certam aliquaz
animi determinationem declarare ni
timur. **De qua ratione hoc exemplū**
conspicere potes. **Ab. Latho et Le
lius Clodius** a me plurimum diligū
gur: neqz enim immerito eos maxi
mi facio. **Nam** cum alter mihi doc
trinam ministrauerit: alter vero ma
gnas mihi rerum facultates prestite
rit: non possum adduci quin cum al
terius virtute adauctus sum: alterius
autem copijs adiutus existam: alteri
maxime debeam: alterum etiā ad mo
dum diligā: quorum vtro magis gau
deam: aut magis vti velim non faci
le dijudico.

Decimus sextum pceptū: q̄ oratio
frequēter obliq̄ sit. i. a posterioribus
in recta pstructione incipiat: siue id
qd verbo supponit verbū ipm antece
dat siue postponat. **Exēplū pmi.** vt
Memine posse ad eloquētiāz accede
re **Crassus** inq̄t nisi q̄ multaz rerū
pzi sciētia instruct^o sit.

Exemplū secūdi. Hāc vnā esse ad bñ
brēqz viuēdū cōpendioz viam inq̄t
socrates: vt tales sim^o q̄les iudicari
apud alios volum^o.

Decimū septimū. Qm̄ gtūs in oīo
ne rhetorica sepe numero occurrit ne
cessario tractādus: eius igit ptractā
di rō erit diligēter cōsiderāda. gtūs
ergo p̄poscere collocef: vt illis dictio
nibus q̄bus subordinat^o est pponat
continū p̄fecto sonoritatē importat
et magno oīoni clar^o intelligēdi ad
iuuēro eē videt. **De quo hoc tibi exē
plum describo.**

Cum Ciceronis scripta quoz innum
erabiles cōstant cōmoditatis opoz
tunitates eos semp plurimū oblecta
runt: quoz anim^o officiosis rebus sp
fuit exposit^o. nō igit mirū est: si eius
Marci L. volumina a me ipso accu
ratissimo quidē studio fuerit pertra
ctata. **Itē** xp̄i p̄cepta q̄ diligēter ob
seruat: eternā gloriā optime p̄sequū
tur. **Item** oratoris pmi p̄cepta a mul
tis maxiope celebrant. **Ita** datiuus
casus in cōpositiōe orādī orōnis pre
poscere positus bonam reddit sonori
tatē. vt xp̄o q̄ se tradūt optimā viuē
di rationē eligunt.

Decimū octauū pceptū q̄ casus tem
porales q̄ a plerisqz in abstro casu col
locari solebant: ab oratorib^o in actō
p̄sueuerūt tractari vt et melioz fieret
resonātia: et efficitioz cōstaret oīo.

Et q̄ hoc sit celeberrimū sequens vi
dere potes exemplū. **Ego** eni multos
annos excogitavi qua rōne hoc fieri
posset: q̄ oēs xp̄ianoz p̄ncipes atqz
potestates iniurijs: odijs ac similitati
bus obmissis: tāta essent amoris cha
ritate p̄iuncti: vt ex oibus ipsis tam
validissim^o fieret exercitus: q̄ ipi ma
xia potētia fieri: infidas gentes atqz
barbaras oppugnare possent. **Que**
huiusmodi cogitatio mea: qz tam
honestā et optabilis esse constat: non
cessabo dies noctesqz mecū anio pu
lare: si quid fortasse p̄ducibile ex hac
re posset elici. **Qd** si aliqui factū: aut
cōstitutū esse viderē: tunc vite cōmu
tatio (vt mihi videor) molesta mihi
accidere nō posset. **Item** sifit ac
cusatiu^o nō tēporalis in cōpositione
orōnis p̄poscere potest. vt xp̄m q̄ vere
diligūt eoz aias eterne beatitudini
cōsecrant. **Item** studiosos equidem
hoies nitor imitari: vt virum me do
ctum reddere possim.

Decimū nonū. Ablatu^o in cōcomi
tantia positus: tum orōnes plurimū
dilucidare videt. tum etiā narratio
nū breuitati potissimū est accomoda
tus: q̄ abltis huiusmodi sepe numero de
ducit. aut a noibus pprijs hoīuz. lo
coz et puinciaz. aut ab appellatiuis
noibus et verbalibus et participijs.
aut ab adiectis: distributis: et ceteri
etiam positiuus cōparatis et suplatis
atqz p noibus p̄mitis et deriuatis cō
iunctis cum noibus appellatis. **De**
quib^o hec pauca exēpla cōspice: vt su
perioribus iā p̄cis xp̄ib^o florētē Ro
ma numā pompilio rege: respública
tunc recte gubernabat. **Uerū** fluen
tibus anis. **Lucio** illa. et **Lucio** mu
rena consulibus: intercūbante **Caio**
m iij

mario nouo consule designato: ciu-
lis discordia crudeliter insanire cepit:
quod in longum nimis deducta communis
salus ciuitatis acerbissimum est passa
detrimentum. deinde paucis post annis
potentioribus rerum potitis: dominante
luxuria: nimia exorta iam ambitione
imperandi cupiditas conualescere cepit
sed auctore Cicerone sapientia in que
mediis magistratibus: et consilijs admi-
strandis suffragante: res publica a dire-
ptionibus liberata est: expulso preser-
tim. L. catellina: et socijs oppressis.
Item imperante Octauiano augusto
auctore deo pre: duce ihu xpo: adiu-
uante spiritu sancto: intercedente virgi-
ne Maria: fauente celorum constella-
tionibus: omnibus etiam diuinis fati-
s consistentibus: salutifera claritatis lux
diuinitus nobis exorta est: qua duce
aniam nostram rationibus mundane vite re-
cte constitutis externe felicitati consecra-
re valeamus. Item studiosis equidem
viris sedulo studio libere usus sum:
ut illustratus eorum virtutibus exagge-
rari valeam.

Vicesimum preceptum quod est generale cir-
ca nomen et omnes orationis partes: vix
substantia nobis tractanda pertingerint si-
ue propria siue appellatiua tam hominum
quam mulierum omnium animalium atque locorum: re-
rumque ceterarum tam celestium quam terrestrium
diligenter inspicere et accurate conside-
rare debemus quod sit illorum natura sub-
stantiuorum: queuis: que dignitas que
prestantia: que nobis cum recte presca-
ta et prudenter cognita fuerint: ea nos
facile admonerent: ut substantiuus illi
idoneas conuenientes proprias comodas
et dignas nominum vel participiorum adie-
ctiuas positivas. comparatiuas si-
ue superlatiuas adiungere debeamus que

recte et precise et rei abstracte esse vide-
antur. et etiam substantiuus in genitio po-
sitis: que alijs etiam substantiuus in re-
gime subordinant: addamus alia sub-
stantia: que sibi commode et congrue adde-
re valeamus. Adde etiam quod alie cete-
re dictiones aliarum partium orationis eadem
ratione ut nomina vel principia debent esse rei
de qua agitur conuenientes. Que omnia
ut clarius percipi possint in sequenti pa-
tent exemplo. *Quoniam in marco. T. Ci-
cerone summo et celeberrimo quidem
oratore: tanta erat dicendi vis: eloqui-
e facultas: agendi ratio: tanteque eius
constabat orationis diuinitas: ut sibi esset
insitum a natura: quod in ipso esset acutum
ingenium: graues sententie: interta me-
moriam atque gestus oratoris: omnia pote-
rat animo percipere: memoria custodire
republicam administrare: et alia cete-
ra gubernare. Erat etiam eius Cice-
ronis: sapienter suum in rebus agendis con-
silium explicare: mente peruenire: oratione per-
suadere: auctoritate probare: qui etiam
amicorum salutem consulebat: multorum in-
solentie resistebat. hominibus virtute per-
ditis familiariter utebatur: bonos mi-
rifice diligebat. vitijs deditos odiose
fugiebat. omnia etiam ipsius Ciceronis in
republicam. pueri prudenter: responsa
acute: librata accurate: incepta libe-
ter: perfecta diligenter: gubernata mo-
derate: acta constanter: administrata sa-
pienter esse constabant. Omnia preterea
beneficentia precepta: ab ipso callidissime
aduersa: verbis designata: gene-
ribus illustrata: et partibus distribu-
ta fuerunt. omnes denique prestantes philo-
sophie rationes ad bene beneque viuendum opti-
me pertinentes: ab eodem Cicerone fue-
runt prudentissime excogitate: como-
dissime descripte: et diuinitus illustra-*

te. Ergo ipse Cicero diuina pruden-
tia instructus: excellenti ingenio pre-
ditus: perspicacissima animi fortitu-
dine munitus: incredibili temperantia
decoratus: maxima integritate conditus
singulari modestia illustratus: inte-
gra fide insignitus: grauissima huma-
nitate nobilitatus: clarissimis moribus
excolitus: omni recta viuendi institutio-
ne cumulat: et ceteris partibus virtuti-
bus exaggerat: et huiusmodi sum-
mis excellentibus diuinisque virtutibus eius
per omnes totius orbis terrarum regiones
atque partes: clarissimam nominis gloriam et
amplissimam virtutum exterminationem:
sibi celeberrime comparauit.

Vicesimum primum preceptum est circa pro-
nomina. *Quoniam pronomia et proprietate quoniam
nominum subintelligunt: et proprietatem
magnam important: et demonstra-
tionem rerum et animorum. Et huiusmodi
adiectiuas esse constat: que per se in mul-
tis ac varijs dicendi generibus locum habent
Et quibus eadem pronominibus quoniam mul-
tas in dicendo comodas rationes elicere
possemus: tamen aliquos video preter ceteras
diligenter esse notandas. Una enim hec
ratio consideranda est: quod istis generibus quoniam
pronominibus mei/tui/sui/nri/vri/minime
vri debeamus: nisi cum expressus substanti-
uus habere non videantur: qui perfecto huius-
modi generis absque substantiuo expresso po-
sito tunc reguntur ab huiusmodi adie-
ctiuis: qui aut copiosas quoniam abun-
dantiam important. aut promptum amo-
rem vel odium significant aut efficacem
aliquam cupiditatem demonstrant: ut in
hoc patet exemplo.*

Cum *Adanfredus* sonciensis fidei
amore plenus: mei studiosissimus: et tui
amatissimus: cuius dignitatis ego sum
magis auidus quam sui affines: pro meas

tibi litteras cupiat se plurimum comenda-
ri. Ego autem amore sui maiora facere
hoc a te peto: ut ipsum *Adanfredum* tua
benignitatis gratia recipias et ornandum:
hoc tibi persuadens neminem te tui amantio-
riorem esse habiturum.

Altera est consideranda monitio: quod hec
quique deriuatiua pronomia/meus/tuus/
suus/noster/vester/quoniam per se con-
stet esse adiectiuas: alia tamen eis adiectiuas
sibi idonea addenda sunt: que illorum adie-
ctiuorum substantia ita adiuuunt: ut eorum
substantiuorum prestantiam aut dignitates
aut amplitudinem/aut naturam/aut con-
uenientiam magis demonstraret ac longe
clarior et magis propria orationis sen-
tentiam explicet. de quo hoc te expediet
exemplum.

Optima enim mea erga te tuosque omnes
beniuolentie conuinctio: et clarissime
tue tuorumque virtutes ac etiam amplissi-
ma tua in me meosque benemerita ef-
ficiunt: ut officiosa nostra beneficiorum re-
ceptorum memoria in mortalibus nostris in
nos officijs mutuo correspondere te
neatur.

Ex quibus quidem duabus consideratombus
habes quod pronomia primitiua atque deriu-
atiua ad multiplicandas orationes pluri-
mum valent: et commode rhetoricam exau-
gent elocutionem. de quo etiam sequens
tolle exemplum.

Eximia equidem illa tue liberalitatis
amplitudo: ex qua me plurimum exag-
gerasti: iure ipso a me depostulare vi-
des: ut non solum res omnes meas: sed etiam
me ipsum totum pro omnibus tuis com-
modis et ornamentis exponere tenerar
Preterea ex relatis substantie et acci-
dentis: nostras ut multiplicare: aut
continuarere: aut variare comodissime
orationes possumus: que sunt orationes sine

relatiuo proferri simplr possent: ad-
iucto tñ sibi relatiuo longe fiunt co-
piosiores: longeq; aptiores. Posses-
mus enī sine relatis nude ac simplr
orationē in hūc explicare modum.

Ego ppter magnū Ciceronis in me
amozē: 7 ppter insignas eius virtu-
tes: atq; ppter multa 7 magna sua
benemerita euz plurimū diligo.

Sed ex relatis substātie interpositis
sic mltiplicari pōt. Ego enī cū ppter
magnū Ciceronis in me amozē: quē
semp optimū fuisse cognoui. tum pro-
pter ei⁹ virtutes quas celeberrimas
equidē 7 insignes esse cōspicio. tum
etiā sua erga me benemerita que ab
ipso multa quidē 7 magna recepi: eū
pfecto mirifice diligo. Itē sine rela-
tiuis accidentis nude ac simplr sic di-
ci possēt. Cum. **AD.** catho p salute
sue patrie multa qdē egerit: non igif
īmerito ipm bonū semp ciuem fuisse
dixi. **Que** oratio ex relatis accidē-
tis sic multiplicat.

Euz talem **AD.** arcus catho rōne rei
publice se ciuem semp pstitit: qlem
benemerite reipublice possidere desi-
derāt: tantaq; benemerita in patriā
suaz cōtulerit: qnta rectus ciuis iure
ipso pferre dz: totq; p cōi salute peri-
cula pessus fuit q; ali⁹ qūis solitus
esset sustinere: nō igif īmerito omnes
Cathonē ipm bonū viruz 7 optimū
iudicare possunt.

Relatiua etiam accidentis/ vt sunt
taliz/ tantus/ tot/ 7 his filia: multi-
plicat orationes cum post illas ora-
tiones ex huiuscemodi relatis pfectas
necessario sequat illa cōiunctio infi-
nitans: vt vel q; aut sua correspōdē-
tia/ qual/ quātus/ quot/ 7 filia: q; cō-
iunctiones vel relatiua sint alterius

sequentis orationis principū: 7 sint
cā q; aut vna alia orō: aut plures eti-
am orōnes subsequē. vt in his patet
exemplis.

Numa pompilius Romanoz rex of-
ficissim⁹: talem se reipub. gubernato-
rem prestetit: tantū Romanē patrie
adiunxit: totq; romanis ciuibus bñ-
ficia contulit: q; vniuersa romanoz
patria imortales sibi grās referre te-
nes. **Itēz B.** enī pōper⁹ tales a **AD.**
Cicerone patrocini fructus recepit
tantas est et ipso laudes psecutus:
totq; imortalibus eius bñficijs etag-
geratus esse videt: vt nisi ipse pom-
peius bñficioz immemor haberi ve-
lit: ppetua debeat ipm Lice. beniuo-
lentia complecti: 7 pari sibi meritoz
vicissitudine respondere.

Vicesimū secundū ergo preceptum:
sifr circa puoia sume. videlicz q; hoc
relatiuū qui/que/quod/ nō cōstruat
immediate cum suo antecedēte: s; in-
ter relatiuū 7 suuz antecedens aliqd
interponat verbum. vt hoies diligo:
q; paci 7 studio vacant. **Licero** elo-
quētissim⁹ fuit: q; ceteri in dicendo p-
stitit. **Platonē** oēs in p̄mis laudat:
q; rerum diuinaz cognitionē ante a-
lios aperuit.

Nonnunq; etiam ornatus causa: re-
latiuū suo antecedenti p̄ponit. vt
quos in vrbe tumultus excitasti: mul-
tarum seditionum p̄ncipium 7 causa
extiterunt.

Sifr iterduz a relatiuo incipim⁹ ora-
tionem nullo antecedēte expresso. vt
Que tua humanitas est. maiorē bñ-
ficioz rōnem q; iniuriarū habebis.
Hec solum i casu recto: sed i ablatio-
etiam hac dicendi rōne nonnunq; vi-
ri eloquentissimi vsi sunt. vt **Qua**

animi prudentia semp extitisti nunq;
dubitatur: omnia te prudenter consul-
toq; facturum.

Hoc aut relatiuū/ is/ ea/ id/ immedia-
te post suum antecedens collocet. vt
AD. africanus is q; Cartaginē ma-
gna sperantē: leges Romanoz coe-
git accipe: oēs summos bellorū duces
laude gloriaq; antecessit.

Vicesimū tertiuū preceptū **Circa** ver-
ba erit necessariū. aniaduerti enī q;
plurimū in p̄positōe dilucidādi stili
hoc preceptū esse diligēter obseruan-
dum: vt fini orōnis nre verbuz aliqd
p̄sonale vel imp̄onale: siue finitū: si-
ue infinitū: aut actionem: aut passio-
nem significans sit collocandū. **De**
q;bus exempla per ordinē videre pul-
chrū iudicabis: quibus. s. modis. q;
busq; rōnis ipsa verba siue singu-
la siue plura in fine orōnis collocant.

Exemplū vbi vnum verbū finitum
actionem significans vnice orationi
inseruēs in fine orōnis terminatur.
vt **Ego** enī hoies clarū virtutib⁹ p̄di-
tos tantope diligo: vt nulla res tam
maxima esse possēt quā nō ego p̄ illis
libenter p̄ficerēz.

Exemplū vbi verbū finitū in fine po-
situm: duabus inseruit dictōibus: vt
Causam p̄fecto meā iam facilr impe-
trassem: si amor: si gratitudo in q;
busdam hoibus extitisset.

Exemplū vbi duabus orōnibus ver-
bum inseruit. vt **Ego** quidē id semp
egi: vt 7 me tibi amicissimū extitisse:
7 tuis oibus me nunq; defuisse intel-
liges.

Eodem quoq; modo verbum in fine
positū tribus quattuor vel pluribus
siue dictōib⁹: siue orōnibus possz ac-
comodari. **De** pluribus dictionibus

exemplum tolle.

Hos cum prudentie/ cum iusticie/ cū
temperantie inuigilauerim⁹: vitam
equidē officiosam facilr perducemus
De pluribus orationibus hoc sit ti-
bi exemplū.

Adiuro enī plurimū: cur mihi aduer-
seri: cū ego semp tibi plurimū inserui-
re: affimibus sedulo fauere: atq; ami-
cis tuis vehemētissime opitulari stu-
dierim.

Exemplū vbi duo verba finita: quo-
rum quodlibz vnice orōni inseruiat in
fine orōnis cōtigua terminant. **Ego**
enī rōnes oēs ex q;bus p̄ maxis tuis
in me officijs merito tibi gratificari
possim exquiro.

Exemplū vbi tria verba finita: quoz
singulū singule orōni inseruiat in fi-
ne orōnis terminant. vt qm ea qdem
rōne ad studiū sciētiaz accessim⁹: vt
bonaz artium virtutē psequamur:
danda est igitur opera diligēs: ne ex
ipsis studijs nisi postq; virtutē illaz
quam assequi desideram⁹: adepti fue-
rimus: recedamus.

Exemplū vbi verba finita tria nū-
ero vnice orōni inseruētia in fine ora-
tionis collocant: que sententiā cōfir-
matorē efficiēt. vt **Ego** quidē tan-
tope te diligo/colo/magnifico/q; to-
tam causam tuam libentissime susce-
pi/curavi/perfeci.

Potest etiam ante verbum finitum
vnum vel plura verba infinita collo-
cari/ vt sup̄ ex aliq;bus habes exēplis
7 duo nunc tibi subnectere curabo.
vt **Omnes** enī hoies q; recte viuere vo-
lunt: deum in p̄mis colere debēt: 7 di-
uina p̄cepta sua tenent. **Itēz** Sin-
gularia enī tua in me officia merito
efficiūt: vt habeā memoriā tue digni

tatis: q̄ diligenter obseruari studeo. Simili etiā per oia rōe verba passionem significātia in fine orōnis comode sunt collocāda. *De q̄bus pauca ppter cōformitatē actiuoz tibi exempla trado: vt illi pfecto viri ab oibus facillime diligunt: quoz virtutes clarissime cōspiciunt. Item Lre a te mihi sepe nūero mittunt: et q̄b oēs tue vite rōnes optime declarant.*

Uerba item neutralia/deponētia coia/impsonalia tam actiue q̄ passiuue vocis. et plura alia verba in fine orationis posita elegantiam reddere solent.

Exemplū de neutrali verbo. Est enī viroz bonoz atqz prudētū: vt oib faueat: et infuiat nemi noceat: et officiosis rebus inuigilent.

Exemplū de cōmuni. vt pstantissimas bonaz artū disciplinas assidua studēdi exercitatioe cōplectari: magis opte te hōtor: qm̄ hē sunt ex q̄bus hōies plurimū venerant.

Exemplū de deponenti. vt Tametsi ob summas occupatōes meas vel frequēti familiarite nostra vel s̄faz vsitatioe minime vtoz: tuoz tñ bñficiorum recordoz quoz nullis q̄dem temporibus obliuiscor.

Exemplū de verbo impersonali actiue vocis. Ea me opinione atqz viuendī rōne spero fore: vt nūq̄ me peniteat.

Exemplū de impersonali passiuue vocis. Adhī quidē cum nihil p̄scribas a nobis alienū esse factū in oib estimat: et tuum remissum scribendī officium plurimū coarguit: et vehemēter etiam accusatur.

Exemplū vbi verbz beneficium/malefit satisficit/in fine orōnis comode terminatur. vt Tu vide q̄ magni

inter nos iter sit atqz referat: vbi enī affinis tuis atqz amicis pro suis i te officijs malefit: a nobis beniuolis nostris plurimū beneficium atqz semper cumulatissime satisficit.

*Vicesimū quartū pceptū est: q̄ sint vba finita in fine orōnis posita egregiaz quandā hē resonantiā et gratā afferre solere intelligētie terminationem constat: sic infinita etiam verba cū sint in fine presertim orōnis comode collocata: legentū aures admodū oblectat: et apertā pfecto sententiā et aior explicationē representat. *De q̄b hoc solū qd sequitur exemplū dabo. vt Si viri boni volum⁹ esse: nō dēm⁹ aliqd cōmittere qd alijs hōibus nra culpa possit obesse.**

Vicesimū quintū pceptū. Qd ate verbum vel participiū in fine orōnis collocatū p̄sepe aliqua dictio longa possat: que plura dictio p̄ter egregiaz illam sonoritatē quā affert verbū v̄l participiū positū in fine: efficit etiā orationis stilum magis extensū magisqz optimū. Que dictōes ex oibus p̄tribus grāmatice orōnis deduci p̄nt de qua rōne pauca tibi exēpla pponā reliqua tu facillime considerabis.

Exemplū vbi nomen adiectiuū suplatiuū ante verbū in fine orōnis terminatum contigue locatur. vt

Si bonaz artium disciplinis operaz accuratissimā adhibueris: fructus ex ipsis q̄ amplissimos cōsequeris.

Exemplū vbi aduerbiū suplatiuū iuxta verbum in fine orōnis ponitur vt Nullū enī agēdi aut cogitandī locum cōmittens res tuas diligentissimē curauī.

Exemplū vbi participiū ante verbū contigue locat: vt quintū enī fabiū ita

pro dignitate tua vidi laborantes vt eū virū eōdem diligentē existimē.

Exemplum de gerundio ante verbū collocato. vt cum bonarū artū disciplinas necessarias eē ad bñ b̄seqz viuendum existimem: ea igitur ratione virtutibus a nobis inuigilandū est. vt duz ip̄s recte fruemur aduersē fortune minus succumbendū sit.

Exemplum de supino: iuxta verbum posito. vt ego enim hac semp opinione ductus fui: vt in vero ingenio veraqz doctrina plurimū dignitatis et emolumentū constitutum putē.

Vicesimum sextum pceptum circa hoc verbum sum es est: qd ita verbū comodissimum esse constat et necessarium: vt in omnibus eius modis: et temporibus, numeris et personis: tātas afferat oportunitates ad mltas et varias orōnes in dicendo ptractandas vt omnium pene verborū pater et ad mimulū merito iudicari possit. Nā p̄terita verborū passiuozum. cōmuniū. deponentium et neutrorum defectiuozum tum etiam infinita participia. gerūdīa et supina: ip̄o verbo q̄ sepius tñ indiget: vt aliquādo v̄s suam comode quidem expr̄mere non possēt: nisi verbū ip̄m sū es est: eis ip̄s adimiculetur: et in omni orōnis parte suū p̄staret adiuuamētum. Exēplum ponam⁹ ubi dictio est post participiū in fine orōnis comode locari solet.

Marcus enim brutus in causa nostra ita diligens est: q̄ omnes profecto rationes que nobis p̄desse possūt studiosissime ptractans est. Item tantā enī opaz Quintus hortēsius eloquētie studijs adhibiturus est q̄ orator quidem celeberrimus prope di

em futurus est.

Exemplū vbi dictō ē: p̄ gerūdīū collocat. vt hoc a nobis diligenter obsequā dū est: vt bonaz artium studium officiosissime a nobis ptractandū est: aut studēdi officiū emendū est.

Exemplū vbi dictō est: post supinū ponit vt Qd a te mihi mandatū est: studiosissime q̄dem p̄fectum est. Item hoc enim facile dictū est: sed non facile factū est.

Notauimus etiā q̄ post infinitiuū esse: apte collocantur participia oim temporū: q̄ et elegantē h̄nt cōsonantiā et gratā intelligētie terminationē relinquūt. vt hec q̄ sequuntur exēpla declarāt. vt Accuratissima illa q̄dē agēdi cura quā vidim⁹ Curionē p te esse sustinentē: satis nos admonere videt⁹ vt ip̄m Curionē in reb⁹ tuis iudicemus esse diligentē. Itē qd mihi de reb⁹ tuis curādū mādasti velim ubi p̄suadeas id me libēter esse facturū. Et multa ad hūc modū similia exēpla.

Vicesimū septimū pceptum. Qd verbo subiunctiuo interdū p̄ indicatiuū vtamur: vt illud a te velis p volo. Et iste est frequēs et elegās apud oratores mōs. Illud si feceris pro facias. Similiter futuro infiniti verbi i iri: desinētis interdū p̄ presenti eiusdē vtirur. vt factū iri: pro fieri: et hec ē electissima pceptio: nemini dubiū est.

Vicesimum octauum pceptum: circa multiplicandam ex verbis orationem. Nam quāq̄ verba siue in principio siue in medio siue in fine orōis collocata: tantam in dicendo oportunitatē habeāt vt ex vnico verbo orō p̄fici possit et illustrari: tū multo magis ex pluribus multiplicatis verbis et augetur et maxime resultat oratio.

Cum igitur aliquem vehementer a-
liquem metis conceptus explicare cu-
pimus: aut rem magis claram et ma-
gis apertam demonstrare volumus:
multiplicatis verbis id efficere pote-
rimus.

Exemplum ubi sententia ex verbis sim-
pliciter explicatur. ut quoniam litterarum
virtutes tales esse constat: ut totum mun-
dus ex ipsis gubernetur: te hortor at-
que rogo: ut ad eas tibi comparandas cu-
res. ut virum ex ipsis te prestantissimum
reddas. Que quidem sententia sic ex ver-
bis multiplicari potest. Quoniam litterarum
virtutes tales esse constat: atque huius-
cemodi semper extiterunt ut ex ipsis vni-
uersus terrarum orbis gubernetur: adiu-
uetur et conseruetur non solum te plurimum
adhortor atque admoneo: verum etiam p-
summa nostra familiaris coniunctione
maximopere te rogo. exoro. optestor
atque te vehementissime contendendo: ut p-
ipsis litterarum ornamentis cumulatissi-
me tibi comparandis: tantopere cures la-
bores: insudes: inuigiles: atque incu-
bes. ut virum ex ipsis te reddas presta-
ntissimum.

Item aliud exemplum. De nostra republi-
ca bona eodem spe conspicio. nam qua
ratione res omnes agerent: audiui: in-
tellecti. interfui. vidi. cognoui. itaque
a nobis sedulo excogitatur: tenetur
providetur. deliberatur. agitur. et nihil pre-
termittitur. ut cuius salus detrimenti ni-
hil patiatur atque diutissime consuet.
Tricesimum nonum preceptum est. circa pri-
cipia: gerundia et supina in compositi-
one orationis artificiose tractanda: que quod-
dem principia gerundia et supina ea ra-
tione a verbis deducuntur: ut tam ipsorum
verborum que etiam nominum adiectiuorum
viam efficaciam et rationem magnam comple-

ctant. Possunt ergo nunc dicendi sti-
lum ex participiis in omnibus eorum tempo-
ribus atque casibus: et in principio et in me-
dio ac in fine orationis collocatis orna-
te eleganterque contextere: atque negocio-
rum sententias: que ex plura nimis dice-
di ratione sepe numero contractantur: ex
ipsis participiis complecti: tu etiam ex
gerundijs atque supinis in omni eorum ter-
minatione oratione rhetoricas possumus
apertissime componere. de quibus omnibus ex
ordine exempla subsequuntur.

Exemplum de participio presentis tempo-
ris complectens ego amplissima tua in
me benemerita: beniuolenti memoria
sum cotidie perscrutans: qua ratione pa-
ribus tibi officijs correspondere possis:
nec est tamen impresentiarum potestas mei
sedulo de te cogitandis: et tua in me be-
nificia continua cum recordatione repeten-
tis: ut quod ego in te fieri desiderem: ex se-
tentia perficere valeam.

Exemplum de participio preteriti tempo-
ris. Imitatur ego libenter illo-
rum precorum vitam: que viri habitus sunt officiosi: secutus
sunt libenter mores. Ciceronis: studia
bonarum artium sedula imitantis. nam
perfecto Ciceroni omnibus studiis a pue-
ricia dedito: ita omnes commodissime
elocutionis diuicie: et officiosissime be-
ne viuendi rationes successerunt: ut
omnes homines tantam eum eloque-
tiam consecutum esse conspiciant quod
eum cumulatam equidem oratorum fa-
ciliter comprobant.

Exemplum de participio futuri tem-
poris in rus. in principio/in medio/
et in fine orationis posito. Subita-
turus sum tandiu de negotio nostro
quod diu recepero litteras. Ad. Brutum
mihi significaturi quid de re ipsa fa-
ctum fuerit. Cui Bruto pro nobis

maximopere laboranti causam ipsam
meam ea spe commisi: et commendavi. ut
sperem ipsum causam hanc usam di-
ligenter curaturum: et dignitatem no-
stram tandem conseruaturum.

Exemplum de participio futuri temporis
in dus. Vituperanda res ut scribis ti-
bi delata est: que nullo quidem pacto: ex
sententia tua fuerit attingenda. quod di-
onisius quem multis viciorum criminibus
coquinatum esse dicis: meis officijs con-
plectendum suscepit: cuius rei causam
recte intelligas veli. nam cum mihi acer-
bissimis molestijs affecto: ac etiam ma-
ioribus afficiendo: maximo mihi dioni-
sius ipse adiuuamento fuerit: iustum esse in-
dicaui: ut mutuis sibi officijs respon-
deret. Itaque ipsum dionisius ea quod de rati-
one mea fide recepi defendendus. ini-
quum enim nimis extitisset: si mea de-
bita sibi opera denegasset.

Exemplum de gerundio in di. quod ad te
scripsi: illud exercendi potius quam osten-
tandi ingenij causa feci: et amandi tui oc-
casionem mihi propositum est: ut nihil quod
tibi conducere existimen difficile mihi
videri posset: et verum ea esset mihi a-
gendi oblata facultas: ut aut consolandi:
aut iuuandi rationem aliquam posside-
re: quod si hoc esse nullum perfecto locum
ornandi premitteret.

Exemplum de gerundio in do. que repu-
blice gubernationem suscipiunt facilita-
tem in audiendo: humanitatem in agendo:
promptitudine in satisfaciendo seruare
debet. Neque enim reipublice deficere debe-
rent: dicendo: consulendo argumetando:
persuadendo: commouendo: iuuando: nec si
opus fuerit mortem effugere debent in
periculis commorando.

Exemplum de gerundio in du. Cum ea que
de ratione nati sumus: ut aliquid semper

dignum viro a nobis tractandum sit. non
est ergo nobis negligendum sed diligen-
ter potius procurandum. ut officiosum
semper aliquid sit agendum: nec tamen contra
naturam est pugnandum: sed in recto quod
proposito semper est permanendum: et (ut sa-
pientis mos est) temporibus est assenti-
endum.

Exemplum de supino in tu: terminato:
in oratione rhetorica commode tratan-
do. Cum sepe numero a me questus esset
quid apud maiores nostros sapientes
viros usitatum fuisset: et intelligebas ab
ipsis reipublice in primis esse satisfactus
sed postquam ab ipsis ex nimia eorum arro-
gantia et intollerabili potentia itum est
ad arma: ab ipsis postea desitum est.
republicam recte gubernare: optime
igitur ab illis verbis actum est et sa-
pientissime constitutum: que tales ciues
habere volunt. ut alius alium potentia
superare non possit.

Exemplum de supino in tu. Magna
fuit disceptatio inter. Q. Cicero-
nem et. M. Tullium eius fratrem utrum
eloquentia eo pacto a natura homi-
bus esset inscita: ut dicendi preceptio-
ne opus non esset. an ars de dicendo
aliqua dari possit. Q. enim Cicero di-
cebat eloquentiam ea ratione a na-
tura esse hominibus datam: ut ipsi ho-
mines naturaliter se exercetes: quic-
quid vellet persuadere possent. M.
autem rationes ostendebat ex quibus
commodissimum esse extrabat dicendi artem
fuisse inuentam maxime necessarias
et optimam esse factu: quod homines ip-
sam discerent ac pertractarent: quo-
niam omnia sunt ex arte ipsa facilio-
ra dictu et elegantiora quidem instru-
ctu.

Tricesimum preceptum est: quoniam pacto
n ij

participia orones amplificat: et rerum sententiam breuiter complectitur. Participia enim tum multas in dicendo nobis afferunt comoditates: tum etiam sunt optime accommodata. ut oratoria dicendi ratio ad modum augeatur: et rerum sententia quam amplam verborum copiam expeteret: breuibus quibusque verbis ex ipsis participiis intercedentibus comprehendat: sicut hoc loco et nuda exempla: et etiam ex participiis amplificata conspicias.

Exemplum ubi sententia ex participiis breuiter comprehenditur. Cipio africanus romanus consul creatus: urbem romanam a barbaris oppressam in pristina libertatem vindicauit. hec quidem oratio ex participiis sic multiplicatur: et nihilominus orones ex eisdem participiis breuiter comprehenduntur. Sublimis Cipio africanus amore reipublice seruande vehementer incitatus vna omnium senatorum voce atque consensu creatus. Anibalem italicam crudeliter deuastantem profugauit. Carthaginem nimis perniciose ciuitatem euerit: numantiam romanos molestissime defatigantem superauit: et romam accerbissima bellorum calamitate compressa: a turpissima barbarorum obsidione liberauit: et in pristina libertatis dignitatem vindicauit.

Exemplum ubi eadem oratio ex multis participiis augmentat: Martialis valerius vir eadem vigilans: intelligens prouidens atque sapiens: amicis consulens: succurrens: fauens gratificans et beneficiens: cuius fides virtus et amicitia iam mihi aduersa: prospecta: cognita ac explorata est: cum ad te profectus et tibi coram iudicio tuo eius rationes sit declaraturus: ordinaturus:

acturus. atque commentaturus te rogo ut eus recipias tua benignitate amanter exortandam. iuuandam ac defendendam. Exemplum ubi gerundia atque supina rhetoricam elocutionem exaugent. Quia a preceptoribus nobis est data ratio studendi: cogitandi. intelligendi. discendi. scribendi. agendi. commentandi. Est igitur nobis diligenter aduertendum/curandum atque peragendum. ut consulendo atque iuuando cumulate ipsis nostris admonitionibus satisfaciamus. ut qui hoc a nobis sit actum ac usitatum esse intelligat id optimus cognitu factum atque usitatum esse diiudicent.

Tricesimum primum preceptum est circa aduerbia: que ut te minime fugit in dicendo sunt idonea et quodammodo necessaria: ad ampliandum orationis stilum ad modum accommodata. Nam quemadmodum adiectiua nomina sunt eorum substantiuus: ita comoda et sibi famulatia: et ipsorum substantiuorum vim naturam ac proprietatem explicant et aperiuunt.

Ita etiam aduerbia sunt optime inspicantur: quale efficaciam: quales facultatem: quale substantias qualesque vehementiam: vel verba vel participia secum apporment. Si igitur verbis ac participiis cuiuscumque temporis constet in nostra oratione rhetorica tractatis: idonea quidem aduerbia siue positiua siue comparatiua siue superlatiua adiuerimus: orationem profecto nostram commodissimam efficiemus: et ipsius orationis sententiam reddemus explicatiorem. ut hoc tibi monstrabit exemplum.

Marcus enim Cicero usque ab adolescentia accurate quidem aduertens: quod res homines potissimum prestantissimos efficere soleret: et ut magno animo insignitum plurimum sperans romanam rem reipublicam

quam aliquando se recte gubernaturus: nota uit egregias bonarum artium disciplinas: eas illas potissimum constare que ciuitates atque puincias optime gubernaret. Statuit ergo singulas illas ab eo esse penitus obseruandas atque sumope celebrandas: quod cum studio esset accuratius inuigilans quam ceteri: tanta sibi scientiarum ornamenta cumulatissime nactus est. quod ipse summus orator copiosissime factus: Romanam rempublicam prestantissime gubernauit: et multa librorum volumina ceteris futuris hominibus eruditius commodissime descripsit: et nomen suum immortalitati diuinitus promouit. Tricesimum secundum preceptum est singulare: Quod sepe loco aduerbij ponimus adiectiuum cum substantiuo in ablatiuo casu: dummodo aliqua magna animi vel alterius rei vehementiam adiectiuum cum substantiuo importet: et immediate ante verbum vel participium collocetur: quod quidem preceptio orationem efficit splendidam: et sententiam reddit efficacem. ut in hoc intueberis exemplo.

Marcus enim Cicero usque ab adolescentia ad egregias bonarum artium disciplinas ex ardescenti animo conspirans: maxime sperans amplissimas se exinde comoditates accuratissimo eius ingenio cosecururus: ita erat ipsis scientiarum studiis assidua diligentia deditus: quod ipse tam summa studiorum ornamenta fuit continua exercitatione consecutus: ut ceteros homines oratores celeberrimos virtute superauit.

Tricesimum tertium preceptum. Quod aliqua propter nimium animi affectum et vehementiam duplicamus: et eleganter quidem hoc aduerbium: etiam. ut te etiam atque etiam rogo.

Tricesimum quartum preceptum. Quod est autem ignorandum quod si duo aut plura duobus (quod praeuso veni) pariter se habuerint: utriusque tum dictionem preponemus: quod liqueat exemplo. Pars est in. L. Lelio doctrina ac virtus: quataque est eius viri probitas: tanta quoque est eius scientia: tum splendide ac recte dixerit. L. Lelius vir tum doctus est: tum probus. Item. magna est. L. Lelio tum virtus: tum etiam doctrina. L. Lelius plurimum tum laude: tum reus scia valet. sed eandem vim habet geminata. Et. coniuncta: ut africanus fuit singularis et vir. et impator idem sibi vult africanus magnus extitit tum vir: tum imperator.

Tricesimum quintum preceptum est. Quod si duo nequaquam paria sunt: sed alterum minus complectitur: alterum vero magis. ita efficiendum est. ut quod leuius existit locemus prius: atque ei cum dictionem preponamus: quod autem grauius validiusque: id posterius positum: tum dictio preceat quod patefaciemus exemplo. L. Lelius amat scipionem: propterea quod eum doctus cognouit hominem: et se per virum optimum: quod postremum vehementer ad amorem impellit quare ita oratio est instituenda. L. Lelius amat scipionem: cum ob doctrinam eius: tum propter virtutes.

Tricesimum sextum preceptum. Quod aduerbia positiua comparatiua et superlatiua rhetorice elocutione plurimum exaugent: ut in hoc exemplo patet. Laute etiam prudenter comode liberaliter atque magnifice in dignitate propterea te semper habuisti: neque etiam accuratius aut virilius vel comodi a te fieri potuisset: quod est actum: de iusticia: quam potissimum rectissime atque ma

gnificētissime gubernasti. Quo autē pacto aduerbia orōnes multiplicent quoniā illud sine cōiunctionum in p̄mis et relatiuorum adiumento efficere nō possunt: infra i precepto dicemus de coniunctionibus quō de multiplicatione erit.

Tricesimumseptimum preceptū. circa coniunctiones sequitur. Nam cōiunctiones multis ex causis i nostro dicendi genere accidunt necessarie. in primis enim cōiungunt dictiones nominum/verborum/participiorum p̄nominum/prepositionum et aduerbiorum coniungunt orōnes atq; sententias. Valent insuper plurimum ad ornādum atq; amplificandū orationis stillum. Et quāq; cōiunctiones omēs in concinna dicēdi compositione locum habent. quia tñ copulatiue disiunctiue et aduerbiatiue cōiunctiones in oratione oratoria crebrius ac aptius q̄ cetera pertractatur: aliqd ergo de ipis potissimū videtur esse cōmemorandum. De quo hoc tibi exemplum erit iudex.

Cum mecum diligenter aduertam in francisce: et quātam bonarum oportunitatem: liberalium artium scientie hominibus afferre cōsueuerūt: et quāta sit celeberrimi igemij tui suauitas: illud mihi occurrebat: vt ad ipas litterarum virtutes te vehementer adhortarer: in quas si accuratissime incuberes et multas et magnas emolimētorū opportunitates tibi cōparares. Nam siue oblectationem siue admirationē siue animi req̄em desideres: aut honozē/aut laudem/aut gloriā expectas: vel diuiciarū copias: vel bonoz opportunitates: vt re-

rum facultates adoptas. hec oia p̄fecto: sententiarū emolimēta suppeditare consueuerūt. Rectā ergo atq; p̄comodam viuendi rōnem imitaberis si ipa studioz ornāmēta vigilātissima/diligētia p̄sequeris.

Hūc de aduersatiuis cōiunctionibus noster erit sermo. Nam cōiunctiones aduersatiue he cōstare videtur: licet. q̄uis. quāq; et si. tamen si. etiam si. et iam et si. de quibus. *AD. L.* nūq; vsq; ē hac dictione licet p̄ cōiunctione qm̄ dictio est ambigua: q̄ verbū etiā significat: hec tñ ipa dictio licet: ab ipō Cicero ne usurpata est p̄ verbo significāte licitū est. vt in hoc exēplo.

Qm̄ ex actis jā bellorū calamitatib; optata pace nobis frui licet. mihi ergo deiceps per lras tecū jocari licet. *Itaro* etiā vel rarissime pot; apud eūdem. *L.* hec dictio q̄uis: repta est *Alie* *tro* videlicet. quāq; et si. tā et si etiā si. iā et si: sūt i ipius ciceronis voluminib; frequētissime. de quibus hoc tibi exemplū adduco.

Et si quas oratoria facultas opportunitatis accessiones pere valeat mi frācisce: nō solū explicare: s; etiā vix tibi cōnumerare possem: q̄a tñ ea me semper tātopere delectauit: vt magnā illi facultati opera adhibuerim: et non paruam etiam ex ipa opportunitatis cōmoditatem mihi comparauerim: constitui te ad eam compescendam plurimū adhortari debere: que quāq; tibi vero ad modum peritissimō maxime nota iam esse debeat: qui multa p̄fecto pertractasti: tamē te hortoz q̄ summopere: vt ad eam tibi cumulatissime comparandam sumis viribus incumbas: tamen hec mea

apud te adhortatio minime necessaria videat: q̄ vt a q̄ pluribus audiui ad omnes bonarum artium disciplinas ardentissimus esse iudicaris. perge igitur vt cepisti: et hanc benedicēdi rationem ita vt ceteras agis studiorum virtutes: fac dies noctesq; cōplectaris.

Tricesimumoctauum preceptum: q̄ interdum he cōiunctiones: Cum: si. et similes postponuntur dictionibus: quibus preponi cōmuniter consueuerant. vt *Omnes* cum honesta facimus: nihil est quō vereamur. Ad nos si tempestiue accessisses: omnia nunc transacta essent.

Præterea cōiunctio copulatiua: et interdum eleganter proprijs interponitur nominibus in orōne laudis. vt et *Cato* et *Cicero*. Idem in vituperio attēdi potest.

Tricesimumnonū preceptum est: circa multiplicandas et cōiunctionib; et aduerbijs: et relatiuis orōnem: Nam aduerbia et cōiunctiones atq; relatiua substantie et accidentis vna cum ipis aduerbijs et cōiunctionib; contractata: plurimas simul orationes multiplicando cōiungūt. Aduerbia enim ista: tam: tantū: tantopere tantisper. adeo. vsq; ita. tādiu. ideo totiens. q̄ten; et cōsimilia. ea quidē ratione multiplicant orationes: q̄ post vnam orationem aut plures ex ipis aduerbijs confectas: necessario succedit ista cōiunctio infinitas: vt vel q̄: aut sequitur aliquid horum aduerbiorum quoad. quātopere. q̄diu quoties et cōsimiliū: quarum equidez dictionum quelibet orōnes multiplicat. vt in sequenti declarabitur exem-

plo.

Que tua i me benemerita cōtulisti: eorum tantas video constare magnitudinem: vt parem officiorum gratiam merito tibi referre debeam. hec q̄ dem sententia ex trib; (vt vides) est orōnibus fabricata. hanc poteris ad xij. vsq; orationes multiplicare: per aduerbia cōiunctiones et relatiua. Quotiens aut vel aduerbium vel cōiunctio vel relatiuum repetitur totiens vnam tibi superaddit orationem vt sic.

Que tua in me benemerita cōtulisti: eorum tantam video constare magnitudinem: et quibus ita cōmodissime exaggeratus sum: q̄ res omnes meas ea quidem ratione cōstabiliui: vt nullam calamitatis mutationez: que duratura sit recipi posse videantur. vt nisi beneficiorum iunior haberi velim: q̄ ego semper tātopere effugere conatus sum: vt nihil vnq; magis euitandum esse dixerim talem officiorum gratiam merito tibi referre debeam: vt tuis me benemeritis: que memoria p̄fecto complector sempiterna: condignum extitisse facili iudicare possis.

Quadragesimum preceptum. circa p̄positiones consistit. Prepositiones eiz eo in p̄mis necessarie dicūt: q̄ his vbi q̄ aut sūt ipsecta: aut non satis potētia: vt s̄nias p̄ se p̄fectas efficere possint: ad eā p̄ficiēda et lōgiore pducēda plurimū adiniculatur. Huic accidit q̄ ipse p̄positiones possūt in principio in medio et i fine orationis cōmodissime collocari. s; omnium p̄positionum hęc que. Erga et in. præter ceteras in oratione rhetorica locum

habēt: q̄ ⁊ adornādas orōnes ⁊ breuiandas sententias optime sunt accomodate. Nam sepe numero toties verbū in oratione cōcinne taceri potest. quotiens harum duarum prepositionū. Erga: ⁊ in. aliqua fuerit in oratione tractata: nisi fortasse: q̄ sepiissime fieri videmus viz apoztaret: harum duarum prepositionum: pro ⁊ contra. De qua ratione exempla sequuntur.

Si tanta solonis in suā rempu. athe mensē benemerita fuerunt: quāta. **P**. affricani erga rempub. romanā extitisse legimus certe quēadmodum affricano romani ex immortalib⁹ ei⁹ in ipos beneficijs ppetua deditioe tenentur. Ita etiam athemēses ipi soloni ob innumerabilia ipius erga eos officia: sempiternis equidem demeritis astriguntur. In hoc ergo dicēdi genere qd̄ exposuimus: ille due ppositiones. In ⁊ erga. sustinet vicem huius ppositionis. pro. alie vero due ppositiones postea sequētes. s. in. ⁊ erga. verborum locum tenēt: q̄ nisi in orōnibus interposite fuissent: necessitas orōnis postulabat. vt in loco iparuz ppositionū expressa verba fuissent interposita.

Quadragesimumprimum pceptum. q̄ interdum prepositiones que cōmuni ter preponi cōsueuerunt postponantur quales sūt. in. sub. ad. apud. propter. pre. ob. ⁊ siles vt i his exēplis.

Omibus i rebus honestas apprime placet. Nemo est: qui nō diuina sub potētia cōstitutus sit. Atticaz ad vr bē postq̄ accessi forte mihi socrates occurrit. Molana apud menia hānibal a marcello i fuga versus est. Tu

am ppter causam om̄s carem⁹ patria. **Om̄s** cōtra hostes reipub. sep̄ infel tus ppter defensionē libertatis nre fuit. **U**ta p beniuolentia nihil tā mi hi difficile est qd̄ nō libēter suscipias. **I**n nomio ephano multa signa erepta sūt. **M**ris ex agris pec⁹ om̄e abactū est. **C**uslē ob causā multas cōtentiones suscepi. rege ab opulēto excep tus sum.

Idē intelligēdū est de aduerbijs ordi nis: q̄ia sūt. dehinc. deinde. deinceps. interdū. interea. p̄terea. ⁊ itē. vt tua dehinc erit cura: ne qd̄ detrimenti accipiam. ⁊ ad hūc modū reliqua.

Cōsuevit aut̄ cicero nōnunq̄ hāc ppositionem cum: huic ablatio quo p̄ ponere. vt quocū: pro cū quo: q̄ male cōsonātie causa eū fecisse arbitroz: nos vero in mecū. tecū. secū. nobiscū vobiscū. cōsuetudinez hāc retinem⁹: sed inq̄ui: cū pridē iste modus loquēdi aboleuit. Similiter hec prepositio de interdū a **L**icerone suo casu post ponitur: vt in sc̄do ad herēmū cuz inquit. vtruz eis ea res sit similis ei rei qua de agit qd̄ itē a nro vsu discessit.

Quadragesimūsecundū est. circa prepositiones: q̄ orōnes multiplicāt. ppositiones eqdē qm̄ ad orōnes simul adiūgēdas sepe numero vias aperiūt ne alq̄n sine ipis nostrum mētis cōceptum cōmode perficere possim⁹. id circo ip̄e prepositioes erunt a nobis in cōiungendis multiplicandisq̄ orōnibus plurimū cōsiderāde.

Exemplū vbi sine ppositionib⁹ simpliciter explicat. **L**uz p̄tor vrbānus creat⁹ sū: tuam mihi presentiam necessariam esse duco: vt ipam p̄turam melius gubernare possim. **Q**ue sic

et prepositionibus multiplicatur sententia. **C**um propter eximiam reipublice negotioz magnitudinē ad vrbem accessissem: atqz in senatu me contulisset: ibi a senatoribus cōtra voluntatem meam: ⁊ p̄ter opinionem p̄tor vrbānus creatus sum: in quo equidem gubernādē p̄ture magistratu prudentiā mihi tuā necessariam esse p̄to.

Quadragesimūtertium sit circa interiectiones: que tametsi crebrius apud poetas q̄ apud oratores contractentur: aliquādo tamen cum aut aliqua leticiam magnā: aut cum molestiam: aut admirationē: aut indignationem: aut speciem: aut timorē: aut aliquas huiusmodi animi passiones significare volumus: eas etiaz in nostra dicendi ratione possim⁹ tractare hoc scilicet modo.

Pro hō bone ihu/clementiā tuā implozam⁹: tantas heu tamqz acerbissimas atqz intollerabiles belloz ⁊ penurie calamitates semper ita p̄picemur. **U**ah q̄ infelici celoꝝ constellatione nati sumus: si tam grauib⁹ molestijs semp̄ excruciarī debeam⁹.

Sed heu benignissime deus tua deniqz clemētia confisi: vniuersam tue misericordie bonitatem summis precibus obsecram⁹: vt tantoꝝ nob⁹ maloz incommodis liberes: ⁊ in tranquilla nos satus conditione stabilias.

Quadragesimūquartum pceptum: **Q**uotaz autem vniuscuiusqz mensis diem volumus intelligere kalendis. nonis. idibusue notabimus. **U**nusquisqz enim mensis diuiditur in kalendas. nonas ⁊ idus. **P**rim⁹ itaqz

cuiuscunqz mēsis dies dicitur kalende in numero plurali. **S**ex nonas habent septimo die mensis **M**arci. s. **M**aius. **J**ulius. **O**ctober. **R**eliqui menses nonas habent quattuor quinto die. **U**nde in quatuor mensib⁹ supradictis. **P**rimus dies est kalende secundus: sexto nonas. tertius: quinto nonas. ⁊c. **I**n ceteris vero mensibus prim⁹ dies kalende erunt. secundus quarto nonas. ⁊c. **U**nusquisqz vero mēsis octo habet idus: vnde in superioribus **M**arcio. **M**aiō. **J**ulio. ⁊ **O**ctobre qui sex habēt nonas idus est quindecimo die mensis.

In ceteris vero qui quattuor habent nonas die tredecimo. **U**nde in illis quattuor octauo die incipimus dicere octauo idus. ⁊ in sequēti die septimo idus. ⁊ sic deinceps. **I**n ceteris vero mensibus a sexto die incipim⁹ dicere octauo idus. ⁊ septimo die septimo idus: ⁊ sic deinceps. **F**initis idibus si sint menses **J**anuarij vel **A**ugusti vel **D**ecembrijs qz hi menses habent vni⁹ ⁊ triginta dies: ⁊ dumtarat quattuor nonas dicimus statim decimo nono kalendas **S**eptembrijs: si **A**ugustus sit vel **J**anuarij. si sit mens **D**ecembrijs vel februarij si mens **J**anuarij sit. **Q**uipe is dies ē decimus octau⁹ ante kalendas. **Q**uod vt summatim colligatur: sit hec regula.

Menses qui vnum ⁊ triginta dies habēt si quattuor nonas habeant incipiunt a. xix. kalas. **S**i sex nonas a. xvij. kalas. **F**ebruius vero semper a. xvj. incipit: nisi sit bisextus: qz tūc cum habeat nouem ⁊ viginti dies. ⁊ quattuor dicitur nonas statim post idus dicimus. xvij. kalas **M**arcij.

Reliqui menses semper a. xvij. kal. incipiunt.

At id omne exemplo plano causa tui vir optime illustrandum est. Sitque Adarcus nobis exemplo: cuius curriculum vno ac tricesimo die conficit.

Prima itaque dies kalende erunt Adarcij.

Secunda sexto nonas. AD.

Tertia quinto nonas AD.

Quarta quarto. KA. AD.

Quinta tertio. KA. AD.

Sexta non secundo nonas dicitur: sed pridie nonas. Et ita de scilicet ab atque kalendis.

Septima dies None erunt martij

Octava octavo id est martij

Nonas septimo id est martij

Decima sexto id est martij

Undecima quinto id est martij

Duodecima quarto id est martij

Terdecima tertio id est martij.

Quartadecima pridie id est.

Quintadecima die: id est erunt martij

Sextadecima septimodecimo kalendas

aprilis quoniam is mensis proximus consequitur.

Decima septima xv. kal. aprilis

Decima octava xv. kal. aprilis

Decima nona xiiij. kal. aprilis

Vicesima xiiij. kal. aprilis

Vicesima prima xij. kal. aprilis

Vicesima secunda xj. kal. aprilis

Vicesima tertia decimo kalendas.

Vicesima quarta nono kalendas

Vicesima quinta octavo kalendas

Vicesima sexta septimo kalendas

Vicesima septima sexto kalendas

Vicesima octava quinto kalendas.

Vicesima nona quarto kalendas

Tricesima tertio kalendas.

Tricesima prima et nouissima pridie kalendas aprilis et in ceteris omnibus eadem seruanda est ratio.

Animaduertat tua diuinitas quod pro genitiuis mensium recte possessiua nomina finxerimus: ut per kalendas martij sic venisti dixerimus kalendas Adarcij et ita Aprilis. Adarcij. Junias. Julias. ac Quintiles. Augustas seu Sextiles. Septembrias. et ita Ianuarias. Februarias. Quod autem in kalendis. nonis. idibusque ab latiuo casu iungimus: idem possumus in accusatiuum transferre et ad proponere. ut ad decimum kalendas Februarias dedisti ad me litteras. Ego vero ad octauum idus Ianuarias ad te scripseram.

Principium mensis veteres dicere kalendas.

Sext nonas Adarcij: October Julius et Adarcus.

Quattuor ac reliqui: idus tenet qui libet octo.

Junius aprilis septem nouemque tricenos.

Unus plus reliqui. Februus tenet octo vicensos.

Finis.

Danielis sisonis fragilis breuis epilogus in eloquentie precepta: ad suauissimum virum Franciscum de luna delectus Incipit foeliciter.

Primum preceptum est: quod scribentis nomen eius ad quem scribitur proponitur: etiam si ad pontificem maximum siue Regem: aut Imperatorem scribat homo infimus. ut Daniel siso pre-

clarissimo viro Francisco de luna: salutem plurimam dicit.

Secundum preceptum. Cauendum est: ne vnicuique dominum honoris causa nominibus proprijs proponamus. ut domino Francisco. Domine Agneti. Barbara enim est ea locutio et nuper inuenta. Non hoc latini: non greci veteres fecerunt. Potest tamen addi nomen dignitatis: siue magistratus post proprium nomen. ut Paulo pontifici. Friderico imperatori. Ferdinando regi. Francisco marchioni.

Tertium: Quod verbum sepius quam in aliam orationis partem in fine clausule finiat. hoc modo. Ego te commendare non cesso: quod longe pulchrius est quam si diceret. Ego non cesso te commendare et spem maximam habeo: potius quam habeo maximam spem. Item sola virtus est que hominem beatus facit. Interdum tamen in medio ponitur. ut spem habeo maximam. Interdum in principio: ut scripsit ad me Cesar in quo et imitationi attendendum: et auribus consulendus est. Bari enim alioquin certa regula non potest.

Quartum. Quod negatiua dictio vltima apte in calce orationis ponitur. ut prestantior te vidi neminem: qui te ardenter amet: habes neminem. Quem te magis diligam habeo neminem. vel affirmatiua. ut que vir bonus facit laudant omnes Vel insigne aliquid nomen adiectiuum. qualia sunt. Insignis. egregius. spectatus. magnificus. illustris. ut quod ad me scribis sunt egregia. vel aliquod insigne aduerbium. ut quod mihi iussisti profeci omnia diligenter.

Quintum: quod illa commendabit oratio quam obliquam dicimus. id est quod a posterioribus in-

cipiat dictionibus. ut neminem posse ad eloquentiam accedere (Crassus inquit) nisi multarum rerum prius scientia instructus sit. Item Meminem penes conperies quod satis sibi in rebus aduersis constet.

Sextum: a mobili potius nomine quam a fixo incipiendum est: ita tamen quod inter mobile et fixum aliquid interponatur dummodo non nimium ita separentur quod orationem obscuram faciant. ut Immortalia enim in me benemerita liberalissime perfecta sunt: que nulla vnicuique mea delebit obliuio.

Septimum. Hoc rursus qui/que/quod non construatur immediate cum suo antecedente: sed inter rursus et suum antecedens verbum interponatur aliquid. ut Cicero eloquentissimus fuit: quod ceterum in dicendo proficit. Nonnunquam etiam ornatus causa relatiuum suo antecedente proponitur. ut Quos in urbe tumultus excitasti: multarum seditionum principium et causa extiterunt.

Octauum: Sicut interdum a relatiuo incipimus orationem: nullo antecedente expresso. ut Que tua modestia est ferenda: equo animo iudicabis.

Nonum: quod relatiuum venisti cum sequente quod cum antecedente substantiuo concordat et matie si proprium fuerit hominis vel rei alias potest cum alterutro conuenire si non consequatur proprium nomen. ut Preclarum est Ciceronis opus: qui Latho maior dicit. Item Ex illis sempiternis ignibus: que vos sidera et stellas nunc cupatis.

Decimum: quod interdum post eum orationis sensum quod perfectus est grauius aliquid addit quod affirmatio exornet: et auditoribus rem gratam efficiet. ut in hoc ex-

plo. Vir fortis oia p republica adibit pericula: 7 id quidem impigre. Comouent enim auditorum animi vehementer: q̄ si dixissem. Vir fortis oia p republica impigre adibit pericula. Undecimū: Possessor venuste ante possessionē ponit. vt Prestatis viri virtus. Optimi viri diuitie. Prudentissimi hoīs filium.

Duodecimū: Pro gerendi modis pulcherrime principalib⁹ vtimur nobis. vt Veni causa amādi virtutē. Veni amāde virtutis cā. Gra gerendi bella. Berendorum belloꝝ grā. Ad amplectendā virtutē: magis q̄ ad amplectendum virtutem.

Terdecimū: Cum noīs significatiōnem augere volumus: per: aut perq̄ positiuo iūgim⁹. vt per beati 7 perq̄ doctus vir: Multo vel longe comparatio. vt Iusticia multo preclarior est ceteris virtutibus. Et Socrates longe alijs pbis sapientior. Multo longe vel q̄ superlatiuo. vt Longe amantissim⁹ nostri. multo hominum fortissim⁹. 7 ago tibi q̄ magnas gratias.

Quattuordecimū: Cum volumus ostendere aliquid nobis iocundū honestum vtile esse: datiuo substantiuo quoz adiectiua illa sunt cū sumes. est. elegant⁹ vtimur. vt Hec res est mihi iocunditati: pro hec res est mihi iocunda.

Quindecimū: In rebus paribus tū vel 7 geminātū ponitur. vt L. lelius vir tum doctus est: tum probus Item magna est in L. lelio tum virtus: tum etiam doctrina. Aeneas 7 fortis 7 pius fuit. In imparibus vero leuius in principio cū hac dictio-

ne: cum preponitur. grauius vero cū hac dictione tum postponit. vt Cuius omnes fortunati sunt qui bene viuunt: tum per beati qui omnia deserunt: 7 virtutem amplectuntur.

Decimū sextum: Cum vero quāpias personā laudare: aut vituperare volumus id trisariam facere possumus vt. Ad. cato vir est magne virtutis Ad. cato vir est magn⁹ virtute. Ad Cato vir est magna virtute. Sed illud primum magis poetarū est: postremū vero splendidissimū ac perpolitum.

Decimū septimū: Cum duo nomina alterum fixum: alterum mobile in eodem casu proferrī debeant: sepiissime tertiam mobilis vocem in vim fixam transferim⁹: fixum id prius genitiuo casu locamus: vt multū pecunie. pro multa pecunia. parum sapientia. pro pauca sapientia. satis virium sufficientes vires. 7 nihil ocij: pro nullum ocium.

Decimū octauum: Cum duobus fictis idem epitheton adijciendum sit: enobile in principio collocamus: 7 subsequētibus fixis tum geminatur vel duplicatur 7 preponim⁹. Exempla vero causa afferantur Ciceronis verba. African⁹ singularis 7 vir 7 imperator pro singulari vir 7 singularis imperator. Preclarus 7 miles 7 ciuis. Illustris tum vir tum pbis Optimus tum patrie defensor: tum gubernator. Consimiliaq̄ eodē modo se habent. Sed sepe numero eodē ordine vni substantiuo preposito duo adiectiua aut plura deseruiunt. Exempla sunt que nunc constituam. Vir tum bonus tum tēpe-

ratus. Imperator 7 callidus 7 fortis Iudex 7 iteger 7 solers. Alia tu ipse coniecta.

Decimū nonum: Nonnunq̄ duo substantiua ita se habent: vt alterū vim suam vbiq̄ seruet. alterū quasi quādam obrineat adiectiuo noīs locum. vt Lauendum est ne ab honestate: naturaq̄ discedam⁹. ac si dixerit. cauendum ne a naturali honestate discedamus.

Vicesimū. Si quē volueris mediocriter laudare dicas (exēpli gratia) Ad. Anton⁹ prestabat eloquentia Si vero volueris vehementer ac plurimū extollere addito gloriā siue laudem: 7 laudationis causam grā casu cōstituas. vt Ad. Marcus antonius eloquētie glia valuit.

Vicesimū primū. Quotiens singularis numeri 7 pluralis noīa connectuntur viciniori respondendū est. vt Hic illius arma hic currus fuit. nō autē fuerunt. Idem fit in diuersis generibus. Nam siue masculinū siue femininū est: viciniori respondem⁹. vt vir atq̄ mulier optima ad me venit. Intelligitur nāq̄ optimus est virum: 7 optimam esse mulierem que venerit. Verum si plurali numero velim⁹ vti ad masculinū transire necesse est. vt vir 7 mulier leti pperant.

Vicesimū secundū. Subiunctiu⁹ modus pro iudicatio haud illepide ponitur: necnō illius tēpora pro huius temporibus. vt velim sepe pro volo: 7 gererem pro gerebā. dilexerim pro dilexi. fecissem pro fecerā. fuerit gratum pro gratū erit.

Vicesimū tertium. Infinitiuo oīo p subiunctiua pulchre ponitur: vt Vo-

lo te ad me scribere pro q̄ ad me scribas.

Vicesimū quartū. Equē pro ita: ac vel atq̄ pro vt. vel quasi ornatissime ponunt. Exēplū est. Equē te laudo ac Ciceronē. Cetera p similia tu fingito.

Vicesimū quintū. Haud pro non. seculus pro aliter venuste in eadem oratione cōtinue se habent. vt Haud seculus sentio ac tu. i. sentio ita sicut tu. Vicesimū sextū. Nonnunq̄ 7 pulchre cōparatiua pro positiuo ponunt. vt Alexander macedo corpus habebat imbecillius: quod imbecillū significat.

Vicesimū septimū. Prosequor te honore. id est. te honoro. prosequor te laude. id est. te laudo. prosequor te probo. id est. te vituperor. prosequor te amore. id est. te amo. Deq̄ ceterū consiliū modo.

Vicesimū octauū. Quod veterū cōsuetudine dicit. Hic habet viginti ānos s̄ cōtra pedagoga opinionē: alijq̄ rationibus dicit. Hic vicesimū annū attigit: agit. Viginti annos nactus est Sed hoc postremū magis oratori conuenit

Vicesimū nonū. At illa duo orationem peruenustaz reddunt sibi inuicē correspondētia: quoz alterū est non solū: siue nō modo: siue nō tantū. alterū est. sed etiam: vel verū etiaz: vel loco etiam posito q̄ 7 aliquib⁹ interiectis. quoz exempla subnectā. Hec mihi res nō solum grata est: sed etiā iocunda. Ad. Anton⁹ nō modo Ciceronis erat inimicus: verū etiaz hostis patrie. Ad. cato nō tm ingenio pollebat: sed etiam virtute flozebat

